

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Π.Μ.Σ. ΔΙΕΘΝΩΝ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ, ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ & ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Διπλωματική εργασία με θέμα:

Οδηνία 2007/64/ΕΚ: Δικαιώματα και υποχρεώσεις σε σχέση με
την παροχή και γρήση των υπηρεσιών πληρωμών

Επιβλέπων καθηγητής: Γκόρτσος Χρήστος

ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗ ΟΛΓΑ
Α.Μ.: 1207Μ030

Αθήνα
Οκτώβριος 2009

MEI
KAD

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
---------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΝΤΑΞΗ ΟΔΗΓΙΑΣ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΕΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ : ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων στην ΕΕ.....	7
A.1. Εισαγωγή.....	7
A.2. Ιστορική αναδρομή.....	8
A.3. Γενικό νομοθετικό πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας.....	9
A.4. Ειδικότερες διατάξεις για την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων.....	10
A.5. Οι εξαιρέσεις στην ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και πληρωμών.....	13
B. Συστήματα πληρωμών.....	15
B.1. Εισαγωγή.....	15
B.2. Ορισμός και κατηγορίες συστημάτων πληρωμών.....	16
B.3. Η ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορική εμπειρία.....	17
Γ. Ο Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε Ευρώ –SEPA (Single Euro Payments Area).....	20
Γ.1. Αναγκαιότητα δημιουργίας ενός ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (SEPA)	20
Γ.2. Τι είναι ο SEPA.....	21
Γ.3. Αρμόδια όργανα για την πραγματοποίηση του SEPA.....	22
Γ.4. Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του συστήματος.....	23
Γ.5. Λειτουργικό Πλαίσιο SEPA.....	23
Γ.6. Τελευταίες εξελίξεις αναφορικά με τον SEPA.....	25

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

A. Σύσταση 87/598/ΕΟΚ της Επιτροπής,(ευρωπαϊκός κώδικας δεοντολογίας σε	
---	--

θέματα ηλεκτρονικών πληρωμών).....	27
Β. Σύσταση 88/590/ΕΟΚ της Επιτροπής (συστήματα πληρωμών και ιδίως τις σχέσεις μεταξύ κατόχου και εκδότη κάρτας).....	28
Γ. Σύσταση 97/489/ΕΚ της Επιτροπής, (συναλλαγές με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής και ιδίως όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ του εκδότη και του κατόχου).....	28
Δ. Οδηγία 97/5/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων).....	29
Ε. Κανονισμός 2560/2001/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ).....	31
ΣΤ. Οδηγία 2007/64/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.....	31

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ : ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2007/64/ΕΚ

Α. Στόχοι της Οδηγίας και ένταξή της στο σύστημα των κανόνων του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού δικαίου.....	33
Α.1. Το αίτημα.....	33
Α.2. Πορεία προς την υιοθέτηση της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ.....	33
Α.3. Στόχοι της Οδηγίας.....	35
Β. Πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας.....	36
Β.1. Εδαφικό πεδίο εφαρμογής.....	36
Β.2. Προσωπικό πεδίο εφαρμογής.....	36
Β.3. Αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής.....	37
Γ. Αδειοδότηση και εποπτεία των ιδρυμάτων πληρωμών	38
Γ.1. Ιδρύματα πληρωμών και ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος	38
Γ.2. Μη τραπεζικές οντότητες οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες πληρωμής.....	41
Γ.3. Αδειοδότηση ιδρυμάτων πληρωμών.....	41
Γ.4. Εποπτεία ιδρυμάτων πληρωμών.....	43
Δ. Απαιτήσεις διαφάνειας και πληροφόρησης.....	43
Ε. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των χρηστών και των παροχών υπηρεσιών πληρωμών.....	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Επιλογές στην πρόταση Οδηγίας.....	46
B. Γενική θεώρηση.....	47

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ

A. Γενικές διατάξεις.....	48
(A.1.) Αναγκαστικός χαρακτήρας των διατάξεων της Οδηγίας (άρθρα 51(1) και 86(3)).....	48
A.1.1. Αρχή της πλήρους εναρμόνισης.....	48
A.1.2. Όρια προστασίας των διατάξεων	49
A.1.3. Έννοια του καταναλωτή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στο πλαίσιο της παροχής εργαλείων πληρωμών.....	50
(A.2.) Αρχή μη επιβολής χρέωσης για υποχρεώσεις ενημέρωσης (Άρθρο 52)...	51
(A.3) Προθεσμία ειδοποίησης για εσφαλμένη εκτέλεση ή εκτέλεση χωρίς εξουσιοδότηση (Άρθρο 58).....	52
(A.4.) Στοιχεία που τεκμηριώνουν τη γνησιότητα και την εκτέλεση πράξεων πληρωμών (Άρθρο 59).....	52
(A.5.) Απουσία ευθύνης (Άρθρο 78).....	53
B. Η Εξουσιοδότηση του πληρωτή για την εκτέλεση πράξης πληρωμής.....	54
(B.1.) Γενικά (Άρθρο 54).....	54
(B.2.) Περιορισμός της χρήσης μέσου πληρωμών (Άρθρο 55).....	55
(B.3) Υποχρεώσεις του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών (Άρθρο 56).....	56
(B.4.) Υποχρεώσεις του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών (Άρθρο 57).....	57
(B.5.) Ευθύνη για πράξεις πληρωμής που εκτελέστηκαν χωρίς την εξουσιοδότηση του πληρωτή (Άρθρα 60-61 και 53).....	58
B.5.1. Γενικός κανόνας	58
B.5.2. Επιβάρυνση πληρωτή έως 150 ευρώ.....	59

B.5.3. Επιβάρυνση εξολοκλήρου του πληρωτή.....	60
B.5.4. Παρέκκλιση για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας και το ηλεκτρονικό χρήμα.....	61
(B.6.) Επιστροφή ποσού στον πληρωτή παρά την ύπαρξη εξουσιοδότησης (Άρθρα 62-63).....	62
Γ. Λήψη, ανάκληση και εκτέλεση εντολών πληρωμής.....	64
(Γ.1.) Χρόνος λήψης εντολής πληρωμής (Άρθρο 64).....	64
(Γ.2.) Ανάκληση εντολής πληρωμής (Άρθρο 66).....	65
(Γ.3.) Άρνηση εκτέλεσης εντολής πληρωμής (Άρθρο 65).....	66
(Γ.4.) Μεταφορά πλήρους ποσού (Άρθρο 67).....	67
Δ. Προθεσμία εκτέλεσης και ημερομηνία αξίας.....	68
(Δ.1.) Υποχρέωση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή (Άρθρο 69§1).....	68
(Δ.2.) Υποχρέωση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου (Άρθρο 69§3).....	69
(Δ.3.) Ημερομηνία αξίας (Άρθρα 69,73).....	70
(Δ.4.) Υποχρέωση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου όταν ο δικαιούχος δεν έχει λογαριασμό πληρωμών (Άρθρο 70).....	70
(Δ.5.) Κατάθεση μετρητών σε λογαριασμό μετρητών (Άρθρο 71).....	71
(Δ.6.) Αντίθετη συμφωνία (Άρθρο 68).....	71
Ε. Ευθύνη για μη εκτέλεση ή εσφαλμένη εκτέλεση.....	72
(Ε.1.) Ευθύνη για εντολή πληρωμής που κινείται από τον πληρωτή (Άρθρο 75).....	72
(Ε.2.) Ευθύνη για εντολή πληρωμής που κινείται από το δικαιούχο ή μέσω αυτού (Άρθρο 75).....	73
(Ε.3.) Έκταση ευθύνης (Άρθρο 75).....	74
(Ε.4.) Αντίθετη συμφωνία.....	74
(Ε.5.) Αποκλειστικό μέσο ταυτοποίησης (Άρθρο 74).....	75
(Ε.6.) Δικαίωμα αναγωγής (Άρθρο 77).....	75
ΣΤ. Διατάξεις για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας.....	76
(ΣΤ.1.) Πεδίο εφαρμογής (Άρθρο 53).....	76
(ΣΤ.2.) Παρέκκλιση για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας και το ηλεκτρονικό χρήμα (Άρθρο 53).....	76
Ζ. Υποβολή καταγγελιών, εξωδικαστική επίλυση διαφορών.....	78
(Ζ.1.) Υποβολή καταγγελιών (Άρθρο 80).....	78
(Ζ.2.) Αρμόδιες αρχές και κυρώσεις (Άρθρα 82 και 81).....	78

(Ζ.3.) Εξωδικαστική επίλυση διαφορών (Άρθρο 83).....	79
Η. Προστασία των δεδομένων (Άρθρο 79).....	80

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ: ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Α. Πεδίο εφαρμογής του Τίτλου IV.....	81
Β. Πολύ μικρές επιχειρήσεις.....	81
Γ. Μέσα πληρωμής μικρής αξίας.....	82
Δ. Κόστος πράξης πληρωμής.....	83
Ε. Ηλεκτρονικό χρήμα.....	83
ΣΤ. Επιστροφές χρημάτων.....	84
Ζ. Προθεσμίες εκτέλεσης.....	84
Η. Δυνατότητες παρέκκλισης.....	85
Θ. Καθεστώς της ευθύνης.....	85
Ι. Το θέμα της αυτορρύθμισης.....	86

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....	87
---------------------------------------	-----------

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ.....	89
------------------------	-----------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	94
-----------------------	-----------

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αναμφίβολα οι υπηρεσίες πληρωμών αποτελούν κεντρικό σημείο των τραπεζικών δραστηριοτήτων και του χρηματοπιστωτικού τομέα εν γένει. Το θέμα της ερευνητικής μου δραστηριότητας στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η πρόσφατη Οδηγία 2007/64 /ΕΚ για τις υπηρεσίες πληρωμών και πιο συγκεκριμένα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τόσο των παρόχων όσο και των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών, όπως προβλέπονται σε αυτήν.

Η επιλογή ενασχόλησης με το συγκεκριμένο θέμα οφείλεται στο γεγονός ότι πρόκειται ακριβώς για ένα νέο κοινοτικό νομοθετικό κείμενο, το οποίο ακόμα δεν έχει ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο, και ως εκ τούτου παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και χρήζει έρευνας.

Πιο συγκεκριμένα πρόκειται για την προσπάθεια του κοινοτικού νομοθέτη να θέσει την αναγκαία νομική βάση για την υλοποίηση του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA). Όλες οι προηγούμενες κοινοτικές πράξεις που έχουν εκδοθεί στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών δεν κατάφεραν να πετύχουν την ορθή λειτουργία της ενιαίας αγοράς στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να ερευνηθεί το κατά πόσο η συγκεκριμένη Οδηγία μπορεί όντως να αποτελέσει το ενιαίο συνεκτικό πλαίσιο για τις υπηρεσίες πληρωμών ειδικότερα σε ό,τι αφορά στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των παρόχων και των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών. Εάν δηλαδή με την Οδηγία επιτυγχάνεται η τυποποίηση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων παρέχοντας παράλληλα ένα υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών. Αυτό θα γίνει μέσα από τη μελέτη του πρωτογενούς κυρίως υλικού.

Η εργασία είναι χωρισμένη σε δύο κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο πραγματεύεται την ένταξη της Οδηγίας στο σύστημα του ευρωπαϊκού κανονιστικού πλαισίου για τις πληρωμές και χωρίζεται σε τρεις επιμέρους ενότητες. Την πρώτη, με εισαγωγικές παρατηρήσεις σχετικά με την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων στην ΕΕ, τα συστήματα πληρωμών και τον Ενιαίο Χώρο Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA). Τη δεύτερη όπου γίνεται μια επισκόπηση των κοινοτικών νομικών πράξεων για τα μέσα και τα συστήματα πληρωμών. Τέλος την Τρίτη όπου γίνεται μια συνολική θεώρηση των διατάξεων της Οδηγίας 2007/64 όπου και αναφέρονται οι στόχοι και το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, το θέμα της αδειοδότησης και εποπτείας των ιδρυμάτων πληρωμών, οι απαιτήσεις διαφάνειας και πληροφόρησης, καταλήγοντας στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των χρηστών και των παρόχων των υπηρεσιών πληρωμών.

Το δεύτερο κεφάλαιο εξειδικεύει το θέμα καθώς πραγματεύεται πιο αναλυτικά τις διατάξεις της Οδηγίας σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των παρόχων και των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών. Χωρίζεται επίσης σε τρεις ενότητες. Η πρώτη περιλαμβάνει τις εισαγωγικές παρατηρήσεις, η δεύτερη τη συγκριτική προσέγγιση των διατάξεων στην πρόταση και στο τελικό κείμενο της Οδηγίας και η τρίτη τα ερμηνευτικά ζητήματα που προκύπτουν από την μελέτη των παραπάνω διατάξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΕΝΤΑΞΗ ΟΔΗΓΙΑΣ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΕΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ : ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων στην ΕΕ

A.1.Εισαγωγή

Η δημιουργία ενός ενιαίου οικονομικού ευρωπαϊκού χώρου βασισμένου σε μια κοινή αγορά ήταν ένας βασικός στόχος της Συνθήκης της Ρώμης¹. Ο αντικειμενικός αυτός σκοπός προσδιορίζεται στο άρθρο 2 της Συνθήκης ως εξής: «Η Κοινότητα έχει σαν αποστολή, με τη δημιουργία μιας κοινής αγοράς να προάγει την αρμονική ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Κοινότητας, τη συνεχή και ισόρροπη επέκταση της οικονομίας, αυξημένη σταθερότητα, επιταχυνόμενη ανύψωση του βιοτικού επιπέδου και σχέσεις περισσότερο στενές μεταξύ των κρατών που συνενώνει».

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να οριστούν οι έννοιες «κοινή αγορά», «ενιαία αγορά» και «εσωτερική αγορά». Πρόκειται για έννοιες σχεδόν ταυτόσημες, αλλά οι οποίες υποδηλώνουν ορισμένες διαφορετικές καταστάσεις². Η κοινή αγορά είναι ένα στάδιο της διαδικασίας πολυεθνικής ολοκλήρωσης, το οποίο, σύμφωνα με μια απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου³, «αποβλέπει στην εξάλειψη όλων των εμποδίων στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ώστε να υπάρξει συγχώνευση των εθνικών αγορών σε μια ενιαία αγορά, η οποία να πλησιάζει όσο γίνεται τις συνθήκες μιας πραγματικής εσωτερικής αγοράς».

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Συνθήκη η ιδρύουσα την Ευρωπαϊκή Κοινότητα αγνοεί την έννοια της «ενιαίας αγοράς». Αναφέρεται γενικά στο στάδιο της «κοινής αγοράς» και στον τελικό της στόχο, την «εσωτερική αγορά», η οποία σύμφωνα με το άρθρο 14 (ΣΕΚ) «περιλαμβάνει ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων». Παρουσιάζεται λοιπόν ως ένας κοινός οικονομικός χώρος στο πλαίσιο του οποίου καταργούνται αφενός μεν κάθε εμπόδιο στην

¹ Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (1957), βλέπε <http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/index.htm#founding>.

² Βλέπε ενδεικτικά Μούση (2003) σελ.81 επ. και Παπαγιάννη-Δονάτο (2007) σελ 374 επ.

³ Απόφαση ΔΕΚ, 5-5-1982, Shul, υπόθεση 15/81, Συλλ.1982, σελ.1409.

ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων και αφετέρου τα εσωτερικά τελωνειακά σύνορα και οι συνοριακοί έλεγχοι των φυσικών προσώπων.

Η κατάργηση ωστόσο των κρατικής προέλευσης εμποδίων στην άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών δεν αποτελεί την μοναδική προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Απαιτείται επίσης ο έλεγχος των περιοριστικών του ανταγωνισμού πρακτικών των επιχειρήσεων καθώς και η διαμόρφωση κοινών πολιτικών και εναρμονισμένων ρυθμίσεων σε διάφορους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας με σκοπό τη διασφάλιση της ελευθερίας των συναλλαγών στο εσωτερικό του χώρου αυτού.

A.2.Ιστορική αναδρομή

Η σημασία που απέδιδαν οι συντάκτες της ιδρυτικής συνθήκης της ΕΟΚ το 1957 στην ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων είναι εμφανής. Αφενός μεν από το γεγονός ότι οι διατάξεις περί δημιουργίας κοινής αγοράς, περί κατάργησης των ενδοκοινοτικών δασμών, ποσοτικών περιορισμών και ισοδύναμων μέτρων και περί εξάλειψης των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία καθώς και περί απαγορεύσεων των διακρίσεων ιθαγένειας συμπεριλαμβάνονται μεταξύ των «αρχών» της κοινότητας (μέρος πρώτο, άρθρα 1-8). Αφετέρου οι ειδικότερες διατάξεις για την υλοποίηση καθεμιάς από τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες περιελήφθησαν στο κεφάλαιο περί «βάσεων» της κοινότητας (μέρος δεύτερο, άρθρα 9-84)⁴. Η υλοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας ορίστηκε να γίνει εντός 12ετούς μεταβατικής περιόδου η οποία έληγε στις 31.12.1969. Εξαίρεση αποτέλεσε η περίπτωση των κεφαλαίων για τα οποία θα γίνει ειδικότερα λόγος στη συνέχεια.

Νέα ώθηση στην υλοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας έδωσε η Ενιαία Πράξη του 1986⁵. Με τη συνθήκη αυτή τα κράτη μέλη προέβλεψαν τη βαθμιαία εγκαθίδρυση μέχρι 31.12.1992 «εσωτερικής αγοράς», στην οποία όρισαν ότι θα εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Η Ενιαία Πράξη δεν τροποποιεί με κάποιο τρόπο τις προηγούμενες σχετικές διατάξεις της Συνθήκης της ΕΟΚ για τις τέσσερις ελευθερίες αλλά περιορίζεται στη διατύπωση ορισμού της εσωτερικής αγοράς και στη θέσπιση διατάξεων για τις διαδικασίες υλοποίησής αυτής.

Κατ' εφαρμογή της Ενιαίας Πράξης εκδόθηκε πλήθος πράξεων παράγωγου δικαίου οι οποίες συνέβαλαν στην άρση των εναπομεινάντων εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία. Ωστόσο η συνεισφορά της συνίσταται περισσότερο στη δημοσιότητα που έδωσε στα θέματα της εσωτερικής αγοράς και την

⁴ Οι παραπομπές της παραγράφου σε άρθρα και κεφάλαια της συνθήκης γίνονται υπό την αρίθμηση και δομή του αρχικού κειμένου.

⁵ Η οποία τέθηκε σε ισχύ από την 1.7.1987. (ΕΕ L 169 της 29.06.1987)

ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης καθώς τόσο η λήψη των μέτρων προοδευτικής εγκαθίδρυσης της εσωτερικής αγοράς όσο και η ολοκλήρωση της ελεύθερης κυκλοφορίας στις 31.12.1992 μπορούσαν κάλλιστα να θεμελιωθούν και στο προϋπάρχον νομοθετικό πλαίσιο πρωτογενούς και παράγωγου δικαίου. Η απόφαση συνεπώς έκδοσης της Ενιαίας Πράξης αποτελεί επιλογή μάλλον πολιτικού παρά νομικού χαρακτήρα.

Ακολουθούν οι συνθήκες του Μάαστριχτ⁶ και του Άμστερνταμ⁷ οι οποίες παρόλο που αφορούσαν κυρίως ζητήματα οικονομικής και πολιτικής ενοποίησης επέφεραν ορισμένες τροποποιήσεις και στα ζητήματα της ελεύθερης κυκλοφορίας. Ειδικότερα η συνθήκη του Άμστερνταμ επιφέρει αναρίθμηση των άρθρων της Συνθήκης τροποποιώντας για πρώτη φορά μετά την ίδρυση των Κοινοτήτων τις επιμέρους διατάξεις για τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Με τη συνθήκη του Μάαστριχτ είχε ήδη προστεθεί στη συνθήκη ΕΚ ειδικό κεφάλαιο για την ιθαγένεια της Ένωσης.

Η τελευταία χρονολογικά τροποποίηση των συνθηκών ΕΕ και ΕΚ επέρχεται με τη συνθήκη της Νίκαιας⁸ η οποία δε θίγει τις ειδικότερες διατάξεις για την ελεύθερη κυκλοφορία αλλά μόνο ορισμένες από τις γενικές διατάξεις που σχετίζονται με αυτήν⁹.

Α.3.Γενικό νομοθετικό πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας

Πρόκειται για διατάξεις που αφορούν και τις τέσσερις ελευθερίες γενικά και όχι ειδικότερα κάθε μία ξεχωριστά. Το πλαίσιο αυτό συγκροτείται από τις παρακάτω διατάξεις της Συνθήκης στις οποίες και γίνεται μια σύντομη αναφορά.

Ξεκινώντας, υπάρχουν οι προγραμματικού χαρακτήρα διατάξεις των άρθρων 2 και 3 οι οποίες ορίζουν αντίστοιχα τους στόχους της Κοινότητας και τα μέσα για την επίτευξή τους αφενός και τα αντικείμενα και τους τομείς της κοινοτικής αρμοδιότητας και δραστηριότητας αφετέρου. Μεταξύ των μέσων περιλαμβάνεται η δημιουργία «κοινής» αγοράς ενώ μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας αναφέρονται η κατάργηση των δασμών και ποσοτικών περιορισμών μεταξύ των κρατών μελών και η ύπαρξη μιας εσωτερικής αγοράς που θα χαρακτηρίζεται από έλλειψη εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία.

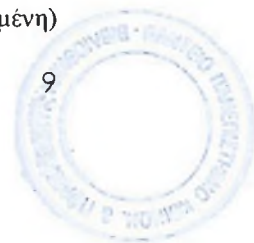
Εν συνεχεία, λιγότερο στενά συνδεδεμένα με την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών και κεφαλαίων είναι τα άρθρα 11 και 12 που αφορούν στη «στενότερη συνεργασία» μεταξύ κρατών μελών και τη μη δημιουργία

⁶ Η οποία τέθηκε σε ισχύ από την 1.11.1993 (ΕΕ C 191 της 29.07.1992)

⁷ Η οποία τέθηκε σε ισχύ από την 1.5.1999 (ΕΕ C 340 της 10.11.1997)

⁸ Η οποία τέθηκε σε ισχύ από την 1.2.2007 (ΕΕ C 80 της 10.03.2001)

⁹ Συγκεκριμένα πρόκειται για τα άρθρα 11 και 18 που αφορούν τη στενότερη (ενισχυμένη) συνεργασία και το δικαίωμα κυκλοφορίας και διαμονής στον κοινοτικό χώρο.

διακρίσεων μεταξύ των κοινοτικών πολιτών αφενός και στη θεμελιώδη κοινοτική αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων ιθαγένειας¹⁰.

Ακολουθεί το άρθρο 14 το οποίο επαναλαμβάνει την περί εσωτερικής αγοράς διάταξη που είχε εισαχθεί με την Ενιαία Πράξη και που όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω έχει διπλό περιεχόμενο. Αναφέρει από τη μια τις νομικές βάσεις των μέτρων που πρέπει να ληφθούν και τοποθετεί το αιώτατο χρονικό σημείο εγκαθίδρυσης της εσωτερικής αγοράς στις 31.12.1992 ενώ από την άλλη δίνει και τον ίδιο τον ορισμό της εσωτερικής αγοράς. Σύμφωνα με τον ορισμό λοιπόν «*Η εσωτερική αγορά περιλαμβάνει ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας συνθήκης*».

Συνεπώς η εσωτερική αγορά είναι έννοια ευρύτερη από ένα απλό άθροισμα των τεσσάρων θεμελιωδών ελευθεριών. Οι τέσσερις ελευθερίες αποτελούν τα θετικά μέτρα που ο όρος «εσωτερική αγορά», εννοιολογικά τουλάχιστον πρέπει να εμπεριέχει. Σημαντική επίσης είναι η παρατήρηση ότι στον παραπάνω ορισμό λείπει οποιαδήποτε αναφορά στην καταγωγή/προέλευση των προϊόντων, στην ιθαγένεια των προσώπων ή στην προέλευση των κεφαλαίων που κυκλοφορούν στην εσωτερική αγορά. Για την απάντηση στο ερώτημα αν η εσωτερική αγορά περιλαμβάνει και την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων τρίτων χωρών ο ορισμός απλά παραπέμπει στις διατάξεις της παρούσας συνθήκης. Επομένως το ερώτημα δεν επιδέχεται γενική, δογματικού χαρακτήρα προσέγγιση αλλά απαντάται ειδικά για καθεμία από τις τέσσερις ελευθερίες στο οικείο κεφάλαιο.

Ολοκληρώνοντας τις γενικές διατάξεις θα γίνει μνεία στο άρθρο 18 της Συνθήκης για την ιθαγένεια της Ένωσης. Εδώ θεσπίζεται το δικαίωμα κάθε πολίτη της Ένωσης να «κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα» στον κοινοτικό χώρο¹¹ και προβλέπεται η μέριμνα από το Συμβούλιο για τη διευκόλυνση του δικαιώματος αυτού.

A.4. Ειδικότερες διατάξεις για την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων

Οι περί κεφαλαίων διατάξεις του αρχικού κειμένου της Συνθήκης (άρθρα 67-73) είχαν βραχύτερο βίο απ' ότι οι διατάξεις για τις άλλες τρεις θεμελιώδεις ελευθερίες. Από 1.1.1994 αντικαταστάθηκαν με νέες διατάξεις που εισήγαγε η

¹⁰ Η αρχή αυτή αποτελεί αναγκαίο παρακολούθημα της ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων και αποτελεί και αντικείμενο ad hoc διατάξεων στα κεφάλαια περί εργαζομένων και περί εγκατάστασης.

¹¹ Ωστόσο η διάταξη δεν παρέχει αυτοτελές δικαίωμα κυκλοφορίας και διαμονής αφού κατά τη ρητή διατύπωση του άρθρου 18.1 το δικαίωμα αυτό ισχύει «υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παρούσα συνθήκη και στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της», βλέπε Ταγαράς (2002) σελ. 30, υποσημείωση 8.

Συνθήκη του Μάαστριχτ ενώ από τα νέα άρθρα διατηρήθηκαν αμετάβλητα μόλις πέντε από τη συνθήκη του Άμστερνταμ, υπό τους αριθμούς πλέον 56-60.

Η βασική ρύθμιση των άρθρων αυτών περιέχεται στο άρθρο 56 και πρόκειται για την απαγόρευση των περιορισμών, ενώ τα άρθρα 57-60 θεσπίζουν εξαιρέσεις από την καταρχήν απαγόρευση. Το άρθρο 56 περιέχει δύο παραγράφους που έχουν ουσιαστικά την ίδια διατύπωση όμως η πρώτη αναφέρεται στις κινήσεις κεφαλαίων ενώ η δεύτερη στις πληρωμές.

Σχετικά με τις κινήσεις κεφαλαίων η Συνθήκη δεν δίνει ορισμό, ο οποίος όμως συνάγεται από τη νομολογία του δικαστηρίου και τις σχετικές πράξεις παράγωγου δικαίου. Το ΔΕΚ έκρινε¹² ότι οι κινήσεις κεφαλαίων είναι χρηματοπιστωτικές συναλλαγές που αποσκοπούν κυρίως στην τοποθέτηση ή επένδυση του εκάστοτε κεφαλαίου και όχι στην αμοιβή, πληρωμή για αγορά εμπορευμάτων ή παροχή υπηρεσιών. Σε μεταγενέστερη απόφασή¹³ του δε, κρίθηκε ότι κίνηση κεφαλαίου αποτελεί και η σύναψη δανείου από χρηματοπιστωτικό ίδρυμα άλλου κράτους μέλους.

Σημαντική στην πλήρη απελευθέρωση των ενδοκοινοτικών κινήσεων κεφαλαίων υπήρξε η συμβολή της οδηγίας 88/361/ΕΟΚ¹⁴ στο παράρτημα Ι της οποίας απαριθμούνται ενδεικτικά οι κινήσεις κεφαλαίων. Πρόκειται για δεκατρείς κατηγορίες που καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα μεταξύ των οποίων επενδύσεις σε ακίνητα, συναλλαγές χρηματιστηριακές, τραπεζικές, χρηματοπιστωτικές, εκείνες που εμπίπτουν στο εταιρικό, τραπεζικό ή χρηματιστηριακό δίκαιο, στις εμπράγματα και ενοχικές ασφάλειες κ.ο.κ.. Οι κινήσεις κεφαλαίων διακρίνονται επίσης σε βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες και σε αυτοτελείς ή παρεπόμενες.

Σχετικά με τον όρο «πληρωμές», αναφέρεται στις τρέχουσες πληρωμές¹⁵, δηλαδή στις απλές πληρωμές στο πλαίσιο μιας υποκείμενης συναλλαγής. Οι πληρωμές αυτές ήταν δυνατόν να απελευθερωθούν σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα αφού δεν υπάγονταν στις διατάξεις περί κεφαλαίων αλλά σε εκείνες που ρύθμιζαν την υποκείμενη συναλλαγή, δηλαδή διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών ή κεφαλαίων. Έτσι η ελευθέρωση της κυκλοφορίας εμπορευμάτων, υπηρεσιών καθώς και εγκατάστασης, με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου ή και νωρίτερα, είχε ως αποτέλεσμα να απελευθερωθούν από την ίδια ημερομηνία και οι αντίστοιχες πληρωμές.

Το άρθρο 56 απαγορεύει λοιπόν τους περιορισμούς στις κινήσεις κεφαλαίων, δηλαδή τα διάφορα επιβαλλόμενα από το Κράτος μέλος μέτρα που είναι ικανά να

¹²Υπόθεση 286/82 και 26/83, Luisi και Carbone, απόφ.31.01.84, Συλλ. 1984, σελ 377.

¹³Υπόθεση 478/98 Επιτροπή/Βέλγιο, απόφ.26.09.00, Συλλ.Ι-2000, σελ. 7587

¹⁴Το ΔΕΚ με ποικιλία αποφάσεων του έδωσε απάντηση σε ερμηνευτικά ζητήματα που ανέκυψαν από τα άρθρα της Οδηγίας. Ενδεικτικά βλέπε Γκουλούσης κ.ά.(2003), σελ 342επ., Χατζόπουλος (2000), σελ.351.

¹⁵Όπως αναφερόταν στο πρώην άρθρο 67 παρ.2 ΣυνθΕΟΚ. Η νέα διατύπωση δεν χρησιμοποιεί τον όρο «τρέχουσες», ενώ απελευθερώνει πλήρως τις πληρωμές τόσο στον ενδοκοινοτικό χώρο όσο και σε σχέση με τρίτες χώρες.

αποθαρρύνουν τους κατοίκους του από το να συνάψουν δάνεια ή να προβούν σε επενδύσεις σε άλλα κράτη μέλη ή που εξαρτούν μια άμεση αλλοδαπή επένδυση από προηγούμενη έγκριση, ενώ θεσπίζει την ίδια απαγόρευση για της πάσης φύσεως πληρωμές. Και στις δύο δε περιπτώσεις, η απαγόρευση καλύπτει τόσο τον ενδοκοινοτικό χώρο όσο και τις σχέσεις με τρίτες χώρες.

Η απελευθέρωση του άρθρου 56 θεσπίζεται ανεπιφύλακτα. Υπόκειται δηλαδή μόνο στις εξαιρέσεις των άρθρων 58 και 59 και βεβαίως στις νομολογιακής κατασκευής εξαιρέσεις για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος. Αυτό συνιστά ριζική διαφοροποίηση από το αρχικό κείμενο της ιδρυτικής συνθήκης και της πρώτης γενιάς των πράξεων παράγωγου δικαίου που αντίθετα από τα ισχύοντα στην περίπτωση των εμπορευμάτων, υπηρεσιών και προσώπων, δεν προέβλεπαν πλήρη κατάργηση των περιορισμών, ούτε ήταν απαλλαγμένα από αιρέσεις, όρους και προϋποθέσεις¹⁶.

Όπως συνάγεται λοιπόν, η απελευθέρωση της κίνησης των κεφαλαίων και των πληρωμών καθυστέρησε σε σχέση με τις άλλες θεμελιώσεις ελευθερίες αλλά η καθυστέρηση αυτή αντισταθμίζεται από το γεγονός ότι όταν επιτεύχθηκε, δεν περιορίστηκε στον ενδοκοινοτικό χώρο αλλά επεκτάθηκε και στις κινήσεις κεφαλαίων και τις πληρωμές προς τρίτες χώρες. Η επέκταση βέβαια αυτή υπόκειται σε επιπλέον εξαιρέσεις και επιφυλάξεις, πέραν δηλαδή εκείνων που ισχύουν στον ενδοκοινοτικό χώρο.

Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 57 ορίζεται ότι η απαγόρευση του άρθρου 56 δεν θίγει τους εθνικού ή κοινοτικού δικαίου περιορισμούς που ίσχυαν στις 31.12.1993 έναντι τρίτων χωρών ως προς τις άμεσες επενδύσεις στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι επενδύσεις σε ακίνητα, εγκατάσταση, παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή εισδοχή τίτλων σε κεφαλαιαγορές¹⁷¹⁸. Αφενός λοιπόν απαγορεύει στα κράτη να εισάγουν νέους περιορισμούς (ρήτρα standstill) στις κινήσεις κεφαλαίων από ή προς τρίτες χώρες μετά τη συγκεκριμένη ημερομηνία, αφετέρου τους επιτρέπει να διατηρήσουν τυχόν περιορισμούς που ίσχυαν ως αυτή την ημερομηνία ως προς ορισμένες ευαίσθητες κατηγορίες¹⁹ κινήσεων κεφαλαίων

¹⁶ Πράγματι, αντίθετα με διατάξεις για τις τρεις άλλες θεμελιώδεις ελευθερίες, η κατάργηση των περιορισμών στις κινήσεις κεφαλαίων δεν θεσπιζόταν με τρόπο απόλυτο αλλά προβλεπόταν ότι συντελείται μόνο «κατά το μέτρο που είναι αναγκαίο για τη λειτουργία της κοινής αγοράς. Δεν παρήγαγε συνεπώς άμεσα αποτελέσματα.(ΔΕΚ 11.11.1981, Casati). Αλλά και στο παράγωγο δίκαιο δεν υπήρχαν αποφασιστικά βήματα προς την πλήρη απελευθέρωση των κεφαλαίων. Βλέπε Ταγαράς (2002) σελ. 174-175, υποσημείωση 57.

¹⁷ Η διάταξη αφήνει να εννοηθεί ότι πρόκειται για ενδεικτική απαρίθμηση. Μπορεί όμως να υποστηριχθεί και η αντίθετη άποψη. Εξάλλου η έννοια των άμεσων επενδύσεων διευκρινίζεται στην τυπολογία του παραρτήματος της Οδηγίας 88/361/ΕΟΚ σύμφωνα με το οποίο άμεσες επενδύσεις θεωρούνται οι οποιασδήποτε νομικής φύσης πράξεις (αγορά, μακροπρόθεσμο δάνειο, συμμετοχή στο κεφάλαιο εταιρείας που οδηγεί στον έλεγχο της, σύσταση νέας εταιρείας) που αποσκοπούν στη δημιουργία ή διατήρηση άμεσων και διαρκών σχέσεων μεταξύ του επενδυτή και της επιχείρησης στην οποία επενδύονται τα κεφάλαια εν όψει άσκησης της επενδυτικής δραστηριότητας.

¹⁸ Βέβαια το άρθρο 57 στην παρ.2, παρέχει νομοθετική εξουσιοδότηση στο Συμβούλιο για ενίσχυση της απελευθέρωσης έναντι των τρίτων χωρών.

¹⁹ Οι προαναφερόμενες κατηγορίες άμεσων επενδύσεων εξαιρέθηκαν στο μέτρο που θεωρούνται ευαίσθητες αφού αν γίνουν σε μεγάλη κλίμακα, μπορεί να οδηγήσουν στον έλεγχο από αλλοδαπούς σημαντικών τομέων της εθνικής οικονομίας.

που απαριθμεί. Η εφαρμογή των περιορισμών επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών τα οποία έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν το συγκεκριμένο δικαίωμα, να το περιορίσουν ή να παραιτηθούν από αυτό.

Επίσης κατά το άρθρο 60 σε περίπτωση μείωσης ή διακοπής των οικονομικών σχέσεων με μία ή με περισσότερες τρίτες χώρες στο πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, το Συμβούλιο μπορεί να λάβει και τα αναγκαία μέτρα σχετικά με τις κινήσεις κεφαλαίων και με τις πληρωμές έναντι των οικείων τρίτων χωρών, δικαίωμα που αναγνωρίζεται και στα Κράτη μέλη ενεργούντα ατομικώς.

A.5. Οι εξαιρέσεις στην ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και πληρωμών

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων γνωρίζει περιορισμούς τόσο για λόγους ρητώς αναφερόμενους στη Συνθήκη, όσο και για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος. Στη Συνθήκη οι λόγοι εξαίρεσης, πέραν από εκείνους που εντοπίζονται ειδικώς στις σχέσεις με τρίτες χώρες και ήδη αναφέρθηκαν ανωτέρω, περιέχονται στα άρθρα 58 και 59.

Το άρθρο 58 επιτρέπει στα κράτη μέλη να επιβάλλουν ορισμένους περιορισμούς στην ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων και πληρωμών τόσο στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, όσο και στις σχέσεις με τρίτες χώρες²⁰. Σύμφωνα με αυτό, τα Κράτη μέλη διατηρούν το δικαίωμα να εφαρμόζουν διατάξεις της εθνικής φορολογικής νομοθεσίας και οι οποίες διακρίνουν μεταξύ φορολογουμένων που δεν βρίσκονται στην ίδια κατάσταση όσον αφορά την κατοικία τους ή τον τρόπο που είναι υπενδεδυμένα τα κεφάλαιά τους.

Περαιτέρω δε τα στα κράτη αναγνωρίζεται η δυνατότητα να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή παραβάσεων της εθνικής νομοθεσίας ιδίως στον τομέα της φορολογίας ή της προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων, να προβλέπουν ενημέρωση των αρμόδιων αρχών ως προς την κίνηση των κεφαλαίων για λόγους διοικητικής ή στατιστικής ενημέρωσης και να λαμβάνουν μέτρα για την περιφρούρηση της δημόσιας τάξης και ασφάλειας²¹. Ρητώς επίσης προβλέπεται ότι οι περί κεφαλαίων και πληρωμών διατάξεις δεν θίγουν τη δυνατότητα εφαρμογής περιορισμών του δικαιώματος εγκατάστασης²².

Ωστόσο για το σύνολό των περιορισμών που το άρθρο μπορεί να θεμελιώσει, υπάρχει πάντα η επιφύλαξη ότι οι περιορισμοί αυτοί δεν μπορεί να συνιστούν ούτε

²⁰ Διαφέρει έτσι από το άρθρο 57 το οποίο αφορά μόνο στις σχέσεις με τρίτες χώρες, δεν διέπει τις πληρωμές και αναφέρεται μόνο σε ορισμένες κατηγορίες κινήσεων κεφαλαίων.

²¹ Παρ.1 άρθρου 58

²² Παρ.2 άρθρου 58

μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ούτε συγκεκριμένο περιορισμό στην ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων²³.

Το άρθρο 59 προβλέπει τη δυνατότητα επιβολής μέτρων διασφάλισης σε περίπτωση πρόκλησης ή απειλής σοβαρών δυσχερειών στην οικονομική και νομισματική ένωση. Πρόκειται λοιπόν για μία ρήτρα διασφάλισης που καταλαμβάνει τις κινήσεις κεφαλαίων μόνο από και προς τρίτες χώρες. Για την ενεργοποίηση της ρήτρας θα πρέπει οι δυσχέρειες ή οι εν δυνάμει δυσχέρειες να θίγουν την ΟΝΕ στο σύνολό της. Δηλαδή δυσχέρειες που αντιμετωπίζει κράτος μέλος δεν αρκούν για την ενεργοποίηση της ρήτρας. Επίσης ο όρος «σοβαρές» δυσχέρειες υπονοεί ότι η έντασή τους θα πρέπει να είναι ισχυρή και ότι δεν αρκεί καταρχήν να είναι εφήμερες.

Η διάταξη δεν ορίζει ούτε τη φύση των μέτρων, ούτε τον τύπο της πράξης παράγωγου δικαίου που τα θεσπίζει. Επειδή εκ των πραγμάτων αποδέκτες των μέτρων είναι κράτη μέλη αλλά και λόγω του επείγοντος χαρακτήρα και της προσωρινότητας των μέτρων, είναι προφανές ότι η πράξη που θα θεσπιστεί θα περιβληθεί τον τύπο απόφασης ή κανονισμού. Διευκρινίζεται πάντως ότι τα μέτρα λαμβάνονται εφόσον είναι «απολύτως αναγκαία» εισάγοντας έτσι μέσω της αρχής της αναλογικότητας εγγυήσεις υπέρ τρίτων χωρών ως προς τα μέτρα που τις θίγουν. Υπάρχει δηλαδή περιορισμός των μέτρων τόσο σε ο τι αφορά την εμβέλειά τους όσο και στη διάρκεια τους που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι μήνες.

Αναφορικά με τη διαδικασία λήψης των μέτρων, λόγω του επείγοντος χαρακτήρα της, η διαδικασία θέσπισης της σχετικής πράξης από το Συμβούλιο²⁴ είναι συνοπτική. Δεν προβλέπεται καν η συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αλλά μόνο η συμμετοχή της ΕΚΤ λόγω επιπτώσεων στην άσκηση των αρμοδιοτήτων της. Επίσης για τη λήψη της απόφασης αρκεί ειδική πλειοψηφία.

Πέραν των ρητών περιορισμών που απορρέουν από τα ερμηνευόμενα άρθρα της Συνθήκης, εξαιρέσεις στην ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων μπορούν να υπάρξουν, όπως ήδη επισημάνθηκε, και για επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος. Πρόκειται για τον άγραφο αλλά νομολογιακά²⁵ πλέον παγιωμένο κανόνα που ισχύει και προς τις τρεις άλλες θεμελιώδεις ελευθερίες. Η εφαρμογή των προαναφερθέντων επιτακτικών λόγων χωρεί μόνο ως δικαιολογητικός λόγος μέτρων-περιορισμών που εφαρμόζονται αδιακρίτως στους ημεδαπούς και στους υπηκόους των άλλων κρατών μελών, εξαιρουμένων μέτρων-περιορισμών που εισάγουν διακριτική μεταχείριση εις βάρος των τελευταίων. Προϋπόθεση τέλος αποτελεί ο στόχος που επιδιώκεται με τον περιορισμό να μην μπορεί να επιτευχθεί με άλλες λιγότερο περιοριστικές διαδικασίες.

Η προστασία της δημόσιας τάξης μπορεί κάλλιστα να δικαιολογεί περιοριστικά μέτρα της κίνησης των κεφαλαίων, όπως είναι η προηγούμενη έγκριση

²³ Παρ.3 άρθρου 58

²⁴ Το Συμβούλιο αποφασίζει με την πλήρη σύνθεσή του (ECOFIN) και όχι ως Συμβούλιο ευρωζώνης και η πράξη που εκδίδει δεσμεύει όλα ανεξαιρέτως τα κράτη τα μέλη, ακόμα και αυτά που δε συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ.

²⁵ Η σχετική νομολογία του ΔΕΚ είναι πλούσια. Βλέπε ενδεικτικά σε Ταγαρά (2002) σελ.180 επ., Γκουλούση κ.ά.(2003), σελ. 362 επ. κ.α.

εισαγωγής και πραγματοποίησης μιας επένδυσης ή ακόμα και κατασταλτικά μέτρα²⁶ (όπως π.χ. κατάσχεση των εισαχθέντων κεφαλαίων). Σε κάθε περίπτωση όμως θα πρέπει να εξειδικεύονται οι περιστάσεις κάτω από τις οποίες μια επένδυση κεφαλαίου θεωρείται επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια επειδή οι απλώς γενικές αναφορές και αόριστες διατυπώσεις της νομοθεσίας δεν διασφαλίζουν δικαστική προστασία στους ενδιαφερόμενους και ενισχύουν τη νομική τους ανασφάλεια σε βάρος των θεμελιωδών ελευθεριών.

Β. Συστήματα πληρωμών

Β.1.Εισαγωγή

Με τον όρο χρηματοπιστωτικό σύστημα αναφερόμαστε στον τομέα εκείνο των υπηρεσιών στα πλαίσια του οποίου επιτελούνται δύο λειτουργίες²⁷:

- η διοχέτευση χρηματικών κεφαλαίων από τους θετικούς στους αρνητικούς αποταμιευτές της οικονομίας και
- η συμβολή στην πραγματοποίηση πληρωμών χωρίς τη χρήση μετρητών

Η πρώτη λειτουργία επιτελείται μέσω δύο διαύλων, της άμεσης χρηματοδότησης των αρνητικών αποταμιευτών από τους θετικούς (μέσω των χρηματοπιστωτικών αγορών²⁸ ή αγορών χρήματος και κεφαλαίου όπου οι αρνητικοί αποταμιευτές απευθύνονται απευθείας στους θετικούς) και της έμμεσης χρηματοδότησης ή χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης (στην οποία λειτουργούν διαμεσολαβούντες χρηματοπιστωτικοί φορείς²⁹).

Με τη δεύτερη λειτουργία,, καθίσταται δυνατή η μεταφορά κεφαλαίων μεταξύ νοικοκυριών , επιχειρήσεων και του Δημοσίου για την εξόφληση χρεών από ιδιωτικές και εμπορικές συναλλαγές καθώς και από χρηματικές ενοχές που απορρέουν είτε εκ του νόμου ή βάσει δικαστικών αποφάσεων εφόσον οι εν λόγω

²⁶Τα οποία όμως είναι λιγότερο αποτελεσματικά λόγω της δυσχέρειας εξατομίκευσης και δέσμευσης των κεφαλαίων μετά την είσοδό τους στη χώρα.

²⁷ Γκόρτσος (2007b) σελ.13 επ.

²⁸ Σε αυτές αποκτώνται από τους θετικούς αποταμιευτές χρεωστικοί τίτλοι και μετοχές που έχουν εκδοθεί από τους αρνητικούς αποταμιευτές και οι οποίοι είναι δυνατόν να αποτελέσουν και αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο πλαίσιο των αγορών αυτών.

²⁹ Οι φορείς αυτοί κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες και πρόκειται για τις τράπεζες, τις επιχειρήσεις χορήγησης πιστώσεων καθώς και τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και τους συνταξιοδοτικούς οργανισμούς.

μονάδες συμφωνήσουν στο πλαίσιο μιας συναλλαγής να μη χρησιμοποιήσουν για το σκοπό αυτό μετρητά³⁰.

Αυτό επιτυγχάνεται αφενός με την έκδοση και διαχείριση ενσώματων ή ψηφιακών εργαλείων πληρωμών (επιταγή, διάφορες κατηγορίες καρτών όπως κυρίως η πιστωτική και η χρεωστική και το ηλεκτρονικό χρήμα³¹) και αφετέρου με την παροχή υπηρεσιών μεταφοράς κεφαλαίων βάσει εντολής πληρωμής (μεταφορά πίστωσης μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών και άμεση χρέωση).

Για την υλοποίηση των λειτουργιών που επιτελούνται σε κάθε χρηματοπιστωτικό σύστημα αναγκαία είναι η λειτουργία δύο υποδομών. Αφενός των συστημάτων πληρωμών, τα οποία θα μας απασχολήσουν στην παρούσα μελέτη, και των συστημάτων εκκαθάρισης και διακανονισμού των συναλλαγών σε κινητές αξίες.

B.2.Ορισμός και κατηγορίες συστημάτων πληρωμών

Με τον όρο «συστήματα πληρωμών» νοείται το σύνολο των μέσων, εργαλείων, διαδικασιών και κατά κανόνα διατραπεζικών συστημάτων, μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η μεταφορά κεφαλαίων μεταξύ των συναλλασσόμενων. Με άλλα λόγια δηλαδή πρόκειται για μια συμφωνία, βασιζόμενη τυπικά στη σχέση μεταξύ των συμμετεχόντων και του χειριστή του συστήματος ώστε η μεταφορά των κεφαλαίων να πραγματοποιείται με τη χρήση μιας προσυμφωνημένης τεχνικής υποδομής και διαδικασίας. Συστατικό στοιχείο ενός συστήματος πληρωμών αποτελεί και η διαδικασία εκκαθάρισης και διακανονισμού των πληρωμών.

Τα συστήματα πληρωμών διακρίνονται σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με το κριτήριο³². Με βάση λοιπόν το κριτήριο του τρόπου διενέργειας του διακανονισμού, τα συστήματα πληρωμών διακρίνονται σε :

α) Συστήματα συμψηφισμού ή διακανονισμού σε καθαρή βάση (net settlement systems), στα οποία οι απαιτήσεις μεταξύ των μελών συμψηφίζονται σε ένα ή περισσότερα σταθερά χρονικά σημεία της ημέρας (γνωστά ως κύκλοι διακανονισμού) κατά τα οποία λαμβάνει χώρα ο συμψηφισμός.

β) Συστήματα διακανονισμού σε ατομική ή ακαθάριστη βάση (gross settlement systems), στα οποία ο διακανονισμός γίνεται για κάθε πληρωμή χωριστά, χωρίς συμψηφισμό, σε ένα ή περισσότερα χρονικά σημεία της εργάσιμης μέρας.

³⁰ Βλέπε Γκόρτσος Χρ., Ευρωπαϊκό τραπεζικό δίκαιο- Πανεπιστημιακές παραδόσεις 2007.

³¹ Ως ηλεκτρονικό χρήμα ορίζεται κάθε αξία που είναι ηλεκτρονικά αποθηκευμένη σε ένα υπόθεμα, δηλαδή σε μια κάρτα είτε στη μνήμη ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή. (βλέπε <http://www.bis.org/publ/cpss00b.pdf?noframes=1>)

³² Βλέπε μεταξύ άλλων Γκόρτσος (2007b), Σινανιώτη (2005).

γ) Συστήματα διακανονισμού σε ατομική βάση και πραγματικό χρόνο (real time gross settlement systems- RTGS³³³⁴), στα οποία ο διακανονισμός γίνεται όχι μόνο για κάθε πληρωμή χωριστά αλλά και σε πραγματικό χρόνο με τη χρονική σειρά με την οποία δίνονται οι σχετικές εντολές.

Τα συστήματα πληρωμών διακρίνονται επίσης σε συστήματα μεταφοράς πιστώσεων, συστήματα άμεσων χρεώσεων, συστήματα καρτών και συστήματα ηλεκτρονικού χρήματος (ανάλογα με το εργαλείο πληρωμών ή την υπηρεσία μεταφοράς κεφαλαίων που χρησιμοποιείται), σε συστήματα ηλεκτρονικής ή χειρόγραφης διαχείρισης, σε συστήματα πληρωμών μεγάλης αξίας και μικρής αξίας ή πληρωμών λιανικής, σε εγχώρια ή διασυνοριακά, σε συστήματα διμερούς ή πολυμερούς συμψηφισμού και σε «συστημικώς σημαντικά»³⁵ και «συστημικώς μη σημαντικά» συστήματα πληρωμών.

B.3. Η ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορική εμπειρία

Σε ο τι αφορά τη διαχείριση των συστημάτων πληρωμών δεν υπάρχει κυρίαρχο πρότυπο. Ένα σύστημα πληρωμών μπορεί να τελεί υπό τη διαχείριση είτε των κεντρικών τραπεζών αποκλειστικά, είτε των κεντρικών τραπεζών σε συνεργασία με τις τράπεζες και τις υπόλοιπες κατηγορίες φορέων παροχής υπηρεσιών πληρωμών είτε τέλος μόνο των φορέων παροχής υπηρεσιών πληρωμών.

Ο ρόλος των εθνικών κεντρικών τραπεζών στη λειτουργία των συστημάτων πληρωμών ωστόσο είναι αυξημένος, τόσο παγκοσμίως όσο κυρίως στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνθήκη προβλέπει ότι το Ενιαίο Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) έχει σημαντικό ρόλο σε όλα τα συστήματα πληρωμών στην Ένωση καθώς στα βασικά του καθήκοντα³⁶ περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων και η προώθηση της ομαλής λειτουργίας των διασυνοριακών συστημάτων πληρωμών.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έχει γνωμοδοτική αρμοδιότητα για κάθε κοινοτική νομοθετική ρύθμιση υπαγόμενη στο πεδίο της αρμοδιότητάς της. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η κανονιστική αρμοδιότητα που χορηγείται στην ΕΚΤ

³³ Με τα συστήματα αυτά επιτυγχάνεται υψηλός βαθμός αποτελεσματικότητας και ασφάλειας στο διακανονισμό των πληρωμών. Κάθε εντολή πληρωμής τυγχάνει επεξεργασίας μεμονωμένα και διακανονίζεται άμεσα, οριστικά και ανέκκλητα εφόσον υπάρχουν επαρκή κεφάλαια στο λογαριασμό διακανονισμού του μέλους. Επειδή φορέας του διακανονισμού είναι η Κεντρική Τράπεζα, οπότε ο διακανονισμός των εντολών γίνεται μέσω των λογαριασμών που τηρούν τα μέλη του συστήματος σε αυτήν, η Κεντρική Τράπεζα έχει την ευθύνη και διαχειρίζεται τους όποιους κινδύνους ανακύψουν.

³⁴ Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα τέτοιου συστήματος είναι το σύστημα TARGET (Transnational Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system).

³⁵ Πρόκειται για συστήματα στα οποία η επέλευση μιας δυσλειτουργίας μπορεί να ενεργοποιήσει ή να μεταδώσει είτε περαιτέρω δυσλειτουργίες μεταξύ των συμμετεχόντων είτε συστημικές δυσλειτουργίες στο σύνολο του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα τέτοιων συστημάτων αποτελούν τα συστήματα πληρωμών μεγάλης αξίας.

³⁶ Όπως αυτά καταγράφονται στο άρθρο 105 παρ.2 περ.δ'.

καθώς έχει το δικαίωμα³⁷ να θεσπίζει κανονισμούς για τη διασφάλιση αποτελεσματικών και υγιών συστημάτων πληρωμής στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και στις συναλλαγές με τρίτες χώρες.

Στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας για τα συστήματα πληρωμών σημαντική θέση καταλαμβάνει η συμμετοχή της ΕΚΤ στην CPSS (Committee on Payment and Settlement Systems)³⁸. Σκοπός της επιτροπής αυτής είναι η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού μέσω της εφαρμογής ελάχιστων κωδικών και πρακτικών και της μεγαλύτερης κατανόησης των πιθανών κινδύνων που τα συστήματα διατρέχουν. Παράλληλα γίνεται προσπάθεια για το συντονισμό των εποπτικών λειτουργιών που αναλαμβάνουν οι κεντρικές τράπεζες αναφορικά με τα συστήματα πληρωμών³⁹.

Τις τελευταίες δεκαετίες η διεθνής εξέλιξη των χρηματοοικονομικών αγορών είχε ως αναγκαίο επακόλουθο την ανάπτυξη των συστημάτων μεγάλων πληρωμών σε όλο τον κόσμο, τα οποία εξυπηρετούν τη μεταφορά μεγάλου όγκου πληρωμών μεταξύ των τραπεζών μέσω των χρησιμοποιούμενων από αυτές ηλεκτρονικών συστημάτων⁴⁰. Στην Ελλάδα η δομή και λειτουργία των συστημάτων και των μέσων πληρωμών εκσυγχρονίστηκε σε μεγάλο βαθμό τα τελευταία χρόνια ώστε να ανταποκριθεί το εγχώριο τραπεζικό σύστημα στη νέα πραγματικότητα των ηλεκτρονικών διατραπεζικών συναλλαγών.

Η Τράπεζα της Ελλάδος ίδρυσε και καθιέρωσε το ηλεκτρονικό σύστημα πληρωμών ΕΡΜΗΣ προκειμένου να διασφαλίσει την ομαλή ροή των ηλεκτρονικών μεταφορών των εγχώριων και διασυνοριακών κεφαλαίων. Με πράξη του Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής⁴¹ εγκρίθηκε ο Κανονισμός Λειτουργίας του ενιαίου Συστήματος Πληρωμών ΕΡΜΗΣ που διαχειρίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος και το οποίο προέκυψε από την ενοποίηση των Συστημάτων Πληρωμών ΕΡΜΗΣ σε δραχμές και ΕΥΡΩ-ΕΡΜΗΣ σε ευρώ. Το ενιαίο Σύστημα ΕΡΜΗΣ διασυνδέθηκε με το διευρωπαϊκό σύστημα πληρωμών TARGET και από την 1η Ιανουαρίου 2001 διακανόνιζε εγχώριες και διασυνοριακές πληρωμές αποκλειστικά σε ευρώ.

Στις 24 Οκτωβρίου 2002 το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποφάσισε πάνω στο μέλλον του TARGET και τον διάδοχό του, το TARGET 2. Προσέβλεπε σε μία κοινή πλατφόρμα⁴², στην οποία οι εθνικές κεντρικές τράπεζες που θα εντάσσονταν

³⁷ Άρθρο 22 του Πρωτοκόλλου

³⁸ Μέλη της είναι οι κεντρικές τράπεζες των χωρών του G-10, της Κίνας (ύστερα από την ενσωμάτωση του Χονγκ-Κόνγκ), της Σιγκαπούρης καθώς και η ΕΚΤ.

³⁹ Οι προσπάθειες της CPSS είχαν ως αποτέλεσμα την έκδοση τον Ιανουάριο του 2001 των «Βασικών Αρχών για τα συστημικά σημαντικά συστήματα πληρωμών» η οποία έθεσε την πλατφόρμα των θεμελιωδών αρχών που πρέπει να διέπουν όλα τα συστήματα πληρωμών και εκκαθάρισης, τόσο των ανεπτυγμένων όσο και των αναπτυσσόμενων χωρών.

⁴⁰ Στην περίπτωση αυτή εγγενές είναι το μειονέκτημα του ενδεχόμενου συστημικού κινδύνου καθώς μία απλή τοπική χρηματοοικονομική κρίση μπορεί να οδηγήσει σε αντίστοιχη διεθνή.

⁴¹ Πράξη 46/21.12.2000

⁴² Single Shared Platform (SSP), www.ecb.int/paym/target/target2/html/index.en.html και σύμφωνα με την αντίστοιχη ελληνική ονομασία Ενιαία Κοινή Πλατφόρμα (ΕΚΠ) βλ. «Κατευθυντήρια γραμμή Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 26^{ης} Απριλίου 2007 σχετικά με το Διευρωπαϊκό Αυτοματοποιημένο Σύστημα Ταχείας Μεταφοράς Κεφαλαίων και Διακανονισμού σε Συνεχή Χρόνο (TARGET2)», ΕΚΤ/2007/2 2007/600/ΕΚ, σελ. 1.

θα εγκατέλειπαν το δικό τους σύστημα. Αυτή αποτέλεσε και την ουσιαστική διαφορά με το TARGET. Η μετάπτωση στο TARGET2⁴³ πραγματοποιήθηκε σταδιακά για τρεις ομάδες χωρών, με την πρώτη να συνδέεται στις 19 Νοεμβρίου 2007, ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του συστήματος. Η δεύτερη ομάδα συνδέθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 2008 και η τρίτη στις 19 Μαΐου 2008, ημερομηνία από την οποία συμμετέχει και η Ελλάδα.

Η λειτουργία του TARGET2 κρίνεται ως ιδιαίτερα επιτυχής. Η συνεργασία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών με τις τράπεζες, μέσω εκτεταμένων διαβουλεύσεων, η οποία διευκόλυνε την ομαλή μετάπτωση στο νέο σύστημα, συμβάλλει στη συνεχή βελτίωση του συστήματος και στην εισαγωγή νέων λειτουργιών.

Κλείνοντας θα γίνει μια συνοπτική αναφορά στα ηλεκτρονικά συστήματα πληρωμών που λειτουργούν στην Ελλάδα⁴⁴. Πιο συγκεκριμένα πρόκειται για :

- α) Το διατραπεζικό σύστημα ΔΙΑΣ⁴⁵
- β) Το Γραφείο συμψηφισμού Αθηνών⁴⁶
- γ) Το σύστημα πληρωμών ΕΡΜΗΣ
- δ) Το σύστημα άυλων τίτλων⁴⁷
- ε) Τα συστήματα διακανονισμού συναλλαγών του Χρηματιστηρίου Αθηνών⁴⁸

⁴³Στο TARGET2, μια ενιαία τεχνική πλατφόρμα (Ενιαία Κοινή Πλατφόρμα-ΕΚΠ) παρέχεται από τις κεντρικές τράπεζες της Γερμανίας, της Γαλλίας και της Ιταλίας, αντικαθιστώντας την αποκεντρωμένη δομή του αρχικού συστήματος TARGET. Με το TARGET2, το Ευρωσύστημα προσφέρει υπηρεσίες με ενιαία τιμολόγηση των πληρωμών τόσο εντός όσο και μεταξύ των κρατών-μελών που συμμετέχουν σε αυτό, με γνώμονα την ανάκτηση του κόστους.

⁴⁴Για λεπτομέρειες βλέπε <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/PaymentsSystems/default.aspx>

⁴⁵Πρόκειται για ιδιωτικό σύστημα πολυμερούς συμψηφισμού πληρωμών μικρής αξίας.

⁴⁶Πρόκειται για σύστημα πολυμερούς συμψηφισμού επιταγών, το οποίο λειτουργεί στις εγκαταστάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος και στελεγχώνεται από υπαλλήλους της.

⁴⁷Πρόκειται για σύστημα διακανονισμού συναλλαγών επί τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου, διαχειριστής του οποίου είναι η Τράπεζα της Ελλάδος.

⁴⁸ Πρόκειται για μονάδες της Ελληνικά Χρηματιστήρια ΑΕ, οι οποίες πραγματοποιούν την εκκαθάριση και τον διακανονισμό των συναλλαγών στις αγορές τίτλων και παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών

Γ. Ο Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε Ευρώ -SEPA(Single Euro Payments Area)

Γ.1.Αναγκαιότητα δημιουργίας ενός ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (SEPA)

Λόγω της διαπιστωμένης ανεπάρκειας του πλαισίου για τις διασυνοριακές πληρωμές, η Επιτροπή⁴⁹ ζήτησε την 2.12.2003 από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) γνωμοδότηση για τη δημιουργία ενός νέου πλαισίου για την εγκαθίδρυση συστήματος πληρωμών σε ευρώ. Η ΕΟΚΕ υπέβαλε την 30.6.2004, σύμφωνα και με το κείμενο της Λισσαβόνας του 2000, γνωμοδότηση⁵⁰ με την οποία επεσήμανε ότι παρά τη δημιουργία και εγκαθίδρυση του ενιαίου νομίσματος, δεν έχει καταστεί δυνατό να εξαλειφθούν τα πραγματικά, τεχνικά και νομικά εμπόδια τα οποία κωλύουν τις διασυνοριακές συναλλαγές μικρής αξίας κυρίως μεταξύ καταναλωτών και επιχειρήσεων αλλά και μεταξύ μικρών επιχειρήσεων.

Τα μέχρι εκείνη τη στιγμή ληφθέντα μέτρα δεν κατάφεραν να διευκολύνουν ουσιαστικά την πρόοδο της εσωτερικής αγοράς παρότι οι συναλλαγές γινόταν πλέον με το νέο ενιαίο νόμισμα. Παρά την εισαγωγή του ευρώ το 1999 και την ανάπτυξη του TARGET, του κοινού συστήματος πληρωμών μεγάλης αξίας σε ευρώ, η επεξεργασία των ηλεκτρονικών πληρωμών μικρής αξίας εξακολουθεί να γίνεται με διαφορετικό τρόπο στις επιμέρους χώρες της ζώνης του ευρώ. Επίσης οι πελάτες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατά τη διενέργεια πληρωμών μικρής αξίας σε ευρώ σε άλλες χώρες της ζώνης του ευρώ, καθώς οι εν λόγω πληρωμές είναι συχνά πιο χρονοβόρες.

Ειδικότερα οι εταιρίες που διενεργούν μεγάλο αριθμό διασυνοριακών πληρωμών είναι υποχρεωμένες ,στο πλαίσιο της διαχείρισης των πληρωμών τους , να τηρούν τραπεζικούς λογαριασμούς σε πολλές από τις χώρες όπου ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες. Αυτός ο κατακερματισμός δεν επηρεάζει μόνο τις διασυνοριακές πληρωμές αλλά και τις εγχώριες πληρωμές σε ευρώ, καθώς αποτελεί φραγμό για την ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών και τον ανταγωνισμό σε επίπεδο ζώνης ευρώ. Τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορεί επίσης να υπόκεινται σε διαφορετικούς κανόνες και απαιτήσεις ανάλογα με τη χώρα προέλευσής τους.

Κατέστη λοιπόν αναγκαία η ανάληψη προσπάθειας για τη δημιουργία ενός συστήματος φτηνών, αποτελεσματικών και ασφαλών πληρωμών. Με την παραπάνω γνωμοδότηση τέθηκαν λοιπόν οι στόχοι του νέου πλαισίου. Βασικός στόχος ήταν η αποτελεσματικότητα ενός συστήματος πληρωμών χαμηλού κόστους, ανταγωνιστικού και καινοτόμου, το οποίο θα παρείχε δίκαιους όρους για τους καταναλωτές και

⁴⁹ Δυνάμει του άρθ.262 ΣυνθΕΚ

⁵⁰ 2004/C. 302/03

ασφάλεια για τις πληρωμές με τη δημιουργία νομικής βεβαιότητας στους συναλλασσόμενους⁵¹.

Συνεπώς κρίθηκε απαραίτητη η δημιουργία κοινών τεχνικών προτύπων, καθώς και η εναρμόνιση των νομικών κανόνων με βάση τους οποίους θα διενεργούνται οι διασυννοριακές πληρωμές.

Γ.2. Τι είναι ο SEPA

Ο SEPA είναι ένας χώρος στον οποίο οι καταναλωτές, οι εταιρίες και οι λοιποί οικονομικοί παράγοντες θα είναι σε θέση να διενεργούν και να δέχονται εγχώριες και διασυννοριακές πληρωμές σε ευρώ με τους ίδιους βασικούς όρους και τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις ανεξάρτητα από τη γεωγραφική τους θέση⁵².

Σκοπός του SEPA είναι η δημιουργία μιας ενοποιημένης, ανταγωνιστικής και καινοτόμου αγοράς πληρωμών μικρής αξίας στον ευρωπαϊκό χώρο, όπου οι πληρωμές σε ευρώ χωρίς μετρητά θα διενεργούνται με τη χρήση ενός μόνο τραπεζικού λογαριασμού και μιας ενιαίας δέσμης μέσων πληρωμών. Ο SEPA αποτελείται από :

- το ενιαίο νόμισμα
- μια ενιαία δέσμη μέσων πληρωμών σε ευρώ (μεταφορές πιστώσεων, άμεσες χρεώσεις και πληρωμές με κάρτα)
- αποτελεσματικές υποδομές για την επεξεργασία πληρωμών σε ευρώ
- κοινά τεχνικά πρότυπα
- κοινές επιχειρηματικές πρακτικές
- μια εναρμονισμένη νομική βάση
- ολοένα εξελισσόμενες υπηρεσίες με προσανατολισμό προς τον πελάτη.

Συνεπώς ο SEPA απαιτεί την αλληλεπίδραση του ευρωπαϊκού τραπεζικού κλάδου⁵³, του ευρωπαϊκού κλάδου εκκαθάρισης και διακανονισμού⁵⁴, των επιχειρήσεων της ζώνης του ευρώ⁵⁵, της δημόσιας διοίκησης και των καταναλωτών⁵⁶.

⁵¹ Η έλλειψη ασφάλειας δικαίου είναι μία από τις βασικότερες αιτίες απροθυμίας των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών να προσχωρήσουν στη σύναψη σχέσεων είτε της μορφής απευθείας εφάπαξ χρεώσεων σε διασυννοριακό επίπεδο είτε της μορφής των τακτικών επαναλαμβανόμενων πληρωμών με πάγια εντολή.

⁵² Βλέπε έκδοση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας "Ο Ενιαίος Χώρος Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA) : Μια Ενοποιημένη Αγορά Πληρωμών Μικρής Αξίας, Νοέμβριος 2006" ([http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/O_Ενιαίος_Χώρος_Πληρωμών_σε_Ευρώ\(SEPA\).pdf](http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/O_Ενιαίος_Χώρος_Πληρωμών_σε_Ευρώ(SEPA).pdf))

⁵³ Ο οποίος είναι αρμόδιος για την αναδιάρθρωση των συστημάτων πληρωμών της ζώνης του ευρώ

⁵⁴ Σκοπός του οποίου είναι να εξασφαλίσει ότι όλοι οι δικαιούχοι στη ζώνη του ευρώ είναι προσβάσιμοι με τα μέσα του SEPA.

⁵⁵ Μεγάλες εταιρίες, εμπορικές επιχειρήσεις, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που συμμετέχουν στην ανάπτυξη των προτύπων για τη μείωση των παρεμβάσεων με μη μηχανικά μέσα στη διεκπεραίωση των πληρωμών, από την έκδοση τιμολογίων έως τη συμφωνία λογαριασμών.

Αναφορικά με τις δημόσιες αρχές, στη δημιουργία του SEPA συμμετέχουν το Ευρωσύστημα (η ΕΚΤ και οι ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι εθνικές αρχές οι οποίες αναμένεται ότι θα συμμετέχουν ολοένα και περισσότερο στην προετοιμασία της εφαρμογής των συστημάτων πληρωμών SEPA.

Γ.3. Αρμόδια όργανα για την πραγματοποίηση του SEPA

Για την υλοποίηση αυτού του φιλόδοξου σχεδίου συνεργάζονται τρία ευρωπαϊκά όργανα. Κατά πρώτον η Ευρωπαϊκή Επιτροπή που συμβάλλει με το θεσμικό της ρόλο στο σχεδιασμό των κανόνων που θα αποτελέσουν τη νομική βάση του οικοδομήματος. Ταυτόχρονα η ΕΚΤ καθοδηγεί τις εθνικές τράπεζες για την πρόοδο στην εφαρμογή των προϋποθέσεων που θέτει ο SEPA. Το 2002 και με σκοπό το συντονισμό των ενεργειών των ευρωπαϊκών τραπεζών, δημιουργήθηκε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών (European Payment Council- EPC)⁵⁷ το οποίο έχει ως έργο το σχεδιασμό των κανόνων και διαδικασιών για τις πληρωμές σε ευρώ .

Στο συμβούλιο αυτό μετέχουν όχι μόνο οι εκπρόσωποι των κρατών μελών της ευρωζώνης αλλά και άλλων χωρών της ΕΕ, αφού και αυτές οι χώρες μπορούν να συμμετάσχουν στο σύστημα επωφελοόμενες των πλεονεκτημάτων που αυτό προσφέρει⁵⁸. Το Συμβούλιο, ως ανεξάρτητο όργανο, έχει την ευθύνη του σχεδιασμού των λειτουργιών του συστήματος. Η υλοποίηση όμως του συστήματος απαιτεί την ταυτόχρονη συμβολή πολλών παραγόντων της ευρωπαϊκής οικονομίας⁵⁹ όπως ήδη αναφέρθηκε.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στις τράπεζες καθώς αυτές αναλαμβάνουν σημαντικό μέρος του βάρους υλοποίησης καθώς καλούνται να δημιουργήσουν όλες τις τεχνικές και διαδικαστικές προϋποθέσεις και υποδομές και να εφαρμόσουν το νέο πλαίσιο λειτουργίας του συστήματος. Το κόστος υποστήριξης του εγχειρήματος από πλευράς τραπεζών είναι μεγάλο ωστόσο αντισταθμίζεται μακροπρόθεσμα από την αύξηση του όγκου των συναλλαγών, την απλοποίηση των διαδικασιών, τη μείωση των συναλλαγών σε μετρητά καθώς και ποικιλία άλλων παραμέτρων.

⁵⁶ Οι οποίοι θα είναι οι χρήστες των νέων μέσων πληρωμών του SEPA. Ειδικότερα Οι κρατικές αρχές και οι φορείς δημόσιας διοίκησης διενεργούν εγχώριες και διασυνοριακές πληρωμές μεγάλου ύψους, οι οποίες σχετίζονται με συντάξεις, κοινωνική ασφάλιση και άλλες παροχές ή φορολογικά θέματα.

⁵⁷ Για περισσότερα βλέπε <http://www.europeanpaymentscouncil.eu/>

⁵⁸ Συγκεκριμένα στο συμβούλιο μετέχουν 65 ευρωπαϊκές τράπεζες και η Τραπεζική Ένωση για το Ευρώ (Euro Banking Association-EBA)

⁵⁹ Όπως της Ευρωπαϊκής Ένωσης Αυτοματοποιημένων Συστημάτων Εκκαθάρισης (European Automated Clearing House Association – EACHA)

Γ.4. Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του συστήματος

Η εκκίνηση του συστήματος προσδιορίστηκε για την 28^η Ιανουαρίου 2008. Πιο συγκεκριμένα το χρονοδιάγραμμα περιλαμβάνει τρία στάδια:

α) τον σχεδιασμό, που ξεκίνησε το 2004 και έχει ήδη ολοκληρωθεί,

β) την υλοποίηση, η οποία ξεκίνησε στα μέσα του 2006 και περατώθηκε στο τέλος του 2007, και

γ) τη φάση μετάπτωσης, που ξεκίνησε τον Ιανουάριο 2008 και έχει ως στόχο ένα σημαντικό τμήμα των συναλλαγών να διενεργείται με μέσα πληρωμής SEPA έως το τέλος του 2010. Ειδικότερα, οι τράπεζες έχουν αναπτύξει τα προϊόντα SEPA, τα οποία άρχισαν να διαθέτουν στο κοινό από τον Ιανουάριο 2008⁶⁰. Ωστόσο και μετά την εκκίνηση του συστήματος οι τράπεζες είναι σε θέση να συνεχίσουν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους μέσω των ήδη υφιστάμενων εθνικών συστημάτων. Συνεπώς οι πελάτες θα έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν μεταξύ των παλιών συστημάτων και του νέου SEPA⁶¹.

Γ.5. Λειτουργικό Πλαίσιο SEPA

Από τη μία το κανονιστικό πλαίσιο του Ενιαίου Χώρου πληρωμών αφορά στην οδηγία 2007/64/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά⁶² με την οποία θεσπίζεται ένα εναρμονισμένο νομικό πλαίσιο για την αγορά πληρωμών της Κοινότητας και για την οποία θα γίνει εκτενέστερα λόγος στη συνέχεια.

Από την άλλη, οι επιχειρηματικοί και τεχνικοί κανόνες διαμορφώνονται στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (EPC). Καθώς η επίτευξη του SEPA προϋποθέτει ότι τα βασικά ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής που χρησιμοποιούνται σήμερα σε εθνικό επίπεδο⁶³ θα γίνουν πανευρωπαϊκά, το EPC; έθεσε ως στόχο να ολοκληρώσει μέχρι το τέλος του 2005 τους επιχειρηματικούς

⁶⁰ Σημειώνεται ότι οι διασυνοριακές άμεσες χρεώσεις SEPA θα είναι διαθέσιμες μετά την ενσωμάτωση στα εθνικά δίκαια της οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών.

⁶¹ Πάντως δεν θα πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι η συνέχιση χρήσης των παλαιών συστημάτων όσο περισσότερο διαρκέσει θα οδηγήσει σε δυσμενή για την αγορά οικονομικά αποτελέσματα και ιδιαίτερα για τους καταναλωτές αφού οι τράπεζες παρόλο που θα διαθέτουν το νέο σύστημα θα προτιμούν τη χρήση των παλαιών συστημάτων. Υπάρχει ωστόσο η πεποίθηση ότι ο ανταγωνισμός θα επιβάλλει έμμεσα τη γρήγορη μετάβαση στο νέο σύστημα.

⁶² Η ενσωμάτωση της οποίας στα εθνικά δίκαια προβλέπεται να πραγματοποιηθεί μέχρι την 1η Νοεμβρίου 2009.

⁶³ Δηλαδή οι μεταφορές πιστώσεων, οι άμεσες χρεώσεις και οι κάρτες (χρεωστικές και πιστωτικές)

κανόνες και το πλαίσιο διοίκησης των πανευρωπαϊκών σχημάτων πληρωμών για τα τρία αυτά βασικά μέτρα ηλεκτρονικών πληρωμών.

Σημαντικό στο σημείο αυτό κρίνεται να αναφερθεί ο ρόλος των κοινών πανευρωπαϊκών προτύπων ώστε να επιτευχθεί η πλήρως αυτοματοποιημένη και αποδοτική επεξεργασία των μέσων πληρωμών. Ενδεικτικά, στις πληρωμές SEPA χρησιμοποιούνται τα ακόλουθα πρότυπα:

α) Διεθνής αριθμός τραπεζικού λογαριασμού (IBAN - International Bank Account Number)⁶⁴: ο οποίος προσδιορίζει την τράπεζα και τον αριθμό λογαριασμού του δικαιούχου μιας πληρωμής. Στο περιβάλλον SEPA, η χρήση του IBAN είναι προαπαιτούμενο για την αυτοματοποιημένη επεξεργασία των εντολών πληρωμής.

β) Κωδικός αναγνώρισης τράπεζας (BIC-Bank Identifier Code): ο οποίος χρησιμοποιείται από τον μηχανισμό μεταβίβασης ηλεκτρονικών τραπεζικών μηνυμάτων SWIFT προκειμένου να προσδιορισθεί μια τράπεζα ή/και το υποκατάστημα μιας τράπεζας.

Τέλος τα συστήματα συμψηφισμού διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων του SEPA. Στην 5η Έκθεση Προόδου⁶⁵, το Ευρωσύστημα καθόρισε τέσσερα κριτήρια, που θα πρέπει να πληρούν τα συστήματα συμψηφισμού προκειμένου να θεωρούνται συμβατά με τις προδιαγραφές των μέσων πληρωμής SEPA. Τα κριτήρια σχετίζονται με τις δυνατότητες επεξεργασίας, τη διαλειτουργικότητα μεταξύ τραπεζών και συστημάτων συμψηφισμού (αλλά και μεταξύ των ιδίων των συστημάτων), την πρόσβαση (δηλαδή τη δυνατότητα αποστολής και αποδοχής εντολών SEPA), και την ελεύθερη επιλογή του συστήματος συμψηφισμού από τις τράπεζες, που βασίζεται στη χωρίς εμπόδια πρόσβαση και τη διαφάνεια σχετικά με τις παρεχόμενες υπηρεσίες και την τιμολόγηση.

Τον Απρίλιο του 2008, το Ευρωσύστημα δημοσίευσε σημεία αναφοράς⁶⁶, τα οποία εξειδικεύουν τα παραπάνω κριτήρια. Τα συστήματα συμψηφισμού έχουν κληθεί να τα χρησιμοποιήσουν ως οδηγό για την αυτοαξιολόγησή τους. Η χρήση κοινών σημείων αναφοράς θα καταστήσει τις αυτοαξιολογήσεις, οι οποίες θα πρέπει να δημοσιεύονται, συγκρίσιμες για όλους τους ενδιαφερόμενους.⁶⁷

⁶⁴ Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τον IBAN, βλέπε:

http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/IBAN-International_Bank_Account_Number.pdf,

<http://www.swift.com> και <http://www.hba.gr>

⁶⁵ 20 July 2007 - "SEPA: from concept to reality" - fifth progress report (<http://www.ecb.int/pub/pdf/other/singleeuropaymentsarea200707en.pdf>)

⁶⁶ "Terms of reference for the SEPA-compliance of infrastructures" (<http://www.ecb.int/paym/sepa/components/infrastructures/html/tor.en.html>)

⁶⁷ Στο πλαίσιο αυτό το σύστημα πληρωμών ΔΙΑΣ δημοσιεύει στον ιστοχώρο του την αυτοαξιολόγηση στην οποία έχει προβεί (http://www.dias.com.gr/dias/content/main.asp?ci_id=73&menu=1)

Γ.6. Τελευταίες εξελίξεις αναφορικά με τον SEPA

Στις 28 Ιανουαρίου 2008, μετά από δυο χρόνια εντατικής προετοιμασίας, περισσότερες από 4100 ευρωπαϊκές τράπεζες ξεκίνησαν να παρέχουν στην πελατεία τους τη δυνατότητα να στέλνουν και να δέχονται ηλεκτρονικές μεταφορές πιστώσεων (εμβάσματα) τύπου SEPA.

Επίσης, από την 1η Ιανουαρίου 2008 πολλές τράπεζες, υιοθέτησαν το πλαίσιο για τις κάρτες πληρωμών του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA Cards Framework - SCF) αναβαθμίζοντας παράλληλα τους στόλους των μηχανημάτων ATM και EFT/POS, προκειμένου να μπορούν να δεχθούν και διαβάσουν τις καινούργιες αυτές κάρτες που παρέχουν στην πελατεία πολύ μεγαλύτερη ασφάλεια.

Έως το τέλος του 2009, μετά και την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2007/64/EK για τις υπηρεσίες πληρωμών στο εθνικό δίκαιο των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα αρχίσει να παρέχεται από τις εγκατεστημένες στη χώρα μας τράπεζες και το τρίτο ηλεκτρονικό εργαλείο πληρωμών του SEPA, δηλαδή οι άμεσες χρεώσεις(πάγιες εντολές).

Το Νοέμβριο του 2008 δημοσιεύτηκε η έκτη έκθεση προόδου σχετικά με τον Ενιαίο Χώρο Πληρωμών σε Ευρώ στην οποία εκφράζεται η ικανοποίησή της ΕΚΤ για την εμφανή πρόοδο που έχει συντελεστεί, ταυτόχρονα όμως τονίζεται ότι επείγει η εκτέλεση περαιτέρω εργασιών, προκειμένου να διασφαλιστεί η επιτυχία του SEPA.

Γίνεται δεκτό ότι πολλές νέες εξελίξεις έχουν σημειωθεί από τη δημοσίευση της πέμπτης έκθεσης προόδου του Ιουλίου του 2007. Ωστόσο τα ζητήματα που απαιτούν προσεκτικότερη αντιμετώπιση είναι:

α) η έγκαιρη έναρξη λειτουργίας του συστήματος άμεσης χρέωσης του SEPA την 1η Νοεμβρίου 2009

β) η δημιουργία πρόσθετου ευρωπαϊκού συστήματος καρτών και

γ) μέτρα που θα ενισχύουν τη μετάπτωση στο σύστημα μεταφοράς πιστώσεων και στο σύστημα άμεσης χρέωσης του SEPA, συμπεριλαμβανομένου του καθορισμού μιας ρεαλιστικής αλλά και φιλόδοξης ημερομηνίας λήξης των εθνικών μεταφορών πιστώσεων και άμεσων χρεώσεων.

Τέλος, στις 27 Μαρτίου 2009 δημοσιεύτηκαν οι προσδοκίες⁶⁸ του Ευρωσυστήματος για το μέλλον του SEPA. Πρόκειται για κατευθυντήριες γραμμές οι

⁶⁸Για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε: “Eurosysteem’s SEPA expectations” (<http://www.ecb.int/pub/pdf/other/eurosysteemsepaexpectations200903en.pdf?36e2ee598517946476981411dc0a7735>)

οποίες θα πρέπει να παρέχουν στους χρήστες καθοδήγηση σε ό τι αφορά την προσαρμογή των δραστηριοτήτων τους που σχετίζονται με πληρωμές και τα όσα μπορούν να αναμένουν από το τραπεζικό ίδρυμα ή το ίδρυμα πληρωμών τους. Ωστόσο, οι προσδοκίες του Ευρωσυστήματος δεν πρόκειται να αποτελέσουν τυπικές απαιτήσεις ή να καταστούν νομικά δεσμευτικές.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Α. Σύσταση 87/598/ΕΟΚ της Επιτροπής⁶⁹ (ευρωπαϊκός κώδικας δεοντολογίας σε θέματα ηλεκτρονικών πληρωμών)

Στις 8 Δεκεμβρίου 1987, η Επιτροπή έκρινε ότι επειδή η τεχνολογική ανάπτυξη συνδέεται στενά με την ενοποίηση της εσωτερικής αγοράς, τα ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής συμβάλλουν στον ταχύτερο εκσυγχρονισμό των τραπεζικών υπηρεσιών του εμπορίου και των βιομηχανιών των τηλεπικοινωνιών και των πληροφοριών. Επιπλέον οι καταναλωτές αναμένουν να ωφεληθούν από τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την εξέλιξη αυτή. Κρίθηκε λοιπόν αναγκαίος ο καθορισμός προτύπων που εξασφαλίζουν τη συμβατότητα και τη συμπληρωματικότητα των συστημάτων πληρωμών καθώς επίσης και γενικών αρχών έντιμης συμπεριφοράς (κώδικα) όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ χρηματοπιστωτικών οργανισμών (τράπεζες και πιστωτικοί οργανισμοί), εμπόρων ή άλλων παρεχόντων υπηρεσίες και καταναλωτών που είναι κάτοχοι καρτών πληρωμής.

Ο κώδικας συνοψίζει τους όρους που πρέπει να πληρούνται για να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη των νέων μέσων ηλεκτρονικής πληρωμής προς όφελος των οικονομικών εταίρων. Στόχος είναι να εξασφαλιστεί ασφάλεια και ευκολία χρήσης στους καταναλωτές, μεγαλύτερη παραγωγικότητα και αυξημένη ασφάλεια στους παρέχοντες υπηρεσίες και τους εκδότες των καρτών πληρωμής. Οι βασικές αρχές του κώδικα σχετίζονται με:

- τους όρους των συμβάσεων που καταρτίζονται μεταξύ εκδοτών και καταναλωτών
- τη διαλειτουργικότητα του συστήματος προκειμένου οι κάρτες που εκδίδονται σε ένα κράτος να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε άλλα⁷⁰
- τον εξοπλισμό που απαιτείται από τους παρόχους υπηρεσιών ηλεκτρονικών πληρωμών
- την προστασία των δεδομένων τα οποία διαβιβάζονται, τη στιγμή της πληρωμής, στην τράπεζα του παρέχοντος υπηρεσίες και στη συνέχεια στον εκδότη. Τα δεδομένα αυτά δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να θέσουν σε κίνδυνο την προστασία της ιδιωτικής ζωής και περιορίζονται αυστηρά στα στοιχεία που προβλέπονται συνήθως για τις επιταγές και τις μεταφορές ποσών από λογαριασμό σε λογαριασμό.

⁶⁹ Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 365 της 24/12/1987 σ. 0072 - 0076

⁷⁰ Αυτό προϋποθέτει την τεχνολογική συμβατότητα των καρτών και των συσκευών ανάγνωσης που χρησιμοποιούνται στα διάφορα συστήματα καθώς και το άνοιγμα αυτών των συστημάτων χάρη στη σύναψη συμφωνιών που θα βασίζονται στην αρχή της αμοιβαιότητας

- τη δίκαιη πρόσβαση στο σύστημα ηλεκτρονικών πληρωμών σε όσους παρέχονται υπηρεσίες, όποια και αν είναι η οικονομική τους σημασία. Ο αποκλεισμός από την πρόσβαση δεν είναι δυνατός παρά μόνο για νομικούς λόγους.

Στη σύσταση αυτή της Επιτροπής δίνεται επίσης ο ορισμός της ηλεκτρονικής πληρωμής⁷¹ και γίνεται μνεία στις σχέσεις εκδοτών και παρεχόντων υπηρεσίες, εκδοτών και καταναλωτών και παρεχόντων υπηρεσίες και καταναλωτών.

Β. Σύσταση 88/590/ΕΟΚ της Επιτροπής⁷² (συστήματα πληρωμών και ιδίως τις σχέσεις μεταξύ κατόχου και εκδότη κάρτας)

Στις 17 Νοεμβρίου 1988 η Επιτροπή εκτιμά ότι ένας από τους κυριότερους στόχους της Κοινότητας είναι η ολοκλήρωση, το αργότερο μέχρι το 1992, της εσωτερικής αγοράς, ουσιώδη στοιχεία της οποίας αποτελούν τα συστήματα πληρωμών.

Η Σύσταση που εξέδωσε αφορά τα συστήματα πληρωμών και ιδίως τις σχέσεις μεταξύ κατόχου και εκδότη κάρτας. Προβλέπει ότι στον καταναλωτή πρέπει να παρέχονται οι κατάλληλες πληροφορίες για τους συμβατικούς όρους, κυρίως σχετικά με τη συνδρομή και τα άλλα πιθανά έξοδα που πρέπει να καταβάλλει, καθώς και τα δικαιώματα που απορρέουν από τη σύμβαση.

Έτσι οριοθετούνται οι συμβατικοί και προβλέπεται η ευθύνη του εκδότη του μέσου πληρωμής έναντι του εκ της συμβάσεως κατόχου αυτού για τη μη εκτέλεση ή την ατελή εκτέλεση των οδηγιών πληρωμής ενός εκ της συμβάσεως κατόχου και των συναφών πράξεων. Το ίδιο ισχύει και για τις συναλλαγές για τις οποίες δεν έχει υπάρξει εξουσιοδότηση από τον εκ της συμβάσεως κάτοχο.

Γ. Σύσταση 97/489/ΕΚ της Επιτροπής⁷³ (συναλλαγές με μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής και ιδίως όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ του εκδότη και του κατόχου)

Η συγκεκριμένη σύσταση καλύπτει τις συναλλαγές που διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής. Πρόκειται για επικαιροποίηση της Σύστασης 88/590/ΕΟΚ προκειμένου να περιληφθούν και οι ηλεκτρονικές πληρωμές. Στόχος της είναι η προώθηση της εμπιστοσύνης των πελατών στα μέσα αυτά και η αποδοχή

⁷¹ Πρόκειται για κάθε πληρωμή που πραγματοποιείται με τη βοήθεια κάρτας με μαγνητική(ες) λωρίδα(ες) ή και με μικροεπεξεργαστή, σε τερματικά ηλεκτρονικής πληρωμής (ΤΗΠ) ή σε τερματικά στα σημεία πώλησης (ΤΣΠ).

⁷² Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 317 της 24/11/1988 σ. 0055 – 0058

⁷³ Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 208 της 02/08/1997 σ. 0052 – 0058

τους από τον τομέα του λιανικού εμπορίου. Η σύσταση αφορά συναλλαγές των ακόλουθων κατηγοριών:

- μεταφορές χρηματικών ποσών εκτός των εντελλόμενων και εκτελούμενων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που γίνονται με μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής
- αναλήψεις μετρητών με μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής και φόρτιση (και αποφόρτιση) μέσου ηλεκτρονικού χρήματος σε μηχανήματα αυτόματης ανάληψης και σε αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές ή στα καταστήματα του εκδότη ή ενός ιδρύματος που έχει συμβατική υποχρέωση να αποδέχεται το μέσο πληρωμής.

Στα πλαίσια της Σύστασης αυτής δίνονται οι ορισμοί των εννοιών «μέσο ηλεκτρονικής πληρωμής», «μέσο πληρωμής με πρόσβαση εξ αποστάσεως», «μέσο ηλεκτρονικού χρήματος», «χρηματοπιστωτικό ίδρυμα», «εκδότης» και «κάτοχος». Επίσης προσδιορίζονται οι ελάχιστες πληροφορίες που πρέπει να περιέχονται στους όρους και τις προϋποθέσεις που διέπουν την έκδοση και χρησιμοποίηση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής καθώς και οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται μετά τη συναλλαγή στον καταναλωτή.

Τέλος, καθορίζονται οι υποχρεώσεις και οι ευθύνες των μερών δηλαδή του κατόχου και του εκδότη μέσου ηλεκτρονικής πληρωμής ενώ αναφέρεται και η υποχρέωση του εκδότη να προσφέρει στον καταναλωτή τα απαραίτητα μέσα γνωστοποίησης π.χ. για κλοπή της κάρτας.

Δίνεται λοιπόν έμφαση στη διαφάνεια των όρων των συναλλαγών, τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες των μερών της σύμβασης ενώ υπάρχει διάταξη που καλεί τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν την ύπαρξη πρόσφορων και αποτελεσματικών μέσων σχετικά με την επίλυση των διαφορών μεταξύ του κατόχου και του εκδότη.

Δ. Οδηγία 97/5/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁷⁴ (διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων)

Η Οδηγία της 27ης Ιανουαρίου 1997 αποτελεί συνέχεια της προόδου που επιτεύχθηκε κατά την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και, εν όψει της υλοποίησης της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, συμβάλλει στο να καταστήσει ταχύτερες, πιο αξιόπιστες και λιγότερο δαπανηρές τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων στο εσωτερικό της Κοινότητας. Γ' αυτόν τον σκοπό το έγγραφο θεσπίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με τη διαφάνεια των όρων και την εκτέλεση των διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων .

Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις μεταφορές πιστώσεων που διεξάγονται στα νομίσματα των κρατών μελών και σε ευρώ, το ύψος των οποίων δεν υπερβαίνει το ποσό των 50.000 ευρώ. Επιπλέον, στην Οδηγία περιλαμβάνεται ο ορισμός της

⁷⁴Επίσημη εφημερίδα αριθ. L 23 της 14.2.1997, σελ. 25-30

«διασυννοριακής μεταφοράς πίστωσης»⁷⁵ καθώς και ορισμοί άλλων εννοιών όπως «πιστωτικό ίδρυμα», «χρηματοπιστωτικό ίδρυμα», «εντολή διασυννοριακής μεταφοράς πίστωσης», «εντολέας».

Προσδιορίζονται επίσης τα στοιχεία που πρέπει να έχουν τα πιστωτικά ιδρύματα πριν από την εντολή εκτέλεσης διασυννοριακής μεταφοράς πίστωσης. Πρόκειται για τους όρους που ισχύουν και αφορούν στα εξής :

- ένδειξη της προθεσμίας που απαιτείται για να πιστωθεί το ποσό στον λογαριασμό του ιδρύματος του δικαιούχου
- ένδειξη της προθεσμίας που απαιτείται για να πιστωθεί το ποσό στον λογαριασμό του δικαιούχου μετά την πίστωσή του στον λογαριασμό του ιδρύματος του δικαιούχου
- τον τρόπο υπολογισμού των κάθε είδους προμηθειών και εξόδων που πρέπει να καταβάλει ο πελάτης στο ίδρυμα
- την ημερομηνία αξίας-έναρξης τοκοφορίας την οποία εφαρμόζει το ίδρυμα
- τις διαδικασίες έγερσης αξίωσης και τα μέσα προσφυγής
- ένδειξη των χρησιμοποιούμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών αναφοράς.

Το ίδιο ισχύει και για τις πληροφορίες που οφείλουν τα πιστωτικά ιδρύματα να παρέχουν στους πελάτες τους μετά την εκτέλεση ή την άφιξη διασυννοριακής μεταφοράς πίστωσης. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά είναι:

- Στοιχεία που θα επιτρέπουν στον πελάτη να εξακριβώσει τη διασυννοριακή μεταφορά πίστωσης.
- Το αρχικό ποσό της διασυννοριακής μεταφοράς πίστωσης.
- Το ποσό των κάθε είδους εξόδων και προμηθειών που βαρύνουν τον πελάτη.
- Την τυχόν υπάρχουσα ημερομηνία αξίας την οποία εφαρμόζει το ίδρυμα.

Τέλος κατά τον ορισμό των ελάχιστων υποχρεώσεων των ιδρυμάτων, σχετικά με τις διασυννοριακές μεταφορές πιστώσεων αναφέρεται ρητά ότι το ίδρυμα υποχρεούται, εφόσον το ζητήσει ο πελάτης, σε σχέση με διασυννοριακή μεταφορά πίστωσης επακριβώς περιγραφόμενη, να δεσμευθεί ως προς την προθεσμία εκτέλεσης αυτής της μεταφοράς πίστωσης και ως προς τις προμήθειες και τα έξοδα που απορρέουν από αυτήν. Το ίδρυμα του εντολέα υποχρεούται να εκτελέσει τη διασυννοριακή μεταφορά πίστωσης εντός της προθεσμίας που έχει συμφωνήσει με τον εντολέα ενώ το ίδρυμα του δικαιούχου υποχρεούται να θέσει το ποσό της διασυννοριακής μεταφοράς πιστώσεως στη διάθεση του δικαιούχου εντός της προθεσμίας που έχει συμφωνήσει με αυτόν.

⁷⁵ Κατά την έννοια της οδηγίας, μία «διασυννοριακή μεταφορά πίστωσης» είναι πράξη πραγματοποιούμενη με πρωτοβουλία του εντολέα μέσω ιδρύματος ευρισκόμενου σε κράτος μέλος, με σκοπό να τεθεί στη διάθεση του δικαιούχου χρηματικό ποσό σε ένα ίδρυμα ευρισκόμενο σε άλλο κράτος μέλος.

Ε. Κανονισμός 2560/2001/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁷⁶
(διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ)

Η Επιτροπή στις 19 Δεκεμβρίου 2001 έκρινε ότι «*Η διατήρηση ενός υψηλότερου επιπέδου κόστους για τις διασυνοριακές πληρωμές από ό,τι για τις εγχώριες πληρωμές, αποτελεί τροχοπέδη στις διασυνοριακές συναλλαγές και επομένως εμπόδιο στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.*»⁷⁷ Ο Κανονισμός λοιπόν αυτός θεσπίζει κανόνες σχετικά με τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ⁷⁸ προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι το κόστος για τις πληρωμές αυτές είναι ίδιο με το κόστος των πληρωμών σε ευρώ που πραγματοποιούνται στο εσωτερικό κράτους μέλους.⁷⁹

Ως διασυνοριακές πληρωμές ο παρόν ορισμός θεωρεί τις διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης, τις διασυνοριακές επιταγές και τις διασυνοριακές πράξεις ηλεκτρονικής πληρωμής. Επίσης δίνονται ορισμοί για τα μέσα ηλεκτρονικών πληρωμών, τα μέσα πληρωμής εξ αποστάσεως, τα μέσα ηλεκτρονικού χρήματος κ.α.

Από τους ορισμούς αυτούς προκύπτει ότι οι διατάξεις του συγκεκριμένου κανονισμού δεν αφορούν μόνο στα τραπεζικά ιδρύματα αλλά και σε άλλες ατομικές ή εταιρικές επιχειρήσεις που εκτελούν διασυνοριακές πληρωμές. Ο Κανονισμός ορίζει επίσης τα έξοδα που επιβάλλονται από τα πιστωτικά ιδρύματα κατά την πραγματοποίηση διασυνοριακών πληρωμών ενώ ορίζονται και οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στους καταναλωτές.

Έτσι, κάθε ίδρυμα παρέχει εκ των προτέρων στους πελάτες του, με άμεσα κατανοητή μορφή, γραπτώς, καθώς και κατά περίπτωση, βάσει των εθνικών κανόνων, με ηλεκτρονικά μέσα, πληροφορίες σχετικά με τα έξοδα που επιβάλλει για διασυνοριακές πληρωμές και για πληρωμές στο εσωτερικό του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένο. Συνεπώς και στον Κανονισμό αυτό η διαφάνεια και η προστασία του καταναλωτή κατέχουν ιδιαίτερη θέση.

ΣΤ. Οδηγία 2007/64/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις 13 Νοεμβρίου του 2007, έκριναν ότι όλες οι παραπάνω κοινοτικές πράξεις που έχουν εκδοθεί στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών δεν κατάφεραν να πετύχουν την ορθή

⁷⁶ Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 344 της 28.12.2001, σελ. 13-16

⁷⁷ Αιτιολογική σκέψη αρ.6 του Κανονισμού.

⁷⁸ Ο παρόν κανονισμός εφαρμόζεται στις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ εντός της Κοινότητας μέχρι μέγιστου ποσού 50 000 ευρώ

⁷⁹ Ενώ λοιπόν η Οδηγία 97/5/ΕΚ δεν αφορούσε παρά μόνο τις διασυνοριακές μεταφορές πιστώσεων, ο κανονισμός 2560/2001 στοχεύει γενικότερα τις διασυνοριακές πληρωμές.

λειτουργία της ενιαίας αγοράς στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών. Αντίθετα μάλιστα, η συνύπαρξη διαφορετικών εθνικών διατάξεων και το ατελές κοινοτικό πλαίσιο έχουν δημιουργήσει σύγχυση και ανασφάλεια δικαίου.

Κρίθηκε λοιπόν ζωτικής σημασίας η θέσπιση, σε κοινοτικό επίπεδο, σύγχρονου και συνεκτικού νομικού πλαισίου για τις υπηρεσίες πληρωμών το οποίο θα πρέπει να συντονίζει τις εθνικές διατάξεις που διέπουν την προληπτική εποπτεία, την πρόσβαση νέων παρόχων υπηρεσιών πληρωμών στην αγορά, την πληροφόρηση, καθώς και τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών και των παρόχων.

Αυτό το νομικό πλαίσιο συνιστά η Οδηγία 2007/64/EK για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά για την οποία θα γίνει λόγος εκτενέστερα στη συνέχεια καθώς τμήμα αυτής αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας μελέτης. Στο πλαίσιο της Οδηγίας αυτής θα διατηρηθεί ο κανονισμός 2560/2001/EK, βάσει του οποίου δημιουργήθηκε, όσον αφορά τις τιμές, μια ενιαία αγορά για τις πληρωμές σε ευρώ ενώ οι διατάξεις της οδηγίας 97/5/EK και οι συστάσεις 87/598/ΕΟΚ, 88/590/ΕΟΚ και 97/489/EK θα πρέπει να συνενωθούν σε ένα ενιαίο κείμενο με δεσμευτική ισχύ⁸⁰.

⁸⁰ Η οδηγία 97/5/EK καταργείται.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ : ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2007/64/ΕΚ

Α. Στόχοι της Οδηγίας και ένταξή της στο σύστημα των κανόνων του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού δικαίου

A.1. Το αίτημα

Το ευρωπαϊκό σκηνικό αναφορικά με τις πληρωμές βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε κατάσταση μετασχηματισμού. Οι κινητήριες δυνάμεις πίσω από την αλλαγή είναι ο ανταγωνισμός, η πίεση του κόστους, η μεγέθυνση της περιοχής του ευρώ και φυσικά οι τεχνολογικές εξελίξεις που οδηγούν σε νέα προϊόντα, δομές και διαδικασίες. Για να εξασφαλιστούν η αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών πληρωμών, οι δίκαιοι όροι ανταγωνισμού και ένα κατάλληλο επίπεδο προστασίας για τους χρήστες αυτών των υπηρεσιών, ένα νέο και αποτελεσματικό νομικό πλαίσιο κρίνεται απαραίτητο.

Η εσωτερική αγορά πληρωμών είναι κατακερματισμένη με αποτέλεσμα να δημιουργούνται δυσχέρειες στους παρόχους οι οποίοι επιθυμούν να παρέχουν πανευρωπαϊκές υπηρεσίες πληρωμών. Το υπάρχον νομικό πλαίσιο για τις πληρωμές στην Ευρώπη βρίσκεται κυρίως στην εθνική νομοθεσία ενώ οι κοινοτική πρόβλεψη περιορίζεται στη ρύθμιση ορισμένων συγκεκριμένων τομέων που αφορούν στις διασυνοριακές συναλλαγές.

Συνεπώς κρίθηκε αναγκαίο να υπάρξει βελτίωση με την πρόταση ενός διεξοδικού συνεκτικού νομικού πλαισίου. Η νέα πρόταση θα πρέπει να περιέχει όχι μόνο διατάξεις για νέα ζητήματα ή για εκείνα που χρήζουν προσαρμογών, αλλά να περιλαμβάνει και το υπάρχον υλικό σε μία ενιαία συνεκτική πρόταση, ώστε να επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό ενοποίηση, ασφάλεια δικαίου και απλούστευση της νομοθεσίας στον τομέα αυτό.

A.2. Πορεία προς την υιοθέτηση της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ

Όπως ήδη προηγούμενα αναφέρθηκε, έπειτα από μια σειρά συστάσεων στις αρχές της δεκαετίας του 1980, δεσμευτικά κοινοτικά νομικά εργαλεία εμφανίστηκαν μόλις στα μέσα της δεκαετίας του 1990. Ο πιο πρόσφατος κανονισμός 2560/2001/ΕΚ για τις διασυνοριακές πληρωμές σε ευρώ συνέβαλε στη σημαντική μείωση του κόστους των διασυνοριακών πληρωμών εντός της εσωτερικής αγοράς και αποτέλεσε

κίνητρο για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών των πληρωμών στην ΕΕ. Επιτεύχθηκε έτσι ένα σημαντικό βήμα προς τη δημιουργία ενιαίου χώρου για τις πληρωμές που γίνονται χωρίς χρήση μετρητών στην εσωτερική αγορά.

Ωστόσο, χρειάστηκε να γίνουν και άλλα βήματα, καθώς τεχνικοί και νομικοί φραγμοί εξακολουθούν να μην επιτρέπουν στους πολίτες της ΕΕ, τις επιχειρήσεις και τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών να επωφεληθούν πλήρως από τα οφέλη ενός πραγματικά ενοποιημένου χώρου για τις πληρωμές χωρίς μετρητά. Η εσωτερική αγορά αγαθών και υπηρεσιών δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά χωρίς φθηνές, αποτελεσματικές και ασφαλείς υπηρεσίες πληρωμών.

Ύστερα από εκτενείς προπαρασκευαστικές συζητήσεις στην ομάδα κυβερνητικών εμπειρογνομόνων για τα συστήματα πληρωμών (Payment Systems Government Experts Group - PSGEG⁸¹) και σειρά δημόσιων διαβουλεύσεων, το Δεκέμβριο του 2003 η Επιτροπή υιοθέτησε μια επίσημη Ανακοίνωση⁸² με την οποία εκδήλωνε τις απόψεις της σχετικά με τη δημιουργία νέου νομικού πλαισίου. Στόχος της η διευκόλυνση δημιουργίας ενός ενιαίου χώρου πληρωμών εντός της εσωτερικής αγοράς.

Η Επιτροπή επεσήμανε την ανάγκη ενός ενιαίου νομικού πλαισίου που θα επέτρεπε την ανάπτυξη νέων μεθόδων πληρωμών όπως οι άμεσες χρεώσεις, οι κάρτες πληρωμών και το διαδίκτυο, έτσι ώστε να γίνουν πιο ελκυστικές οι επενδύσεις σε αυτά τα προϊόντα δημιουργώντας εν συνεχεία οικονομίες κλίμακας. Επιπλέον λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη για υψηλά επίπεδα προστασίας του καταναλωτή⁸³ η Επιτροπή πρότεινε την υιοθέτηση κανόνων σχετικών με θέματα ασφάλειας των καταναλωτών.

Ύστερα από άλλη μία δημόσια διαβούλευση, την 1^η Δεκεμβρίου 2005 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την πρότασή της για μία οδηγία σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά⁸⁴. Στις 13 Νοεμβρίου 2007, έπειτα από μακρές συζητήσεις, υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με τη διαδικασία της συναπόφασης η Οδηγία 2007/64 για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, εν συντομία αναφερόμενη ως PSD (Payment Services Directive).

Το κείμενο της Οδηγίας έτσι όπως τελικά υιοθετήθηκε είναι αποτέλεσμα όλων των παραπάνω διαδικασιών καθώς και των τροποποιήσεων που το Συμβούλιο

⁸¹ Η ομάδα κυβερνητικών εμπειρογνομόνων για τα συστήματα πληρωμών (Payment Systems Government Experts Group - PSGEG) είναι συμβουλευτικό όργανο αποτελούμενο από κυβερνητικούς εμπειρογνώμονες των κρατών μελών του ΕΟΧ, οι οποίοι προέρχονται συνήθως από τα Υπουργεία Οικονομικών και τις Κεντρικές Τράπεζες των κρατών μελών, και από έναν εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με την ιδιότητα του παρατηρητή, με ειδικές γνώσεις στον τομέα των πληρωμών και με σκοπό την παροχή συμβουλών και καθοδήγησης στην Επιτροπή.

⁸² Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με ένα Νέο νομοθετικό πλαίσιο για τις πληρωμές στην εσωτερική αγορά (Εγγραφο διαβούλευσης) COM(2003) 718 τελικό

⁸³ Σε συμφωνία και με το άρθρο 153 της Συνθήκης ΕΚ.

⁸⁴ Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά και την τροποποίηση των οδηγιών 97/7/ΕΚ και 2002/65/ΕΚ.

και το Κοινοβούλιο συνεισέφεραν στο αρχικό κείμενο. Σε μερικά μάλιστα σημεία το τελικό κείμενο διαφοροποιείται μακράν της πρότασης του 2005 από την Επιτροπή⁸⁵.

A.3. Στόχοι της Οδηγίας

Η Επιτροπή τόνισε ήδη από τη διαβούλευση της 1^{ης} Δεκεμβρίου ότι οι βασικοί στόχοι της Οδηγίας είναι να δημιουργηθεί η νομική βάση για τον ενιαίο χώρο πληρωμών σε ευρώ (SEPA) και να διασφαλιστεί ότι οι πληρωμές (και συγκεκριμένα οι μεταφορές πιστώσεων, οι άμεσες χρεώσεις και οι πληρωμές με κάρτα) στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μπορούν να γίνονται εξίσου εύκολα, αποτελεσματικά και ασφαλώς όπως οι εγχώριες πληρωμές στο εσωτερικό των κρατών μελών⁸⁶.

Επιπρόσθετοι στόχοι⁸⁷ που επιδιώκεται να επιτευχθούν με την Οδηγία είναι :

α) ενίσχυση του ανταγωνισμού με το άνοιγμα των αγορών σε όλους τους κατάλληλους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών

β) εναρμονισμένες απαιτήσεις πρόσβασης στην αγορά για τους μη τραπεζικούς παρόχους υπηρεσιών πληρωμών (γνωστούς ως ιδρύματα πληρωμών) διασφαλίζοντας έτσι την ισότιμους όρους και προωθώντας την καινοτομία

γ) η εισαγωγή ξεκάθαρων και απλών εναρμονισμένων απαιτήσεων πληροφόρησης τόσο για τους παρόχους όσο και για τους χρήστες των υπηρεσιών αυξάνοντας τη διαφάνεια της αγοράς.

δ) η τυποποίηση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων για χρήστες και παρόχους υπηρεσιών πληρωμών με έμφαση σε ένα υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών.

ε) ως απόρροια όλων των παραπάνω, η δημιουργία οικονομιών κλίμακας, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας, η αποδοτικότητα των συστημάτων πληρωμών και η μείωση του κόστους για το χρηματοοικονομικό σύστημα.

⁸⁵ Πιο συγκεκριμένα : α)καταργεί τη διαφορετική μεταχείριση που η Επιτροπή είχε καθιερώσει για συναλλαγές ποσού άνω και κάτω των 50.000 ευρώ β)περιορίζει το πεδίο εφαρμογής σε πληρωμές που γίνονται σε ευρώ ή στο νόμισμα κράτους μέλους που δεν ανήκει στη ζώνη του ευρώ αντί για συναλλαγές σε οποιοδήποτε νόμισμα γ) εισάγει την έννοια της «υπηρεσίας εμβασμάτων» οπου η μεταφορά ποσών δεν απαιτεί την ύπαρξη λογαριασμού. Βλέπε Malaguti (2009), σελ.20 επ.

⁸⁶ Αιτιολογική σκέψεις 1 και 4 της Οδηγίας (όπως και αιτιολ. σκέψεις 1 και 4 της πρότασης Οδηγίας)

⁸⁷ Αιτιολογική σκέψη 5 της Οδηγίας (όπως και αιτιολ. Σκέψη 5 της πρότασης Οδηγίας)

B. Πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας

B.1. Εδαφικό πεδίο εφαρμογής

Το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας εδαφικά ορίζεται από τα όρια της Κοινότητας καθώς η οδηγία εφαρμόζεται στις υπηρεσίες πληρωμών που παρέχονται εντός της Κοινότητας. Ωστόσο, οι τίτλοι III (για τη διαφάνεια των όρων και τις απαιτήσεις ενημέρωσης) και IV (για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις σχετικά με την παροχή και χρήση υπηρεσιών πληρωμών) εφαρμόζονται μόνο όταν τόσο ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή όσο και ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου, ή ο μοναδικός πάροχος υπηρεσιών πληρωμών για την πράξη πληρωμής, είναι εγκατεστημένοι στην Κοινότητα⁸⁸. Εξαίρεση αποτελεί το άρθρο 73⁸⁹ το οποίο εφαρμόζεται και σε πράξεις πληρωμής όπου μόνο ο ένας πάροχος πληρωμών υπηρεσιών είναι εγκατεστημένος στην Κοινότητα⁹⁰.

B.2. Προσωπικό πεδίο εφαρμογής

Αναφορικά με το προσωπικό πεδίο εφαρμογής, η Οδηγία καλύπτει τους χρήστες και τους παρόχους των υπηρεσιών πληρωμών. Σύμφωνα με τους ορισμούς που δίνονται στο άρθρο 4 της Οδηγίας :

α) πάροχος υπηρεσιών πληρωμών είναι «οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1 και τα νομικά και φυσικά πρόσωπα που τυγχάνουν εξαιρέσης σύμφωνα με το άρθρο 26»·

β) χρήστης υπηρεσιών πληρωμών είναι «το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί μια υπηρεσία πληρωμών ως πληρωτής ή δικαιούχος, η και με τις δύο ιδιότητες»·

Οι πάροχοι λοιπόν διακρίνονται από την Οδηγία σε έξι κατηγορίες κατά το άρθρο 1. Πιο συγκεκριμένα πρόκειται για :

ι) πιστωτικά ιδρύματα κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α' της οδηγίας 2006/48/EK·

⁸⁸Άρθρο 2 της Οδηγίας

⁸⁹Σχετικά με την ημερομηνία αξίας και τη διαθεσιμότητα των χρηματικών ποσών.

⁹⁰Κατά την επανεξέταση του 2012 ωστόσο που προβλέπεται στο άρθρο 87 της Οδηγίας, θα αξιολογηθεί μεταξύ άλλων η ανάγκη διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής σε πράξεις πληρωμής σε όλα τα νομίσματα και σε πράξεις πληρωμής, όπου μόνον ο ένας από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών είναι εγκατεστημένος στην Κοινότητα.

ii) ιδρύματα έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 3, στοιχείο α) της οδηγίας 2000/46/EK·

iii) γραφεία ταχυδρομικών επιταγών τα οποία εξουσιοδοτούνται βάσει της εθνικής νομοθεσίας να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών·

iv) ιδρύματα πληρωμών κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας·

v) η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες όταν δεν ενεργούν υπό την ιδιότητά τους ως νομισματικές ή άλλες δημόσιες αρχές·

vi) τα κράτη μέλη ή οι περιφερειακές ή τοπικές αρχές τους όταν δεν ενεργούν υπό την ιδιότητά τους ως δημόσιες αρχές.

Αναφορικά με τους χρήστες των υπηρεσιών πληρωμής, ο ορισμός τους από το άρθρο 4 εξειδικεύεται περεταίρω βάσει των δύο άλλων εννοιών που περιέχει και για τις οποίες η Οδηγία δίνει επίσης ορισμούς. Πρόκειται για τις έννοιες «πληρωτής», δηλαδή το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο διατηρεί λογαριασμό πληρωμών και επιτρέπει εντολή πληρωμής από αυτόν το λογαριασμό ή, εάν δεν υπάρχει λογαριασμός πληρωμών, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δίνει εντολή πληρωμής· και «δικαιούχος», δηλαδή το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που είναι ο τελικός αποδέκτης των χρηματικών ποσών που αποτελούν αντικείμενο της πράξης πληρωμής·

Τέλος, τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρέσουν από την εφαρμογή της Οδηγίας ορισμένους οργανισμούς με εσωτερική τους ρύθμιση. Για την Ελλάδα η δυνατότητα εξαίρεσης ισχύει ως προς το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

B.3. Αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής

Σε ότι αφορά στο αντικείμενο της Οδηγίας, αυτή θεσπίζει κανόνες για τη διαφάνεια των όρων και τις απαιτήσεις ενημέρωσης σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών και καθορίζει τα αντίστοιχα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των χρηστών υπηρεσιών πληρωμών και των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών πληρωμών ως τακτική απασχόληση ή επιχειρηματική δραστηριότητα. Επίσης συντονίζει τις εθνικές διατάξεις που διέπουν την προληπτική εποπτεία και την πρόσβαση νέων παρόχων υπηρεσιών πληρωμών στην αγορά.

Καλύπτει τις πράξεις πληρωμών στις οποίες περιλαμβάνονται οι μεταφορές πιστώσεων, οι άμεσες χρεώσεις⁹¹ και οι πληρωμές με κάρτα- όχι

⁹¹Ως άμεση χρέωση ορίζεται από την Οδηγία «η υπηρεσία πληρωμής με την οποία χρεώνεται ο λογαριασμός του πληρωτή, όταν η πράξη πληρωμής κινείται από τον δικαιούχο βάσει της συναίνεσης

όμως και οι πληρωμές με μετρητά και επιταγή, συναλλαγματική, γραμμάτιο ή άλλα μέσα, και έντυπα παραστατικά ή κάρτες με τα οποία χρεώνεται ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ή κάποιος άλλος για να θέσει τα χρήματα στη διάθεση του δικαιούχου.⁹² Η εξαίρεση ισχύει και για τις πράξεις συναλλάγματος. Οι τίτλοι ΙΙΙ και ΙV εφαρμόζονται στις υπηρεσίες πληρωμών που πραγματοποιούνται σε ευρώ ή στο νόμισμα κράτους μέλους που δεν μετέχει στη ζώνη του ευρώ.

Στο άρθρο 4 παρ.3 της Οδηγίας ορίζονται οι υπηρεσίες πληρωμών με παραπομπή στο Παράρτημα της Οδηγίας. Σύμφωνα με αυτό ο κατάλογος περιλαμβάνει πλήθος επιχειρηματικών δραστηριοτήτων⁹³.

Γ. Αδειοδότηση και εποπτεία των ιδρυμάτων πληρωμών

Γ.1. Ιδρύματα πληρωμών και ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος

Στα πιστωτικά ιδρύματα επιτρέπεται ήδη⁹⁴ να εκδίδουν και να διαχειρίζονται μέσα πληρωμής συμπεριλαμβανομένου του ηλεκτρονικού χρήματος και να ασκούν

του πληρωτή προς τον δικαιούχο, τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου ή τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του ίδιου του πληρωτή» (άρθρο 4 στ.28)

⁹² Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις εξαιρέσεις από πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας βλέπε άρθρο 3 της Οδηγίας.

⁹³ Πρόκειται για:

- τις υπηρεσίες που επιτρέπουν την τοποθέτηση μετρητών σε λογαριασμό πληρωμών, καθώς και όλες τις δραστηριότητες που απαιτούνται για την τήρηση λογαριασμού πληρωμών
- τις υπηρεσίες που επιτρέπουν την ανάληψη μετρητών από λογαριασμό πληρωμών, καθώς και όλες τις δραστηριότητες που απαιτούνται για την τήρηση λογαριασμού πληρωμών,
- τη διενέργεια συναλλαγών πληρωμών, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς χρηματικών ποσών σε λογαριασμό πληρωμών που τηρείται στον φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών του χρήστη ή σε άλλο φορέα παροχής υπηρεσιών πληρωμών:
 - εκτέλεση εντολών άμεσων χρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των εφάπαξ άμεσων χρεώσεων,
 - διενέργεια συναλλαγών πληρωμών με κάρτα πληρωμών ή ανάλογο μέσο,
 - εκτέλεση εντολών μεταφορών πίστωσης, συμπεριλαμβανομένων των παγίων εντολών,
- τη διενέργεια συναλλαγών πληρωμών στο πλαίσιο των οποίων τα χρηματικά ποσά καλύπτονται από πιστωτικό όριο του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών:
 - εκτέλεση εντολών άμεσων χρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των εφάπαξ άμεσων χρεώσεων,
 - διενέργεια συναλλαγών πληρωμών με κάρτα πληρωμών ή ανάλογο μέσο,
 - εκτέλεση εντολών μεταφορών πίστωσης, συμπεριλαμβανομένων των παγίων εντολών,
- την έκδοση εργαλείων πληρωμών ή/και αποδοχή συναλλαγών με εργαλεία πληρωμών,
- τα εμβάσματα,
- τη διενέργεια συναλλαγών πληρωμών όπου η συναίνεση του πληρωτή για να εκτελεστεί μια συναλλαγή πληρωμών δίδεται μέσω τηλεπικοινωνιακής, ψηφιακής ή πληροφορικής συσκευής και η πληρωμή γίνεται στον φορέα εκμετάλλευσης τηλεπικοινωνιακού, πληροφορικού συστήματος ή δικτύου, ο οποίος ενεργεί αποκλειστικά ως διαμεσολαβών μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του προμηθευτή των αγαθών και υπηρεσιών.

⁹⁴ Δυνάμει του σημείου 5 του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2000/12/ΕΚ

τις σχετικές δραστηριότητες σε όλη την ΕΕ που οριοθετούνται και ρυθμίζονται από το πλήθος των τραπεζικών οδηγιών που εφαρμόζονται στα πιστωτικά ιδρύματα.. Το ζήτημα όμως που ανέκυπτε ήδη από το 2000 ήταν τα ειδικά χαρακτηριστικά των Ιδρυμάτων Ηλεκτρονικού Χρήματος (Ι.Η.Χ.) τα οποία έπρεπε να ληφθούν υπόψη. Στόχος ήταν να προβλεφθούν τα αναγκαία μέτρα για το συντονισμό και την εναρμόνιση των διατάξεων των κρατών μελών για την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας των Ι.Η.Χ, κάτι που προσπάθησε να κάνει η Οδηγία 2000/46/ΕΚ⁹⁵

Σύμφωνα με τον ορισμό των Ι.Η.Χ.⁹⁶, πρόκειται για επιχειρήσεις εκτός των πιστωτικών ιδρυμάτων οι οποίες εκδίδουν μέσα πληρωμής με τη μορφή ηλεκτρονικού χρήματος. Ως ηλεκτρονικό χρήμα νοείται η νομισματική αξία η οποία αντιστοιχεί σε απαίτηση κατά του εκδότη και είναι αποθηκευμένη σε ηλεκτρονικό υπόθεμα, έχει εκδοθεί κατόπιν παραλαβής χρηματικού ποσού και γίνεται δεκτή ως μέσο πληρωμής από επιχειρήσεις εκτός της εκδότριας. Τα Ι.Η.Χ. επιτρέπεται να συσταθούν και να λειτουργούν μόνο με τη μορφή Α.Ε. Οι εταιρείες (ή ιδρύματα) ηλεκτρονικού χρήματος υπάγονται στην κατηγορία των πιστωτικών ιδρυμάτων με σκοπό την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος.

Παράλληλα όμως με την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος που αποτελεί την κύρια δραστηριότητα των Ι.Η.Χ. δύναται να τους παρασχεθεί η δυνατότητα άσκησης διαχειριστικών ή βοηθητικών σε σχέση μ αυτή δραστηριοτήτων. Οι παράλληλες αυτές δραστηριότητες συνίστανται κυρίως στην παροχή χρηματοπιστωτικών και μη χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων⁹⁷ και οριοθετούνται σαφώς από το νόμο.

Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος δε θα πρέπει να συγχέονται με τα ιδρύματα πληρωμών (payment institutions-PIs) της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ (PSD). Σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 4 της Οδηγίας αυτής, ως ιδρύματα πληρωμών νοούνται «τα νομικά πρόσωπα που έχουν άδεια, σύμφωνα με το άρθρο 10, να παρέχουν και να εκτελούν υπηρεσίες πληρωμών σε ολόκληρη την Κοινότητα». Ο όρος «υπηρεσίες πληρωμών » εξειδικεύεται σύμφωνα με το ίδιο άρθρο στο Παράρτημα της Οδηγίας όπου γίνεται λεπτομερής απαρίθμηση όλων των ενεργειών που περιλαμβάνει ο όρος. .

Πρόκειται για υπηρεσίες που επιτρέπουν καταθέσεις και αναλήψεις μετρητών αντίστοιχα σε και από λογαριασμό πληρωμών καθώς και όλες οι δραστηριότητες που απαιτούνται για την τήρηση του λογαριασμού. Επίσης η εκτέλεση πράξεων πληρωμής σε λογαριασμό πληρωμής που έχει ανοίξει ο χρήστης σε κάποιο πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών και η εκτέλεση πράξεων πληρωμής στο πλαίσιο των οποίων τα χρηματικά υπόλοιπα καλύπτονται από πιστωτικό άνοιγμα για το χρήστη

⁹⁵Η Οδηγία αυτή ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Ν.3148/2003 που τροποποίησε το βασικό τραπεζικό νόμο 2076/1992.

⁹⁶Όπως αυτός δίνεται στο άρθρο 2§16 του Ν.2076/1992 μετά τη συμπλήρωσή του από το άρθρο 14§3 του Ν.3148/2003

⁹⁷Όπως ενδεικτικά η διαχείριση ηλεκτρονικού χρήματος με την εκτέλεση λειτουργικών και άλλων βοηθητικών εργασιών συνδεόμενων με την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος, στην έκδοση και διαχείριση άλλων μέσων πληρωμής με εξαίρεση οποιαδήποτε πιστοδοτική δραστηριότητα, η αποθήκευση στοιχείων σε ηλεκτρονικό υπόθεμα για λογαριασμό άλλων επιχειρήσεων ή δημόσιων ιδρυμάτων (Βλέπε Οδηγία 2000/46/ΕΚ άρθρο 1 παρ.5)

υπηρεσιών πληρωμών. Οι πράξεις αυτές μπορεί να αφορούν στην εκτέλεση εντολών άμεσης χρέωσης, στην εκτέλεση μεταφορών πίστωσης και στην εκτέλεση πράξεων πληρωμής με κάρτα πληρωμής ή ανάλογο μέσο.

Ο κατάλογος των υπηρεσιών πληρωμών περιλαμβάνει επίσης την έκδοση και απόκτηση μέσων πληρωμών και τα εμβάσματα. Τέλος, περιλαμβάνει την εκτέλεση πράξεων πληρωμής όπου η συγκατάθεση του πληρωτή για να εκτελεστεί η πράξη πληρωμής δίνεται μέσω τηλεπικοινωνιακής, ψηφιακής ή πληροφορικής συσκευής και η πληρωμή γίνεται στο φορέα εκμετάλλευσης του αντίστοιχου συστήματος ή δικτύου ο οποίος λειτουργεί ως μεσάζων μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του προμηθευτή των αγαθών και υπηρεσιών.

Στην πραγματικότητα η λίστα του παραρτήματος της PSD δεν ορίζει κάποιο ξεχωριστό χαρακτηριστικό των «υπηρεσιών πληρωμής» αλλά επαναλαμβάνει την προσέγγιση της Οδηγίας 2006/48/EK σχετικά με τα πιστωτικά ιδρύματα χωρίς καμία αξιοσημείωτη διαφοροποίηση. Τα ιδρύματα πληρωμών λοιπόν είναι μια κατηγορία «υπόλοιπο» στην οποία μπορούν να ενταχθούν όλοι οι πάροχοι που θέλουν να προσφέρουν υπηρεσίες πληρωμών και δεν ανήκουν σε κάποια από τις ήδη υπάρχουσες κατηγορίες⁹⁸.

Σε κάθε περίπτωση πάντως θα πρέπει να επισημανθεί η βασική διαφορά των ιδρυμάτων πληρωμών από τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος καθώς τα ιδρύματα πληρωμών δεν είναι δυνατόν να αποδέχονται καταθέσεις ή να χρησιμοποιούν χρηματικά ποσά με άλλο τρόπο πέραν της μεταφοράς αυτών. Οι δραστηριότητές τους είναι πιο εξειδικευμένες και περιορισμένες, και ενέχουν έτσι μικρότερους κινδύνους που ελέγχονται και παρακολουθούνται ευκολότερα, σε σχέση με τους κινδύνους που περικλείει το ευρύτερο φάσμα δραστηριοτήτων των πιστωτικών ιδρυμάτων⁹⁹. Το ίδιο δεν μπορεί να γίνει δεκτό στην περίπτωση των ιδρυμάτων έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος καθώς αυτά είναι δυνατόν να δέχονται χρηματικά ποσά από το κοινό.

Συνοψίζοντας, η Οδηγία 2007/64 εισάγει την έννοια του ιδρύματος πληρωμών και αποτελεί το νομικό θεμέλιο για την αδειοδότηση, τη λειτουργία και την εποπτεία αυτών. Αντίθετα, δε ρυθμίζει την έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος ούτε τροποποιεί την προληπτική εποπτεία των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος που προβλέπει η Οδηγία 2000/46¹⁰⁰. Επομένως τα ιδρύματα πληρωμών δεν θα πρέπει να επιτρέπεται να εκδίδουν ηλεκτρονικό χρήμα.

⁹⁸ Δηλαδή πιστωτικό ίδρυμα (υπό την Οδηγία 2006/48), ίδρυμα έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος (υπό την Οδηγία 2000/46) ή γραφεία ταχυδρομικών επιταγών (υπό τη ρύθμιση της εθνικής νομοθεσίας)

⁹⁹ Βλέπε αιτιολογική σκέψη (11) της Οδηγίας 2007/64.

¹⁰⁰ Βλέπε αιτιολογική σκέψη (9) της Οδηγίας 2007/64.

Γ.2. Μη τραπεζικές οντότητες οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες πληρωμής

Οι νομικές απαιτήσεις που ισχύουν για τις επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες πληρωμής ως τώρα διαφέρουν σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Παραδοσιακά, η παροχή υπηρεσιών πληρωμής ως επιχειρηματική δραστηριότητα επιτρέπεται μόνο σε επιχειρήσεις οι οποίες διαθέτουν άδεια πιστωτικού ιδρύματος¹⁰¹.

Στην Οδηγία 2007/64 λοιπόν ιδιαίτερη μέριμνα υπάρχει για τους κανόνες εποπτείας για τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών που δεν έχουν την άδεια των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα λεγόμενα ιδρύματα πληρωμών τα οποία αποτελούν καινοφανή έννοια που εισάγεται με την παρούσα οδηγία. Σύμφωνα με την Οδηγία τα κράτη μέλη πρέπει να ορίσουν τις αρμόδιες αρχές οι οποίες θα έχουν την ευθύνη αφενός για την αδειοδότηση των ιδρυμάτων πληρωμών, αφετέρου για την προληπτική εποπτεία τους¹⁰².

Τα κριτήρια πάντως αδειοδότησης των ιδρυμάτων πληρωμών φαίνεται πως διαφέρουν πολύ τόσο από εκείνα των πιστωτικών ιδρυμάτων όσο και από εκείνα των ιδρυμάτων έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος (τα οποία εξομοιώνονται με πιστωτικά ιδρύματα). Μάλιστα φαίνεται να στηρίζονται περισσότερο στην επίβλεψη παρά σε προληπτικά εργαλεία. Η εισαγωγή πάντως της επιπλέον κατηγορίας παρόχων υπηρεσιών πληρωμών η οποία αντιμετωπίζεται διαφορετικά από τις υπόλοιπες δημιουργεί ερωτηματικά για την ισότητα των όπλων και τις συνθήκες του ανταγωνισμού και της ίσης μεταχείρισης¹⁰³.

Γ.3. Αδειοδότηση ιδρυμάτων πληρωμών

Οι δραστηριότητες που ασκούν τα ιδρύματα αυτά μπορεί να εκτείνονται πέραν των υπηρεσιών πληρωμών που αναφέρονται στο παράρτημα της Οδηγίας¹⁰⁴. Τα κράτη μέλη απαιτούν από τις επιχειρήσεις οι οποίες σκοπεύουν να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμών, να λάβουν άδεια ως ιδρύματα πληρωμών πριν αρχίσουν την παροχή των υπηρεσιών πληρωμών. Η άδεια χορηγείται μόνον σε νομικά πρόσωπα εγκατεστημένα σε ένα κράτος μέλος¹⁰⁵.

¹⁰¹Το καθεστώς αυτό ισχύει στα περισσότερα κράτη μέλη. Παρόλα αυτά, υπάρχουν επίσης κράτη μέλη στα οποία οι κατ' επάγγελμα υπηρεσίες πληρωμής (π.χ. υπηρεσίες μεταβίβασης χρηματικών ποσών) είναι δυνατό να προσφέρονται στο κοινό άνευ αδειάς.

¹⁰²Άρθρο 20 παρ.1

¹⁰³Σε κάθε περίπτωση πάντως δεν είναι δυνατόν να αποδέχονται καταθέσεις ή να χρησιμοποιούν χρηματικά ποσά με άλλο τρόπο πέραν της μεταφοράς αυτών. (αιτιολογική σκέψη 11 της PSD)

¹⁰⁴Άρθρο 16

¹⁰⁵Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τη χορήγηση άδειας βλέπε άρθρο 10 Οδηγίας.

Οι όροι χορήγησης και διατήρησης της άδειας λειτουργίας ιδρυμάτων πληρωμών θα πρέπει να περιλαμβάνουν απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας ανάλογες με τους λειτουργικούς και χρηματοοικονομικούς κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι οργανισμοί αυτοί στη δραστηριότητα τους. Δεδομένου του ειδικού χαρακτήρα των ιδρυμάτων πληρωμών, τίθενται ειδικά θέματα διασφάλισης των χρημάτων των τρίτων, των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών, τα οποία μπορούν να αντιμετωπιστούν με την ύπαρξη ενός υγιούς καθεστώτος αρχικού κεφαλαίου σε συνδυασμό με μόνιμο κεφάλαιο που θα μπορούσε να διαμορφωθεί με πιο σύνθετο τρόπο εν ευθέτω χρόνω, ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς.

Υπάρχουν επίσης κάποιες απαιτήσεις διασφάλισης ώστε να προστατεύονται τα κεφάλαια των χρηστών των υπηρεσιών.¹⁰⁶ Πιο συγκεκριμένα, τα κεφάλαια των πελατών θα πρέπει να διατηρούνται χωριστά από τα κεφάλαια του ιδρύματος πληρωμών που προορίζονται για άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Τα ιδρύματα πληρωμών θα πρέπει επίσης να υπόκεινται στις δέουσες απαιτήσεις όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Η αίτηση άδειας πρέπει να συνοδεύεται από λεπτομερή κατάλογο πληροφοριών όπως το πρόγραμμα δραστηριοτήτων, το επιχειρηματικό σχέδιο, την περιγραφή της διοικητικής και λογιστικής οργάνωσης, τους μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου, τις διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων, της οργανωτικής δομής κ.λπ. Το ίδρυμα πληρωμών, για να αποκτήσει την άδεια, πρέπει να διαθέτει άρτιο οργανωτικό πλαίσιο σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών. Εξάλλου, η οι αρμόδιες αρχές μπορούν να απορρίψουν μια αίτηση για χορήγηση άδειας εάν δεν έχουν πεισθεί ως προς την καταλληλότητα των μετόχων ή των κατόχων ειδικών συμμετοχών.

Με τη χορήγηση άδειας, το ίδρυμα πληρωμών θα μπορεί να παρέχει της υπηρεσίες πληρωμών στο σύνολο της ΕΕ, είτε υπό καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, είτε υπό καθεστώς ιδρύματος. Η χορηγηθείσα άδεια πρέπει να καταχωρείται σε ειδικό δημόσιο μητρώο ιδρυμάτων πληρωμής στο κράτος καταγωγής το οποίο θα ενημερώνεται σε τακτική βάση και θα είναι προσβάσιμο ηλεκτρονικά. Τέλος είναι δυνατόν να ανακληθεί¹⁰⁷ Κάθε περίπτωση ανάκλησης άδειας πρέπει να είναι αιτιολογημένη, να ανακοινώνεται στους ενδιαφερόμενους και να δημοσιεύεται.

Σημαντική είναι η δυνατότητα παρέκκλισης που παρέχει το άρθρο 26 για την ίδρυση ενός ιδρύματος πληρωμών. Σύμφωνα με αυτό, μπορεί να υπάρχει μια ειδική κατηγορία προσώπων νομικών και φυσικών που ακολουθώντας την εγγραφή τους σε εθνικούς δημόσιους καταλόγους μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες πληρωμής χωρίς να συμμορφώνονται πλήρως με τις γενικότερες απαιτήσεις που επιβάλλει η κοινοτική νομοθεσία. Το ειδικό αυτό καθεστώς περιορίζεται στα ιδρύματα που εκτελούν συναλλαγές πληρωμών μικρού σχετικά όγκου¹⁰⁸ ενώ μπορούν να παρέχουν

¹⁰⁶Άρθρο 9

¹⁰⁷Για προϋποθέσεις ανάκλησης βλέπε άρθρο 12.

¹⁰⁸Ο μέσος όρος του συνολικού ποσού πράξεων πληρωμών του προηγούμενου δωδεκαμήνου, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 3 εκατ. ευρώ μηνιαίως.

υπηρεσίες πληρωμών μόνο μέσα στα όρια του κράτους μέλους εγγραφής τους¹⁰⁹ και όχι διασυνοριακά. Εποπτικά υπάγονται στην εθνική αρχή που είναι αρμόδια για όλα τα ιδρύματα πληρωμών.

Γ.4. Εποπτεία ιδρυμάτων πληρωμών

Οι αρχές στα κράτη μέλη που έχουν προβλεφθεί για τον έλεγχο των δραστηριοτήτων των ιδρυμάτων πληρωμών είναι αρμόδιες για την προληπτική εποπτεία αυτών ενώ τα πιστωτικά ιδρύματα θα συνεχίσουν να υπάγονται στις εθνικές αρχές που είναι ήδη επιφορτισμένες με την εποπτεία τους. Οι δύο αυτές αρχές δεν συμπίπτουν απαραίτητα αλλά σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να συνεργάζονται.

Αναφορικά λοιπόν με την εποπτεία, οι αρμόδιες αρχές έχουν αρμοδιότητα ελέγχου μόνο των δραστηριοτήτων οι οποίες ασκούνται από τα ιδρύματα πληρωμών και περιλαμβάνονται στο παράρτημα και στο άρθρο 16 της Οδηγίας¹¹⁰. Οι αρχές κατά την άσκηση του εποπτικού τους έργου μπορούν να ζητούν από τα ιδρύματα πληρωμών κάθε πληροφορία ή στοιχεία, να πραγματοποιούν ελέγχους, να απευθύνουν συστάσεις ή ακόμα και να επιβάλλουν κυρώσεις ή μέτρα εάν αυτό κρίνεται σκόπιμο¹¹¹.

Τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνούν ώστε να είναι δυνατή η ενώπιον δικαστηρίου προσφυγή κατά των αποφάσεων που λαμβάνουν οι αρμόδιες εποπτικές αρχές για τα ιδρύματα πληρωμών¹¹². Τέλος οι αρμόδιες αρχές των διάφορων κρατών μελών συνεργάζονται μεταξύ τους και, εφόσον χρειάζεται, με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών και άλλες σχετικές αρμόδιες αρχές καθώς και ανταλλάζουν πληροφορίες για την αποτελεσματικότερη άσκηση του εποπτικού τους έργου¹¹³.

Δ. Απαιτήσεις διαφάνειας και πληροφόρησης

Η Επιτροπή εκτίμησε ότι ο ανταγωνισμός, οι επιλογές που παρέχονται στους καταναλωτές και η προστασία τους θα μπορούσαν να ενισχυθούν μόνο με σαφείς

¹⁰⁹Το γεγονός ότι η παροχή υπηρεσιών πληρωμής από αυτά τα ιδρύματα μπορεί να γίνει μόνο εντός των εθνικών τους ορίων σίγουρα μειώνει τον συνολικό κίνδυνο, ωστόσο δεν αλλάζει το γεγονός ότι υπάρχουν πάροχοι που προσφέρουν τις ίδιες υπηρεσίες στο κράτος μέλος και που ανταγωνίζονται τα ιδρύματα πληρωμών ενώ υπόκεινται σε διαφορετικούς ρυθμιστικούς περιορισμούς.

¹¹⁰ Άρθρο 20 παρ.5

¹¹¹ Άρθρο 21

¹¹² Άρθρο 23

¹¹³ Άρθρο 24

και συνεκτικούς κανόνες όσον αφορά τη διαφάνεια στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών.

Η Οδηγία στον τίτλο ΙΙΙ εισάγει ένα ευρύτατο φάσμα διατάξεων , οι οποίες αφορούν την υποχρέωση των ιδρυμάτων πληρωμών για τήρηση ελάχιστων όρων διαφάνειας και υποχρέωσης πληροφόρησης των χρηστών κατά την παροχή υπηρεσιών πληρωμών. Οι διατάξεις της Οδηγίας διακρίνονται ανάμεσα σε αυτές που αφορούν στις μεμονωμένες πράξεις πληρωμών (άρθρο 35 επ.) και σε αυτές που περιβάλλονται από ένα συμβατικό πλαίσιο και στις οποίες υπάγονται περισσότερες από μία πληρωμές (άρθρο 40 επ.).

Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται υποχρεωτικά στην περίπτωση που ο χρήστης των υπηρεσιών είναι καταναλωτής. Στην αντίθετη περίπτωση υπάρχει η δυνατότητα εφόσον το συμφωνήσουν τα μέρη να μην εφαρμόζονται κάποιες από τις διατάξεις αυτές¹¹⁴. Η στάση του κοινοτικού νομοθέτη στηρίζεται στο γεγονός ότι από άποψη ισχύος οι επιχειρήσεις δε βρίσκονται στην ίδια θέση με τους καταναλωτές και για το λόγο αυτό δεν χρειάζονται το ίδιο επίπεδο προστασίας¹¹⁵. Ωστόσο δίνεται στα κράτη μέλη η διακριτική ευχέρεια να θεσπίσουν ότι οι όροι διαφάνειας που ισχύουν για τους καταναλωτές θα ισχύουν και για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Επιπλέον το ίδρυμα πληρωμών οφείλει να παρέχει στο χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών , χωρίς χρέωση¹¹⁶, τις προβλεπόμενες από την Οδηγία υποχρεωτικές πληροφορίες εκτός αν με τη σύμβαση συμφωνηθεί κάτι διαφορετικό¹¹⁷. Η Οδηγία παρέχει δυνατότητα παρέκκλισης από την υποχρέωση του ιδρύματος πληρωμών για πληροφόρηση ανάλογα με το ύψος των πράξεων πληρωμής ή των δαπανών ή των αποθηκευόμενων ποσών¹¹⁸. Οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στο χρήστη πριν την παροχή της εντολής και μετά την παραλαβή της εντολής πληρωμής από το ίδρυμα πληρωμών εξειδικεύονται αντίστοιχα στα άρθρα 37 και 39 της Οδηγίας.

Αναφορικά με τις συμβάσεις πλαίσιο , τα κράτη μέλη απαιτούν από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών να παρέχει στον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών, σε εύθετο χρόνο πριν αυτός δεσμευθεί από τη σύμβαση-πλαίσιο ή από την προσφορά, σαφή και κατανοητή πληροφόρηση αναφορικά με συγκεκριμένα οριζόμενα ζητήματα σε έντυπο ή σε άλλο ανθεκτικό στο χρόνο μέσο¹¹⁹. Οι ίδιες αρχές εφαρμόζονται και κατά τη διάρκεια της συμβατικής σχέσης¹²⁰ ή σε περίπτωση τροποποίησης των συμβατικών όρων¹²¹.

¹¹⁴ Άρθρο 30

¹¹⁵ Αιτιολογική σκέψη 20 της Οδηγίας.

¹¹⁶ Αιτιολογ. σκέψη 26 της Οδηγίας

¹¹⁷ Όπως περισσότερες ή πιο τακτικές πληροφορίες (άρθρο 32)

¹¹⁸ Άρθρο 34

¹¹⁹ Σχετικά με τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών, τη χρήση της υπηρεσίας πληρωμών, τη χρέωση, τα επιτόκια και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, την επικοινωνία, τις προφυλάξεις και τα διορθωτικά μέτρα, τις αλλαγές και τη λήξη της σύμβασης-πλαισίου, τα μέσα προσφυγής (Άρθρα 41 και 42)

¹²⁰ Άρθρο 43

¹²¹ Άρθρο 44

Τέλος, στις μεμονωμένες πράξεις πληρωμών ο πληρωτής και ο δικαιούχος πρέπει να λαμβάνουν τη συγκεκριμένη πληροφόρηση σχετικά με την χρέωση και την πίστωση της συγκεκριμένης πληρωμής¹²². Πληροφόρηση για κάθε μεμονωμένη πράξη πληρωμής μπορεί να ζητήσει ο χρήστης των υπηρεσιών ακόμα και στην περίπτωση των συμβάσεων- πλαίσιο.

Ε. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των χρηστών και των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών

Η σαφήνεια και η ασφάλεια του δικαίου όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των χρηστών και των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών έχουν ουσιαστική σημασία για τη δημιουργία σύγχρονων και αποτελεσματικών συστημάτων πληρωμών, για την εμπιστοσύνη των χρηστών και για την αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων σε μία σύγχρονη αγορά πληρωμών.

Η Οδηγία καθιερώνει ένα λεπτομερές νομοθετικό πλαίσιο που αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που σχετίζονται με την παροχή και χρήση των υπηρεσιών πληρωμών. Περιλαμβάνει κανόνες σχετικούς με την έγκριση των πράξεων πληρωμής (άρθρο 54 επ), με την εκτέλεση των πράξεων πληρωμής (άρθρο 64 επ), κανόνες για το αμετάκλητο της εντολής πληρωμής (άρθρο 66 επ), την προθεσμία εκτέλεσης και ημερομηνία αξίας (άρθρο 68 επ.), την ευθύνη (άρθρα 74 επ), την προστασία των δεδομένων (άρθρο 79) και τις κυρώσεις και τις διαδικασίες εξωδικαστικής επίλυσης διαφορών (άρθρα 80 επ).

Εκτενής και λεπτομερής ανάλυση όσων προβλέπει η Οδηγία για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των χρηστών και των παρόχων των υπηρεσιών πληρωμών θα γίνει στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας μελέτης, το οποίο και ακολουθεί.

¹²² Όπως αυτή ορίζεται στα άρθρα 47 και 48 της Οδηγίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:ΟΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΣΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Α. Επιλογές στην πρόταση Οδηγίας

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις χρηστών και παρόχων συνιστούν τον τρίτο από τους στόχους¹²³ που επεδίωκε η Επιτροπή να πετύχει με την πρόταση της Οδηγίας 2007/64 για τις υπηρεσίες πληρωμών. Πρόκειται για ένα ζήτημα το οποίο έχριζε λήψης μέτρων και για το οποίο η Επιτροπή πρότεινε δύο εναλλακτικές λύσεις. Η επιλογή θα έπρεπε να γίνει ανάμεσα στη διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης των διαφορετικών εθνικών κανόνων και στη δημιουργία ασφάλειας δικαίου όσον αφορά τα βασικά δικαιώματα και υποχρεώσεις χρηστών και παρόχων υπηρεσιών ώστε να διασφαλίζεται η προστασία του καταναλωτή, καθώς και μεγαλύτερη διαφάνεια¹²⁴.

Η Επιτροπή φρονεί ότι οι διαφορετικές δέσμες εθνικών κανόνων εξυπηρετούσαν ικανοποιητικά την αγορά πληρωμών όσο οι διασυνοριακές πληρωμές και η ενιαία αγορά δεν έπαιζαν ακόμη σημαντικό ρόλο. Με τη δημιουργία όμως της ενιαίας αγοράς και με την καθιέρωση του ευρώ, η εναρμόνιση προβάλλει ως αναγκαιότητα, ιδίως όταν οι εθνικοί κανόνες, οι οποίοι διατηρούν τις εθνικές διαφορές, δημιουργούν προσκόμματα στις διασυνοριακές πληρωμές και παρεμποδίζουν την καθιέρωση αποτελεσματικότερων πανευρωπαϊκών υπηρεσιών πληρωμών.

Καταλήγει λοιπόν η Επιτροπή στο συμπέρασμα ότι μία συνεκτική προσέγγιση όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις παρόχων και χρηστών θα εξασφαλίσει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και πλήρη αυτοματισμό σε πανευρωπαϊκή βάση. Επίσης, η σαφήνεια και η ασφάλεια του δικαίου έχουν ουσιαστική σημασία για τη δημιουργία σύγχρονων και αποτελεσματικών συστημάτων πληρωμών, για την εμπιστοσύνη των χρηστών και για την αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων σε μία σύγχρονη αγορά πληρωμών.

¹²³ Ο πρώτος και ο δεύτερος είναι η ενίσχυση του ανταγωνισμού μεταξύ των εθνικών αγορών και η διασφάλιση ισότιμων όρων και η μεγαλύτερη διαφάνεια στην αγορά για παρόχους και χρήστες αντίστοιχα.(βλέπε αιτιολογική έκθεση της πρότασης της Οδηγίας)

¹²⁴ Βλέπε αιτιολογική έκθεση στην πρόταση της Οδηγίας.

Β. Γενική θεώρηση

Στον IV τίτλο της Οδηγίας προσδιορίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις σχέσεις οι οποίες αναπτύσσονται στα πλαίσια της διενέργειας πράξεων πληρωμών τόσο για τον πάροχο όσο και για το χρήστη.

Πρόκειται για ένα σύνολο διατάξεων, που καλύπτουν τα άρθρα 51-83 της Οδηγίας και αναφέρονται σε μία ποικιλία θεμάτων τα οποία και θα παρουσιαστούν αναλυτικότερα στη δεύτερη ενότητα του παρόντος κεφαλαίου.

Σχηματικά, η παρουσίαση ξεκινά με τις γενικές διατάξεις (υπό Α) που αφορούν στον αναγκαστικό χαρακτήρα της Οδηγίας, την αρχή της μη επιβολής χρέωσης του χρήστη για υποχρεώσεις ενημέρωσης, την προθεσμία ειδοποίησης του παρόχου σε περίπτωση εσφαλμένης εκτέλεσης ή εκτέλεσης χωρίς εξουσιοδότηση, τα στοιχεία που τεκμηριώνουν τη γνησιότητα και την εκτέλεση πράξεων πληρωμών και την απουσία ευθύνης για ασυνήθεις και απρόβλεπτες περιστάσεις.

Ακολουθούν οι διατάξεις οι σχετικές με την εξουσιοδότηση του πληρωτή για την εκτέλεση πράξης πληρωμής (υπό Β), με τη λήψη, ανάκληση και εκτέλεση εντολών πληρωμής (υπό Γ), την προθεσμία εκτέλεσης, την ημερομηνία αξίας και τις σχετικές υποχρεώσεις του παρόχου υπηρεσιών πληρωμής τόσο του πληρωτή όσο και του δικαιούχου (υπό Δ) και την ευθύνη για τη μη εκτέλεση ή την εσφαλμένη εκτέλεση μιας πράξης πληρωμής (υπό Ε).

Στη συνέχεια παρουσιάζονται συγκεντρωτικά οι παρεκκλίσεις για τα μέσα πληρωμής μικρής αξίας σε σχέση με τον τίτλο IV της Οδηγίας (υπό ΣΤ) και οι διατάξεις οι σχετικές με την υποβολή καταγγελιών και την εξωδικαστική επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν (υπό Ζ). Τέλος παρουσιάζεται το άρθρο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (υπό Η).

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ

Α. Γενικές διατάξεις

(Α.1.) Αναγκαστικός χαρακτήρας των διατάξεων της Οδηγίας (άρθρα 51(1) και 86(3))

Α.1.1. Αρχή της πλήρους εναρμόνισης

Σύμφωνα με το άρθρο 86 των τελικών διατάξεων της Οδηγίας, η επιλογή του κοινοτικού νομοθέτη για την ένταξη του κοινοτικού κανόνα στο εθνικό δίκαιο είναι αυτή της πλήρους εναρμόνισης με την επιφύλαξη ωστόσο της δυνατότητας για ορισμένες παρεκκλίσεις οι οποίες αναφέρονται ρητά στο ίδιο το άρθρο 86. Πρόκειται για συγκεκριμένες προβλέψεις που αναφέρονται σε άρθρα διάσπαρτα στο κείμενο της Οδηγίας και δίνουν στα κράτη μέλη τη διακριτική ευχέρεια να επιλέξουν εάν θα μεταφέρουν τις διατάξεις αυτές στο εθνικό τους δίκαιο.

Η δυνατότητα αυτή δίνεται στα κράτη μέλη μόνο στις πολύ συγκεκριμένες περιπτώσεις που ορίζονται από το ίδιο το κείμενο της Οδηγίας καθώς όπως ρητά ορίζεται στο άρθρο 86, εφόσον η οδηγία περιλαμβάνει εναρμονισμένες διατάξεις τα κράτη μέλη δεν μπορούν να διατηρούν ή να θεσπίζουν άλλες διατάξεις διαφορετικές από αυτές που καθορίζονται στην Οδηγία.

Στην PSD η έννοια «πλήρης εναρμόνιση» φαίνεται απλά να υπονοεί ότι τα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλουν τη μεγαλύτερη δυνατή προσπάθεια ώστε να εφαρμοστούν με ομοιογένεια οι διατάξεις της Οδηγίας. Επιπλέον τα κράτη μέλη έχουν κατά κάποιο τρόπο δεσμευτεί από μια υποχρέωση καλής πίστης¹²⁵ και μια υποχρέωση να πετύχουν στη δημιουργία ενός κοινού νομικού πλαισίου με απώτερο σκοπό την επίτευξη του ενιαίου χώρου πληρωμών. Ωστόσο η PSD αφήνει μεγάλα περιθώρια διακριτικής ευχέρειας στα κράτη μέλη να αποκλίνουν από το κοινό καθεστώς δημιουργώντας έτσι ένα σύνθετο σύστημα παρεκκλίσεων.

Στην περίπτωση που ένα κράτος μέλος αποφασίσει να χρησιμοποιήσει κάποια από τις δυνατότητες παρέκκλισης που του παρέχει η Οδηγία, οφείλει να ενημερώσει

¹²⁵ Βλέπε Malaguti (2009) σελ 28

δια τούτο την Επιτροπή¹²⁶ η οποία με τη σειρά της οφείλει να δημοσιοποιεί τις σχετικές πληροφορίες με τρόπο προσιτό στο ευρύ κοινό.

Ιδιαίτερη σημασία παρουσιάζει η παράγραφος 3 του άρθρου 86 στην οποία ανατίθεται στα κράτη μέλη η μέριμνα ώστε οι πάροχοι των υπηρεσιών πληρωμών να μην παρεκκλίνουν εις βάρος των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών από τις διατάξεις του εθνικού δικαίου που ενσωματώνουν τις διατάξεις της Οδηγίας. Ωστόσο επιτρέπεται κάθε παρέκκλιση η οποία έχει ως στόχο να προσφέρει ευνοϊκότερους όρους στους χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών.

Σε κάθε περίπτωση όμως το άρθρο 51 παρ.1 δίνει τη δυνατότητα συμφωνίας ανάμεσα στο χρήστη και στον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών σχετικά με το αν θα εφαρμόζονται εν μέρει ή εν όλω κάποιες διατάξεις¹²⁷ της Οδηγίας οι οποίες ορίζονται στο ίδιο άρθρο.

Συνοψίζοντας λοιπόν, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στον τίτλο IV της Οδηγίας εφαρμόζονται σε κάθε σύμβαση παροχής υπηρεσιών πληρωμής. Κάθε όρος της σύμβασης που αντιβαίνει σε διάταξη του Τίτλου IV θεωρείται ως μη γεγραμμένος εκτός εάν:

(α) είναι ευνοϊκότερος για το χρήστη υπηρεσιών πληρωμών από ότι η διάταξη στην οποία αντιβαίνει, ή

(β) προβλέπεται ρητά η δυνατότητα να συμφωνήσουν τα μέρη διαφορετικά

A.1.2. Όρια προστασίας των διατάξεων

Η Οδηγία εισάγει μία σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο χρήστης των υπηρεσιών είναι καταναλωτής και σε αυτές που είναι επαγγελματίας. Στόχος της Οδηγίας είναι η παροχή πρόσθετης προστασίας στους καταναλωτές χρήστες για τους οποίους εισάγει υποχρεωτικές ρυθμίσεις οι οποίες δεν είναι υποχρεωτικές όταν οι χρήστες δεν είναι καταναλωτές¹²⁸. Εξάλλου ήδη από τις

¹²⁶ Άρθρο 86§2 της Οδηγίας

¹²⁷ Πρόκειται για διακριτική ευχέρεια που δίνεται στα μέρη και που αφορά τα στοιχεία που τεκμηριώνουν τη γνησιότητα και την εκτέλεση πράξεων πληρωμών(άρθρο 59),την ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής(άρθρο 60),την ευθύνη του πληρωτή για μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμών(άρθρο 61),τις επιστροφές χρημάτων για πράξεις πληρωμής οι οποίες κινούνται από δικαιούχο ή μέσω αυτού(άρθρο62),τις αιτήσεις επιστροφής χρημάτων για πράξεις πληρωμής που κινούνται από δικαιούχο ή μέσω αυτού(άρθρο 63),το ανέκκλητο εντολής πληρωμής(άρθρο 66),τη μη εκτέλεση ή εσφαλμένη εκτέλεση (άρθρο 75) καθώς επίσης και τη χρονική περίοδο για τη γνωστοποίηση μη εγκεκριμένων ή εσφαλμένων πράξεων πληρωμών(άρθρο 58).

¹²⁸ Σύμφωνα με το άρθρο 51 της Οδηγίας, «όταν ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι καταναλωτής, τα μέρη μπορούν να συμφωνούν ότι δεν εφαρμόζονται εν όλω ή εν μέρει το άρθρο 52 παράγραφος 1, το άρθρο 54 παράγραφος 2 και τα άρθρα 59, 61, 62, 63, 66 και 75. Τα μέρη μπορούν

αιτιολογικές σκέψεις¹²⁹ της Οδηγίας γίνεται δεκτό ότι διαφορετικές διατάξεις μπορούν να ισχύουν για τους χρήστες υπηρεσιών πληρωμών που δεν είναι καταναλωτές, δεδομένου ότι οι χρήστες αυτοί βρίσκονται κατά κανόνα σε καλύτερη θέση να εκτιμήσουν τον κίνδυνο απάτης και να λάβουν μέτρα¹³⁰.

Σημειώνεται ότι η σημασία της διάκρισης ανάμεσα σε καταναλωτές και λοιπούς χρήστες υπηρεσιών πληρωμών εντοπίζεται στη δυνατότητα των μερών, παρόχου και χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, να διαμορφώσουν τη συμβατική σχέση τους κατά παρέκκλιση από τις πρόνοιες της Οδηγίας 2007/64/EK. Όταν ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών είναι καταναλωτής, τυχόν αντίθετη συμφωνία των μερών δεν θα μπορεί να αποκλείσει την εφαρμογή των προνοιών της Οδηγίας. Όταν ο χρήστης δεν είναι καταναλωτής, τα μέρη μπορούν με συμφωνία να αποκλείσουν την εφαρμογή ορισμένων προνοιών της Οδηγίας. Ελλείψει τέτοιας συμφωνίας, οι πρόνοιες θα εφαρμόζονται και για μη καταναλωτές¹³¹.

Στην Οδηγία γίνεται επίσης μία προσπάθεια εξομοίωσης των μικρών επιχειρήσεων με καταναλωτές κάτι που καθιστά σαφή την επιθυμία διεύρυνσης της προστασίας σε σημαντικά μεγαλύτερο φάσμα χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών. Η εξομοίωση των πολύ μικρών επιχειρήσεων με καταναλωτές για σκοπούς υπηρεσιών πληρωμών, εντάσσεται στην ευρύτερη προσπάθεια στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

A.1.3. Έννοια του καταναλωτή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στο πλαίσιο της παροχής εργαλείων πληρωμών

Στους αποδέκτες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών στο πλαίσιο της παροχής εργαλείων πληρωμών (είτε πρόκειται για ενσώματα ή ψηφιακά εργαλεία πληρωμών είτε για υπηρεσίες μεταφοράς κεφαλαίων βάσει εντολής πληρωμής) γίνεται διάκριση σε δυο μεγάλες κατηγορίες¹³²: στους επαγγελματίες και στους ιδιώτες.

Οι πρώτοι δεν είναι καταναλωτές καθώς δεν τελούν σε πληροφοριακή ασυμμετρία (ή, σε κάθε περίπτωση, διαθέτουν τα μέσα για την αναπλήρωση του κενού που τυχόν έχουν) και δεν έχουν μειωμένη διαπραγματευτική ικανότητα. Οι ιδιώτες που σκοπό έχουν την κάλυψη των καταναλωτικών τους αναγκών ή την αγορά ή επισκευή ακινήτου είναι προστατευτέοι καταναλωτές στο μέτρο που ισχύουν για

επίσης να συμφωνούν χρονική περίοδο διαφορετική από την οριζόμενη στο άρθρο 58.» Επίσης τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν ότι το άρθρο 83 δεν εφαρμόζεται όταν ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι καταναλωτής.

¹²⁹ Αιτιολογική σκέψη (35) της Οδηγίας.

¹³⁰ Η διάκριση δεν προβλεπόταν από την πρόταση Οδηγίας.

¹³¹ Αντίστοιχη διάκριση δεν περιέχεται στις παλαιότερες κοινοτικές πράξεις στο τομέα των υπηρεσιών πληρωμών, σε σχέση δηλαδή με τα διασυνοριακά εμβάσματα και τα μέσα ηλεκτρονικής πληρωμής.

¹³² Γκόρτσος Χρ., Δίκαιο προστασίας του καταναλωτή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών: περιεχόμενο και ιδιαιτερότητες (Πανεπιστημιακές παραδόσεις Μάιος 2007)

αυτούς οι παραδοχές στις οποίες στηρίζονται τα αιτήματα πολιτικής¹³³ στο δίκαιο της προστασίας του καταναλωτή.

Υπάρχει ωστόσο και η αντίθετη άποψη σύμφωνα με την οποία θα ήταν ορθό να γίνει διάκριση μεταξύ μεγάλου μεγέθους επιχειρήσεων και επιχειρήσεων μικρότερης εμβέλειας ή ιδιωτών επαγγελματιών οι οποίοι ενδέχεται να μη διαθέτουν τους πόρους και τα μέσα που θα δικαιολογούσαν τη μη υπαγωγή τους στους προστατευτέους καταναλωτές. Προς αυτή την κατεύθυνση κινείται και το πνεύμα της Οδηγίας 2007/64 στην οποία γίνεται προσπάθεια διεύρυνσης του όρου του καταναλωτή.

(Α.2.) Αρχή μη επιβολής χρέωσης για υποχρεώσεις ενημέρωσης (Άρθρο 52)

Το δικαίωμα του καταναλωτή να του παρέχονται δωρεάν οι αναγκαίες πληροφορίες προτού δεσμευθεί από οποιαδήποτε σύμβαση υπηρεσίας πληρωμών προβλέπεται ήδη από τις αιτιολογικές σκέψεις της Οδηγίας¹³⁴. Στο κείμενο της Οδηγίας ο γενικός κανόνας που δίνεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 52, είναι ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν επιτρέπεται να χρεώνει το χρήστη υπηρεσιών πληρωμών για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων ενημέρωσης που υπέχει ή για τα διορθωτικά και προληπτικά μέτρα που οφείλει να λαμβάνει.

Η εξαίρεση από το γενικό κανόνα δίνεται στο ίδιο άρθρο και αφορά στην χρέωση του χρήστη της υπηρεσίας πληρωμής για την ενημέρωσή του σε περίπτωση άρνησης εκτέλεσης εντολών πληρωμής από τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμής (άρθρο 65§1) και σε περίπτωση ανάκλησης της εντολής πληρωμής (άρθρο 66§5) και στη χρέωσή του για την ανάκτηση χρηματικών ποσών σε περίπτωση λανθασμένων αποκλειστικών μέσων ταυτοποίησης (άρθρο 74§2). Στις περιπτώσεις αυτές ο γενικός κανόνας εφαρμόζεται με την επιφύλαξη αντίθετης συμφωνίας ανάμεσα στον πάροχο και το χρήστη υπηρεσιών πληρωμών που δεν είναι καταναλωτής ή πολύ μικρή επιχείρηση όπως προβλέπεται στο άρθρο 51§1 σε συνδυασμό με το άρθρο 51§3 .

Γενικότερα στο μεγαλύτερο τμήμα των διατάξεων της Οδηγίας οι παρεκκλίσεις που προβλέπονται επιτρέπουν στα κράτη μέλη να υιοθετήσουν προβλέψεις που στόχο έχουν την ευνοϊκότερη μεταχείριση των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών. Παραταύτα ορισμένες παρεκκλίσεις έχουν ευρύτερα αποτελέσματα, όπως για παράδειγμα αυτές που σχετίζονται και με τις αρχές του ανταγωνισμού. Τέτοια είναι η περίπτωση του άρθρου 52§3 το οποίο δίνει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να απαγορεύσουν ή να περιορίσουν το δικαίωμα του δικαιούχου να ζητεί από τον πληρωτή χρηματική επιβάρυνση λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να ενθαρρυνθεί ο ανταγωνισμός και να προαχθεί η χρήση

¹³³ Άρση της πληροφοριακής ασυμμετρίας μεταξύ καταναλωτή και προμηθευτή, της μειωμένης διαπραγματευτικής ικανότητας του καταναλωτή έναντι του προμηθευτή και πρόληψη της αυξανόμενης τάσης υπερχρέωσης των καταναλωτών.

¹³⁴ Αιτιολογική σκέψη (26).

αποτελεσματικών μέσων πληρωμών¹³⁵. Η διάταξη αφήνει ένα ευρύ περιθώριο διακριτικής ευχέρειας στα κράτη μέλη και συνεπώς μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική διαφοροποίηση στη μεταχείριση παρόμοιων συμπεριφορών.

Τέλος η δεύτερη παράγραφος του άρθρου προβλέπει ότι όταν μια πράξη πληρωμής δεν συνεπάγεται μετατροπή νομισμάτων, τόσο ο δικαιούχος όσο και ο πληρωτής επωμίζονται μόνο τις επιβαρύνσεις που επιβάλλει ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του καθένα.

(Α.3) Προθεσμία ειδοποίησης για εσφαλμένη εκτέλεση ή εκτέλεση χωρίς εξουσιοδότηση (Άρθρο 58)

Σύμφωνα με το άρθρο 58 της Οδηγίας, ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών μπορεί να ζητεί επανόρθωση μόλις πληροφορηθεί οποιαδήποτε πράξη πληρωμής η οποία εκτελέστηκε εσφαλμένα ή χωρίς εξουσιοδότηση, και η οποία θεμελιώνει σχετικό δικαίωμα, συμπεριλαμβανομένων των καθοριζόμενων στο άρθρο 75 σχετικά με τη μη εκτέλεση ή την εσφαλμένη εκτέλεση της πράξης πληρωμής.

Βασική προϋπόθεση είναι να ειδοποιηθεί τον οικείο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών αμελλητί και το αργότερο έως 13 μήνες¹³⁶, ανάλογα με την περίπτωση, από την ημερομηνία χρέωσης ή πίστωσης. Νοείται ότι η προθεσμία των 13 μηνών δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν παρέσχε ούτε κατέστησε διαθέσιμες τις πληροφορίες για την πράξη αυτήν όπως όφειλε.

Όπως προβλέπεται στο άρθρο 51§1, η προθεσμία αυτή των 13 μηνών μπορεί να διαφοροποιηθεί κατόπιν συμφωνίας των μερών.

(Α.4.) Στοιχεία που τεκμηριώνουν τη γνησιότητα και την εκτέλεση πράξεων πληρωμών (Άρθρο 59)¹³⁷

Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 59, εάν αμφισβητείται η ορθή εκτέλεση πράξης πληρωμής ή η ύπαρξη εξουσιοδότησης, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών βαρύνεται να αποδείξει ότι εξακριβώθηκε η γνησιότητα της πράξης πληρωμής, ότι η πράξη πληρωμής καταγράφηκε επακριβώς, καταχωρήθηκε στους λογαριασμούς και δεν επηρεάστηκε από τεχνική βλάβη ή άλλη δυσλειτουργία.

¹³⁵ Βλέπε και αιτιολογική σκέψη (42) της Οδηγίας.

¹³⁶ Στην πρόταση Οδηγίας (άρθρο 49) υπάρχει η πρόβλεψη αμελητί ειδοποίησης του παρόχου για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμών, δεν ορίζεται όμως η 13μηνη προθεσμία.

¹³⁷ Το θέμα της αμφισβήτησης της έγκρισης εκτελεσθείσας πράξης πληρωμής ρυθμίζεται με τον ίδιο τρόπο τόσο στην πρόταση της Οδηγίας (άρθρο 48) όσο και στο τελικό κείμενο αυτής.

Εξάλλου όπως αναφέρεται και στην αιτιολογική σκέψη (46) της Οδηγίας, κατά κανόνα, μπορεί να αναμένεται ότι το ενδιάμεσο ίδρυμα (συνήθως "ουδέτερος" φορέας όπως μια κεντρική τράπεζα ή οργανισμός συμψηφισμού) που μεταφέρει το ποσό της πληρωμής από τον αποστέλλοντα στον λαμβάνοντα πάροχο υπηρεσιών πληρωμών θα αποθηκεύσει τα στοιχεία του λογαριασμού και θα είναι σε θέση να τα παρουσιάσει εφόσον απαιτηθεί.

Γίνεται επίσης δεκτό σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου ότι από μόνη τη χρήση ενός μέσου πληρωμών, την οποία κατέγραψε ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών, δεν προκύπτει άνευ ετέρου ότι η πράξη πληρωμής εκτελέστηκε βάσει εξουσιοδότησης του πληρωτή ούτε ότι ο πληρωτής ενέργησε δόλια ή δεν εκπλήρωσε από πρόθεση ή βαριά αμέλεια μια ή περισσότερες από τις υποχρεώσεις που επιβάλλει το άρθρο 56 όσον αφορά τα μέσα πληρωμών.

Το άρθρο αυτό εφαρμόζεται με την επιφύλαξη αντίθετης συμφωνίας ανάμεσα στον πάροχο και το χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών που δεν είναι καταναλωτής ή πολύ μικρή επιχείρηση όπως προβλέπεται στο άρθρο 51§1. Επίσης το άρθρο 59 δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση μέσου πληρωμής μικρής αξίας εάν το μέσο πληρωμής χρησιμοποιείται ανωνύμως ή ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι σε θέση, για άλλους λόγους που είναι εγγενείς στο μέσο πληρωμής, να αποδείξει ότι μια πράξη πληρωμής είναι εγκεκριμένη¹³⁸.

(Α.5.) Απουσία ευθύνης (Άρθρο 78)

Στα κεφάλαια 2 και 3 της Οδηγίας υπάρχουν διατάξεις για την ευθύνη τόσο του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμής όσο και του πληρωτή στην περίπτωση των μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών¹³⁹. Επίσης υπάρχουν διατάξεις για την ευθύνη στην περίπτωση των λανθασμένων αποκλειστικών μέσων ταυτοποίησης και στην περίπτωση της μη εκτέλεσης ή της εσφαλμένης εκτέλεσης μιας πράξης πληρωμής¹⁴⁰.

Όπως προβλέπεται στο άρθρο 78 της Οδηγίας, ανάλογα με την περίπτωση, ο πάροχος ή ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών απαλλάσσεται από την ευθύνη που προβλέπεται στα κεφάλαια τα σχετικά με την έγκριση και την εκτέλεση των πράξεων πληρωμής¹⁴¹ σε περιστάσεις που είναι ασυνήθεις και απρόβλεπτες, εκφεύγουν του ελέγχου του και των οποίων οι συνέπειες δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν παρά τις προσπάθειες για το αντίθετο.

Επίσης ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών απαλλάσσεται από την παραπάνω ευθύνη και στην περίπτωση που δεσμεύεται από άλλες νομικές υποχρεώσεις που

¹³⁸ Άρθρο 53 της Οδηγίας.

¹³⁹ Άρθρα 60 και 61 της Οδηγίας

¹⁴⁰ Άρθρα 74 και 75 της Οδηγίας

¹⁴¹ Κεφάλαια 2 και 3 της Οδηγίας

προβλέπονται στην εθνική ή την κοινοτική νομοθεσία. Οι ίδιες ακριβώς προβλέψεις υπάρχουν στην πρόταση Οδηγίας¹⁴².

B. Η Εξουσιοδότηση του πληρωτή για την εκτέλεση πράξης πληρωμής

(B.1.) Γενικά (Άρθρο 54)

Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται στην PSD¹⁴³ πράξη πληρωμής είναι «η ενέργεια, στην οποία προβαίνει ο πληρωτής ή ο δικαιούχος, και συνίσταται στη διάθεση, μεταβίβαση ή ανάληψη χρηματικών ποσών, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε υποκείμενη υποχρέωση μεταξύ πληρωτή και δικαιούχου».

Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 54 της Οδηγίας, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή υποχρεούται να εξασφαλίζει την εξουσιοδότηση του πληρωτή πριν από την εκτέλεση της πράξης πληρωμής. Ο πληρωτής και ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορούν να συμφωνούν στη σύμβαση-πλαίσιο ότι η συναίνεση θα έπεται της εκτέλεσης.

Η εξουσιοδότηση για την εκτέλεση μιας πράξης πληρωμής ή μιας σειράς πράξεων πληρωμής γίνεται υπό τη μορφή που συμφωνήθηκε μεταξύ του πληρωτή και του οικείου παρόχου υπηρεσιών πληρωμών. Είναι λοιπόν απαραίτητο ο πληρωτής να συμφωνεί με τον οικείο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών τη διαδικασία με την οποία θα δίνεται η συγκατάθεσή του, όπως ορίζεται ρητά στη διάταξη της Οδηγίας. Σε περίπτωση όπου ελλείπει η εξουσιοδότηση του πληρωτή, η πράξη πληρωμής θεωρείται ότι εκτελείται παρά τη βούλησή του. Ωστόσο η διάταξη αυτή¹⁴⁴ εφαρμόζεται με την επιφύλαξη αντίθετης συμφωνίας ανάμεσα σε πάροχο υπηρεσιών πληρωμών και χρήστη υπηρεσιών πληρωμών που δεν είναι καταναλωτής ή πολύ μικρή επιχείρηση¹⁴⁵.

Ο πληρωτής μπορεί να ανακαλέσει την εξουσιοδότηση σε οποιαδήποτε στιγμή αλλά όχι αργότερα από το χρόνο κατά τον οποίον η εντολή πληρωμής καθίσταται ανέκκλητη σύμφωνα με το άρθρο 66. Στην περίπτωση που η συναίνεση δίνεται για να εκτελεστεί μια σειρά πράξεων πληρωμής, η εξουσιοδότηση μπορεί να ανακληθεί σε οποιαδήποτε στιγμή ως προς τις μελλοντικές πράξεις πληρωμής και συνεπώς αυτές να θεωρούνται ως μη εγκεκριμένες.

¹⁴² Άρθρο 70 της πρότασης Οδηγίας

¹⁴³ Άρθρο 4 παρ.1 στοιχ.5

¹⁴⁴ Άρθρο 54§2 της Οδηγίας

¹⁴⁵ Σε συμφωνία με το άρθρο 51§1 σε συνδυασμό με το άρθρο 51§3 της Οδηγίας

Οι διατάξεις οι σχετικές με τη συγκατάθεση δεν φαίνεται να παρεκκλίνουν από τις αντίστοιχες που απαντώνται στην πρόταση της Οδηγίας¹⁴⁶.

(B.2.) Περιορισμός της χρήσης μέσου πληρωμών (Άρθρο 55)

Η Οδηγία στο άρθρο 4 στοιχ.23 δίνει τον ορισμό του μέσου πληρωμών (payment instrument). Σύμφωνα με αυτόν, ως μέσο πληρωμών νοείται «*κάθε εξατομικευμένος μηχανισμός ή/και σειρά διαδικασιών που έχει συμφωνηθεί μεταξύ του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και τα οποία χρησιμοποιεί ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών προκειμένου να κινήσει εντολή πληρωμής*».

Συνεπώς στον ορισμό του μέσου πληρωμής μπορεί να διακρίνει κανείς τρία στοιχεία. Καταρχήν πρόκειται για μηχανισμό ή σειρά διαδικασιών που είναι εξατομικευμένος. Δηλαδή σαφώς οριοθετημένος και διακρινόμενος από άλλους μηχανισμούς ή διαδικασίες. Δεύτερον ,πρόκειται για μηχανισμό ή διαδικασίες που έχουν προκύψει ύστερα από συμφωνία των δύο μερών, δηλαδή του χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών και του παρόχου αυτών. Συνεπώς οποιοσδήποτε μηχανισμός ή διαδικασίες που έχουν προταθεί ή εφαρμοστεί μονομερώς χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του άλλου μέρους, δεν εμπίπτουν στην κατηγορία του μέσου πληρωμών. Τέλος, οι παραπάνω μηχανισμοί και διαδικασίες πρέπει να χρησιμοποιούνται από τον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών με στόχο την κίνηση εντολής πληρωμής.

Με τον όρο εντολή πληρωμής, νοείται «*κάθε οδηγία εκ μέρους του πληρωτή ή του δικαιούχου προς τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών με την οποία του ζητείται να εκτελέσει μια πράξη πληρωμής*»¹⁴⁷. Συνεπώς οποιαδήποτε άλλη οδηγία προς τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμής η οποία δεν έχει ως αντικείμενο την εκτέλεση μιας πράξης πληρωμής δεν συνιστά εντολή πληρωμής.

Όπως ήδη αναφέρθηκε προηγουμένως, τα πιο συνήθως χρησιμοποιούμενα μέσα πληρωμών εκτός από τα μετρητά (τραπεζογραμμάτια και κέρματα) είναι : οι μεταφορές πιστώσεων, οι άμεσες χρεώσεις, οι κάρτες , και οι επιταγές. Το ηλεκτρονικό χρήμα (e-money) χρησιμοποιείται ακόμα σε πολύ μικρή έκταση αλλά έχει τη δυνατότητα να αναπτυχθεί και να εξελιχθεί σε ένα βασικό εργαλείο πληρωμών στο μέλλον.

Σύμφωνα με το άρθρο 55 της Οδηγίας, στην περίπτωση που συμφωνηθεί ότι η συγκατάθεση του άρθρου 54 από τον πληρωτή γίνεται με χρήση μέσου πληρωμής, ο πληρωτής και ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορούν να συμφωνήσουν ότι θα εφαρμόζονται όρια δαπάνης σχετικά με τις πράξεις πληρωμών που εκτελούνται με αυτό το μέσο πληρωμών.

¹⁴⁶ Άρθρα 41, 42§2,45§2 και 56 της πρότασης Οδηγίας.

¹⁴⁷ Άρθρο 4 στοιχ.16 της Οδηγίας.

Επίσης η σύμβαση-πλαίσιο μπορεί να προβλέπει ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δύναται να αναστείλει τη χρήση του μέσου πληρωμών για αντικειμενικούς αιτιολογημένους λόγους που ανάγονται:

(α) στην ασφάλεια του μέσου πληρωμών ·

(β) στην υπόνοια χρήσης χωρίς εξουσιοδότηση ή δόλιας χρήσης του μέσου πληρωμών

(γ) στην περίπτωση μέσου πληρωμών με πιστωτικό άνοιγμα, σε σημαντικά αυξημένο κίνδυνο αδυναμίας του πληρωτή να αποπληρώσει το χρέος του.

Ωστόσο, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούται να ενημερώσει τον πληρωτή για την αναστολή της χρήσης του μέσου πληρωμών και τους λόγους της αναστολής με τρόπο που έχει συμφωνηθεί, ει δυνατόν προτού ανασταλεί η χρήση του μέσου πληρωμών και το αργότερο, αμέσως μετά. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν υπέχει την υποχρέωση αυτή αν η ενημέρωσή θα αντέβαινε σε αντικειμενικούς λόγους ασφαλείας ή αν απαγορεύεται από άλλη πρόνοια του εθνικού ή κοινοτικού δικαίου.

Σε κάθε περίπτωση, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούται να άρει την αναστολή της χρήσης του μέσου πληρωμών ή να το αντικαταστήσει με νέο μέσο πληρωμών μόλις πάψουν να υπάρχουν οι λόγοι αναστολής.

Η χρήση συγκεκριμένου μέσου πληρωμών (ή μέσου επαλήθευσης πληρωμών κατά την πρόταση Οδηγίας), ορίζεται τόσο στην πρόταση¹⁴⁸ όσο και στο τελικό κείμενο της Οδηγίας, με μόνη διαφοροποίηση σε ό τι αφορά στους όρους αναστολής χρήσης του μέσου. Πιο συγκεκριμένα, στην πρόταση ο μόνος λόγος αναστολής είναι υποψίες δόλιας χρήσης ενώ η μόνη υποχρέωση του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών περιορίζεται στην καλόπιστη εκ μέρους του προσπάθεια να επικοινωνήσει με τον κάτοχο του μέσου ώστε να εξακριβώσει εάν υπήρχε απάτη χωρίς να υπάρξει ρητά η υποχρέωση ενημέρωσης η άρση αναστολής χρήσης όπως στο τελικό κείμενο της Οδηγίας.

(B.3) Υποχρεώσεις του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών (Άρθρο 56)¹⁴⁹

Στο άρθρο 56 της Οδηγίας, ορίζονται οι υποχρεώσεις του χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών σε ό τι αφορά τα μέσα πληρωμών. Σύμφωνα λοιπόν με το άρθρο αυτό, ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών που χρησιμοποιεί μέσο πληρωμών υποχρεούται:

¹⁴⁸ Άρθρα 42§1 και 43 της πρότασης Οδηγίας.

¹⁴⁹ Η διατύπωση του άρθρου 56 της Οδηγίας ταυτίζεται με εκείνη του άρθρου 46 στην πρόταση της Οδηγίας.

(α) να χρησιμοποιεί το μέσο πληρωμών σύμφωνα με τους όρους που διέπουν την έκδοση και χρήση του ·

(β) μόλις παραλάβει το μέσο πληρωμών, να λαμβάνει κάθε εύλογο μέτρο για την ασφαλή φύλαξη των εξατομικευμένων στοιχείων ασφαλείας του και

(γ) μόλις αντιληφθεί απώλεια, κλοπή ή υποκλοπή του μέσου πληρωμών ή χρήση αυτού χωρίς εξουσιοδότηση, να ειδοποιεί αμελλητί τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ή το πρόσωπο που αυτός υποδεικνύει.

Συνεπώς το άρθρο επιβάλλει την ορθή χρήση των μέσων πληρωμών και την ιδιαίτερη μέριμνα από τον χρήστη για διαφύλαξη των εξατομικευμένων στοιχείων ασφαλείας του. Η ασφάλεια του μέσου πληρωμών καθίσταται ιδιαίτερης σημασίας και ο ίδιος ο χρήστης οφείλει να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση. Σε περίπτωση που η ασφάλεια αυτή διαταραχθεί, ο χρήστης θα πρέπει χωρίς καθυστέρηση να ενημερώνει τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών. Η υποχρέωση αυτή προβλέπεται για τον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών ήδη από τις αιτιολογικές σκέψεις της Οδηγίας¹⁵⁰ υπό την προϋπόθεση εκπλήρωσης των υποχρεώσεων πληροφόρησης που θεσπίζει η Οδηγία και για τον πάροχο.

Οι υποχρέωση ωστόσο του χρήστη για ειδοποίηση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση των μέσων πληρωμών μικρής αξίας και του ηλεκτρονικού χρήματος εάν το μέσο πληρωμής δεν επιτρέπει τη δέσμευσή του ή την πρόληψη της περαιτέρω χρήσης του¹⁵¹.

(B.4.) Υποχρεώσεις του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών (Άρθρο 57)

Στο άρθρο 57 της Οδηγίας ορίζονται οι υποχρεώσεις του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών όσον αφορά τα μέσα πληρωμών. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών που εκδίδει το μέσο πληρωμών έχει τις εξής υποχρεώσεις :

α) να μεριμνά ώστε πρόσβαση στα εξατομικευμένα στοιχεία ασφαλείας του μέσου πληρωμών να έχει μόνο ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών που έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί το μέσο πληρωμών. Η υποχρέωση αυτή δεν επηρεάζει τις υποχρεώσεις του χρήστη του μέσου πληρωμών όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 56 της Οδηγίας.

β) να μην αποστέλλει μέσο πληρωμών που δεν έχει ζητηθεί παρά μόνο προς αντικατάσταση μέσου που έχει ήδη δοθεί στο χρήστη υπηρεσιών πληρωμών·

¹⁵⁰ Αιτιολογική σκέψη (31).

¹⁵¹ Όπως προβλέπεται στο άρθρο 53§1 στοιχ.α της Οδηγίας.

γ) να εξασφαλίζει ανά πάσα στιγμή στο χρήστη υπηρεσιών πληρωμών τα κατάλληλα μέσα για να προβαίνει αυτός στην ειδοποίηση του άρθρου 56 ή να ζητεί άρση της αναστολής σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 55.

Επίσης, για διάστημα 18 μηνών από την ειδοποίηση, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούται να παράσχει στο χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, κατόπιν αίτησης, μέσα απόδειξης της ειδοποίησης, και

δ) να εμποδίζει κάθε χρήση του μέσου πληρωμών μόλις πραγματοποιηθεί η ειδοποίηση του άρθρου 56 (παρ.1 στοιχ. β).

Οι υπο στοιχεία γ) και δ) υποχρεώσεις του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση των μέσων πληρωμών μικρής αξίας και του ηλεκτρονικού χρήματος εάν το μέσο πληρωμής δεν επιτρέπει τη δέσμευσή του ή την πρόληψη της περαιτέρω χρήσης του¹⁵².

Κάθε αποστολή μέσου πληρωμών ή εξατομικευμένου στοιχείου ασφαλείας αυτού στον πληρωτή γίνεται με κίνδυνο που αναλαμβάνει ο πάροχος των υπηρεσιών πληρωμών.

Η διαφοροποίηση του άρθρου 57 της Οδηγίας σε σχέση με το αντίστοιχο άρθρο της πρότασης¹⁵³ είναι το στοιχείο δ' που προστέθηκε. Κατά τα λοιπά, η διατύπωση των δύο κειμένων είναι η ίδια.

(B.5.) Ευθύνη για πράξεις πληρωμής που εκτελέστηκαν χωρίς την εξουσιοδότηση του πληρωτή (Άρθρα 60-61 και 53)

B.5.1. Γενικός κανόνας

Όπως έχει ήδη εκτεθεί, για την ορθή εκτέλεση μιας πράξης πληρωμής απαραίτητη είναι η συναίνεση του πληρωτή. Σε αντίθετη περίπτωση η πράξη πληρωμής πάσχει. Στα άρθρα 60, 61 και 53 προσδιορίζεται η ευθύνη τόσο του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμής όσο και του πληρωτή.

Καταρχήν ο γενικός κανόνας¹⁵⁴¹⁵⁵ είναι ότι εάν κάποια πράξη πληρωμής πραγματοποιήθηκε χωρίς την εξουσιοδότηση του πληρωτή, ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούται να επιστρέψει αμέσως στον πληρωτή το ποσό της πράξης πληρωμής και, ανάλογα με την περίπτωση, να επαναφέρει το χρεωθέντα

¹⁵² Όπως προβλέπεται στο άρθρο 53§1 στοιχ.α της Οδηγίας.

¹⁵³ Το ίδιο προβλέπεται και στο άρθρο 47 της πρότασης Οδηγίας.

¹⁵⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 60§1 σε συνδυασμό με το άρθρο 58 της Οδηγίας.

¹⁵⁵ Έχει διατηρηθεί ακριβώς η ίδια διατύπωση που υπήρχε και στο άρθρο 49 της πρότασης Οδηγίας.

λογαριασμό πληρωμών στην κατάσταση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η πράξη πληρωμής. Δεν αποκλείεται να αποφασισθεί η χορήγηση περαιτέρω οικονομικής αποζημίωσης σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο στη συμφωνία μεταξύ παρόχου και χρήστη υπηρεσιών πληρωμών.

Βασική προϋπόθεση της επανόρθωσης της ζημίας είναι να έχει ειδοποιήσει ο χρήστης της υπηρεσίας πληρωμών τον πάροχό του αμέσως μόλις πληροφορήθηκε την οποιαδήποτε μη εγκεκριμένα ή εσφαλμένα εκτελεσθείσα πράξη πληρωμών που του θεμελιώνει δικαίωμα απαιτήσεως.

Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται με την επιφύλαξη αντίθετης συμφωνίας ανάμεσα σε πάροχο υπηρεσιών πληρωμών και χρήστη υπηρεσιών πληρωμών που δεν είναι καταναλωτής ή πολύ μικρή επιχείρηση¹⁵⁶.

B.5.2. Επιβάρυνση πληρωτή έως 150 ευρώ

Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη (32) της Οδηγίας, για να δοθεί κίνητρο στο χρήστη των υπηρεσιών να γνωστοποιεί στον πάροχο χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση τυχόν κλοπή ή απώλεια του μέσου πληρωμών και να περιορίζεται έτσι ο κίνδυνος διενέργειας μη εγκεκριμένων πράξεων πληρωμών, θα πρέπει να φέρει την ευθύνη μόνο ενός περιορισμένου ποσού¹⁵⁷.

Κατά λοιπόν παρέκκλιση από το γενικό κανόνα, ο πληρωτής βαρύνεται μέχρι ανώτατου ποσού 150 ευρώ για ζημία από πράξεις πληρωμής που πραγματοποιήθηκαν χωρίς την εξουσιοδότησή του, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) η ζημία επέρχεται από τη χρήση απολεσθέντος ή κλαπέντος ή υποκλαπέντος μέσου πληρωμών (εάν ο πληρωτής δεν έχει κρατήσει ασφαλή τα εξατομικευμένα στοιχεία ασφαλείας του)¹⁵⁸.

(β) ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών παρέσχε τα κατάλληλα μέσα που επιτρέπουν ανά πάσα στιγμή την ειδοποίηση για την απώλεια, κλοπή ή υποκλοπή του μέσου πληρωμών και¹⁵⁹

(γ) η ζημία επέρχεται από χρήση του μέσου πληρωμών μέχρι τη χρονική στιγμή κατά την οποία ο πληρωτής ειδοποίησε σχετικά τον οικείο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.¹⁶⁰

¹⁵⁶ Σύμφωνα με τη διακριτική ευχέρεια που παρέχει το άρθρο 51 §1 της Οδηγίας

¹⁵⁷ Εκτός εάν έχει ενεργήσει με δόλο ή βαριά αμέλεια.

¹⁵⁸ Άρθρο 61 §1 της Οδηγίας

¹⁵⁹ Εξ αντιδιαστολής από το άρθρο 61 §5 της Οδηγίας.

¹⁶⁰ Εξ αντιδιαστολής από το άρθρο 61 §4 της Οδηγίας. Βλέπε και αιτιολογική σκέψη (32) της Οδηγίας.

Η Οδηγία παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να μειώνουν¹⁶¹ την επιβάρυνση του πληρωτή¹⁶² αν και μόνο αν ο πληρωτής δεν έχει ενεργήσει με δόλο ή δεν παρέλειψε να εκπληρώσει σκοπίμως μία ή περισσότερες από τις κατά το άρθρο 56 υποχρεώσεις του.

Η μόνη διαφοροποίηση του τελικού άρθρου 61 από το άρθρο 50 της πρότασης Οδηγίας είναι στη δυνατότητα μείωσης της επιβάρυνσης του πληρωτή. Πιο συγκεκριμένα, προϋπόθεση της μείωσης στο άρθρο 61 είναι η απουσία δόλου κάτι που δεν προσδιορίζεται στο αντίστοιχο άρθρο της πρότασης. Ο μόνος όρος που θέτει η πρόταση οδηγίας είναι ότι η σχετική μείωση δεν ισχύει για τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών που έχουν άδεια λειτουργίας σε άλλα κράτη μέλη.

Τέλος νοείται ότι τα μέρη μπορούν να συμφωνούν μικρότερη ή μηδενική επιβάρυνση του πληρωτή¹⁶³ εφόσον ο πάροχος και ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι καταναλωτής ή πολύ μικρή επιχείρηση.

B.5.3. Επιβάρυνση εξολοκλήρου του πληρωτή

Κατά παρέκκλιση από τα παραπάνω προβλεπόμενα, ο πληρωτής βαρύνεται για ολόκληρη τη ζημία από πράξεις πληρωμής που πραγματοποιήθηκαν χωρίς την εξουσιοδότησή του, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) η ζημία επέρχεται κατόπιν δόλιας ενέργειας του πληρωτή ή κατόπιν παραβίασης από τον πληρωτή, με πρόθεση ή βαριά αμέλεια¹⁶⁴, μίας ή περισσότερων από τις υποχρεώσεις του κατά το άρθρο 56¹⁶⁵.

(β) ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών παρέσχε τα κατάλληλα μέσα που επιτρέπουν ανά πάσα στιγμή την ειδοποίηση για την απώλεια, κλοπή ή υποκλοπή του μέσου πληρωμών και¹⁶⁶

(γ) η ζημία επέρχεται από χρήση του μέσου πληρωμών μέχρι τη χρονική στιγμή κατά την οποία ο πληρωτής ειδοποίησε σχετικά τον οικείο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών¹⁶⁷.

¹⁶¹ Δυνατότητα που προβλέπεται ήδη από την αιτιολογική σκέψη (34) της Οδηγίας με σκοπό να διατηρηθούν τα υφιστάμενα επίπεδα προστασίας του καταναλωτή και να προαχθεί η εμπιστοσύνη στην ασφάλεια της χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμών.

¹⁶² Άρθρο 61 §3 της Οδηγίας

¹⁶³ Σύμφωνα με τη διακριτική ευχέρεια που παρέχει το άρθρο 51§1 της Οδηγίας.

¹⁶⁴ Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη (33) της Οδηγίας : «Για να εκτιμάται αν υπάρχει αμέλεια του χρήστη υπηρεσιών πληρωμών, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλα τα περιστατικά. Τα αποδεικτικά στοιχεία και ο βαθμός της καταγγελλόμενης αμέλειας θα πρέπει να αξιολογούνται βάσει του εθνικού δικαίου».

¹⁶⁵ Άρθρο 61 §2 της Οδηγίας

¹⁶⁶ Εξ αντιδιαστολής από το άρθρο 61§5 της Οδηγίας

Και στην περίπτωση αυτή δίνεται η δυνατότητα μείωσης του ορίου της ευθύνης του πληρωτή δεδομένης της φύσης των εξατομικευμένων στοιχείων ασφαλείας του μέσου πληρωμών και των περιστάσεων της απώλειας, της κλοπής ή της υπεξαίρεσης. Βασική προϋπόθεση αποτελεί η συμπεριφορά του πληρωτή να μην ήταν δόλια ή σκόπιμη¹⁶⁸. Ισχύουν και σε αυτή την περίπτωση όσα ήδη αναφέρθηκαν προηγουμένως για τη διαφοροποίηση σε σχέση με την πρόταση Οδηγίας.

Τέλος και σε αυτήν την περίπτωση υφίσταται η διακριτική ευχέρεια των μερών να συμφωνούν μικρότερη ή μηδενική επιβάρυνση του πληρωτή¹⁶⁹ εφόσον ο πάροχος και ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι καταναλωτής ή πολύ μικρή επιχείρηση.

B.5.4. Παρέκκλιση για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας και το ηλεκτρονικό χρήμα

Σύμφωνα με το άρθρο 53§3 της Οδηγίας, οι διατάξεις των άρθρων 60 και 61 για την ευθύνη του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών και του πληρωτή εφαρμόζονται επίσης στο ηλεκτρονικό χρήμα¹⁷⁰ εκτός εάν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή δεν έχει τη δυνατότητα να δεσμεύει το λογαριασμό ή το μέσο πληρωμών.

Επίσης στις πληρωμές μικρής αξίας οι σχετικές με την ευθύνη διατάξεις δεν εφαρμόζονται εάν το μέσο πληρωμής χρησιμοποιείται ανωνύμως ή ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι σε θέση, για άλλους λόγους που είναι εγγενείς στο μέσο πληρωμής, να αποδείξει ότι μια πράξη πληρωμής είναι εγκεκριμένη¹⁷¹.

Σε κάθε περίπτωση, τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν τους περιορισμούς αυτούς στους λογαριασμούς πληρωμών ή τα μέσα πληρωμών ορισμένης αξίας¹⁷². Το ποσό μέχρι το οποίο μπορούν να ανέρχονται οι εθνικές πράξεις πληρωμής ώστε οι πληρωμές αυτές να θεωρούνται μικρής αξίας επαφίεται στην επιλογή των κρατών μελών¹⁷³.

Αξια λόγου είναι η διαφορά ανάμεσα στο άρθρο 53 της Οδηγίας και στο άρθρο 51 της πρότασης Οδηγίας. Η πρόταση προβλέπει παρέκκλιση όχι για μέσα

¹⁶⁷ Εξ αντιδιαστολής από το άρθρο 61§4 της Οδηγίας

¹⁶⁸ Άρθρο 61 §3 της Οδηγίας

¹⁶⁹ Σύμφωνα με τη δυνατότητα που παρέχει το άρθρο 51§1 σε συνδυασμό με το άρθρο 51§3 της Οδηγίας.

¹⁷⁰ Όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 1 παράγρ. 3 στοιχείο β) της οδηγίας 2000/46/EK

¹⁷¹ Άρθρο 53§1, υποπαράγραφος β'.

¹⁷² Άρθρο 53§3.

¹⁷³ Σύμφωνα με το άρθρο 53§2, «τα κράτη μέλη ή οι αρμόδιες αρχές τους μπορούν να μειώνουν ή να διπλασιάζουν τα ποσά που αναφέρονται στην παράγραφο 1. Μπορούν να τα αυξάνουν για προπληρωμένα μέσα πληρωμών μέχρι 500 ευρώ.» ενώ σύμφωνα με το άρθρο 53§1, «οι επιμέρους πράξεις πληρωμής δεν υπερβαίνουν τα 30 ευρώ ή είτε έχουν όριο δαπανών 150 ευρώ είτε αποθηκεύουν χρηματικά ποσά που δεν υπερβαίνουν ποτέ τα 150 ευρώ».

πληρωμών μικρής αξίας αλλά για πολύ μικρές επιχειρήσεις. Κατά τα λοιπά, τα δύο άρθρα ορίζουν την ίδια ακριβώς παρέκκλιση. Ωστόσο οι δύο έννοιες για τις οποίες προβλέπεται η παρέκκλιση δεν ταυτίζονται¹⁷⁴. Αναφορικά με το ηλεκτρονικό χρήμα, η ρύθμιση και των δύο κειμένων είναι η ίδια, ωστόσο με ελαφρά διαφοροποιημένη διατύπωση.

(Β.6.) Επιστροφή ποσού στον πληρωτή παρά την ύπαρξη εξουσιοδότησης (Άρθρα 62-63)

Σύμφωνα με τα άρθρα 62 και 63 της Οδηγίας, τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνούν ώστε ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών, να υποχρεούται να επιστρέψει στον πληρωτή ολόκληρο το ποσό πράξης πληρωμής η οποία πραγματοποιήθηκε βάσει εξουσιοδότησης του πληρωτή. Για να υφίσταται αυτή η υποχρέωση του παρόχου πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

(α) η πράξη πληρωμής κινήθηκε από δικαιούχο ή μέσω δικαιούχου και έχει ήδη εκτελεστεί¹⁷⁵

(β) ο πληρωτής υποβάλλει σχετικό αίτημα εντός οκτώ εβδομάδων¹⁷⁶ από την ημερομηνία χρέωσης¹⁷⁷.

(γ) κατά την εξουσιοδότηση δεν προσδιορίστηκε το ακριβές ποσό της πράξης πληρωμής¹⁷⁸ και

(δ) το ποσό της πράξης πληρωμής υπερβαίνει το ποσό που θα ανέμενε εύλογα ο πληρωτής, λαμβάνοντας υπόψη τα συνήθη έξοδά του, τους όρους της σύμβασης-πλαισίου και τις περιστάσεις της συγκεκριμένης πράξης πληρωμής¹⁷⁹.

Νοείται ότι ο πληρωτής δεν μπορεί να επικαλεσθεί λόγους που συνδέονται με μετατροπή συναλλάγματος, εφόσον εφαρμόστηκε η ισοτιμία αναφοράς που έχει συμφωνήσει με τον οικείο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών¹⁸⁰.

Κατόπιν αιτήματος του οικείου παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, ο πληρωτής υποχρεούται να παράσχει σχετικά στοιχεία. Εντός δέκα εργάσιμων ημερών από την

¹⁷⁴ «Στην κατηγορία των ΜΜΕ, ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από δέκα εργαζομένους και της οποίας ο ετήσιος κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατομμύρια ευρώ.»(άρθρο 2 παράγραφος 3 του τίτλου Ι του παραρτήματος της σύστασης 2003/361/ΕΚ)

¹⁷⁵ Άρθρο 62§1

¹⁷⁶ Η προθεσμία υποβολής του αιτήματος επιστροφής στο τελικό κείμενο της Οδηγίας αυξήθηκε από τέσσερις εβδομάδες που ήταν στην πρόταση της Οδηγίας (άρθρο 53§1) σε οκτώ.

¹⁷⁷ Άρθρο 63§1

¹⁷⁸ Άρθρο 62§1 στοιχ.α

¹⁷⁹ Άρθρο 62§1 στοιχ. β . Βλέπε και αιτιολογική σκέψη (36) της Οδηγίας

¹⁸⁰ Άρθρο 62§2

παραλαβή της αίτησης επιστροφής, ο πάροχος των υπηρεσιών πληρωμών είτε επιστρέφει το ποσό της πράξης πληρωμής είτε αιτιολογεί την άρνηση επιστροφής, υποδεικνύοντας στον πληρωτή την αρχή στην οποία μπορεί να υποβάλει καταγγελία και το όργανο στο οποίο μπορεί να προσφύγει για εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς¹⁸¹.

Για τις άμεσες χρεώσεις, ο πληρωτής και ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορούν να συμφωνούν στη σύμβαση-πλαίσιο ότι ο πληρωτής δικαιούται επιστροφής έστω και εάν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για επιστροφή χρημάτων που ήδη αναφέρθηκαν προηγουμένως υπό στοιχεία (γ) και (δ)¹⁸². Η πρόβλεψη αυτή συμφωνεί και με το γενικότερο πνεύμα της Οδηγίας όπως εκφράζεται στις αιτιολογικές σκέψεις αυτής και που έχει ως βασικός στόχο την παροχή των ευνοϊκότερων δυνατών όρων και γενικότερα την προστασία του καταναλωτή. Στην περίπτωση μάλιστα αυτή το δικαίωμα του παρόχου να αρνείται την επιστροφή χρημάτων δεν ισχύει¹⁸³.

Ωστόσο ο πληρωτής και ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορούν να συμφωνούν στη σύμβαση-πλαίσιο ότι ο πληρωτής δεν δικαιούται επιστροφής στην περίπτωση όπου πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις¹⁸⁴:

(α) ο πληρωτής εξουσιοδότησε απευθείας τον οικείο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για να εκτελεσθεί η πράξη πληρωμής και

(β) ανάλογα με την περίπτωση, οι πληροφορίες για τη μελλοντική πράξη πληρωμής παρασχέθηκαν ή τέθηκαν στη διάθεση του πληρωτή από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ή από το δικαιούχο, κατά συμφωνηθέντα τρόπο, τουλάχιστον τέσσερις εβδομάδες πριν από την ημερομηνία χρέωσης.

Όλες οι παραπάνω διατάξεις της Οδηγίας εφαρμόζονται με την επιφύλαξη αντίθετης συμφωνίας ανάμεσα σε πάροχο υπηρεσιών πληρωμών και χρήστη υπηρεσιών πληρωμών που δεν είναι καταναλωτής ή πολύ μικρή επιχείρηση¹⁸⁵.

Το θέμα της επιστροφής χρημάτων στο τελικό κείμενο της Οδηγίας υιοθετεί τις διατάξεις της πρότασης της Οδηγίας καθαυτές, τις οποίες όμως εμπλουτίζει με τη ρύθμιση του θέματος επί άμεσων χρεώσεων εξειδικεύοντας έτσι και προβλέποντας ένα ευνοϊκότερο καθεστώς ως προς τις συγκεκριμένες πράξεις πληρωμών.

¹⁸¹ Άρθρα 62§1 και 63§2 σε συνδυασμό με τα άρθρα 80 έως 83.

¹⁸² Σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 62.

¹⁸³ Βλέπε άρθρο 63§2 εδάφιο δεύτερο.

¹⁸⁴ Άρθρο 62§3

¹⁸⁵ Σύμφωνα με τη δυνατότητα που παρέχει το άρθρο 51§1 σε συνδυασμό με το άρθρο 51§3 της Οδηγίας

Γ. Λήψη, ανάκληση και εκτέλεση εντολών πληρωμής

(Γ.1.) Χρόνος λήψης εντολής πληρωμής (Άρθρο 64)

Για τον χρηματοοικονομικό σχεδιασμό και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων έγκαιρης πληρωμής, οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις θα πρέπει να έχουν βεβαιότητα για το χρόνο που απαιτεί η εκτέλεση μιας εντολής πληρωμής. Ως εκ τούτου, η οδηγία θα πρέπει να εισάγει ένα χρονικό σημείο μετά το οποίο αρχίζουν να ισχύουν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των χρηστών αλλά και των παρόχων των υπηρεσιών πληρωμής.

Ιδιαίτερης σημασίας θέμα είναι ο χρόνος που θεωρείται ότι λαμβάνεται η εντολή πληρωμής από τον πάροχο της υπηρεσίας πληρωμής καθώς πρόκειται για την πράξη που σημαίνει την έναρξη της διαδικασίας για την συντέλεση της πράξης πληρωμής. Στο άρθρο 64 της Οδηγίας διευκρινίζεται ποιος σε κάθε περίπτωση λαμβάνεται ως χρόνος λήψης της εντολής πληρωμής.

Πιο συγκεκριμένα, ως χρόνος λήψης εντολής πληρωμής θεωρείται ο χρόνος κατά τον οποίο ο πάροχος των υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή λαμβάνει την εντολή πληρωμής¹⁸⁶. Η εντολή αυτή μπορεί να του διαβιβάστηκε απευθείας από τον πληρωτή ή εμμέσως, από τον δικαιούχο ή μέσω του δικαιούχου. Εάν ο χρόνος λήψης δεν είναι εντός εργάσιμης ημέρας του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή, η εντολή πληρωμής θα λογίζεται ως ληφθείσα την επόμενη εργάσιμη ημέρα. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορεί να ορίσει ένα χρονικό σημείο προς το τέλος της εργάσιμης ημέρας, πέραν του οποίου κάθε λαμβανόμενη εντολή πληρωμής θα λογίζεται ληφθείσα την επόμενη εργάσιμη ημέρα.

Εάν ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών που κίνησε εντολή πληρωμής και ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών συμφωνήσουν ότι η εκτέλεση της εντολής πληρωμής αρχίζει σε συγκεκριμένη ημέρα ή στο τέλος συγκεκριμένης περιόδου ή την ημέρα που ο πληρωτής θα έχει θέσει χρηματικά ποσά στη διάθεση του οικείου παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, ο συμφωνηθείς χρόνος θεωρείται ως χρόνος λήψης της εντολής. Εάν συμφωνήθηκε ημέρα μη εργάσιμη για τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών, η εντολή πληρωμής θα λογίζεται ως ληφθείσα την επόμενη εργάσιμη ημέρα.

Το άρθρο αυτό διαφοροποιείται πλήρως από το σχετικό στην πρόταση της Οδηγίας. Εκτός από τους τρεις όρους που προβλέπονται στην πρόταση, προβλέπεται επίσης υποχρέωση ενημέρωσης του χρήστη από τον πάροχο για την αποδοχή της

¹⁸⁶ Στην πρόταση Οδηγίας (άρθρο 54) προβλέπονται δύο ακόμα όροι που πρέπει να πληρούνται. Πρόκειται για α) εξακρίβωση της γνησιότητας της εντολής πληρωμής, και ενδεχόμενο έλεγχο διαθεσιμότητας των σχετικών χρηματικών ποσών από τον πάροχο και β) αποδοχή από τον πάροχο της υποχρέωσης να εκτελέσει την εντελλόμενη πράξη πληρωμής.

εντολής εκτέλεσης σε περίπτωση πράξεων πληρωμής που πραγματοποιούνται ηλεκτρονικά κάτι που αποκλείστηκε από το τελικό κείμενο της Οδηγίας.

(Γ.2.) Ανάκληση εντολής πληρωμής (Άρθρο 66)

Λόγω της ταχύτητας με την οποία τα σύγχρονα, πλήρως αυτοματοποιημένα, συστήματα διεκπεραιώνουν τις πράξεις πληρωμής, ύστερα από ένα ορισμένο χρονικό σημείο οι εντολές πληρωμής είναι αδύνατο να ανακληθούν χωρίς υψηλό κόστος ανθρώπινης παρέμβασης. Για τον λόγο αυτό, είναι αναγκαίος ο καθορισμός σαφούς προθεσμίας ανάκλησης. Ωστόσο, αναλόγως του είδους της υπηρεσίας πληρωμών και της εντολής πληρωμής, το χρονικό σημείο μπορεί να είναι διαφορετικό κατόπιν συμφωνίας των μερών¹⁸⁷.

Σύμφωνα με το γενικό κανόνα που δίνεται στο άρθρο 66§1, η εντολή πληρωμής καθίσταται ανέκκλητη μόλις ληφθεί από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή. Ωστόσο η ίδια διάταξη συνεχίζει, προβλέποντας ορισμένες παρεκκλίσεις από το γενικό αυτό κανόνα. Πιο συγκεκριμένα:

(α) Εάν η εντολή πληρωμής κινείται από το δικαιούχο ή μέσω αυτού, καθίσταται ανέκκλητη για τον πληρωτή μόλις ο πληρωτής διαβιβάσει στο δικαιούχο την εντολή πληρωμής ή την εξουσιοδότηση για την πράξη πληρωμής¹⁸⁸.

(β) Χωρίς επηρεασμό των δικαιωμάτων επιστροφής, στην περίπτωση άμεσης χρέωσης ο πληρωτής μπορεί να ανακαλέσει την εντολή πληρωμής το αργότερο έως το τέλος της εργάσιμης ημέρας που προηγείται της ημέρας που συμφωνήθηκε για τη χρέωση των χρηματικών ποσών¹⁸⁹.

(γ) Ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών μπορεί να ανακαλέσει εντολή πληρωμής το αργότερο έως το τέλος της εργάσιμης ημέρας που προηγείται της συμφωνηθείσας ημέρας στην περίπτωση που αυτός κίνησε την εντολή πληρωμής.¹⁹⁰

(δ) Όταν παρέλθουν όλα τα παραπάνω χρονικά όρια, η εντολή πληρωμής μπορεί να ανακληθεί μόνο με συμφωνία μεταξύ του χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών και του οικείου παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, νοουμένου ότι, στην περίπτωση των περιπτώσεων (α) και (β), απαιτείται επιπρόσθετα η συμφωνία του δικαιούχου. Παρά την αρχή της μη επιβολής χρέωσης για υποχρεώσεις από μέρους

¹⁸⁷ Αιτιολογική σκέψη (38) της Οδηγίας.

¹⁸⁸ Άρθρο 66§2 της Οδηγίας.

¹⁸⁹ Άρθρο 66§3 της Οδηγίας

¹⁹⁰ Άρθρο 66§4 της Οδηγίας

του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών του άρθρου 52 της Οδηγίας, στη σύμβαση-πλαίσιο μπορεί να συμφωνείται χρέωση για αυτή την ανάκληση¹⁹¹.

Όλες οι προβλέψεις του άρθρου 66 εφαρμόζονται με την επιφύλαξη αντίθετης συμφωνίας ανάμεσα σε πάροχο υπηρεσιών πληρωμών και χρήστη υπηρεσιών πληρωμών που δεν είναι καταναλωτής ή πολύ μικρή επιχείρηση¹⁹².

Το αντίστοιχο άρθρο για την ανάκληση στην πρόταση Οδηγίας¹⁹³ ήταν σαφώς πιο περιοριστικό καθώς άφηνε στενά περιθώρια ανάκλησης των εντολών πληρωμής¹⁹⁴. Μετά το χρόνο αποδοχής της είτε από τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή, για πληρωμές που έχουν ενεργοποιηθεί από τον πληρωτή, είτε από τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου, για πληρωμές που έχουν ενεργοποιηθεί από το δικαιούχο δεν ήταν δυνατή η ανάκληση ενώ υπήρχε στενό περιθώριο ανάκλησης¹⁹⁵ για εντολές πληρωμής που έπρεπε να εκτελεστούν σε καθορισμένη μελλοντική ημερομηνία. Πέραν αυτών καμία άλλη δυνατότητα δεν προβλέπονταν.

(Γ.3.) Άρνηση εκτέλεσης εντολής πληρωμής (Άρθρο 65)

Προβλέπεται στο άρθρο 65 της Οδηγίας ότι εφόσον πληρούνται όλοι οι όροι που προβλέπονται στη σύμβαση-πλαίσιο, ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούται να εκτελέσει εντολή πληρωμής για την οποία εξουσιοδοτήθηκε, ανεξαρτήτως αν η εντολή πληρωμής κινήθηκε από πληρωτή ή από δικαιούχο ή μέσω αυτού, εκτός αν η εκτέλεσή της απαγορεύεται από άλλες πρόνοιες του εθνικού ή κοινοτικού δικαίου¹⁹⁶.

Στην περίπτωση που ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών αρνηθεί να εκτελέσει εντολή πληρωμής, υποχρεούται να γνωστοποιήσει στο χρήστη υπηρεσιών πληρωμών την άρνηση. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούται να γνωστοποιήσει τους λόγους της άρνησης και τη διαδικασία επανόρθωσης των τυχόν λαθών που οδήγησαν

¹⁹¹ Ωστόσο σε αυτή την περίπτωση Η χρέωση πρέπει να είναι εύλογη και να αναλογεί στο πραγματικό κόστος που συνεπάγεται η ανάκληση για τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.

¹⁹² Σύμφωνα με τη δυνατότητα που παρέχει το άρθρο 51§1 σε συνδυασμό με το άρθρο 51§3 της Οδηγίας

¹⁹³ Άρθρο 56 της πρότασης Οδηγίας.

¹⁹⁴ Η άποψη αυτή της Επιτροπής διατυπώνεται και σε Ανακοίνωση της (COM(2003) 718 τελικό, σελ.49), όπου: «Η θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων ανάκλησης θα μπορούσε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των σημερινών και των μελλοντικών συστημάτων πληρωμών, ιδίως εάν οδηγεί σε κατάλληλη επίσπευση του χρόνου οριστικοποίησης της πληρωμής.»

¹⁹⁵ Το ανέκκλητο άρχισε να ισχύει εντός των τριών εργάσιμων ημερών που προηγούνταν του χρόνου αποδοχής της εντολής.(άρθρο 56§2 της πρότασης)

¹⁹⁶ Άρθρο 65§2 της Οδηγίας

στην άρνηση, εκτός αν αυτό απαγορεύεται από άλλες πρόνοιες του εθνικού ή κοινοτικού δικαίου¹⁹⁷.

Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών παρέχει ή καθιστά διαθέσιμη κατά το συμφωνηθέντα τρόπο τη γνωστοποίηση, μόλις καταστεί εφικτό, και εντός των προθεσμιών για τις πράξεις πληρωμής προς λογαριασμό πληρωτών¹⁹⁸. Παρά , την αρχή της μη επιβολής χρέωσης για υποχρεώσεις από μέρους του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμών στη σύμβαση-πλαίσιο μπορεί να συμφωνείται χρέωση για τη γνωστοποίηση αυτή, εάν η άρνηση είναι αντικειμενικώς αιτιολογημένη.

Σε ο τι αφορά στις πράξεις πληρωμής προς λογαριασμό πληρωμών και τη μη εκτέλεση ή την εσφαλμένη εκτέλεση, εντολή πληρωμής της οποίας η εκτέλεση απορρίφθηκε θεωρείται ως μη ληφθείσα¹⁹⁹.

Η διαφοροποίηση του άρθρου σε σχέση με την πρόταση Οδηγίας έγκειται στο θέμα του χρόνου γνωστοποίησης της άρνησης εκτέλεσης. Η προθεσμία των τριών εργάσιμων ημερών που δίνει η πρόταση Οδηγίας²⁰⁰ συμπίπτει με την προθεσμία της Οδηγίας μόνο έως το 2012. Έπειτα η Οδηγία περιορίζει το χρόνο μέχρι τη λήξη της επόμενης εργάσιμης ημέρας από το χρόνο λήψης της εντολής.

(Γ.4.) Μεταφορά πλήρους ποσού (Άρθρο 67)

Το άρθρο 67 της Οδηγίας αναφέρεται στη μεταβίβαση και λήψη των χρηματικών ποσών. Σύμφωνα με αυτό, καταρχήν²⁰¹ ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου και οι τυχόν ενδιάμεσοι των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών υποχρεούνται να μεταφέρουν το πλήρες ποσό της πράξης πληρωμής και να μην αφαιρούν επιβαρύνσεις από το μεταφερόμενο ποσό. Νοείται ότι εάν χρειαστεί να αφαιρεθούν επιβαρύνσεις από το μεταφερόμενο ποσό, τότε:

(α) ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμής του πληρωτή υποχρεούται να μεριμνά ώστε ο δικαιούχος να λαμβάνει το πλήρες ποσό πράξης πληρωμής που κινείται από τον πληρωτή,

(β) ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου υποχρεούται να μεριμνά ώστε ο δικαιούχος να λαμβάνει το πλήρες ποσό πράξης πληρωμής που κινείται από το δικαιούχο ή μέσω αυτού.

¹⁹⁷ Άρθρο 65§1 της Οδηγίας. Βλέπε και αιτιολογική σκέψη (37) της Οδηγίας.

¹⁹⁸ Όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 69 της Οδηγίας.

¹⁹⁹ Άρθρο 65§3 της Οδηγίας

²⁰⁰ Άρθρο 55§1 της πρότασης Οδηγίας.

²⁰¹ Σύμφωνα με το άρθρο 67§1 σε συνδυασμό με το άρθρο 67§3 της Οδηγίας

Ωστόσο, στην παραπάνω πρόβλεψη υπάρχει η επιφύλαξη της παραγράφου 2 του άρθρου 67 σύμφωνα με την οποία ο δικαιούχος και ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορούν να συμφωνούν ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών αφαιρεί επιβαρύνσεις από το μεταβιβαζόμενο ποσό πριν αυτό τεθεί στη διάθεση του δικαιούχου, νοουμένου ότι το πλήρες ποσό της πράξης πληρωμής και οι επιβαρύνσεις εμφανίζονται χωριστά κατά την πληροφόρηση του δικαιούχου για τις επιμέρους πράξεις.

Η πίστωση στο λογαριασμό του δικαιούχου ολόκληρου του ποσού που μεταφέρει ο πληρωτής έχει ως αποτέλεσμα την απολύτως ολοκληρωμένη και αυτοματοποιημένη επεξεργασία των πληρωμών, καθώς και για την ασφάλεια δικαίου περί την εκπλήρωση οποιασδήποτε υποχρέωσης μεταξύ χρηστών υπηρεσιών πληρωμών²⁰².

Εκτός από τα παραπάνω, η πρόταση Οδηγίας προέβλεπε καλόπιστη εκτίμηση των κρατήσεων για την πράξη πληρωμής στις περιπτώσεις που η πράξη πληρωμής πραγματοποιούνταν εν όλω ή εν μέρει σε νόμισμα άλλο από το νόμισμα κράτους μέλους ή ο πάροχος των υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι εγκατεστημένος στην Κοινότητα. Η διάκριση αυτή όμως δεν υιοθετήθηκε στο τελικό κείμενο της Οδηγίας.

Δ. Προθεσμία εκτέλεσης και ημερομηνία αξίας

(Δ.1.) Υποχρέωση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή²⁰³ (Άρθρο 69§1)

Είναι πολύ σημαντικό μετά τη λήψη της εντολής από τον πληρωτή, όπως αυτή οριοθετήθηκε χρονικά στο άρθρο 64 της Οδηγίας, το ποσό της πράξης πληρωμής να είναι διαθέσιμο στο δικαιούχο το συντομότερο δυνατόν. Στοχεύοντας σε αυτό, το άρθρο 69 της Οδηγίας οριοθετεί την υποχρέωση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή προς αυτήν την κατεύθυνση.

Πιο συγκεκριμένα, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή υποχρεούται να μεριμνά ώστε ο λογαριασμός του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου να πιστώνεται με το ποσό της πράξης πληρωμής το αργότερο στο τέλος της επόμενης εργάσιμης ημέρας μετά το χρόνο λήψης της εντολής. Έως την 1η Ιανουαρίου 2012, ο πληρωτής και ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών μπορούν να συμφωνούν διαφορετική προθεσμία που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τρεις

²⁰² Βλέπε αιτιολογική σκέψη (40) της Οδηγίας.

²⁰³ Εκ παραδρομής το ελληνικό κείμενο της Οδηγίας 2007/64/EK στο άρθρο 69 χρησιμοποιεί τον όρο «πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου» αντί του όρου «πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή». Βλέπε αγγλόγλωσσο κείμενο της Οδηγίας όπου : «Member States shall require the payer's payment service provider to ensure that.....»

εργάσιμες ημέρες²⁰⁴. Οι προθεσμίες αυτές μπορούν να παρατείνονται κατά μία επιπλέον εργάσιμη ημέρα για τις πράξεις πληρωμής για τις οποίες η σχετική εντολή δόθηκε σε έντυπη μορφή²⁰⁵.

Η αιτιολογική βάση²⁰⁶ της παραπάνω ρύθμισης είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πληρωμών στην Κοινότητα αναφορικά με τις εντολές πληρωμής τις οποίες πραγματοποιεί ο πληρωτής και που εκφράζονται σε ευρώ ή στο εθνικό νόμισμα κράτους μέλους εκτός της ζώνης ευρώ²⁰⁷. Για όλες τις άλλες πληρωμές, όπως οι πληρωμές που πραγματοποιούνται εκ μέρους ή μέσω του δικαιούχου²⁰⁸, εφόσον δεν υπάρχει ρητή συμφωνία μεταξύ του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και του πληρωτή που προβλέπει παράταση του χρόνου εκτέλεσης, θα πρέπει να ισχύει η ίδια προθεσμία της μιας ημέρας.

(Δ.2.) Υποχρέωση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου (Άρθρο 69§3)

Στην περίπτωση που η εντολή πληρωμής κινήθηκε από το δικαιούχο ή μέσω του δικαιούχου, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου υποχρεούται να μεριμνά ώστε η εντολή πληρωμής να διαβιβάζεται στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή εντός της προθεσμίας που συμφωνήθηκε μεταξύ του δικαιούχου και του οικείου παρόχου υπηρεσιών πληρωμών και επί άμεσης χρέωσης ειδικότερα, να καθίσταται δυνατός ο διακανονισμός κατά τη συμφωνηθείσα ημερομηνία. Η πρόβλεψη αυτή δεν υπήρχε στην πρόταση Οδηγίας.

Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη (43), λαμβάνοντας υπόψη ότι οι εθνικές υποδομές πληρωμών είναι συχνά ιδιαίτερα αποτελεσματικές θα πρέπει να παρέχεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν κανόνες που προβλέπουν χρόνο εκτέλεσης συντομότερο²⁰⁹ της μιας εργάσιμης ημέρας ώστε να αποφευχθεί τυχόν επιδείνωση των σημερινών συνθηκών παροχής υπηρεσιών.

²⁰⁴ Η ίδια ακριβώς πρόβλεψη υπάρχει και στο σχετικό άρθρο της πρότασης Οδηγίας (άρθρο 60) χωρίς ωστόσο να προβλέπεται η παράταση της μιας ημέρας για πράξεις σε έντυπη μορφή.

²⁰⁵ Έτσι καθίσταται δυνατή η αδιάκοπη παροχή υπηρεσιών πληρωμών για τους καταναλωτές που είναι συνηθισμένοι μόνο στα έντυπα έγγραφα.

²⁰⁶ Όπως απαντάται στην αιτιολογική σκέψη (43) της Οδηγίας.

²⁰⁷ Όπως οι μεταφορές πίστωσης και τα εμβάσματα.

²⁰⁸ Μεταξύ άλλων άμεσες χρεώσεις και πληρωμές με κάρτα.

²⁰⁹ Πρόβλεψη που υπάρχει στο άρθρο 72 της Οδηγίας.

(Δ.3.) Ημερομηνία αξίας (Άρθρα 69,73)

Ως ημερομηνία αξίας (value date) ορίζεται στο άρθρο 4 στοιχ.17 της Οδηγίας «το χρονικό σημείο αναφοράς που χρησιμοποιεί ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών για τον υπολογισμό των τόκων επί των χρηματικών ποσών που χρεώνεται ή πιστώνεται λογαριασμός πληρωμών».

Οι τράπεζες εφαρμόζουν γενικά ημερομηνίες αξίας σε ένα ευρύ φάσμα πληρωμών (μεταφορές πίστωσης, αναλήψεις μετρητών κ.λπ.) και χρεώνουν ή πιστώνουν ανάλογα το σχετικό λογαριασμό. Η ημερομηνία αξίας προσδιορίζει την ημερομηνία αναφοράς για τον υπολογισμό των τόκων και, έμμεσα, τη χρονική στιγμή της πραγματικής διαθεσιμότητας των ποσών. Η Οδηγία ορίζει την ημερομηνία αξίας που θα πρέπει να εφαρμόζουν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών τόσο του δικαιούχου, όσο και του πληρωτή²¹⁰.

Η ημερομηνία αξίας που εφαρμόζει ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών για την πίστωση του λογαριασμού πληρωμών του δικαιούχου δεν επιτρέπεται να είναι μεταγενέστερη της εργάσιμης ημέρας κατά την οποία πιστώνεται ο λογαριασμός του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου με το ποσό της πράξης πληρωμής²¹¹. Το ποσό της πράξης πληρωμής τίθεται στη διάθεση του δικαιούχου αμέσως μόλις ο λογαριασμός του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου πιστωθεί με το ποσό της πράξης πληρωμής²¹².

Η ημερομηνία αξίας που εφαρμόζει ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών για τη χρέωση του λογαριασμού πληρωμών του πληρωτή δεν επιτρέπεται να είναι προγενέστερη του χρονικού σημείου κατά το οποίο γίνεται η χρέωση του εν λόγω λογαριασμού με το ποσό της πράξης πληρωμής²¹³.

(Δ.4.) Υποχρέωση του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου όταν ο δικαιούχος δεν έχει λογαριασμό πληρωμών (Άρθρο 70)

Από το άρθρο 70 της Οδηγίας προκύπτει ότι ο δικαιούχος δεν είναι υποχρεωτικό να τηρεί λογαριασμό πληρωμών στον πάροχο των υπηρεσιών

²¹⁰ Ο τραπεζικός κλάδος θεωρεί ότι οι ημερομηνίες αξίας είναι ένα στοιχείο της σχέσης μεταξύ τράπεζας και πελάτη που πρέπει να εξακολουθήσει να διέπεται από τη συμβατική ελευθερία ή να εμπίπτει στο πεδίο της αυτορρύθμισης. Ωστόσο, στο νέο νομοθετικό πλαίσιο για τις πληρωμές, το αίτημα του κλάδου για αυτορρύθμιση ή συμβατική ελευθερία όσον αφορά τις ημερομηνίες αξίας πρέπει να εκτιμηθεί με τρόπο που να εξασφαλίζει την αποτελεσματικότητα των πληρωμών στην εσωτερική αγορά. (βλέπε Ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2003) 718 τελικό, παράρτημα 4)

²¹¹ Δεν υπάρχει διαφοροποίηση από τις προθεσμίες που έθετε η πρόταση Οδηγίας.

²¹² Άρθρο 69§2 σε συνδυασμό με το άρθρο 73§1

²¹³ Άρθρο 73§2

πληρωμών. Η μη τήρηση λογαριασμού δεν του δημιουργεί πρόβλημα στη συνδιαλλαγή του με τον πληρωτή καθώς όσα αναφέρθηκαν παραπάνω για τις υποχρεώσεις των παρόχων των υπηρεσιών πληρωμών και για τις ημερομηνίες αξίας ισχύουν και στην περίπτωση αυτή.

Πιο συγκεκριμένα, στην περίπτωση μη τήρησης λογαριασμού από το δικαιούχο στον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών, τα χρηματικά ποσά τίθενται στη διάθεση του δικαιούχου από τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών, ο οποίος τα παραλαμβάνει για λογαριασμό του δικαιούχου, εντός της προθεσμίας που προαναφέρθηκε. Το ίδιο ακριβώς προβλεπόταν και στην πρόταση Οδηγίας.

(Δ.5) Κατάθεση μετρητών σε λογαριασμό πληρωμών (Άρθρο 71)

Το άρθρο 71 αναφέρεται στην κατάθεση μετρητών σε λογαριασμό πληρωμών τηρούμενο από τον οικείο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών στο νόμισμα του εν λόγω λογαριασμού πληρωμών. Το άρθρο αυτό κάνει ρητά μία διάκριση ανάμεσα σε καταναλωτές και μη. Ειδικότερα, προβλέπει ότι όταν η κατάθεση γίνεται από καταναλωτή ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών καθιστά το χρηματικό ποσό διαθέσιμο και με ημερομηνία αξίας αμέσως μετά το χρονικό σημείο παραλαβής. Αν ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι καταναλωτής, το ποσό καθίσταται διαθέσιμο με ημερομηνία αξίας το αργότερο την επόμενη εργάσιμη ημέρα μετά την παραλαβή του.

Στην πρόταση Οδηγίας αυτή η διάκριση δεν υπήρχε και η προθεσμία πίστωσης του λογαριασμού ήταν σε κάθε περίπτωση η επόμενη εργάσιμη ημέρα μετά τη λήψη του σχετικού χρηματικού ποσού από τον πάροχο των υπηρεσιών πληρωμών.

(Δ.6.) Αντίθετη συμφωνία (Άρθρο 68)

Καταρχήν οι διατάξεις της Οδηγίας οι σχετικές με την προθεσμία εκτέλεσης και την ημερομηνία αξίας, εφαρμόζονται σύμφωνα με το άρθρο 68 σε τρεις κατηγορίες πράξεων²¹⁴. Πρόκειται για :

α) πράξεις πληρωμής σε ευρώ·

β) μη διασυνοριακές πράξεις πληρωμής στο νόμισμα του κράτους μέλους που δεν έχει υιοθετήσει το ευρώ και

²¹⁴ Στην πρόταση Οδηγίας το πεδίο εφαρμογής ήταν τελείως διαφορετικό. Κάλυπτε πιο γενικά τις περιπτώσεις που οι πάροχοι των υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή και του δικαιούχου είναι αμφότεροι εγκατεστημένοι στην Κοινότητα (όπως στην Οδηγία γίνεται στο άρθρο 2) χωρίς αν εξειδικεύει περεταίρω. (άρθρο 59 της πρότασης)

γ) πράξεις πληρωμών που απαιτούν μόνο μία μετατροπή μεταξύ του ευρώ και του επίσημου νομίσματος κράτους μέλους που δεν έχει υιοθετήσει το ευρώ, εφόσον η απαιτούμενη μετατροπή πραγματοποιείται στο κράτος μέλος που δεν έχει υιοθετήσει το ευρώ και, στην περίπτωση διασυνοριακών πράξεων πληρωμών, η διασυνοριακή μεταφορά διενεργείται σε ευρώ.

Για πράξεις που δεν εμπίπτουν σε αυτές τις κατηγορίες επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια των μερών εάν θα εφαρμοστούν ή όχι. Η τυχόν αντίθετη συμφωνία των μερών είναι λοιπόν δυνατή σχετικά με τις διατάξεις του τμήματος αυτού της Οδηγίας. Εξαιρέση αποτελεί το άρθρο 73 για την ημερομηνία αξίας και τη διαθεσιμότητα των χρηματικών ποσών η εφαρμογή του οποίου είναι υποχρεωτική²¹⁵.

Ένας δεύτερος περιορισμός δίνεται από την Οδηγία και στην περίπτωση της αντίθετης συμφωνίας σε ο τι αφορά στο χρόνο πίστωσης του λογαριασμού τόσο του πληρωτή όσο και του παρόχου για ενδοκοινοτικές πράξεις πληρωμής. Στην περίπτωση αυτή είναι δυνατόν να οριστεί διαφορετική προθεσμία από την προβλεπόμενη στο άρθρο 69, η οποία όμως δε μπορεί να υπερβαίνει τις κατ' ανώτατο τέσσερις εργάσιμες ημέρες από το χρόνο λήψης της εντολής πληρωμής.

Ε. Ευθύνη για μη εκτέλεση ή εσφαλμένη εκτέλεση

(Ε.1.) Ευθύνη για εντολή πληρωμής που κινείται από τον πληρωτή (Άρθρο 75)

Η ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος πληρωμών εξαρτάται από την εμπιστοσύνη του χρήστη ότι ο πάροχος θα εκτελέσει την πράξη πληρωμής ορθά και εντός του συμφωνηθέντος χρόνου. Ο πάροχος είναι αυτός που εκτιμά τους κινδύνους και επιλέγει συνήθως τους φορείς που μεσολαβούν στην εκτέλεση της συναλλαγής πληρωμής. Είναι απολύτως δικαιολογημένο λοιπόν, εκτός από μη συνήθεις και απρόβλεπτες περιστάσεις, να θεωρείται ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών αντικειμενικά υπεύθυνος για την εκτέλεση της πράξης πληρωμής την οποία έχει αποδεχθεί από το χρήστη.

Αν, κατόπιν εντολής πληρωμής που κινείται από τον πληρωτή, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου δεν έλαβε το ποσό της πράξης πληρωμής ή μέρος αυτού σύμφωνα με το άρθρο 69§1, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή επιστρέφει αμελλητί στον πληρωτή το ποσό της πράξης πληρωμής που δεν εκτελέστηκε ή εκτελέστηκε εσφαλμένα και, ανάλογα με την περίπτωση, επαναφέρει τον χρεωθέντα λογαριασμό πληρωμών στην κατάσταση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η χρέωση.

²¹⁵ Άρθρο 68§2 της Οδηγίας.

Στην περίπτωση αυτή, η ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή τεκμαίρεται από τη μη εκτέλεση ή εσφαλμένη εκτέλεση της πράξης πληρωμής. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή βαρύνεται με την απόδειξη στον πληρωτή και, ανάλογα με την περίπτωση, στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου²¹⁶ ότι ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου έλαβε το ποσό της πράξης πληρωμής²¹⁷.

Ανεξαρτήτως ευθύνης κατά το παρόν άρθρο, σε περίπτωση μη εκτέλεσης ή εσφαλμένης εκτέλεσης πράξης πληρωμής, όταν η εντολή πληρωμής κινείται από τον πληρωτή, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή προσπαθεί αμέσως μόλις του ζητηθεί, να ανιχνεύσει την πράξη πληρωμής που δεν εκτελέστηκε ή εκτελέστηκε εσφαλμένα. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ειδοποιεί τον πληρωτή σχετικά.

Όλες οι παραπάνω προβλέψεις εισήχθησαν στο τελικό κείμενο της Οδηγίας χωρίς να υπάρχουν στο κείμενο της πρότασης Οδηγίας.

(Ε.2.) Ευθύνη για εντολή πληρωμής που κινείται από το δικαιούχο ή μέσω αυτού (Άρθρο 75)

Αν, κατόπιν εντολής πληρωμής που κινείται από το δικαιούχο ή μέσω αυτού, η εντολή πληρωμής δεν διαβιβάστηκε ορθά σύμφωνα με τις διατάξεις για τις υποχρεώσεις του παρόχου του δικαιούχου, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου²¹⁸ αναδιαβιβάζει²¹⁹ αμέσως την εν λόγω εντολή.

Η ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου τεκμαίρεται από τη μη εκτέλεση ή εσφαλμένη εκτέλεση της πράξης πληρωμής. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου βαρύνεται με την απόδειξη στο δικαιούχο και, ανάλογα με την περίπτωση, στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή, ότι η εντολή πληρωμής διαβιβάστηκε ορθά. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου είναι, υπεύθυνος έναντι του δικαιούχου για τη διεκπεραίωση της εντολής πληρωμής σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που υπέχει και μεριμνά ώστε το ποσό της πράξης πληρωμής να είναι στη διάθεση του δικαιούχου αμέσως μόλις το πόσο αυτό πιστωθεί στο λογαριασμό του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου.

²¹⁶ Εκ παραδρομής το ελληνικό κείμενο της Οδηγίας 2007/64/EK στο άρθρο 75§1, υποπαράγραφος 1, χρησιμοποιεί τον όρο «πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή» αντί του όρου «πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου». Βλέπε αγγλόγλωσσο κείμενο της Οδηγίας όπου : « unless he can prove to...and, where relevant, to the payee's payment service provider that »

²¹⁷ Άρθρο 75§1 υποπαράγραφοι 1 και 3 της Οδηγίας

²¹⁸ Εκ παραδρομής το ελληνικό κείμενο της Οδηγίας 2007/64/EK στο άρθρο 75§2, υποπαράγραφος 1, χρησιμοποιεί τον όρο «πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή» αντί του όρου «πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου». Βλέπε αγγλόγλωσσο κείμενο της Οδηγίας όπου : « Where the payee's payment service provider is liable under this subparagraph, he shall immediately »

²¹⁹ Νοείται ότι το άρθρο 69 της Οδηγίας για τις πράξεις πληρωμής προς λογαριασμό πληρωμών, εφαρμόζεται και κατόπιν αναδιαβίβασης της εντολής πληρωμής.

Αν, κατόπιν ορθής διαβίβασης της εντολής πληρωμής, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου δεν έλαβε το ποσό της πράξης πληρωμής, την ευθύνη φέρει ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή ο οποίος, ανάλογα με την περίπτωση, επιστρέφει αμελλητί στον πληρωτή το ποσό της πράξης πληρωμής που δεν εκτελέστηκε ή εκτελέστηκε εσφαλμένα και επαναφέρει το χρεωθέντα λογαριασμό πληρωμών στην κατάσταση που θα βρισκόταν εάν δεν είχε πραγματοποιηθεί η εσφαλμένη πράξη πληρωμής.

Σε κάθε περίπτωση πάντως, ανεξαρτήτως ευθύνης, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου προσπαθεί αμέσως μόλις του ζητηθεί να ανιχνεύσει την πράξη πληρωμής που δεν εκτελέστηκε ή εκτελέστηκε εσφαλμένα. Ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ειδοποιεί το δικαιούχο σχετικά.

Όλες οι παραπάνω προβλέψεις εισήχθησαν στο τελικό κείμενο της Οδηγίας χωρίς να υπάρχουν στο κείμενο της πρότασης Οδηγίας.

(Ε.3.) Έκταση ευθύνης (Άρθρο 75)

Σύμφωνα με την τελευταία παράγραφο του άρθρου 75, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών που φέρει ευθύνη, τόσο στην περίπτωση που η εντολή πληρωμής κινήθηκε από τον πληρωτή όσο και στην περίπτωση που κινήθηκε από το δικαιούχο ή μέσω αυτού, ανορθώνει επιπρόσθετα τη ζημία του οικείου χρήστη υπηρεσιών πληρωμών από χρεώσεις και τόκους που επιβαρύνουν αυτόν ως συνέπεια της μη εκτέλεσης ή της εσφαλμένης εκτέλεσης της πράξης πληρωμής. Τα ίδια ακριβώς προβλέπονταν και στην πρόταση της Οδηγίας.

(Ε.4.) Αντίθετη συμφωνία

Όλες οι παραπάνω διατάξεις του άρθρου 75 της Οδηγίας για τη μη εκτέλεση ή την εσφαλμένη εκτέλεση εφαρμόζονται με την επιφύλαξη αντίθετης συμφωνίας ανάμεσα σε πάροχο υπηρεσιών πληρωμών και χρήστη υπηρεσιών πληρωμών που δεν είναι καταναλωτής ή πολύ μικρή επιχείρηση²²⁰

²²⁰ Σύμφωνα με τη δυνατότητα που παρέχει το άρθρο 51§1σε συνδυασμό με το άρθρο 51§3 της Οδηγίας.

(Ε.5.) Αποκλειστικό μέσο ταυτοποίησης (Άρθρο 74)

Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται στο άρθρο 4 παράγραφος 21, αποκλειστικό μέσο ταυτοποίησης (unique identifier) είναι «ο συνδυασμός γραμμάτων, αριθμών ή συμβόλων που ορίζει στο χρήστη υπηρεσιών πληρωμών ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών και τον οποίο πρέπει να διαβιβάσει ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών για τη βέβαιη ταυτοποίηση του άλλου χρήστη υπηρεσιών πληρωμών ή/και του λογαριασμού πληρωμών του για μια πράξη πληρωμής». Πρόκειται δηλαδή για την «ταυτότητα» του χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών στο πλαίσιο κάθε πράξης πληρωμής.

Το άρθρο 74 της Οδηγίας²²¹ αφορά στην ευθύνη σχετικά με τα λανθασμένα αποκλειστικά μέσα ταυτοποίησης. Πιο συγκεκριμένα, εάν η πράξη πληρωμής εκτελεστεί σύμφωνα με το αποκλειστικό μέσο ταυτοποίησης, θεωρείται ότι εκτελέστηκε ορθά όσον αφορά τον δικαιούχο που αναγράφεται στο αποκλειστικό μέσο ταυτοποίησης. Στην περίπτωση που το αποκλειστικό μέσο ταυτοποίησης που παρέχει ο χρήστης υπηρεσιών πληρωμών είναι λανθασμένο, ο πάροχος των υπηρεσιών πληρωμών δεν φέρει ευθύνη δυνάμει του άρθρου 75 για τη μη εκτέλεση ή την εσφαλμένη εκτέλεση της πράξης πληρωμής.

Σε κάθε περίπτωση, ο πάροχος των υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή υποχρεούται να καταβάλλει εύλογες προσπάθειες για την ανάκτηση των χρηματικών ποσών τα οποία αφορά η πράξη πληρωμής. Είναι δυνατόν, εάν προβλέπεται στη σύμβαση-πλαίσιο, να συμφωνείται χρέωση για την ανάκτηση των ποσών²²².

Τέλος, εάν ο χρήστης των υπηρεσιών πληρωμών προσκομίσει πρόσθετες πληροφορίες πέραν εκείνων που καθορίζονται στα σχετικά με τις απαιτήσεις πληροφόρησης άρθρα της Οδηγίας, ο πάροχος των υπηρεσιών πληρωμών ευθύνεται μόνο για την εκτέλεση πράξεων πληρωμής σύμφωνα με το παρασχεθέν από το χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών αποκλειστικό μέσο ταυτοποίησης.

(Ε.6.) Δικαίωμα αναγωγής (Άρθρο 77)

Το άρθρο 77 της Οδηγίας πραγματεύεται την περίπτωση που η ευθύνη ενός παρόχου υπηρεσιών πληρωμών αποδίδεται σε άλλον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών ή σε μεσάζοντα. Στην περίπτωση αυτή, ο δεύτερος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών ή μεσάζων οφείλει να αποζημιώσει τον πρώτο πάροχο υπηρεσιών πληρωμών για κάθε

²²¹ Υπάρχει πλήρης ταύτιση με το αντίστοιχο άρθρο 66 στην πρόταση Οδηγίας.

²²² Νοείται ότι η χρέωση πρέπει να είναι εύλογη και να αναλογεί στο πραγματικό κόστος που συνεπάγεται η ανάκτηση των χρηματικών ποσών για τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών.

ζημία που υπέστη ή κάθε ποσό που κατέβαλε στο πλαίσιο των διατάξεων της Οδηγίας για τη μη εκτέλεση ή την εσφαλμένη εκτέλεση μιας πράξης πληρωμής.

Περαιτέρω οικονομική αποζημίωση δεν αποκλείεται αλλά δεν έχει τη βάση της στο μελετώμενο άρθρο της Οδηγίας. Για όση ζημία δεν καλύπτεται από αυτό, η χορήγηση περαιτέρω οικονομικής αποζημίωσης είναι δυνατόν να αποφασίζεται βάσει συμφωνιών μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών ή των μεσαζόντων και του δικαίου που εφαρμόζεται στη μεταξύ τους συμφωνία.

ΣΤ. Διατάξεις για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας

(ΣΤ.1.) Πεδίο εφαρμογής (Άρθρο 53)

Ως μέσο πληρωμών μικρής αξίας όπως αυτό οριοθετείται στο άρθρο 53§1 της Οδηγίας νοείται κάθε μέσο πληρωμών περιλαμβανομένου του ηλεκτρονικού χρήματος, το οποίο εμπίπτει σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

(α) επιτρέπει αποκλειστικά επιμέρους πράξεις πληρωμής που δεν υπερβαίνουν τα 30 ευρώ ·

(β) έχει όριο δαπανών 150 ευρώ ή

(γ) αποθηκεύει χρηματικά ποσά μέχρι 150 ευρώ

(ΣΤ.2.) Παρέκκλιση για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας και το ηλεκτρονικό χρήμα (Άρθρο 53)

Ήδη από τις αιτιολογικές σκέψεις της Οδηγίας προβλέπεται ότι τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας θα πρέπει να είναι μια φθηνή και εύχρηστη εναλλακτική λύση στην περίπτωση αγαθών και υπηρεσιών με χαμηλή τιμή και δεν θα πρέπει να βαρύνονται με υπερβολικές απαιτήσεις²²³. Για το λόγο αυτό οι σχετικές απαιτήσεις πληροφόρησης περιορίζονται στις ουσιώδεις πληροφορίες. Διαφορετικοί κανόνες εφαρμόζονται και στην εκτέλεση των εν λόγω πληρωμών, λαμβανομένων υπόψη των τεχνικών δυνατοτήτων που μπορούν ευλόγως να αναμένονται από μέσα που χρησιμοποιούνται μόνον για πληρωμές μικρής αξίας. Παρά το απλούστερο καθεστώς, στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών θα πρέπει να παρέχεται επαρκής

²²³ Αιτιολογική σκέψη (30) της Οδηγίας

προστασία, ενόψει των κινδύνων που ενέχουν τα μέσα πληρωμών αυτά, ιδίως τα προπληρωμένα.

Για τα συγκεκριμένα μέσα πληρωμής υπάρχει ειδική πρόβλεψη στην Οδηγία με διατάξεις που διαφοροποιούνται²²⁴ από εκείνες που εφαρμόζονται για τα υπόλοιπα μέσα πληρωμών. Πιο συγκεκριμένα :

(α) Εάν το μέσο πληρωμής δεν επιτρέπει τη δέσμευσή του ή την αποτροπή περαιτέρω χρήσης του, μπορεί να συμφωνείται στη σύμβαση-πλαίσιο ότι δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις :

i) για την υποχρέωση του χρήστη των υπηρεσιών πληρωμής για ειδοποίηση του οικείου του παρόχου σε περίπτωση απώλειας, κλοπής, υπεξαίρεσης και γενικά μη εγκεκριμένης χρήσης του μέσου

ii) για την υποχρέωση του παρόχου των υπηρεσιών πληρωμής να διευκολύνει την παραπάνω ειδοποίηση και να αποτρέπει κάθε χρήση του μέσου που έπεται αυτής της ειδοποίησης.

iii) για την απουσία ευθύνης του πληρωτή για τις οικονομικές συνέπειες που απορρέουν από τη χρήση κλαπέντος, απολεσθέντος ή υπεξαιρεθέντος μέσου πληρωμών.

(β) Εάν το μέσο πληρωμής χρησιμοποιείται ανωνύμως ή ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν είναι σε θέση, για άλλους λόγους που είναι εγγενείς στο μέσο πληρωμής, να αποδείξει ότι μια πράξη πληρωμής γίνεται βάσει εξουσιοδότησης του πληρωτή , μπορεί να συμφωνείται στη σύμβαση-πλαίσιο ότι δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις :

i) για τα στοιχεία που τεκμηριώνουν τη γνησιότητα και την εκτέλεση των πράξεων πληρωμής

ii) για την ευθύνη του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής

iii) για την ευθύνη του πληρωτή για μη εγκεκριμένη πράξη πληρωμών

(γ) Τέλος στη σύμβαση-πλαίσιο μπορεί να συμφωνείται ότι:

i) ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν υποχρεούται να ενημερώσει τον χρήστη των υπηρεσιών πληρωμών για την άρνηση εκτέλεσης εντολής πληρωμής, εάν ο λόγος μη εκτέλεσης είναι πρόδηλος .

²²⁴ Η διαφορετική ρύθμιση σχετικά με τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας από τον κοινοτικό νομοθέτη, στα σημεία όπου υπάρχει, έχει επισημανθεί ήδη προηγουμένως κατά τη μελέτη των επιμέρους διατάξεων της Οδηγίας. Στο σημείο αυτό επιχειρείται μια συνοπτική συνολική παρουσίαση όλων των ήδη αναφερθέντων παρεκκλίσεων.

ii) ο πληρωτής δεν μπορεί να ανακαλέσει την εντολή πληρωμής μετά τη διαβίβαση στο δικαιούχο της εντολής πληρωμής ή της εξουσιοδότησής του για την πράξη πληρωμής

iii) ισχύουν άλλες προθεσμίες εκτέλεσης για τις πράξεις πληρωμής προς λογαριασμό πληρωμών.

Z. Υποβολή καταγγελιών, εξωδικαστική επίλυση διαφορών

(Z.1) Υποβολή καταγγελιών (Άρθρο 80²²⁵)

Σύμφωνα με το άρθρο 80 της Οδηγίας, τα κράτη μέλη οφείλουν να μεριμνούν για την ύπαρξη αρμόδιων αρχών και διαδικασιών²²⁶ που επιτρέπουν στους χρήστες υπηρεσιών πληρωμών και στα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, περιλαμβανομένων των ενώσεων καταναλωτών, να υποβάλλουν καταγγελίες σχετικά με ισχυρισμούς περί παραβάσεων των εθνικών διατάξεων εφαρμογής της οδηγίας από παρόχους υπηρεσιών πληρωμών.

Ανάλογα με την περίπτωση, η αρμόδια αρχή ενημερώνει με την απάντησή της τον καταγγέλλοντα για τις προβλεπόμενες εξωδικαστικές διαδικασίες υποβολής καταγγελιών και προσφυγής. Ωστόσο διατηρείται και η δυνατότητα προσφυγής στα εθνικά δικαστήρια

(Z.2.) Αρμόδιες αρχές και κυρώσεις (Άρθρα 82 και 81)

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τις διαδικασίες καταγγελίας και τις κυρώσεις τις διαχειρίζονται οι αρχές που είναι αρμόδιες να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση προς τις διατάξεις του εθνικού δικαίου που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή των απαιτήσεων της Οδηγίας.

Σε περίπτωση παράβασης ή εικαζόμενης παράβασης των διατάξεων του εθνικού δικαίου που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή του τίτλου IV της Οδηγίας για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των χρηστών και των παρόχων των υπηρεσιών πληρωμών, υπεύθυνες είναι οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους καταγωγής του

²²⁵ Το κείμενο της πρότασης Οδηγίας(άρθρο 72) υιοθετήθηκε πλήρως χωρίς την παραμικρή διαφοροποίηση.

²²⁶ Βλέπε και αιτιολογική σκέψη (50) της Οδηγίας.

παρόχου υπηρεσιών πληρωμών. Ωστόσο, για τους αντιπροσώπους και τα υποκαταστήματα που λειτουργούν υπό το δικαίωμα εγκατάστασης αρμόδιες είναι οι αρχές του κράτους μέλους υποδοχής.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποφασίσουν εάν οι αρμόδιες αρχές που έχουν οριστεί για τη χορήγηση αδειών στα ιδρύματα πληρωμών μπορούν επίσης να είναι αρμόδιες και για τις διαδικασίες υποβολής καταγγελιών και εξωδικαστικών προσφυγών²²⁷.

Αναφορικά με τις κυρώσεις, αυτές καθορίζονται από τα κράτη μέλη σε περίπτωση παραβίασης των εθνικών τους διατάξεων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της οδηγίας. Η προϋπόθεση που θέτει η Οδηγία είναι πως οι κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Πρέπει δηλαδή να είναι ικανές να προλαμβάνουν την όποια παραβίαση των εθνικών διατάξεων ή να θεραπεύουν την όποια παραβίαση με τρόπο τέτοιο ώστε να επιλέγεται κάθε φορά το λιγότερο δυσμενές μέτρο που είναι ικανό να επιτελέσει τον επιδιωκόμενο στόχο με σεβασμό στην αρχή της αναλογικότητας.

Τα κράτη μέλη οφείλουν να κοινοποιούν μέχρι την 1η Νοεμβρίου 2009 στην Επιτροπή τους κανόνες σχετικά με τις κυρώσεις, τις αρμόδιες αρχές καθώς και κάθε μεταγενέστερη τροποποίησή αυτών.

Καμία ουσιαστική διαφοροποίηση δεν εντοπίζεται σε σχέση με το κείμενο της πρότασης Οδηγίας²²⁸ και στην περίπτωση των κυρώσεων ή των αρμόδιων αρχών.

(Ζ.3.) Εξωδικαστική επίλυση διαφορών ²²⁹(Άρθρο 83)

Για την επίλυση διαφορών σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες ανακύπτουν μεταξύ των χρηστών και των παρόχων υπηρεσιών πληρωμών και αφορούν τα εκ της Οδηγίας δικαιώματα και υποχρεώσεις τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι έχουν συσταθεί εξωδικαστικές διαδικασίες υποβολής καταγγελιών και προσφυγής οι οποίες να είναι δέουσες αποτελεσματικές.

Οι λόγοι που κυρίως συνηγορούν υπέρ της προσφυγής στην εναλλακτική επίλυση διαφορών είναι τα περιορισμένα δικαστικά έξοδα και η ταχύτερη επίλυση των διαφορών με διαιτησία και διαμεσολάβηση²³⁰.

Σε περίπτωση που οι διαφορές έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι ανωτέρω φορείς να συνεργάζονται ενεργά για την επίλυση των διαφορών.

²²⁷ Αιτιολογική σκέψη (52) της Οδηγίας.

²²⁸ Άρθρα 72 και 73 της πρότασης Οδηγίας.

²²⁹ Γίνεται ακριβής μεταφορά του άρθρου 75 της πρότασης Οδηγίας.

²³⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2003) 718 τελικό, παράρτημα 9

Η. Προστασία των δεδομένων (Άρθρο 79)

Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ενδιαφερομένων μερών αποτελεί ουσιώδες στοιχείο κάθε αποτελεσματικής στρατηγικής πρόληψης της απάτης. Η διερεύνηση και δίωξη της απάτης που σχετίζεται με πληρωμές προϋποθέτει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και διωκτικών αρχών τόσο στο εσωτερικά κάθε κράτους μέλους όσο και σε διασυνοριακό επίπεδο. Στον ιδιωτικό επίσης τομέα, υπάρχουν σε όλα τα κράτη μέλη αποτελεσματικά συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών, ιδίως στον τομέα των πληρωμών, για προληπτικούς λόγους.

Οι κανόνες επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων στην ΕΕ καθορίζονται στην οδηγία 95/46/ΕΚ²³¹ για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.²³² Η PSD στο άρθρο 79 προβλέπει ρητά ότι η επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα διενεργείται σύμφωνα με την οδηγία 95/46/ΕΚ. Πρόκειται για ακριβή μεταφορά του άρθρου 71 της πρότασης Οδηγίας.

²³¹ Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 281 της 23/11/1995 σ. 0031 - 0050

²³² Η οδηγία προβλέπει ότι οι προσωπικές πληροφορίες πρέπει να συλλέγονται με θεμιτό και σύννομο τρόπο, για ειδικούς σκοπούς και με επαρκή ενημέρωση του ενδιαφερόμενου προσώπου. Τα δεδομένα πρέπει να είναι ακριβή, να χρησιμοποιούνται μόνο για τους σκοπούς για τους οποίους συλλέγονται και να μην διαφυλάσσονται για περίοδο μεγαλύτερη της απαιτούμενης για τους σκοπούς που έχουν ανακοινωθεί.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ: ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

A. Πεδίο εφαρμογής του Τίτλου IV

Όπως ήδη αναφέρθηκε, ο Τίτλος IV εφαρμόζεται μόνο όταν τόσο ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή όσο και ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου είναι εγκατεστημένοι στην Κοινότητα. Εξαίρεση αποτελεί το άρθρο 73 (για την ημερομηνίας αξίας) το οποίο εφαρμόζεται και σε πράξεις πληρωμής όπου μόνο ο ένας πάροχος πληρωμών υπηρεσιών είναι εγκατεστημένος στην Κοινότητα. Εξάλλου, το πεδίο εφαρμογής του Τίτλου IV περιορίζεται περεταίρω σε πράξεις πληρωμής που πραγματοποιούνται σε ευρώ ή στο νόμισμα κράτους μέλους που δεν έχει υιοθετήσει το ευρώ.

Ωστόσο, η μεταφορά της Οδηγίας 2007/64/EK θα μπορούσε να αποτελέσει ευκαιρία και παράδειγμα για τα κράτη μέλη προκειμένου να ρυθμιστούν ορισμένες πτυχές πράξεων πληρωμής που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της. Σημειώνεται ότι κατά την επανεξέταση που προβλέπεται στο άρθρο 87, θα αξιολογηθεί μεταξύ άλλων η ανάγκη διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής προς αυτή την κατεύθυνση.

Η επέκταση του πεδίου εφαρμογής για την οποία έχουν εκφραστεί θετικά ορισμένα κράτη μέλη, θα θεσπίσει ένα ελάχιστο ρυθμιστικό πλαίσιο σε σχέση με πράξεις πληρωμής προς ή από χώρες εκτός Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου. Για χώρες με έντονες εμπορικές σχέσεις, καθώς επίσης με διαμονή και εργασία οικονομικών μεταναστών γεννάται ένα σημαντικό πλήθος πράξεων πληρωμής εκτός του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας 2007/64/EK. Εκτιμάται ότι θα προαχθούν αφενός η ασφάλεια δικαίου για τους παρόχους, αφετέρου η προστασία για τους χρήστες υπηρεσιών πληρωμών.

B. Πολύ μικρές επιχειρήσεις

Για σκοπούς εφαρμογής του Τίτλου IV, τα κράτη μέλη μπορούν να εξομοιώσουν τις πολύ μικρές επιχειρήσεις με καταναλωτές. Η δυνατότητα αυτή αφορά επιχειρήσεις, φυσικά και νομικά πρόσωπα, οι οποίες απασχολούν λιγότερους από 10 εργαζομένους και έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών ή ετήσιο ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα δύο εκατομμύρια ευρώ²³³.

Η σημασία της διάκρισης ανάμεσα σε καταναλωτές και λοιπούς χρήστες υπηρεσιών πληρωμών εντοπίζεται στη δυνατότητα των μερών στη δεύτερη μόνο

²³³ Άρθρο 2 παράγραφος 3 του τίτλου I του παραρτήματος της σύστασης 2003/361/EK.

περίπτωση να διαμορφώσουν τη συμβατική σχέση τους κατά παρέκκλιση από τις πρόνοιες της Οδηγίας 2007/64/ΕΚ.

Η εξομοίωση των πολύ μικρών επιχειρήσεων με καταναλωτές για σκοπούς υπηρεσιών πληρωμών, εντάσσεται στην ευρύτερη προσπάθεια στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων στην Ευρώπη. Λαμβάνοντας υπόψη την ύπαρξη πολύ μικρών οικογενειακών και ατομικών επιχειρήσεων, η εξομοίωση εξασφαλίζει ιδίως ότι, στην περίπτωση επιχειρηματία-φυσικού προσώπου, ο οποίος κατά τη διάρκεια της ίδιας ημέρας χρησιμοποιεί υπηρεσίες πληρωμών τόσο για σκοπούς κατανάλωσης όσο και για σκοπούς της επιχείρησης, μια δεδομένη υπηρεσία πληρωμών θα διέπεται από το ίδιο σύνολο κανόνων ανεξαρτήτως του σκοπού που εξυπηρετείται σε κάθε περίπτωση.

Γ. Μέσα πληρωμής μικρής αξίας

Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 53 επιτρέπει στα μέρη να αποκλείσουν την εφαρμογή ορισμένων προνοιών του Τίτλου IV επί μέσων πληρωμής μικρής αξίας. Τα σχετικά όρια τίθενται από τον κοινοτικό νομοθέτη ως προς τα μέσα πληρωμής τα οποία, σύμφωνα με τη σύμβαση-πλαίσιο που τα διέπει, είτε αφορούν αποκλειστικά επιμέρους πράξεις πληρωμής μέχρι 30 ευρώ είτε έχουν όριο δαπανών 150 ευρώ ή τέλος αποθηκεύουν χρηματικά ποσά μέχρι 150 ευρώ.

Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 53 επιτρέπει στα κράτη μέλη να μειώσουν ή να διπλασιάσουν τα παραπάνω όρια για εθνικές πράξεις πληρωμών ενώ επί προπληρωμένων μέσων πληρωμών, τα κράτη μέλη μπορούν να αυξήσουν το όριο στα 500 ευρώ.

Η δυνατότητα αυτή που παρέχει ο κοινοτικός νομοθέτης αξιολογείται διαφορετικά σε κάθε κράτος μέλος. Για πολυπληθή κράτη μέλη με σημαντικό όγκο εθνικών πράξεων πληρωμών, η μείωση ή η αύξηση των πιο πάνω ορίων ενδεχομένως να υπαγορεύεται από υφιστάμενα συστήματα για μέσα πληρωμών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο εντός του κράτους μέλους. Αντίθετα, η δυνατότητα εμφανίζεται μειωμένης σημασίας για μικρότερα κράτη μέλη.

Εξάλλου, η μη χρήση της δυνατότητας αυτής και συνεπώς η μη διαφοροποίηση μεταξύ εθνικών και διασυνοριακών πληρωμών, προάγει τη διαφάνεια στην παροχή υπηρεσιών πληρωμών: Ο εν δυνάμει χρήστης υπηρεσιών πληρωμών θα μπορεί να λαμβάνει οικονομικές αποφάσεις λαμβάνοντας υπόψη ένα ενιαίο σύνολο κανόνων για τα μέσα πληρωμών μικρής αξίας, παραβλέποντας δηλαδή την ούτως ή άλλως αμβλυμμένη πλέον διάκριση εθνικών και διασυνοριακών πράξεων πληρωμής.

Δ. Κόστος πράξης πληρωμής

Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 52 καθιερώνει τον κανόνα ότι, όπου η πράξη πληρωμής δεν συνεπάγεται μετατροπή νομισμάτων, πληρωτής και δικαιούχος επωμίζονται καθένας τις επιβαρύνσεις που επιβάλλει ο οικείος πάροχος υπηρεσιών πληρωμών. Δηλαδή, ο πληρωτής και ο δικαιούχος καταβάλλει καθένας την προμήθεια και λοιπές χρεώσεις του δικού του μόνο παρόχου υπηρεσιών πληρωμών.

Η επέκταση του κανόνα σε πράξη πληρωμής που συνεπάγεται μετατροπή νομισμάτων επαφίεται στην πρωτοβουλία κάθε κράτους μέλους και θα δημιουργούσε πρακτικά εμπόδια στις διασυνοριακές πράξεις πληρωμής αν θεσπιζόταν ως απόλυτος κανόνας. Το εδάφιο 2 του άρθρου 52 δεν αφορά τη σχέση μεταξύ πληρωτή και δικαιούχου, δηλαδή το κατά πόσον ο δικαιούχος, δεδομένου ότι χρησιμοποιεί υπηρεσίες πληρωμών με το κόστος που αυτές συνεπάγονται, μπορεί να επιρρίψει στον πληρωτή το κόστος αυτό αυξάνοντας το ποσό της πράξης πληρωμής. Σχετικό με την πτυχή αυτή είναι το εδάφιο 3 του άρθρου 52.

Το εδάφιο 3 του άρθρου 52 αφορά την επιβάρυνση ή έκπτωση για τη χρήση συγκεκριμένου μέσου πληρωμών που επιβάλλει ή προσφέρει, αντίστοιχα, ο δικαιούχος στον πληρωτή. Η πρώτη περίοδος του εδαφίου απαγορεύει στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου να εμποδίζει την επιβάρυνση ή την έκπτωση. Η δεύτερη περίοδος του εδαφίου επιτρέπει ωστόσο στα κράτη μέλη, να απαγορεύσουν ή να περιορίσουν την επιβολή επιβάρυνσης, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να ενθαρρυνθεί ο ανταγωνισμός και να προαχθεί η χρήση αποτελεσματικών μέσων πληρωμών. Επιχειρήματα υπέρ και κατά τη χρήσης αυτής της δυνατότητας μπορούν να διατυπωθούν.

Σημειώνεται ως πλέον χαρακτηριστικό επιχείρημα υπέρ του περιορισμού αυτού, το γεγονός ότι η επιβολή επιβαρύνσεων θα επέφερε στροφή προς τη χρήση μετρητών. Αντίθετα, επιχείρημα κατά του περιορισμού είναι η αντισταθμιστική λειτουργία της επιβάρυνσης για μέσα πληρωμών τα οποία παρουσιάζουν αυξημένο κόστος για το δικαιούχο.

Ε. Ηλεκτρονικό χρήμα

Όπως προκύπτει από το άρθρο 53§3, τα άρθρα 60 και 61 για την ευθύνη του παρόχου και του πληρωτή σε περίπτωση μη εγκεκριμένης πράξης πληρωμής δεν εφαρμόζονται στο ηλεκτρονικό χρήμα όταν ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών δεν έχει τη δυνατότητα να δεσμεύει το λογαριασμό ή το μέσο πληρωμών. Ο αποκλεισμός αυτός της ευθύνης του εκδότη θα προκύπτει από το νόμο, χωρίς να απαιτείται συμφωνία των μερών προς τούτο.

Ο κοινοτικός νομοθέτης παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να περιορίσουν τον αποκλεισμό της ευθύνης σε λογαριασμούς ή μέσα πληρωμών ορισμένης αξίας. Το υφιστάμενο όμως πλαίσιο δεν διακρίνει ανάλογα με το αν υπάρχει η δυνατότητα δέσμευσης του λογαριασμού ή του μέσου πληρωμών ή όχι. Τίθεται λοιπόν ένα θέμα επιλογής από τα κράτη μέλη για τη σκοπιμότητα του να γίνει χρήση της δυνατότητας αυτής ή όχι. Επίσης τα κράτη μέλη είναι αυτά που θα θέσουν ένα σχετικό όριο, αμβλύνοντας έτσι την επίδραση της γενικότερης πρόνοιας του άρθρου 53§3.

ΣΤ. Επιστροφές χρημάτων

Η διατύπωση του άρθρου 62 της Οδηγίας, που αφορά τις επιστροφές χρημάτων, είναι αόριστη όταν αναφέρεται στο δικαίωμα επιστροφής χρημάτων στην περίπτωση που *«το ποσό της πράξης πληρωμής υπερβαίνει το ποσό που θα ανέμενε εύλογα ο πληρωτής»*. Η διατύπωση αυτή αφήνει μεγάλα περιθώρια ερμηνείας που επιτείνουν την ανασφάλεια στο πεδίο των πληρωμών και θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αύξηση των περιπτώσεων δικαστικής αντιδικίας, αφήνοντας τους καταναλωτές απροστάτευτους²³⁴.

Ζ. Προθεσμίες εκτέλεσης

Σύμφωνα με την προηγούμενη οδηγία²³⁵ για τις διασυνοριακές μεταφορές πίστωσης, εάν δεν υπήρχε διαφορετική συμφωνία μεταξύ του χρήστη και του παρόχου υπηρεσιών πληρωμών, μια διασυνοριακή μεταφορά πίστωσης πιστωνόταν στο σχετικό λογαριασμό στον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου εντός 5 εργάσιμων ημερών. Ομοίως, ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου όφειλε να πιστώσει το λογαριασμό του δικαιούχου εντός μιας εργάσιμης ημέρας από τη λήψη της μεταφοράς πίστωσης, εκτός εάν ο δικαιούχος και ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του είχαν συμφωνήσει διαφορετικά. Έτσι, η οδηγία προέβλεπε καταρχήν προθεσμία 5+1 ημερών για την εκτέλεση των διασυνοριακών μεταφορών πίστωσης.

Η σύγχρονη τεχνολογία και οι πρόσφατες εξελίξεις επέτρεψαν μια σημαντική μείωση των προθεσμιών εκτέλεσης των διασυνοριακών μεταφορών πίστωσης. Με το νέο νομοθετικό πλαίσιο οι χρόνοι ολοκλήρωσης μιας συναλλαγής πληρωμής και πίστωσης του λογαριασμού του δικαιούχου περιορίζονται. Οι νέες προθεσμίες που καθιερώνονται είναι 1+1 ημέρα για τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή ενώ ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου οφείλει με τη σειρά του να

²³⁴ Βλέπε παρ. 13.8 σε γνώμη EKT (EKT/2006/21)

²³⁵ Οδηγία 97/5/EK

πιστώσει το λογαριασμό του δικαιούχου το αργότερο την ίδια εργάσιμη ημέρα κατά την οποία πιστώθηκε ο λογαριασμός του με το ποσό της πράξης πληρωμή. Η προθεσμία αυτή επιμηκώνεται με ανώτατο χρονικό όριο τις 3+1 ημέρες έως την 1^η Ιανουαρίου 2012.

Από τον περιορισμό του χρόνου αυτού εκτέλεσης τα οφέλη είναι αδιαμφισβήτητα για την προστασία των καταναλωτών και την αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς πληρωμών. Θα υιοθετηθεί μια ενιαία αντιμετώπιση για τις πληρωμές τόσο σε διασυνοριακό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Έτσι θα υπάρξει ασφάλεια δικαίου για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, και ιδίως για τους χρήστες υπηρεσιών πληρωμών²³⁶.

Η. Δυνατότητες παρέκκλισης

Ήδη η επιλογή του «εργαλείου» της Οδηγίας έναντι Κανονισμού δημιουργεί προβλήματα καθώς επιτρέπει διαφοροποιήσεις κατά την ενσωμάτωση από τα κράτη μέλη. Ο προβληματισμός επιτείνεται από την πληθώρα των δυνατοτήτων παρεκκλίσεων που παρέχει καταρχήν το άρθρο 86 της Οδηγίας. Έτσι ορισμένοι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών θα είναι σε θέση να παρέχουν πιο ευνοϊκούς όρους σε χρήστες ενώ ορισμένα κράτη μέλη ήδη βρίσκονται σε αυτή την κατεύθυνση.

Εκτός όμως από το άρθρο 86, η διατύπωση πολλών επιμέρους άρθρων φαίνεται πως αφήνει ακόμα περισσότερα περιθώρια παρεκκλίσεων για τα οποία δεν είναι καν απαραίτητη η ενημέρωση της Επιτροπής. Αυτό θα δημιουργήσει μεγάλες προκλήσεις ιδιαίτερα σε πολυεθνικές τράπεζες και θα θέσει σε κίνδυνο την ενότητα και την ομοιομορφία των προϊόντων πληρωμών. Τέλος η πολυπλοκότητα του νομικού κειμένου και οι πολυάριθμες δυνατότητες εξαιρέσεων δημιουργούν ασάφεια σχετικά με τις εκάστοτε εθνικές επιλογές και ανασφάλεια δικαίου.

Θ. Καθεστώς της ευθύνης

Η ευθύνη των χρηστών των υπηρεσιών πληρωμών στην PSD για μη εγκεκριμένες πράξεις πληρωμής, όπως ήδη αναφέρθηκε, έχει περιοριστεί. Από τη μία αυτό εξυπηρετεί τον θεμελιώδη στόχο της προστασίας του καταναλωτή ωστόσο δημιουργεί και προβληματισμούς από την πλευρά των παρόχων των υπηρεσιών πληρωμών. Έχει ασκηθεί η κριτική ότι επωμίζονται αδικαιολόγητα το συντριπτικά

²³⁶ Ωστόσο έχει διατυπωθεί και η αντίθετη άποψη. Βλέπε ενδεικτικά : Walburga Hametsberger (2006), σελ.191, Chris Skinner (2007),σελ.133, όπου σχολιάζοντας επί της πρότασης Οδηγίας διατυπώνει φόβους ότι θα οδηγήσει σε υπερβολική ρύθμιση μη αναγκαία για την επίτευξη των στόχων του SEPA με αποτέλεσμα να αντιδράσουν οι τράπεζες.

μεγαλύτερο ποσοστό ευθύνης. Επιπλέον αυτό δημιουργεί τον κίνδυνο για αύξηση της απάτης από την πλευρά των χρηστών.

I. Το θέμα της αυτορρύθμισης

Στην προσπάθεια της εναρμόνισης των συστημάτων πληρωμών, ο τραπεζικός τομέας ανέλαβε το σχεδιασμό των δομών και των εργαλείων για την επίτευξη του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών ενώ η Επιτροπή ανέλαβε να στηρίζει αυτή την προσπάθεια οριοθετώντας τις σχέσεις ανάμεσα στους παρόχους και τους χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών.

Το αποτέλεσμα ωστόσο αυτής της προσπάθειας, η PSD; ήταν ένα πολύ σύνθετο νομικό κείμενο που συνδύαζε τη δημιουργία μιας νέας κατηγορίας μη τραπεζικών παρόχων υπηρεσιών πληρωμών, των ιδρυμάτων πληρωμών, με τη γενικότερη νομοθετική ρύθμιση των υπηρεσιών πληρωμών για όλους τους παρόχους παρεμβαίνοντας ακόμα και σε θέματα που αρχικά είχαν ανατεθεί στη δικαιοδοσία των τελευταίων στα πλαίσια της αυτορρύθμισης.

Ενώ λοιπόν αρχικά η Οδηγία ήταν προορισμένη να ρυθμίζει τις σχέσεις των παρόχων με τους χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών, κάποιες προβλέψεις του τίτλου IV της Οδηγίας αγγίζουν τον ενδοτραπεζικό χώρο και άπτονται θεμάτων που αφορούν το εσωτερικό των παρόχων των υπηρεσιών πληρωμών όπως για παράδειγμα οι διατάξεις που αφορούν στην λήψη μιας πράξης πληρωμής και τους κανόνες για το χρόνο εκτέλεσης αυτής. Τέτοιες προβλέψεις διεισδύουν βαθιά στο λειτουργικό κομμάτι της παροχής υπηρεσιών πληρωμών οπου η παρέμβαση της Επιτροπής δεν κρίθηκε αναγκαία και κατά την κριτική ορισμένων, υπαγορεύτηκε από πολιτικές σκοπιμότητες²³⁷.

²³⁷ Βλέπε Chris Skinner(2008), σελ 116.

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Από την ανάλυση που προηγήθηκε κατέληξα στα εξής συμπεράσματα. Αναμφίβολα για να εξασφαλιστούν η αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών πληρωμών, οι δίκαιοι όροι ανταγωνισμού και ένα κατάλληλο επίπεδο προστασίας για τους χρήστες αυτών των υπηρεσιών, ένα αποτελεσματικό νομικό πλαίσιο κρίνεται απαραίτητο.

Στόχος της Οδηγίας 2007/64 ήταν να αντικατασταθεί το υπάρχον νομικό πλαίσιο για τις πληρωμές την Ευρώπη, το οποίο ήταν κατακερματισμένο καθώς βρισκόταν κυρίως στην εθνική νομοθεσία. Το ζητούμενο είναι με την νέα Οδηγία να επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό ενοποίηση, ασφάλεια δικαίου και απλούστευση της νομοθεσίας στον τομέα αυτό ώστε οι πληρωμές στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης να μπορούν να γίνονται εξίσου εύκολα, αποτελεσματικά και ασφαλώς όπως οι εγχώριες πληρωμές στο εσωτερικό των κρατών μελών.

Βασικός στόχος ήταν η τυποποίηση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων για χρήστες και παρόχους υπηρεσιών πληρωμών. Η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη για υψηλά επίπεδα προστασίας του καταναλωτή πρότεινε την υιοθέτηση κανόνων σχετικών με θέματα ασφάλειας των καταναλωτών.

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη την αναγκαιότητα εναρμόνισης, η επιλογή του κοινοτικού νομοθέτη για την ένταξη του κοινοτικού κανόνα στο εθνικό δίκαιο είναι αυτή της πλήρους εναρμόνισης. Ωστόσο η PSD αφήνει μεγάλα περιθώρια διακριτικής ευχέρειας στα κράτη μέλη να αποκλίνουν από το κοινό καθεστώς δημιουργώντας έτσι ένα σύνθετο σύστημα παρεκκλίσεων.

Παρόλο που επιτρέπονται μόνο παρεκκλίσεις οι οποίες έχουν ως στόχο να προσφέρουν ευνοϊκότερους όρους στους χρήστες των υπηρεσιών πληρωμών, αυτό δεν αλλάζει το γεγονός πως δημιουργείται ένα πολυδαίδαλο σύστημα κανόνων που δεν επιφέρει την επιθυμητή ασφάλεια δικαίου, πόσο μάλλον ενοποίηση των κανόνων σε όλα τα κράτη μέλη.

Επίσης ορισμένες παρεκκλίσεις έχουν ευρύτερα αποτελέσματα, όπως για παράδειγμα αυτές που σχετίζονται και με τις αρχές του ανταγωνισμού. Διατάξεις που αφήνουν ένα ευρύ περιθώριο διακριτικής ευχέρειας στα κράτη μέλη μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντική διαφοροποίηση στη μεταχείριση παρόμοιων συμπεριφορών.

Αξίζει να σημειωθεί πως η προσπάθεια προστασίας του καταναλωτή, με τη διάκριση καταναλωτή και επαγγελματία, και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, με την εξομίωσή τους με καταναλωτές, είναι εμφανής. Οι διατάξεις της Οδηγίας προς αυτή την κατεύθυνση είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές. Η προστασία λοιπόν των δύο αυτών ομάδων διευρύνεται τόσο προκαλώντας ακόμα και αντιδράσεις για το ασύμμετρο βάρος που επωμίζονται οι πάροχοι των υπηρεσιών πληρωμών έναντι των χρηστών.

Ακόμα και στα μέσα πληρωμών μικρής αξίας, που ως φθηνή και εύχρηστη εναλλακτική λύση δεν βαρύνονται με υπερβολικές απαιτήσεις, παρά το απλούστερο καθεστώς, στους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών παρέχεται με την Οδηγία επαρκής προστασία, ενόψει των κινδύνων που ενέχουν τα μέσα πληρωμών αυτά, ιδίως τα προπληρωμένα. Ωστόσο προβληματική δημιουργεί η δυνατότητα διαφορετικής ρύθμισης από τα κράτη μέλη για εθνικές πράξεις πληρωμών καθώς εντείνει την ούτως ή άλλως αμβλυμένη πλέον διάκριση εθνικών και διασυνοριακών πράξεων πληρωμής.

Τέλος, από τις ιδιαίτερα σημαντικές διατάξεις της Οδηγίας κρίνονται οι σχετικές με την προθεσμία εκτέλεσης. Είναι πολύ σημαντικό μετά τη λήψη της εντολής από τον πληρωτή, το ποσό της πράξης πληρωμής να είναι διαθέσιμο στο δικαιούχο το συντομότερο δυνατόν. Οι νέες προθεσμίες που καθιερώνονται είναι 1+1 ημέρα για τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών του πληρωτή ενώ ο πάροχος υπηρεσιών πληρωμών του δικαιούχου οφείλει με τη σειρά του να πιστώσει το λογαριασμό του δικαιούχου το αργότερο την ίδια εργάσιμη ημέρα κατά την οποία πιστώθηκε ο λογαριασμός του με το ποσό της πράξης πληρωμής. Η διαδικασία πληρωμών έτσι γίνεται σαφώς ταχύτερη, αποτελεσματικότερη και ενιαία για όλα τα κράτη μέλη.

Από τη μελέτη της Οδηγίας, του αγγλικού κατά κύριο λόγο κειμένου καθώς εντοπίστηκαν πολλά προβλήματα στην ελληνική μετάφρασή του, προκύπτουν κάποια ασαφή σημεία και αρκετά σημεία που μη ορίζοντας επακριβώς μία επιλογή για τον κανόνα που θα εφαρμοστεί καθιστούν ιδιαίτερα δυσχερή την επίτευξη της πλήρους ενοποίησης στα κράτη μέλη. Ακόμα και η επιλογή του «εργαλείου» της Οδηγίας έναντι Κανονισμού δημιουργεί προβλήματα καθώς επιτρέπει διαφοροποιήσεις κατά την ενσωμάτωση από τα κράτη μέλη. Συνεπώς ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα παρουσιάσει η επιλογή του έλληνα νομοθέτη σε κάθε μία από τις δυνατότητες παρέκκλισης που του προσφέρονται.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Πρωτογενείς πηγές

Directive 2007/64/EC- Final Text, Official Journal L 319 , 05/12/2007 P. 0001 – 0036

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on payment services in the internal market and amending Directives 97/7/EC, 2000/12/EC and 2002/65/EC ,COM/2005/0603 final

European Commission(2000): Communication to the Council and the European Parliament on Retail Payments in the Internal Market, COM(2000)36

European Commission (2002a): Internal Market DG-Financial Institutions, Working document on the new legal framework for consultation of interested parties

European Commission (2002b): Internal Market DG-Financial Institutions: Summary of responses on the working document

European Commission (2002c): Internal Market & Services DG, Working Document: A possible legal framework for the single payment area in the internal market-summary of responses

European Commission (2003): Communication to the Council and the European Parliament concerning a New Legal Framework for Payments in the Internal Market (Consultative Document), COM/2003/0718 final

European Commission (2007): Internal Market & Services DG Newsletter on Payment Services, December

European Commission (2008a): Internal Market & Services DG , Newsletter on Payment Services, November

European Commission(2008b) : Internal Market & Services DG ,Newsletter on Payment Services, March

EPC (2002): Euroland, our single payment area-Whitepaper on SEPA containing vision and declaration of Payments sector

EPC (2004) : Realization of SEPA Roadmap 2004-2010

EPC (2009) : Making SEPA a Reality - the definitive Guide to the Single Euro Payments Area

ECB(2003): Towards a Single Euro Payments Area - progress report

ECB (2004): Towards a single euro payments area - 3rd progress report

ECB (2006a): Single Euro Payments Area

ECB (2006b): Towards a single euro payments area - 4th progress report

ECB (2007a): SEPA: from concept to reality - 5th progress report

ECB (2007b): Joint statement by the European Central Bank and the European Commission welcoming the European Parliament's adoption of the Payment Services Directive

ECB (2008a): SEPA: Significant progress made but concerns need to be addressed without delay (6th SEPA progress report)

ECB (2008b): Joint statement by the European Commission and the European Central Bank welcoming the formal launch of SEPA payment instruments by EU banks

ECB (2009) : The expectations of the Eurosystem as regards the future of SEPA

Committee on Payment and Settlement Systems (CPSS) : Glossary of terms used in payments and settlement systems- 2003

Council of the European Union (2008): Press Release 2844th Council Meeting, Economic and Financial Affairs

Council of the European Union (2009): Conclusions on SEPA, 2922nd Economic and Financial Affairs Council meeting

Euro Banking Association (2007): Banks preparing for SEPA- Issues to be addressed to achieve SEPA Compliance

Capgemini consulting (2007) : SEPA-potential benefits at stake, Researching the impact of SEPA on the payments market and its stakeholders.

EKT(2006) : Γνώμη όσον αφορά πρόταση οδηγίας σχετικά με τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά (EKT/2006/21)

Σύσταση της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003 (2003/361/EK) σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων

Βιβλιογραφία και αρθρογραφία

Ξενόγλωσση

Cranston R. (2002) : *Principles of banking law*, Oxford university Press

Freshfields Bruckhaus Deringer (2007) : *Directive on payment services in the EU*, Briefing ,June 2007

Hametsberger W. (2006) : *European Banking and Financial services law*, Kluwer Law International

Loeber K. (2008) : The Payment Services Directive: new payments legislation in the single market, *Journal of International Banking & Financial Law*, volume 23/ issue 2, February.

Malaguti M. (2009): *The Payment Services Directive-Pitfalls between the Acquis Communautaire and National Implementation*, ECRI Research Report No. 9/March 2009.

Schmiedel H. (2007) : *The economic impact of the Single Euro Payments Area*, ECB Occasional Papers

Skinner Ch. (2007) : *The future of banking in a globalised world*, John Wiley & Sons.

Skinner Ch. (2008) :*The future of finance after SEPA*, John Wiley & Sons.

Wandhofer R. (2009): Seeking common ground. EPC advocates consistent implementation of the Payment Services Directive (PSD) in *EPC Newsletter*, Issue 1 January 2009.

Ελληνόγλωσση

Αγγελόπουλος Παναγιώτης (2008): *Τράπεζες και χρηματοπιστωτικό σύστημα Β΄ έκδοση (Αγορές-Προϊόντα- Κίνδυνοι)*, Αθήνα, εκδόσεις Σταμούλη.

Βελέντζας Γ. (2004): *Δίκαιο τραπεζών και τραπεζικών συμβάσεων (εργασιών)*, Θεσσαλονίκη, εκδόσεις ΙuS.

Γκόρτσος Χ. (2007a) : Δίκαιο προστασίας του καταναλωτή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών: περιεχόμενο και ιδιαιτερότητες , Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο. Β΄ Τριμηνία

Γκόρτσος Χ. (2007b) : *Ευρωπαϊκό Τραπεζικό Δίκαιο- Γενικό Μέρος*, (Πανεπιστημιακές παραδόσεις)

Γκόρτσος Χ. (2008a) : SEPA Από την θεωρία στην πράξη, *Ναυτεμπορική, Σάββατο 10 Μαΐου 2008*

Γκόρτσος Χ. (2008b) : Πόσο θα ωφελήσει τις ηλεκτρονικές πληρωμές η εφαρμογή του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ, *Κέρδος ειδική έκδοση, Πέμπτη 26 Ιουνίου 2008.*

Γκόρτσος Χ. (2008c) : Η Οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά: Συνολική θεώρηση, *Οικονομικό περιοδικό Επιλογή, Ιούνιος 2008*

Γκουλούσης Δ.[κ.α.] (2003) : *Ερμηνεία κατ' άρθρο της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, τόμος II: Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (άρθρα 1-80), Αθήνα-Κομοτηνή, εκδόσεις Α. Σάκκουλα.*

Λούβλης, Β.-Μπώλος Α. (2008) : *Δίκαιο προστασίας καταναλωτών-τόμος II, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, εκδόσεις Σάκκουλα.*

Καρύδης Γ. (2004) : *Ευρωπαϊκό δίκαιο επιχειρήσεων και ανταγωνισμού, Θεμελιώδεις ελευθερίες - Ανταγωνισμός - Κρατικές ενισχύσεις, Αθήνα- Κομοτηνή, εκδόσεις Α. Σάκκουλα.*

Μαλλέρον Α. (2007) : *Το δίκαιο του ηλεκτρονικού χρήματος, Αθήνα, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη*

Μικρουλέα Α. (2007) : *Ζητήματα αστικής ευθύνης τραπεζών κατά τη διενέργεια πληρωμών και μεταφορά κεφαλαίων, Αθήνα- Κομοτηνή, εκδόσεις Α. Σάκκουλα.*

Μούσης Ν. (2003) : *Ευρωπαϊκή Ένωση : δίκαιο - οικονομία – πολιτική, Αθήνα, εκδόσεις Παπαζήση.*

Παπαγιάννης Δ. (2007) : *Εισαγωγή στο ευρωπαϊκό δίκαιο, Αθήνα-Κομοτηνή, εκδόσεις Α. Σάκκουλα.*

Ρεπούσης Σπ. (2008): *Σύγχρονα τραπεζικά θέματα, Αθήνα –Θεσσαλονίκη, εκδόσεις Σάκκουλα*

Σινανιώτη-Μαρούδη Α.-Φαρσαρότας Ι. (2005) : *Ηλεκτρονική τραπεζική, Αθήνα-Κομοτηνή, εκδόσεις Α. Σάκκουλα.*

Σκανδάμης Ν. (2003) : *Ευρωπαϊκό δίκαιο, Αθήνα- Κομοτηνή, εκδόσεις Α. Σάκκουλα.*

Στεφάνου Κ.- Γκόρτσος Χ. (2006) : *Επίκαιρα θέματα διεθνούς και ευρωπαϊκού τραπεζικού δικαίου, Αθήνα, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη*

Ταβλαρίδης Κ. (2008) : *Οι ωφέλειες του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA) στις διάφορες κατηγορίες πελατών των τραπεζών, Οικονομικό περιοδικό Επιλογή, Ιούνιος 2008*

Ταγαράς Χ. (2002) : *Η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών, κεφαλαίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση : σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και υπό το φως των διατάξεων των συνθηκών του Άμστερνταμ και της Νίκαιας*, Αθήνα- Κομοτηνή , εκδόσεις Α. Σάκκουλα.

Τασσάκος Κ.(2008): Η επικείμενη αναθεώρηση του κοινοτικού δικαίου για την έκδοση και διαχείριση ηλεκτρονικού χρήματος , *Οικονομικό περιοδικό Επιλογή*, Ιούνιος 2008

Χατζόπουλος Β. (2000) : Τέσσερις στοιχειώδεις ελευθερίες, μία ενιαία ρύθμιση : η πρόσφατη νομολογία του ΔΕΚ σχετικά με τις οικονομικές και προσωπικές ελευθερίες της Συνθήκης , *Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου* τ.20, τεύχ.2, σελ.351.

Διευθύνσεις στο διαδίκτυο

<http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/index.htm#founding>

<http://www.ecb.int/paym/sepa/html/index.en.html>

<http://www.ecb.int/paym/sepa/components/legal/html/index.en.html>

<http://www.bis.org/publ/cpss00b.htm>

http://ec.europa.eu/internal_market/payments/sepa/index_en.htm

http://ec.europa.eu/internal_market/payments/framework/index_en.htm

http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa_vision_and_goals

<http://eng.bankofgreece.gr/sepa>

[http://www.consilium.europa.eu/App/newsroom/loadbook.aspx?BID=93&LANG=1
&cmsid=350](http://www.consilium.europa.eu/App/newsroom/loadbook.aspx?BID=93&LANG=1&cmsid=350)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

I

(Acts adopted under the EC Treaty/Euratom Treaty whose publication is obligatory)

DIRECTIVES

DIRECTIVE 2007/64/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL

of 13 November 2007

on payment services in the internal market amending Directives 97/7/EC, 2002/65/EC, 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 97/5/EC

(Text with EEA relevance)

THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty establishing the European Community, and in particular the first and third sentences of Article 47(2) and Article 95 thereof,

Having regard to the proposal from the Commission,

Having consulted the European Economic and Social Committee,

Having regard to the opinion of the European Central Bank ⁽¹⁾,

Acting in accordance with the procedure laid down in Article 251 of the Treaty ⁽²⁾,

Whereas:

(1) It is essential for the establishment of the internal market that all internal frontiers in the Community be dismantled so as to enable the free movement of goods, persons, services and capital. The proper operation of the single market in payment services is therefore vital. At present, however, the lack of harmonisation in this area hinders the operation of that market.

(2) Currently, the payment services markets of the Member States are organised separately, along national lines and the legal framework for payment services is fragmented into 27 national legal systems.

(3) Several Community acts have already been adopted in this area, namely Directive 97/5/EC of the European Parliament and of the Council of 27 January 1997 on cross-border credit transfers ⁽³⁾ and Regulation (EC) No 2560/2001 of the European Parliament and of the Council of 19 December 2001 on cross-border payments in euro ⁽⁴⁾, but these have not sufficiently remedied this situation any more than have Commission Recommendation 87/598/EEC of 8 December 1987 on a European Code of Conduct relating to electronic payment (relations between financial institutions, traders and service establishments, and consumers) ⁽⁵⁾, Commission Recommendation 88/590/EEC of 17 November 1988 concerning payment systems, and in particular the relationship between cardholder and card issuer ⁽⁶⁾, or Commission Recommendation 97/489/EC of 30 July 1997 concerning transactions by electronic payment instruments and in particular the relationship between issuer and holder ⁽⁷⁾. These measures continue to be insufficient. The co-existence of national provisions and an incomplete Community framework gives rise to confusion and a lack of legal certainty.

(4) It is vital, therefore, to establish at Community level a modern and coherent legal framework for payment services, whether or not the services are compatible with the system resulting from the financial sector initiative for a single euro payments area, which is neutral so as to ensure a level playing field for all payment systems, in order to maintain consumer choice, which should mean a considerable step forward in terms of consumer cost, safety and efficiency, as compared with the present national systems.

(5) That legal framework should ensure the coordination of national provisions on prudential requirements, the access of new payment service providers to the market, information requirements, and the respective rights and obligations

⁽¹⁾ OJ C 109, 9.5.2006, p. 10.

⁽²⁾ Opinion of the European Parliament of 24 April 2007 (not yet published in the Official Journal) and Council Decision of 15 October 2007.

⁽³⁾ OJ L 43, 14.2.1997, p. 25.

⁽⁴⁾ OJ L 344, 28.12.2001, p. 13.

⁽⁵⁾ OJ L 365, 24.12.1987, p. 72.

⁽⁶⁾ OJ L 317, 24.11.1988, p. 55.

⁽⁷⁾ OJ L 208, 2.8.1997, p. 52.

of payment services users and providers. Within that framework, the provisions of Regulation (EC) No 2560/2001, which created a single market for euro payments as far as prices are concerned, should be maintained. The provisions of Directive 97/5/EC and the recommendations made in Recommendations 87/598/EEC, 88/590/EEC and 97/489/EC should be integrated in a single act with binding force.

- (6) However, it is not appropriate for that legal framework to be fully comprehensive. Its application should be confined to payment service providers whose main activity consists in the provision of payment services to payment service users. Nor is it appropriate for it to apply to services where the transfer of funds from the payer to the payee or their transport is executed solely in bank notes and coins or where the transfer is based on a paper cheque, paper-based bill of exchange, promissory note or other instrument, paper-based vouchers or cards drawn upon a payment service provider or other party with a view to placing funds at the disposal of the payee. Furthermore, a differentiation should be made in the case of means offered by telecommunication, information technology or network operators to facilitate purchasing of digital goods or services, such as ring tones, music or digital newspapers, besides traditional voice services and their distribution to digital devices. The content of these goods or services may be produced either by a third party or by the operator, who may add intrinsic value to them in the form of access, distribution or search facilities. In the latter case, where the goods or services are distributed by one of those operators, or, for technical reasons, by a third party, and where they can be used only through digital devices, such as mobile phones or computers, that legal framework should not apply as the activity of the operator goes beyond a mere payment transaction. However, it is appropriate for that legal framework to apply to cases where the operator acts only as an intermediary who simply arranges for payment to be made to a third-party supplier.

- (7) Money remittance is a simple payment service that is usually based on cash provided by a payer to a payment service provider, which remits the corresponding amount, for example via communication network, to a payee or to another payment service provider acting on behalf of the payee. In some Member States supermarkets, merchants and other retailers provide to the public a corresponding service enabling the payment of utility and other regular household bills. Those bill-paying services should be treated as money remittance as defined in this Directive, unless the competent authorities consider the activity to fall under another payment service listed in the Annex.

- (8) It is necessary to specify the categories of payment service providers which may legitimately provide payment services throughout the Community, namely, credit institutions which take deposits from users that can be used to fund

payment transactions and which should continue to be subject to the prudential requirements under Directive 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions ⁽¹⁾, electronic money institutions which issue electronic money that can be used to fund payment transactions and which should continue to be subject to the prudential requirements under Directive 2000/46/EC of the European Parliament and of the Council of 18 September 2000 on the taking-up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions ⁽²⁾, and post office giro institutions which are so entitled under national law.

- (9) This Directive should lay down rules on the execution of payment transactions where the funds are electronic money, as defined in Article 1(3)(b) of Directive 2000/46/EC. This Directive should, however, neither regulate issuance of electronic money nor amend the prudential regulation of electronic money institutions as provided for in Directive 2000/46/EC. Therefore, payment institutions should not be allowed to issue electronic money.

- (10) However, in order to remove legal barriers to market entry, it is necessary to establish a single licence for all providers of payment services which are not connected to taking deposits or issuing electronic money. It is appropriate, therefore, to introduce a new category of payment service providers, 'payment institutions', by providing for the authorisation, subject to a set of strict and comprehensive conditions, of legal persons outside the existing categories to provide payment services throughout the Community. Thus, the same conditions would apply Community-wide to such services.

- (11) The conditions for granting and maintaining authorisation as payment institutions should include prudential requirements proportionate to the operational and financial risks faced by such bodies in the course of their business. In this connection, there is a need for a sound regime of initial capital combined with ongoing capital which could be elaborated in a more sophisticated way in due course depending on the needs of the market. Due to the range of variety in the payments services area, this Directive should allow various methods combined with a certain range of supervisory discretion to ensure that the same risks are treated the same way for all payment service providers. The requirements for the payment institutions should reflect the fact that payment institutions engage in more specialised and limited activities, thus generating risks that are narrower and easier to monitor and control than those that arise across the broader spectrum of activities of credit

⁽¹⁾ OJ L 177, 30.6.2006, p. 1. Directive as amended by Commission Directive 2007/44/EC (OJ L 247, 21.9.2007, p. 1).

⁽²⁾ OJ L 275, 27.10.2000, p. 39.

institutions. In particular, payment institutions should be prohibited from accepting deposits from users and permitted to use funds received from users only for rendering payment services. Provision should be made for client funds to be kept separate from the payment institution's funds for other business activities. Payment institutions should also be made subject to effective anti-money laundering and anti-terrorist financing requirements.

ensure equality of treatment, Member States should apply to payment institutions no requirements other than those provided for in this Directive. However, all decisions made by the competent authorities should be contestable before the courts. In addition, the tasks of the competent authorities should be without prejudice to the oversight of payment systems, which, in line with the fourth indent of Article 105(2) of the Treaty, is a task to be carried out by the European System of Central Banks.

- (12) Payment institutions should draw up their annual and consolidated accounts in accordance with Council Directive 78/660/EEC of 25 July 1978 on the annual accounts of certain types of companies⁽¹⁾ and, where applicable, Council Directive 83/349/EEC of 13 June 1983 on consolidated accounts⁽²⁾ and Council Directive 86/635/EEC of 8 December 1986 on the annual accounts and consolidated accounts of banks and other financial institutions⁽³⁾. The annual accounts and consolidated accounts should be audited, unless the payment institution is exempted from this obligation under Directive 78/660/EEC and, where applicable, Directives 83/349/EEC and 86/635/EEC.
- (13) This Directive should regulate the granting of credit by payment institutions, i.e. the granting of credit lines and the issuance of credit cards, only where it is closely linked to payment services. Only if credit is granted in order to facilitate payment services and such credit is of a short-term nature and is granted for a period not exceeding twelve months, including on a revolving basis, is it appropriate to allow payment institutions to grant such credit with regard to their cross-border activities, on condition that it is refinanced using mainly the payment institution's own funds, as well as other funds from the capital markets, but not the funds held on behalf of clients for payment services. The above should be without prejudice to Council Directive 87/102/EEC of 22 December 1986 for the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning consumer credit⁽⁴⁾ or other relevant Community or national legislation regarding conditions for granting credit to consumers not harmonised by this Directive.
- (14) It is necessary for the Member States to designate the authorities responsible for granting authorisations to payment institutions, carrying out controls and deciding on the withdrawal of those authorisations. In order to
- (15) Given the desirability of registering the identity and whereabouts of all persons providing remittance services and of according them all a measure of acceptance, irrespective of whether they are able to meet the full range of conditions for authorisation as payment institutions, so that none are forced into the black economy and bring all persons providing remittance service within the ambit of certain minimum legal and regulatory requirements, it is appropriate and in line with the rationale of Special Recommendation VI of the Financial Action Task Force on Money Laundering to provide a mechanism whereby payment service providers unable to meet all those conditions may nevertheless be treated as payment institutions. For those purposes, Member States should enter such persons in the register of payment institutions while not applying all or part of the conditions for authorisation. However, it is essential to make the possibility of waiver subject to strict requirements relating to the volume of payment transactions. Payment institutions benefiting from a waiver should have neither the right of establishment nor the freedom to provide services, nor should they indirectly exercise those rights when being a member of a payment system.
- (16) It is essential for any payment service provider to be able to access the services of technical infrastructures of payment systems. Such access should, however, be subject to appropriate requirements in order to ensure integrity and stability of those systems. Each payment service provider applying for a participation in a payment system should furnish proof to the participants of the payment system that its internal arrangements are sufficiently robust against all kinds of risk. These payment systems typically include e.g. the four-party card schemes as well as major systems processing credit transfers and direct debits. In order to ensure equality of treatment throughout the Community as between the different categories of authorised payment service providers, according to the terms of their licence, it is necessary to clarify the rules concerning access to the provision of payment services and access to payment systems. Provision should be made for the non-discriminatory treatment of authorised payment institutions and credit institutions so that any payment service provider competing in the internal market is able to use the services of the technical infrastructures of these payment systems under the same conditions. It is appropriate to provide for different treatment for authorised payment service providers and for those benefiting from a waiver under this Directive as well as from the waiver under the Article 8 of the Directive 2000/46/EC, due to the differences in their
- ⁽¹⁾ OJ L 222, 14.8.1978, p. 11. Directive as last amended by Directive 2006/46/EC of the European Parliament and of the Council (OJ L 224, 16.8.2006, p. 1).
- ⁽²⁾ OJ L 193, 18.7.1983, p. 1. Directive as last amended by Directive 2006/99/EC (OJ L 363, 20.12.2006, p. 137).
- ⁽³⁾ OJ L 372, 31.12.1986, p. 1. Directive as last amended by Directive 2006/46/EC.
- ⁽⁴⁾ OJ L 42, 12.2.1987, p. 48. Directive as last amended by Directive 98/7/EC of the European Parliament and of the Council (OJ L 101, 14.1.1998, p. 17).

prudential framework. In any case differences in price conditions should be allowed only when this is motivated by differences in costs induced by the payment service providers. This should be without prejudice to Member States' right to limit access to systemically important systems in accordance with Directive 98/26/EC of the European Parliament and of the Council of 19 May 1998 on settlement finality in payment and securities settlement systems ⁽¹⁾ and without prejudice to the competence of the European Central Bank and the European System of Central Banks (ESCB), as laid down in Article 105(2) of the Treaty and Article 3(1) and Article 22 of the Statute of the ESCB, concerning access to payment systems.

(17) The provisions of the access to payment systems should not apply to systems set up and operated by a single payment service provider. Those payment systems can operate either in direct competition to payment systems, or, more typically, in a market niche not adequately covered by payment systems. They typically cover three-party schemes, such as three party card schemes, payment services offered by telecommunication providers or money remittance services where the scheme operator is the payment service provider to both the payer and payee as well as internal systems of banking groups. In order to stimulate the competition that can be provided by such payment systems to established mainstream payment systems, it should in principle not be appropriate to grant third parties access to these payment systems. Nevertheless, such systems should always be subject to Community and national competition rules which may require that access be granted to the schemes in order to maintain effective competition in payments markets.

(18) A set of rules should be established in order to ensure transparency of conditions and information requirements for payment services.

(19) This Directive should apply neither to payment transactions made in cash since a single payments market for cash already exists nor to payment transactions based on paper cheques since, by their nature, they cannot be processed as efficiently as other means of payment. Good practice in this area should, however, be based on the principles set out in this Directive.

(20) As consumers and enterprises are not in the same position, they do not need the same level of protection. While it is important to guarantee consumers' rights by provisions which cannot be derogated from by contract, it is reasonable to let enterprises and organisations agree otherwise. However, Member States should have the possibility to provide that micro-enterprises, as defined by Commission Recommendation 2003/361/EC of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and

medium-sized enterprises ⁽²⁾, should be treated in the same way as consumers. In any case, certain core provisions of this Directive should always be applicable irrespective of the status of the user.

(21) This Directive should specify the obligations on payment service providers as regards the provision of information to the payment service users who should receive the same high level of clear information about payment services in order to make well-informed choices and be able to shop around within the EU. In the interest of transparency this Directive should lay down the harmonised requirements needed to ensure that necessary and sufficient information is given to the payment service users with regard to the payment service contract and the payment transactions. In order to promote smooth functioning of the single market in payment services, Member States should be able to adopt only those information provisions laid down in this Directive.

(22) Consumers should be protected against unfair and misleading practices in line with Directive 2005/29/EC of the European Parliament and the Council of 11 May 2005 concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market ⁽³⁾ as well as Directive 2000/31/EC of the European Parliament and the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market (Directive on electronic commerce) ⁽⁴⁾ and Directive 2002/65/EC of the European Parliament and the Council of 23 September 2002 concerning the distance marketing of consumer financial services ⁽⁵⁾. The additional provisions in those Directives continue to be applicable. However, the relationship of the pre-contractual information requirements between this Directive and Directive 2002/65/EC should, in particular, be clarified.

(23) The information required should be proportionate to the needs of users and communicated in a standard manner. However, the information requirements for a single payment transaction should be different from those of a framework contract which provides for the series of payment transactions.

(24) In practice, framework contracts and the payment transactions covered by them are far more common and economically important than single payment transactions. If there is a payment account or a specific payment instrument, a framework contract is required. Therefore, the requirements for prior information on framework contracts should be quite comprehensive and information should always be provided on paper or on another durable medium, such as printouts by account printers, floppy disks, CD-ROMs, DVDs and hard drives of personal

⁽²⁾ OJ L 124, 20.5.2003, p. 36.

⁽³⁾ OJ L 149, 11.6.2005, p. 22.

⁽⁴⁾ OJ L 178, 17.7.2000, p. 1.

⁽⁵⁾ OJ L 271, 9.10.2002, p. 16. Directive as amended by Directive 2005/29/EC.

⁽¹⁾ OJ L 166, 11.6.1998, p. 45.

computers on which electronic mail can be stored, and Internet sites, as long as such sites are accessible for future reference for a period of time adequate for the purposes of information and allow the unchanged reproduction of the information stored. However, it should be possible for the payment service provider and the payment service user to agree in the framework contract on the manner in which subsequent information on executed payment transactions is given, for instance, that in Internet banking all information on the payment account is made available online.

(25) In single payment transactions only the essential information should always be given on the payment service provider's own initiative. As the payer is usually present when he gives the payment order, it is not necessary to require that information should in every case be provided on paper or on another durable medium. The payment service provider may give information orally over the counter or make it otherwise easily accessible, for example by keeping the conditions on a notice board on the premises. Information should also be given on where other more detailed information is available (e.g. the address of the website). However, if the consumer so requests, the essential information should be given on paper or on another durable medium.

(26) This Directive should provide for the consumer's right to receive relevant information free of charge before he is bound by any payment service contract. The consumer should also be able to request prior information as well as the framework contract, on paper, free of charge at any time during the contractual relationship, so as to enable him to compare payment service providers' services and their conditions and in case of any dispute verify his contractual rights and obligations. Those provisions should be compatible with Directive 2002/65/EC. The explicit provisions on free information in this Directive should not have the effect of allowing charges to be imposed for the provision of information to consumers under other applicable Directives.

(27) The way in which the required information is to be given by the payment service provider to the payment service user should take into account the needs of the latter as well as practical technical aspects and cost-efficiency depending on the situation with regard to the agreement in the respective payment service contract. Thus, this Directive should distinguish between two ways in which information is to be given by the payment service provider: either the information should be provided, i.e. actively communicated by the payment service provider at the appropriate time as required by this Directive without further prompting by the payment service user, or the information should be made available to the payment service user, taking into account any request he may have for further information. In the latter case, the payment service user should take some active steps in order to obtain the information, such as requesting it explicitly from the payment service provider, logging into bank account mail box or inserting a bank

card into printer for account statements. For such purposes the payment service provider should ensure that access to the information is possible and that the information is available to the payment service user.

(28) In addition, the consumer should receive basic information on executed payment transactions for no additional charge. In the case of a single payment transaction the payment service provider should not charge separately for this information. Similarly, the subsequent monthly information on payment transactions under a framework contract should be given free of charge. However, taking into account the importance of transparency in pricing and differing customer needs, the parties should be able to agree on charges for more frequent or additional information. In order to take into account different national practices, Member States should be allowed to set rules requiring that monthly paper-based statements of payment accounts are always to be given free of charge.

(29) In order to facilitate customer mobility, it should be possible for consumers to terminate a framework contract after the expiry of a year without incurring charges. For consumers, the period of notice agreed should be no longer than a month, and for payment service providers no shorter than two months. This Directive should be without prejudice to the payment service provider's obligation to terminate the payment service contract in exceptional circumstances under other relevant Community or national legislation, such as legislation on money laundering and terrorist financing, any action targeting the freezing of funds, or any specific measure linked to the prevention and investigation of crimes.

(30) Low value payment instruments should be a cheap and easy-to-use alternative in the case of low-priced goods and services and should not be overburdened by excessive requirements. The relevant information requirements and rules on their execution should therefore be limited to essential information, taking also into account technical capabilities that can justifiably be expected from instruments dedicated to low value payments. Despite the lighter regime payment service users should benefit from adequate protection considering the limited risks posed by those payment instruments, especially with regard to prepaid payment instruments.

(31) In order to reduce the risks and consequences of unauthorised or incorrectly executed payment transactions the payment service user should inform the payment service provider as soon as possible about any contestations concerning allegedly unauthorised or incorrectly executed payment transactions provided that the payment service provider has fulfilled his information obligations under this Directive. If the notification deadline is met by the payment service user, he should be able to pursue those claims within the prescription periods pursuant to national law. This Directive should not affect other claims between payment service users and payment service providers.

- (32) In order to provide an incentive for the payment service user to notify, without undue delay, his provider of any theft or loss of a payment instrument and thus to reduce the risk of unauthorised payment transactions, the user should be liable only for a limited amount, unless the payment service user has acted fraudulently or with gross negligence. Moreover, once a user has notified a payment service provider that his payment instrument may have been compromised, the user should not be required to cover any further losses stemming from unauthorised use of that instrument. This Directive should be without prejudice to the payment service providers' responsibility for technical security of their own products.
- (33) In order to assess possible negligence by the payment service user, account should be taken of all the circumstances. The evidence and degree of alleged negligence should be evaluated according to national law. Contractual terms and conditions relating to the provision and use of a payment instrument, the effect of which would be to increase the burden of proof on the consumer or to reduce the burden of proof on the issuer should be considered null and void.
- (34) However, Member States should be able to establish less stringent rules than mentioned above in order to maintain existing levels of consumer protection and promote trust in the safe usage of electronic payment instruments. The fact that different payment instruments involve different risks should be taken into account accordingly thus promoting the issuance of safer instruments. Member States should be allowed to reduce or completely waive the payer's liability except where the payer has acted fraudulently.
- (35) Provisions should be made for the allocation of losses in the case of unauthorised payment transactions. Different provisions may apply to payment service users who are not consumers, since such users are normally in a better position to assess the risk of fraud and take countervailing measures.
- (36) This Directive should lay down rules for a refund to protect the consumer when the executed payment transaction exceeds the amount which could reasonably have been expected. Payment service providers should be able to provide even more favourable terms to their customers and, for example, refund any disputed payment transactions. In cases where the user makes a claim for the refund of a payment transaction refund rights should affect neither the liability of the payer vis-à-vis the payee from the underlying relationship, e.g. for goods or services ordered, consumed or legitimately charged, nor the users rights with regard to revocation of a payment order.
- (37) For financial planning and the fulfilment of payment obligations in due time, consumers and enterprises need to have certainty on the length of time that the execution of a payment order takes. Therefore, this Directive should introduce a point in time at which rights and obligations take effect, namely, when the payment service provider receives the payment order, including when he has had the opportunity to receive it through the means of communication agreed in the payment service contract, notwithstanding any prior involvement in the process leading up to the creation and transmission of the payment order, e.g. security and availability of funds checks, information on the use of the personal identity number or issuance of a payment promise. Furthermore, the receipt of a payment order should occur when the payer's payment service provider receives the payment order to be debited from the payer's account. The day or moment in time when a payee transmits to his service provider payment orders for the collection e.g. of card payment or of direct debits or when the payee is granted a pre-financing on the related amounts by his payment service provider (by way of a contingent credit to his account) should have no relevance in this respect. Users should be able to rely on the proper execution of a complete and valid payment order if the payment service provider has no contractual or statutory ground for refusal. If the payment service provider refuses a payment order, the refusal and the reason therefor should be communicated to the payment service user at the earliest opportunity subject to the requirements of Community and national law.
- (38) In view of the speed with which modern fully automated payment systems process payment transactions, which means that after a certain point in time payment orders cannot be revoked without high manual intervention costs, it is necessary to specify a clear deadline for payment revocations. However, depending on the type of the payment service and the payment order, the point in time may be varied by agreement between the parties. Revocation, in this context, is applicable only to the relationship between a payment service user and payment service provider, thus being without prejudice to the irrevocability and finality of payment transactions in payment systems.
- (39) Such irrevocability should not affect a payment service provider's right or obligation under the laws of some Member States, based on the payer's framework contract or national laws, regulations, administrative provisions or guidelines, to reimburse the payer with the amount of the executed payment transaction in the event of a dispute between the payer and the payee. Such reimbursement should be considered to be a new payment order. Except for those cases, legal disputes arising within the relationship underlying the payment order should be settled only between the payer and the payee.
- (40) It is essential, for the fully integrated straight-through processing of payments and for legal certainty with respect to the fulfilment of any underlying obligation between payment service users, that the full amount transferred by the payer should be credited to the account of the payee.

Accordingly, it should not be possible for any of the intermediaries involved in the execution of payment transactions to make deductions from the amount transferred. However, it should be possible for the payee to enter into an agreement with his payment service provider under which the latter may deduct his own charges. Nevertheless, in order to enable the payee to verify that the amount due is correctly paid, subsequent information provided on the payment transaction should indicate not only the full amount of funds transferred but also the amount of any charges.

should apply. The periods above could be extended by an additional business day, if a payment order is given on paper. This allows the continued provision of payment services for those consumers who are used to paper documents only. When a direct debit scheme is used the payee's payment service provider should transmit the collection order within the time limits agreed between the payee and his payment service provider, enabling settlement at the agreed due date. In view of the fact that national payment infrastructures are often highly efficient and in order to prevent any deterioration in current service levels, Member States should be allowed to maintain or set rules specifying an execution time shorter than one business day, where appropriate.

- (41) With regard to charges, experience has shown that the sharing of charges between a payer and a payee is the most efficient system since it facilitates the straight-through processing of payments. Provision should therefore be made for charges to be levied, in the normal course, directly on the payer and the payee by their respective payment service providers. However, that should apply only where the payment transaction does not require currency exchange. The amount of any charges levied may also be zero as the provisions of this Directive do not affect the practice whereby the payment service provider does not charge consumers for crediting their accounts. Similarly, depending on the contract terms, a payment service provider may charge only the payee (merchant) for the use of the payment service, which has the effect that no charges are imposed on the payer. The charging of the payment systems may be in the form of a subscription fee. The provisions on the amount transferred or any charges levied have no direct impact on pricing between payment service providers or any intermediaries.
- (42) In order to promote transparency and competition, the payment service provider should not prevent the payee from requesting a charge from the payer for using a specific payment instrument. While the payee should be free to levy charges for the use of a certain payment instrument, Member States may decide whether they forbid or limit any such practice where, in their view, this may be warranted in view of abusive pricing or pricing which may have a negative impact on the use of a certain payment instrument taking into account the need to encourage competition and the use of efficient payment instruments.
- (43) In order to improve the efficiency of payments throughout the Community, all payment orders initiated by the payer and denominated in euro or the currency of a Member State outside the euro area, including credit transfers and money remittances, should be subject to a maximum one-day execution time. For all other payments, such as payments initiated by or through a payee, including direct debits and card payments, in the absence of an explicit agreement between the payment service provider and the payer setting a longer execution time, the same one-day execution time should apply.
- (44) The provisions on execution for the full amount and execution time should constitute good practice where one of the service providers is not located in the Community.
- (45) It is essential for payment service users to know the real costs and charges of payment services in order to make their choice. Accordingly, the use of non-transparent pricing methods should not be allowed, since it is commonly accepted that those methods make it extremely difficult for users to establish the real price of the payment service. Specifically, the use of value dating to the disadvantage of the user should not be permitted.
- (46) The smooth and efficient functioning of the payment system depends on the user being able to rely on the payment service provider executing the payment transaction correctly and within the agreed time. Usually, the provider is in the position to assess the risks involved in the payment transaction. It is the provider that provides the payments system, makes arrangements to recall misplaced or wrongly allocated funds and decides in most cases on the intermediaries involved in the execution of a payment transaction. In view of all those considerations, it is entirely appropriate, except under abnormal and unforeseeable circumstances, to impose liability on the payment service provider in respect of execution of a payment transaction accepted from the user, except for the payee's payment service provider's acts and omissions for whose selection solely the payee is responsible. However, in order not to leave the payer unprotected in unlikely constellations where it may remain open (*non liquet*) whether the payment amount was duly received by the payee's payment service provider or not, the corresponding burden of proof should lie upon the payer's payment service provider. As a rule, it can be expected that the intermediary institution, usually a 'neutral' body like a central bank or a clearing house, transferring the payment amount from the sending to the receiving payment service provider will store the account data and be able to furnish the latter whenever this may be necessary. Whenever the payment amount has been

credited to the receiving payment service provider's account, the payee should immediately have a claim against his payment service provider for credit to his account.

(47) The payer's payment service provider should assume liability for correct payment execution, including, in particular the full amount of the payment transaction and execution time, and full responsibility for any failure by other parties in the payment chain up to the account of the payee. As a result of that liability the payment service provider of the payer should, where the full amount is not credited to the payee's payment service provider, correct the payment transaction or without undue delay refund to the payer the relevant amount of that transaction, without prejudice to any other claims which may be made in accordance with national law. This Directive should concern only contractual obligations and responsibilities between the payment service user and his payment service provider. However, the proper functioning of credit transfers and other payment services requires that payment service providers and their intermediaries, such as processors, have contracts where their mutual rights and obligations are agreed upon. Questions related to liabilities form an essential part of these uniform contracts. To ensure the reliability among payment service providers and intermediaries taking part in a payment transaction, legal certainty is necessary to the effect that a non-responsible payment service provider is compensated for losses incurred or sums paid under the provisions of this Directive relating to liability. Further rights and details of content of recourse and how to handle claims towards the payment service provider or intermediary attributable to a defective payment transaction should be left to be defined by contractual arrangements.

(48) It should be possible for the payment service provider to specify unambiguously the information required to execute a payment order correctly. On the other hand, however, in order to avoid fragmentation and jeopardising the setting-up of integrated payment systems in the Community, Member States should not be allowed to require a particular identifier to be used for payment transactions. However, this should not prevent Member States from requiring the payment service provider of the payer to act in due diligence and verify, where technically possible and without requiring manual intervention, the coherence of the unique identifier, and where the unique identifier is found to be incoherent, to refuse the payment order and inform the payer thereof. The liability of the payment service provider should be limited to the correct execution of the payment transaction in accordance with the payment order of the payment service user.

(49) In order to facilitate effective fraud prevention and combat payment fraud across the Community, provision should be made for the efficient exchange of data between payment service providers who should be allowed to collect, process and exchange personal data relating to persons involved in payment fraud. All those activities should be conducted in compliance with Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the

protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data ⁽¹⁾.

(50) It is necessary to ensure the effective enforcement of the provisions of national law adopted pursuant to this Directive. Appropriate procedures should therefore be established by means of which it will be possible to pursue complaints against payment service providers which do not comply with those provisions and to ensure that, where appropriate, effective, proportionate and dissuasive penalties are imposed.

(51) Without prejudice to the right of customers to bring action in the courts, Member States should ensure an easily accessible and cost-sensitive out-of-court resolution of conflicts between payment service providers and consumers arising from the rights and obligations set out in this Directive. Article 5(2) of the Rome Convention on the law applicable to contractual obligations ⁽²⁾ ensures that the protection afforded to consumers by the mandatory rules of the law of the country in which they have their habitual residence may not be undermined by any contractual terms on law applicable.

(52) Member States should determine whether the competent authorities designated for granting authorisation to payment institutions might also be the competent authorities with regard to out-of-court complaint and redress procedures.

(53) This Directive should be without prejudice to provisions of national law relating to the consequences as regards liability of inaccuracy in the expression or transmission of a statement.

(54) Since it is necessary to review the efficient functioning of this Directive and to monitor progress on the establishment of a single payment market, the Commission should be required to produce a report three years after the end of the transposition period of this Directive. With regard to the global integration of financial services and harmonised consumer protection also beyond the efficient functioning of this Directive focal points of the review should be the possible need to expand the scope of application with regard to non-EU currencies and to payment transactions where only one payment service provider concerned is located in the Community.

(55) Since the provisions of this Directive replace those of Directive 97/5/EC, that Directive should be repealed.

(56) It is necessary to lay down more detailed rules concerning the fraudulent use of payment cards, an area currently covered by Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council of 20 May 1997 on the protection of

⁽¹⁾ OJ L 281, 23.11.1995, p. 31. Directive as amended by Regulation (EC) No 1882/2003 (OJ L 284, 31.10.2003, p. 1).

⁽²⁾ OJ C 27, 26.1.1998, p. 34.

consumers in respect of distance contracts ⁽¹⁾ and Directive 2002/65/EC. Those Directives should therefore be amended accordingly.

(57) Since, pursuant to Directive 2006/48/EC, financial institutions are not subject to the rules applicable to credit institutions, they should be made subject to the same requirements as payment institutions so that they are able to provide payment services throughout the Community. Directive 2006/48/EC should therefore be amended accordingly.

(58) Since money remittance is defined in this Directive as a payment service which requires an authorisation for a payment institution or a registration for some natural or legal persons benefiting from a waiver clause under certain circumstances specified in the provisions of this Directive, Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing ⁽²⁾ should be amended accordingly.

(59) In the interests of legal certainty, it is appropriate to make transitional arrangements in accordance with which persons who have commenced the activities of payment institutions in accordance with the national law in force before the entry into force of this Directive may continue those activities within the Member State concerned for a specified period.

(60) Since the objective of this Directive, namely, the establishment of a single market in payment services, cannot be sufficiently achieved by the Member States because it requires the harmonisation of a multitude of different rules currently existing in the legal systems of the various Member States and can therefore be better achieved at Community level, the Community may adopt measures, in accordance with the principle of subsidiarity as set out in Article 5 of the Treaty. In accordance with the principle of proportionality, as set out in that Article, this Directive does not go beyond what is necessary in order to achieve that objective.

(61) The measures necessary for the implementation of this Directive should be adopted in accordance with Council Decision 1999/468/EC of 28 June 1999 laying down the procedures for the exercise of implementing powers conferred on the Commission ⁽³⁾.

(62) In particular, the Commission should be empowered to adopt implementing provisions in order to take account of technological and market developments. Since those measures are of general scope and are designed to amend non-essential elements of this Directive, they must be

adopted in accordance with the regulatory procedure with scrutiny provided for in Article 5a of Decision 1999/468/EC.

(63) In accordance with point 34 of the Interinstitutional Agreement on better law-making ⁽⁴⁾, Member States are encouraged to draw up, for themselves and in the interest of the Community, their own tables illustrating, as far as possible, the correlation between this Directive and the transposition measures, and to make them public,

HAVE ADOPTED THIS DIRECTIVE:

TITLE I

SUBJECT MATTER, SCOPE AND DEFINITIONS

Article 1

Subject matter

1. This Directive lays down the rules in accordance with which Member States shall distinguish the following six categories of payment service provider:

- (a) credit institutions within the meaning of Article 4(1)(a) of Directive 2006/48/EC;
- (b) electronic money institutions within the meaning of Article 1(3)(a) of Directive 2000/46/EC;
- (c) post office giro institutions which are entitled under national law to provide payment services;
- (d) payment institutions within the meaning of this Directive;
- (e) the European Central Bank and national central banks when not acting in their capacity as monetary authority or other public authorities;
- (f) Member States or their regional or local authorities when not acting in their capacity as public authorities.

2. This Directive also lays down rules concerning transparency of conditions and information requirements for payment services, and the respective rights and obligations of payment service users and payment service providers in relation to the provision of payment services as a regular occupation or business activity.

Article 2

Scope

1. This Directive shall apply to payment services provided within the Community. However, with the exception of Article 73, Titles III and IV shall apply only where both the payer's payment service provider and the payee's payment service provider are, or the sole payment service provider in the payment transaction is, located in the Community.

⁽¹⁾ OJ L 144, 4.6.1997, p. 19. Directive as last amended by Directive 2005/29/EC.

⁽²⁾ OJ L 309, 25.11.2005, p. 15.

⁽³⁾ OJ L 184, 17.7.1999, p. 23. Decision as amended by Decision 2006/512/EC (OJ L 200, 22.7.2006, p. 11).

⁽⁴⁾ OJ C 321, 31.12.2003, p. 1.

2. Titles III and IV shall apply to payment services made in euro or the currency of a Member State outside the euro area.

3. Member States may waive the application of all or part of the provisions of this Directive to the institutions referred to in Article 2 of Directive 2006/48/EC, with the exception of those referred to in the first and second indent of that article.

Article 3

Negative scope

This Directive shall apply to none of the following:

- (a) payment transactions made exclusively in cash directly from the payer to the payee, without any intermediary intervention;
- (b) payment transactions from the payer to the payee through a commercial agent authorised to negotiate or conclude the sale or purchase of goods or services on behalf of the payer or the payee;
- (c) professional physical transport of banknotes and coins, including their collection, processing and delivery;
- (d) payment transactions consisting of the non-professional cash collection and delivery within the framework of a non-profit or charitable activity;
- (e) services where cash is provided by the payee to the payer as part of a payment transaction following an explicit request by the payment service user just before the execution of the payment transaction through a payment for the purchase of goods or services;
- (f) money exchange business, that is to say, cash-to-cash operations, where the funds are not held on a payment account;
- (g) payment transactions based on any of the following documents drawn on the payment service provider with a view to placing funds at the disposal of the payee:
 - (i) paper cheques in accordance with the Geneva Convention of 19 March 1931 providing a uniform law for cheques;
 - (ii) paper cheques similar to those referred to in point (i) and governed by the laws of Member States which are not party to the Geneva Convention of 19 March 1931 providing a uniform law for cheques;
 - (iii) paper-based drafts in accordance with the Geneva Convention of 7 June 1930 providing a uniform law for bills of exchange and promissory notes;
 - (iv) paper-based drafts similar to those referred to in point (iii) and governed by the laws of Member States which are not party to the Geneva Convention of 7 June 1930 providing a uniform law for bills of exchange and promissory notes;
- (v) paper-based vouchers;
- (vi) paper-based traveller's cheques; or
- (vii) paper-based postal money orders as defined by the Universal Postal Union;
- (h) payment transactions carried out within a payment or securities settlement system between settlement agents, central counterparties, clearing houses and/or central banks and other participants of the system, and payment service providers, without prejudice to Article 28;
- (i) payment transactions related to securities asset servicing, including dividends, income or other distributions, or redemption or sale, carried out by persons referred to in point (h) or by investment firms, credit institutions, collective investment undertakings or asset management companies providing investment services and any other entities allowed to have the custody of financial instruments;
- (j) services provided by technical service providers, which support the provision of payment services, without them entering at any time into possession of the funds to be transferred, including processing and storage of data, trust and privacy protection services, data and entity authentication, information technology (IT) and communication network provision, provision and maintenance of terminals and devices used for payment services;
- (k) services based on instruments that can be used to acquire goods or services only in the premises used by the issuer or under a commercial agreement with the issuer either within a limited network of service providers or for a limited range of goods or services;
- (l) payment transactions executed by means of any telecommunication, digital or IT device, where the goods or services purchased are delivered to and are to be used through a telecommunication, digital or IT device, provided that the telecommunication, digital or IT operator does not act only as an intermediary between the payment service user and the supplier of the goods and services;
- (m) payment transactions carried out between payment service providers, their agents or branches for their own account;
- (n) payment transactions between a parent undertaking and its subsidiary or between subsidiaries of the same parent undertaking, without any intermediary intervention by a payment service provider other than an undertaking belonging to the same group; or

- (o) services by providers to withdraw cash by means of automated teller machines acting on behalf of one or more card issuers, which are not a party to the framework contract with the customer withdrawing money from a payment account, on condition that these providers do not conduct other payment services as listed in the Annex.

Article 4

Definitions

For the purposes of this Directive, the following definitions shall apply:

1. 'home Member State' means either of the following:
 - (i) the Member State in which the registered office of the payment service provider is situated; or
 - (ii) if the payment service provider has, under its national law, no registered office, the Member State in which its head office is situated;
2. 'host Member State' means the Member State other than the home Member State in which a payment service provider has an agent or a branch or provides payment services;
3. 'payment service' means any business activity listed in the Annex;
4. 'payment institution' means a legal person that has been granted authorisation in accordance with Article 10 to provide and execute payment services throughout the Community;
5. 'payment transaction' means an act, initiated by the payer or by the payee, of placing, transferring or withdrawing funds, irrespective of any underlying obligations between the payer and the payee;
6. 'payment system' means a funds transfer system with formal and standardised arrangements and common rules for the processing, clearing and/or settlement of payment transactions;
7. 'payer' means a natural or legal person who holds a payment account and allows a payment order from that payment account, or, where there is no payment account, a natural or legal person who gives a payment order;
8. 'payee' means a natural or legal person who is the intended recipient of funds which have been the subject of a payment transaction;
9. 'payment service provider' means bodies referred to in Article 1(1) and legal and natural persons benefiting from the waiver under Article 26;
10. 'payment service user' means a natural or legal person making use of a payment service in the capacity of either payer or payee, or both;
11. 'consumer' means a natural person who, in payment service contracts covered by this Directive, is acting for purposes other than his trade, business or profession;
12. 'framework contract' means a payment service contract which governs the future execution of individual and successive payment transactions and which may contain the obligation and conditions for setting up a payment account;
13. 'money remittance' means a payment service where funds are received from a payer, without any payment accounts being created in the name of the payer or the payee, for the sole purpose of transferring a corresponding amount to a payee or to another payment service provider acting on behalf of the payee, and/or where such funds are received on behalf of and made available to the payee;
14. 'payment account' means an account held in the name of one or more payment service users which is used for the execution of payment transactions;
15. 'funds' means banknotes and coins, scriptural money and electronic money as defined in Article 1(3)(b) of Directive 2000/46/EC;
16. 'payment order' means any instruction by a payer or payee to his payment service provider requesting the execution of a payment transaction;
17. 'value date' means a reference time used by a payment service provider for the calculation of interest on the funds debited from or credited to a payment account;
18. 'reference exchange rate' means the exchange rate which is used as the basis to calculate any currency exchange and which is made available by the payment service provider or comes from a publicly available source;
19. 'authentication' means a procedure which allows the payment service provider to verify the use of a specific payment instrument, including its personalised security features;
20. 'reference interest rate' means the interest rate which is used as the basis for calculating any interest to be applied and which comes from a publicly available source which can be verified by both parties to a payment service contract;
21. 'unique identifier' means a combination of letters, numbers or symbols specified to the payment service user by the payment service provider and to be provided by the payment service user to identify unambiguously the other payment service user and/or his payment account for a payment transaction;

2. 'agent' means a natural or legal person which acts on behalf of a payment institution in providing payment services;

3. 'payment instrument' means any personalised device(s) and/or set of procedures agreed between the payment service user and the payment service provider and used by the payment service user in order to initiate a payment order;

4. 'means of distance communication' refers to any means which, without the simultaneous physical presence of the payment service provider and the payment service user, may be used for the conclusion of a payment services contract;

5. 'durable medium' means any instrument which enables the payment service user to store information addressed personally to him in a way accessible for future reference for a period of time adequate to the purposes of the information and which allows the unchanged reproduction of the information stored;

6. 'micro-enterprise' means an enterprise, which at the time of conclusion of the payment service contract, is an enterprise as defined in Article 1 and Article 2(1) and (3) of the Annex to Recommendation 2003/361/EC;

7. 'business day' means a day on which the relevant payment service provider of the payer or the payment service provider of the payee involved in the execution of a payment transaction is open for business as required for the execution of a payment transaction;

8. 'direct debit' means a payment service for debiting a payer's payment account, where a payment transaction is initiated by the payee on the basis of the payer's consent given to the payee, to the payee's payment service provider or to the payer's own payment service provider;

9. 'branch' means a place of business other than the head office which is a part of a payment institution, which has no legal personality and which carries out directly some or all of the transactions inherent in the business of a payment institution; all the places of business set up in the same Member State by a payment institution with a head office in another Member State shall be regarded as a single branch;

10. 'group' means a group of undertakings, which consists of a parent undertaking, its subsidiaries and the entities in which the parent undertaking or its subsidiaries have a holding as well as undertakings linked to each other by a relationship referred to in Article 12(1) of Directive 83/349/EEC.

TITLE II

PAYMENT SERVICE PROVIDERS

CHAPTER 1

Payment institutions

Section 1

General rules*Article 5***Applications for authorisation**

For authorisation as a payment institution, an application shall be submitted to the competent authorities of the home Member State, together with the following:

- (a) a programme of operations, setting out in particular the type of payment services envisaged;
- (b) a business plan including a forecast budget calculation for the first three financial years which demonstrates that the applicant is able to employ the appropriate and proportionate systems, resources and procedures to operate soundly;
- (c) evidence that the payment institution holds initial capital provided for in Article 6;
- (d) for the payment institutions referred to in Article 9(1), a description of the measures taken for safeguarding payment service users' funds in accordance with Article 9;
- (e) a description of the applicant's governance arrangements and internal control mechanisms, including administrative, risk management and accounting procedures, which demonstrates that these governance arrangements, control mechanisms and procedures are proportionate, appropriate, sound and adequate;
- (f) a description of the internal control mechanisms which the applicant has established in order to comply with obligations in relation to money laundering and terrorist financing under Directive 2005/60/EC and Regulation (EC) No 1781/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 on information on the payer accompanying transfers of funds⁽¹⁾;
- (g) a description of the applicant's structural organisation, including, where applicable, a description of the intended use of agents and branches and a description of outsourcing arrangements, and of its participation in a national or international payment system;
- (h) the identity of persons holding in the applicant, directly or indirectly, qualifying holdings within the meaning of Article 4(11) of Directive 2006/48/EC, the size of their

⁽¹⁾ OJ L 345, 8.12.2006, p. 1.

holdings and evidence of their suitability taking into account the need to ensure the sound and prudent management of a payment institution;

- (i) the identity of directors and persons responsible for the management of the payment institution and, where relevant, persons responsible for the management of the payment services activities of the payment institution, as well as evidence that they are of good repute and possess appropriate knowledge and experience to perform payment services as determined by the home Member State of the payment institution;
- (j) where applicable, the identity of statutory auditors and audit firms as defined in Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council of 17 May 2006 on statutory audits of annual accounts and consolidated accounts⁽¹⁾;
- (k) the applicant's legal status and articles of association;
- (l) the address of the applicant's head office.

For the purposes of points (d), (e) and (g), the applicant shall provide a description of its audit arrangements and the organisational arrangements it has set up with a view to taking all reasonable steps to protect the interests of its users and to ensure continuity and reliability in the performance of payment services.

Article 6

Initial capital

Member States shall require payment institutions to hold, at the time of authorisation, initial capital, comprised of the items defined in Article 57(a) and (b) of Directive 2006/48/EC as follows:

- (a) where the payment institution provides only the payment service listed in point 6 of the Annex, its capital shall at no time be less than EUR 20 000;
- (b) where the payment institution provides the payment service listed in point 7 of the Annex, its capital shall at no time be less than EUR 50 000; and
- (c) where the payment institution provides any of the payment services listed in points 1 to 5 of the Annex, its capital shall at no time be less than EUR 125 000.

Article 7

Own funds

1. The payment institution's own funds, as defined in Articles 57 to 61, 63, 64 and 66 of Directive 2006/48/EC, may not fall below the amount required under Articles 6 or 8 of this Directive, whichever the higher.

2. Member States shall take the necessary measures to prevent the multiple use of elements eligible for own funds where the payment institution belongs to the same group as another payment institution, credit institution, investment firm, asset management company or insurance undertaking. This paragraph shall also apply where a payment institution has a hybrid character and carries out activities other than providing payment services listed in the Annex.

3. If the conditions laid down in Article 69 of Directive 2006/48/EC are met, Member States or their competent authorities may choose not to apply Article 8 of this Directive to payment institutions which are included in the consolidated supervision of the parent credit institution pursuant to Directive 2006/48/EC.

Article 8

Calculation of own funds

1. Notwithstanding the initial capital requirements set out in Article 6, Member States shall require payment institutions to hold, at all times, own funds calculated in accordance with one of the following three methods, as determined by the competent authorities in accordance with national legislation:

Method A

The payment institution's own funds shall amount to at least 10 % of its fixed overheads of the preceding year. The competent authorities may adjust that requirement in the event of a material change in a payment institution's business since the preceding year. Where a payment institution has not completed a full year's business at the date of the calculation, the requirement shall be that its own funds amount to at least 10 % of the corresponding fixed overheads as projected in its business plan, unless an adjustment to that plan is required by the competent authorities.

Method B

The payment institution's own funds shall amount to at least the sum of the following elements multiplied by the scaling factor k defined in paragraph 2, where payment volume (PV) represents one twelfth of the total amount of payment transactions executed by the payment institution in the preceding year:

- (a) 4,0 % of the slice of PV up to EUR 5 million,
plus
- (b) 2,5 % of the slice of PV above EUR 5 million up to EUR 10 million,
plus
- (c) 1 % of the slice of PV above EUR 10 million up to EUR 100 million,
plus

⁽¹⁾ OJ L 157, 9.6.2006, p. 87.

(d) 0,5 % of the slice of PV above EUR 100 million up to EUR 250 million,

plus

(e) 0,25 % of the slice of PV above EUR 250 million.

Method C

The payment institution's own funds shall amount to at least the relevant indicator defined in point (a), multiplied by the multiplication factor defined in point (b) and by the scaling factor k defined in paragraph 2.

(a) The relevant indicator is the sum of the following:

- interest income,
- interest expenses,
- commissions and fees received, and
- other operating income.

Each element shall be included in the sum with its positive or negative sign. Income from extraordinary or irregular items may not be used in the calculation of the relevant indicator. Expenditure on the outsourcing of services rendered by third parties may reduce the relevant indicator if the expenditure is incurred from an undertaking subject to supervision under this Directive. The relevant indicator is calculated on the basis of the twelve-monthly observation at the end of the previous financial year. The relevant indicator shall be calculated over the previous financial year. Nevertheless own funds calculated according to Method C shall not fall below 80 % of the average of the previous three financial years for the relevant indicator. When audited figures are not available, business estimates may be used.

(b) The multiplication factor shall be:

- (i) 10 % of the slice of the relevant indicator up to EUR 2,5 million;
- (ii) 8 % of the slice of the relevant indicator from EUR 2,5 million up to EUR 5 million;
- (iii) 6 % of the slice of the relevant indicator from EUR 5 million up to EUR 25 million;
- (iv) 3 % of the slice of the relevant indicator from EUR 25 million up to 50 million;
- (v) 1,5 % above EUR 50 million.

2. The scaling factor k to be used in Methods B and C shall be:

- (a) 0,5 where the payment institution provides only the payment service listed in point 6 of the Annex;
- (b) 0,8 where the payment institution provides the payment service listed in point 7 of the Annex;
- (c) 1 where the payment institution provides any of the payment services listed in points 1 to 5 of the Annex.

3. The competent authorities may, based on an evaluation of the risk-management processes, risk loss data base and internal control mechanisms of the payment institution, require the payment institution to hold an amount of own funds which is up to 20 % higher than the amount which would result from the application of the method chosen in accordance with paragraph 1, or permit the payment institution to hold an amount of own funds which is up to 20 % lower than the amount which would result from the application of the method chosen in accordance with paragraph 1.

Article 9

Safeguarding requirements

1. The Member States or competent authorities shall require a payment institution which provides any of the payment services listed in the Annex and, at the same time, is engaged in other business activities referred to in Article 16(1)(c) to safeguard funds which have been received from the payment service users or through another payment service provider for the execution of payment transactions, as follows:

either:

(a) they shall not be commingled at any time with the funds of any natural or legal person other than payment service users on whose behalf the funds are held and, where they are still held by the payment institution and not yet delivered to the payee or transferred to another payment service provider by the end of the business day following the day when the funds have been received, they shall be deposited in a separate account in a credit institution or invested in secure, liquid low-risk assets as defined by the competent authorities of the home Member State; and

(b) they shall be insulated in accordance with national law in the interest of the payment service users against the claims of other creditors of the payment institution, in particular in the event of insolvency;

or

(c) they shall be covered by an insurance policy or some other comparable guarantee from an insurance company or a credit institution, which does not belong to the same group as the payment institution itself, for an amount equivalent to that which would have been segregated in the absence of the insurance policy or other comparable guarantee, payable in the event that the payment institution is unable to meet its financial obligations.

2. Where a payment institution is required to safeguard funds under paragraph 1 and a portion of those funds is to be used for future payment transactions with the remaining amount to be used for non-payment services, that portion of the funds to be used for future payment transactions shall also be subject to the requirements under paragraph 1. Where that portion is variable or unknown in advance, Member States may allow payment institutions to apply this paragraph on the basis of a representative portion assumed to be used for payment services provided such a representative portion can be reasonably estimated on the basis of historical data to the satisfaction of the competent authorities.

3. The Member States or competent authorities may require that payment institutions which are not engaged in other business activities referred to in Article 16(1)(c) shall also comply with the safeguarding requirements under paragraph 1 of this Article.

4. The Member States or competent authorities may also limit such safeguarding requirements to funds of those payment service users whose funds individually exceed a threshold of EUR 600.

Article 10

Granting of authorisation

1. Member States shall require undertakings other than those referred to in Article 1(1)(a) to (c), (e) and (f) and other than legal or natural persons benefiting from a waiver under Article 26, who intend to provide payment services, to obtain authorisation as a payment institution before commencing the provision of payment services. An authorisation shall only be granted to a legal person established in a Member State.

2. An authorisation shall be granted if the information and evidence accompanying the application complies with all the requirements under Article 5 and if the competent authorities' overall assessment, having scrutinised the application, is favourable. Before an authorisation is granted, the competent authorities may, where relevant, consult the national central bank or other relevant public authorities.

3. A payment institution which under the national law of its home Member State is required to have a registered office, shall have its head office in the same Member State as its registered office.

4. The competent authorities shall grant an authorisation only if, taking into account the need to ensure the sound and prudent management of a payment institution, the payment institution has robust governance arrangements for its payment services business, which include a clear organisational structure with well-defined, transparent and consistent lines of responsibility, effective procedures to identify, manage, monitor and report the risks to which it is or might be exposed, and adequate internal control mechanisms, including sound administrative and accounting procedures; those arrangements, procedures and

mechanisms shall be comprehensive and proportionate to the nature, scale and complexity of the payment services provided by the payment institution.

5. Where a payment institution provides any of the payment services listed in the Annex and, at the same time, is engaged in other business activities, the competent authorities may require the establishment of a separate entity for the payment services business, where the non-payment services activities of the payment institution impair or are likely to impair either the financial soundness of the payment institution or the ability of the competent authorities to monitor the payment institution's compliance with all obligations laid down by this Directive.

6. The competent authorities shall refuse to grant an authorisation if, taking into account the need to ensure the sound and prudent management of a payment institution, they are not satisfied as to the suitability of the shareholders or members that have qualifying holdings.

7. Where close links as defined in Article 4(46) of Directive 2006/48/EC exist between the payment institution and other natural or legal persons, the competent authorities shall grant an authorisation only if those links do not prevent the effective exercise of their supervisory functions.

8. The competent authorities shall grant an authorisation only if the laws, regulations or administrative provisions of a third country governing one or more natural or legal persons with which the payment institution has close links, or difficulties involved in the enforcement of those laws, regulations or administrative provisions, do not prevent the effective exercise of their supervisory functions.

9. An authorisation shall be valid in all Member States and shall allow the payment institution concerned to provide payment services throughout the Community, either under the freedom to provide services or the freedom of establishment, provided that such services are covered by the authorisation.

Article 11

Communication of the decision

Within three months of receipt of an application or, should the application be incomplete, of all the information required for the decision, the competent authorities shall inform the applicant whether the authorisation has been granted or refused. Reasons shall be given whenever an authorisation is refused.

Article 12

Withdrawal of authorisation

1. The competent authorities may withdraw an authorisation issued to a payment institution only where the institution:

- (a) does not make use of the authorisation within 12 months, expressly renounces the authorisation or has ceased to

engage in business for more than six months, if the Member State concerned has made no provision for the authorisation to lapse in such cases;

- (b) has obtained the authorisation through false statements or any other irregular means;
- (c) no longer fulfils the conditions for granting the authorisation;
- (d) would constitute a threat to the stability of the payment system by continuing its payment services business; or
- (e) falls within one of the other cases where national law provides for withdrawal of an authorisation.

2. Reasons shall be given for any withdrawal of an authorisation and those concerned shall be informed accordingly.

3. The withdrawal of an authorisation shall be made public.

Article 13

Registration

Member States shall establish a public register of authorised payment institutions, their agents and branches, as well as of natural and legal persons, their agents and branches, benefiting from a waiver under Article 26, and of the institutions referred to in Article 2(3) that are entitled under national law to provide payment services. They shall be entered in the register of the home Member State.

This register shall identify the payment services for which the payment institution is authorised or for which the natural or legal person has been registered. Authorised payment institutions shall be listed in the register separately from natural and legal persons that have been registered in accordance with Article 26. The register shall be publicly available for consultation, accessible online, and updated on a regular basis.

Article 14

Maintenance of authorisation

Where any change affects the accuracy of information and evidence provided in accordance with Article 5, the payment institution shall without undue delay inform the competent authorities of its home Member State accordingly.

Article 15

Accounting and statutory audit

1. Directive 78/660/EEC and, where applicable, Directives 83/349/EEC and 86/635/EEC and Regulation (EC) 1606/2002 of the European Parliament and of the Council of 19 July 2002 on the application of international accounting standards⁽¹⁾ shall apply to payment institutions *mutatis mutandis*.

2. Unless exempted under Directive 78/660/EEC and, where applicable, Directives 83/349/EEC and 86/635/EEC, the annual accounts and consolidated accounts of payment institutions shall be audited by statutory auditors or audit firms within the meaning of Directive 2006/43/EC.

3. For supervisory purposes, Member States shall require that payment institutions provide separate accounting information for payment services listed in the Annex and activities referred to in Article 16(1), which shall be subject to an auditor's report. That report shall be prepared, where applicable, by the statutory auditors or an audit firm.

4. The obligations established in Article 53 of Directive 2006/48/EC shall apply *mutatis mutandis* to the statutory auditors or audit firms of payment institutions in respect of payment services activities.

Article 16

Activities

1. Apart from the provision of payment services listed in the Annex payment institutions shall be entitled to engage in the following activities:

- (a) the provision of operational and closely related ancillary services such as ensuring the execution of payment transactions, foreign exchange services, safekeeping activities, and the storage and processing of data;
- (b) the operation of payment systems, without prejudice to Article 28;
- (c) business activities other than the provision of payment services, having regard to applicable Community and national law.

2. When payment institutions engage in the provision of one or more of the payment services listed in the Annex, they may hold only payment accounts used exclusively for payment transactions. Any funds received by payment institutions from payment service users with a view to the provision of payment services shall not constitute a deposit or other repayable funds within the meaning of Article 5 of Directive 2006/48/EC, or electronic money within the meaning of Article 1(3) of Directive 2000/46/EC.

3. Payment institutions may grant credit related to payment services referred to in points 4, 5 or 7 of the Annex only if the following conditions are met:

- (a) the credit shall be ancillary and granted exclusively in connection with the execution of a payment transaction;

⁽¹⁾ OJ L 243, 11.9.2002, p. 1.

- (b) notwithstanding national rules on providing credit by credit cards, the credit granted in connection with a payment and executed in accordance with Article 10(9) and Article 25 shall be repaid within a short period which shall in no case exceed twelve months;
- (c) such credit shall not be granted from the funds received or held for the purpose of executing a payment transaction; and
- (d) the own funds of the payment institution shall at all times and to the satisfaction of the supervisory authorities be appropriate in view of the overall amount of credit granted.

4. Payment institutions shall not conduct the business of taking deposits or other repayable funds within the meaning of Article 5 of Directive 2006/48/EC.

5. This Directive shall be without prejudice to national measures implementing Directive 87/102/EEC. This Directive shall also be without prejudice to other relevant Community or national legislation regarding conditions for granting credit to consumers not harmonised by this Directive that are in conformity with Community law.

Section 2

Other requirements

Article 17

Use of agents, branches or entities to which activities are outsourced

1. When a payment institution intends to provide payment services through an agent it shall communicate the following information to the competent authorities in its home Member State:

- (a) the name and address of the agent;
- (b) a description of the internal control mechanisms that will be used by agents in order to comply with the obligations in relation to money laundering and terrorist financing under Directive 2005/60/EC; and
- (c) the identity of directors and persons responsible for the management of the agent to be used in the provision of payment services and evidence that they are fit and proper persons.

2. When the competent authorities receive the information in accordance with paragraph 1 then they may list the agent in the register provided for in Article 13.

3. Before listing the agent in the register, the competent authorities may, if they consider that the information provided to them is incorrect, take further action to verify the information.

4. If, after taking action to verify the information, the competent authorities are not satisfied that the information

provided to them pursuant to paragraph 1 is correct, they shall refuse to list the agent in the register provided for in Article 13.

5. If the payment institution wishes to provide payment services in another Member State by engaging an agent it shall follow the procedures set out in Article 25. In that case, before the agent may be registered under this Article, the competent authorities of the home Member State shall inform the competent authorities of the host Member State of their intention to register the agent and take their opinion into account.

6. If the competent authorities of the host Member State have reasonable grounds to suspect that, in connection with the intended engagement of the agent or establishment of the branch, money laundering or terrorist financing within the meaning of Directive 2005/60/EC is taking place, has taken place or been attempted, or that the engagement of such agent or establishment of such branch could increase the risk of money laundering or terrorist financing, they shall so inform the competent authorities of the home Member State, which may refuse to register the agent or branch, or may withdraw the registration, if already made, of the agent or branch.

7. Where a payment institution intends to outsource operational functions of payment services, it shall inform the competent authorities of its home Member State accordingly.

Outsourcing of important operational functions may not be undertaken in such way as to impair materially the quality of the payment institution's internal control and the ability of the competent authorities to monitor the payment institution's compliance with all obligations laid down in this Directive.

For the purposes of the second subparagraph, an operational function shall be regarded as important if a defect or failure in its performance would materially impair the continuing compliance of a payment institution with the requirements of its authorisation requested under this Title or its other obligations under this Directive, or its financial performance, or the soundness or the continuity of its payment services. Member States shall ensure that when payment institutions outsource important operational functions, the payment institutions comply with the following conditions:

- (a) the outsourcing shall not result in the delegation by senior management of its responsibility;
- (b) the relationship and obligations of the payment institution towards its payment service users under this Directive shall not be altered;
- (c) the conditions with which the payment institution is to comply in order to be authorised and remain so in accordance with this Title shall not be undermined; and
- (d) none of the other conditions subject to which the payment institution's authorisation was granted shall be removed or modified.

8. Payment institutions shall ensure that agents or branches acting on their behalf inform payment service users of this fact.

Article 18

Liability

1. Member States shall ensure that, where payment institutions rely on third parties for the performance of operational functions, those payment institutions take reasonable steps to ensure that the requirements of this Directive are complied with.

2. Member States shall require that payment institutions remain fully liable for any acts of their employees, or any agent, branch or entity to which activities are outsourced.

Article 19

Record-keeping

Member States shall require payment institutions to keep all appropriate records for the purpose of this Title for at least five years, without prejudice to Directive 2005/60/EC or other relevant Community or national legislation.

Section 3

Competent authorities and supervision

Article 20

Designation of competent authorities

1. Member States shall designate as the competent authorities responsible for the authorisation and prudential supervision of payment institutions which are to carry out the duties provided for under this Title either public authorities, or bodies recognised by national law or by public authorities expressly empowered for that purpose by national law, including national central banks.

The competent authorities shall guarantee independence from economic bodies and avoid conflicts of interest. Without prejudice to the first subparagraph, payment institutions, credit institutions, electronic money institutions, or post office giro institutions shall not be designated as competent authorities.

The Member States shall inform the Commission accordingly.

2. Member States shall ensure that the competent authorities designated under paragraph 1 possess all the powers necessary for the performance of their duties.

3. Where there is more than one competent authority for matters covered by this Title on its territory, Member States shall ensure that those authorities cooperate closely so that they can discharge their respective duties effectively. The same applies in cases where the authorities competent for matters covered by this Title are not the competent authorities responsible for the supervision of credit institutions.

4. The tasks of the competent authorities designated under paragraph 1 shall be the responsibility of the competent authorities of the home Member State.

5. Paragraph 1 shall not imply that the competent authorities are required to supervise business activities of the payment institutions other than the provision of payment services listed in the Annex and the activities listed in Article 16(1)(a).

Article 21

Supervision

1. Member States shall ensure that the controls exercised by the competent authorities for checking continued compliance with this Title are proportionate, adequate and responsive to the risks to which payment institutions are exposed.

In order to check compliance with this Title, the competent authorities shall be entitled to take the following steps, in particular:

- (a) to require the payment institution to provide any information needed to monitor compliance;
- (b) to carry out on-site inspections at the payment institution, at any agent or branch providing payment services under the responsibility of the payment institution, or at any entity to which activities are outsourced;
- (c) to issue recommendations, guidelines and, if applicable, binding administrative provisions; and
- (d) to suspend or withdraw authorisation in cases referred to in Article 12.

2. Without prejudice to the procedures for the withdrawal of authorisations and the provisions of criminal law, the Member States shall provide that their respective competent authorities, may, as against payment institutions or those who effectively control the business of payment institutions which breach laws, regulations or administrative provisions concerning the supervision or pursuit of their payment service business, adopt or impose in respect of them penalties or measures aimed specifically at ending observed breaches or the causes of such breaches.

3. Notwithstanding the requirements of Article 6, Article 7(1) and (2) and Article 8, Member States shall ensure that the competent authorities are entitled to take steps described under paragraph 1 of this Article to ensure sufficient capital for payment services, in particular where the non-payment services activities of the payment institution impair or are likely to impair the financial soundness of the payment institution.

Article 22

Professional secrecy

1. Member States shall ensure that all persons working or who have worked for the competent authorities, as well as experts acting on behalf of the competent authorities, are bound by the obligation of professional secrecy, without prejudice to cases covered by criminal law.
2. In the exchange of information in accordance with Article 24, professional secrecy shall be strictly applied to ensure the protection of individual and business rights.
3. Member States may apply this Article taking into account, *mutatis mutandis*, Articles 44 to 52 of Directive 2006/48/EC.

Article 23

Right to apply to the courts

1. Member States shall ensure that decisions taken by the competent authorities in respect of a payment institution pursuant to the laws, regulations and administrative provisions adopted in accordance with this Directive may be contested before the courts.
2. Paragraph 1 shall apply also in respect of failure to act.

Article 24

Exchange of information

1. The competent authorities of the different Member States shall cooperate with each other and, where appropriate, with the European Central Bank and the national central banks of the Member States and other relevant competent authorities designated under Community or national legislation applicable to payment service providers.
2. Member States shall, in addition, allow the exchange of information between their competent authorities and the following:
 - (a) the competent authorities of other Member States responsible for the authorisation and supervision of payment institutions;
 - (b) the European Central Bank and the national central banks of Member States, in their capacity as monetary and oversight authorities, and, where appropriate, other public authorities responsible for overseeing payment and settlement systems;
 - (c) other relevant authorities designated under this Directive, Directive 95/46/EC, Directive 2005/60/EC and other Community legislation applicable to payment service providers, such as legislation applicable to the protection of individuals with regard to the processing of personal data as well as money laundering and terrorist financing.

Article 25

Exercise of the right of establishment and freedom to provide services

1. Any authorised payment institution wishing to provide payment services for the first time in a Member State other than its home Member State, in exercise of the right of establishment or the freedom to provide services, shall so inform the competent authorities in its home Member State.

Within one month of receiving that information, the competent authorities of the home Member State shall inform the competent authorities of the host Member State of the name and address of the payment institution, the names of those responsible for the management of the branch, its organisational structure and of the kind of payment services it intends to provide in the territory of the host Member State.

2. In order to carry out the controls and take the necessary steps provided for in Article 21 in respect of the agent, branch or entity to which activities are outsourced of a payment institution located in the territory of another Member State, the competent authorities of the home Member State shall cooperate with the competent authorities of the host Member State.

3. By way of cooperation in accordance with paragraphs 1 and 2, the competent authorities of the home Member State shall notify the competent authorities of the host Member State whenever they intend to carry out an on-site inspection in the territory of the latter.

However, if they so wish, the competent authorities of the home Member State may delegate to the competent authorities of the host Member State the task of carrying out on-site inspections of the institution concerned.

4. The competent authorities shall provide each other with all essential and/or relevant information, in particular in the case of infringements or suspected infringements by an agent, a branch or an entity to which activities are outsourced. In this regard, the competent authorities shall communicate, upon request, all relevant information and, on their own initiative, all essential information.

5. Paragraphs 1 to 4 shall be without prejudice to the obligation of competent authorities under Directive 2005/60/EC and Regulation (EC) No 1781/2006, in particular under Article 37(1) of Directive 2005/60/EC and Article 15(3) of Regulation (EC) No 1781/2006 to supervise or monitor the compliance with the requirements laid down in those instruments.

Section 4

Waiver

Article 26

Conditions

1. Notwithstanding Article 13, Member States may waive or allow their competent authorities to waive the application of all or part of the procedure and conditions set out in Sections 1 to

3, with the exception of Articles 20, 22, 23 and 24, and allow natural or legal persons to be entered in the register provided for in Article 13, where:

(a) the average of the preceding 12 months' total amount of payment transactions executed by the person concerned, including any agent for which it assumes full responsibility, does not exceed EUR 3 million per month. That requirement shall be assessed on the projected total amount of payment transactions in its business plan, unless an adjustment to that plan is required by the competent authorities; and

(b) none of the natural persons responsible for the management or operation of the business has been convicted of offences relating to money laundering or terrorist financing or other financial crimes.

2. Any natural or legal person registered in accordance with paragraph 1 shall be required to have its head office or place of residence in the Member State in which it actually carries on its business.

3. The persons referred to in paragraph 1 shall be treated as payment institutions, save that Article 10(9) and Article 25 shall not apply to them.

4. Member States may also provide that any natural or legal person registered in accordance with paragraph 1 may engage only in certain activities listed in Article 16.

5. The persons referred to in paragraph 1 shall notify the competent authorities of any change in their situation which is relevant to the conditions specified in that paragraph. Member States shall take the necessary steps to ensure that where the conditions set out in paragraphs 1, 2 and 4 are no longer fulfilled, the persons concerned shall seek authorisation within 30 calendar days in accordance with the procedure laid down in Article 10.

6. This Article shall not be applied in respect of provisions of Directive 2005/60/EC or national anti-money-laundering provisions.

Article 27

Notification and information

If a Member State avails itself of the waiver provided for in Article 26, it shall notify the Commission accordingly by 1 November 2009 and it shall notify the Commission forthwith of any subsequent change. In addition, the Member State shall inform the Commission of the number of natural and legal

persons concerned and, on an annual basis, of the total amount of payment transactions executed as of 31 December of each calendar year, as referred to in Article 26(1)(a).

CHAPTER 2

Common provisions

Article 28

Access to payment systems

1. Member States shall ensure that the rules on access of authorised or registered payment service providers that are legal persons to payment systems shall be objective, non-discriminatory and proportionate and that those rules do not inhibit access more than is necessary to safeguard against specific risks such as settlement risk, operational risk and business risk and to protect the financial and operational stability of the payment system.

Payment systems shall impose on payment service providers, on payment service users or on other payment systems none of the following requirements:

- (a) any restrictive rule on effective participation in other payment systems;
- (b) any rule which discriminates between authorised payment service providers or between registered payment service providers in relation to the rights, obligations and entitlements of participants; or
- (c) any restriction on the basis of institutional status.

2. Paragraph 1 shall not apply to:

- (a) payment systems designated under Directive 98/26/EC;
- (b) payment systems composed exclusively of payment service providers belonging to a group composed of entities linked by capital where one of the linked entities enjoys effective control over the other linked entities; or
- (c) payment systems where a sole payment service provider (whether as a single entity or as a group):

- acts or can act as the payment service provider for both the payer and the payee and is exclusively responsible for the management of the system, and

- licenses other payment service providers to participate in the system and the latter have no right to negotiate fees between or amongst themselves in relation to the payment system although they may establish their own pricing in relation to payers and payees.

Article 29**Prohibition for persons other than payment service providers to provide payment services**

Member States shall prohibit natural or legal persons that are neither payment service providers nor explicitly excluded from the scope of this Directive from providing the payment services listed in the Annex.

TITLE III**TRANSPARENCY OF CONDITIONS AND INFORMATION REQUIREMENTS FOR PAYMENT SERVICES****CHAPTER 1****General rules****Article 30****Scope**

1. This Title shall apply to single payment transactions, framework contracts and payment transactions covered by them. The parties may agree that it shall not apply in whole or in part when the payment service user is not a consumer.

2. Member States may provide that the provisions in this Title shall be applied to micro enterprises in the same way as to consumers.

3. This Directive shall be without prejudice to national measures implementing Directive 87/102/EEC. This Directive shall also be without prejudice to other relevant Community or national legislation regarding conditions for granting credit to consumers not harmonised by this Directive that are in conformity with Community law.

Article 31**Other provisions in Community legislation**

The provisions of this Title are without prejudice to any Community legislation containing additional requirements on prior information.

However, where Directive 2002/65/EC is also applicable, the information requirements set out in Article 3(1) of that Directive, with the exception of points (2)(c) to (g), (3)(a), (d) and (e), and (4)(b) of that paragraph shall be replaced by Articles 36, 37, 41 and 42 of this Directive.

Article 32**Charges for information**

1. The payment service provider shall not charge the payment service user for providing information under this Title.

2. The payment service provider and the payment service user may agree on charges for additional or more frequent information, or transmission by means of communication other than those specified in the framework contract, provided at the payment service user's request.

3. Where the payment service provider may impose charges for information in accordance with paragraph 2, they shall be appropriate and in line with the payment service provider's actual costs.

Article 33**Burden of proof on information requirements**

Member States may stipulate that the burden of proof shall lie with the payment service provider to prove that it has complied with the information requirements set out in this Title.

Article 34**Derogation from information requirements for low-value payment instruments and electronic money**

1. In cases of payment instruments which, according to the framework contract, concern only individual payment transactions that do not exceed EUR 30 or that either have a spending limit of EUR 150 or store funds that do not exceed EUR 150 at any time:

(a) by way of derogation from Articles 41, 42 and 46, the payment service provider shall provide the payer only with information on the main characteristics of the payment service, including the way in which the payment instrument can be used, liability, charges levied and other material information needed to take an informed decision as well as an indication of where any other information and conditions specified in Article 42 are made available in an easily accessible manner;

(b) it may be agreed that, by way of derogation from Article 44, the payment service provider shall not be required to propose changes in the conditions of the framework contract in the same way as provided for in Article 41(1);

(c) it may be agreed that, by way of derogation from Articles 47 and 48, after the execution of a payment transaction:

(i) the payment service provider shall provide or make available only a reference enabling the payment service user to identify the payment transaction, the amount of the payment transaction, any charges and/or, in the case of several payment transactions of the same kind made to the same payee, information on the total amount and charges for those payment transactions;

(ii) the payment service provider shall not be required to provide or make available information referred to in point (i) if the payment instrument is used anonymously or if the payment service provider is not otherwise technically in a position to provide it. However, the payment service provider shall provide the payer with a possibility to verify the amount of funds stored.

For national payment transactions, Member States or their competent authorities may reduce or double the amounts referred to in paragraph 1. For prepaid payment instruments, Member States may increase those amounts up to EUR 500.

CHAPTER 2

Single payment transactions

Article 35

Scope

1. This Chapter shall apply to single payment transactions not covered by a framework contract.

2. When a payment order for a single payment transaction is transmitted by a payment instrument covered by a framework contract, the payment service provider shall not be obliged to provide or make available information which is already given to the payment service user on the basis of a framework contract with another payment service provider or which will be given to him according to that framework contract.

Article 36

Prior general information

1. Member States shall require that before the payment service user is bound by any single payment service contract or offer, the payment service provider, in an easily accessible manner, makes available to the payment service user the information and conditions specified in Article 37. At the payment service user's request, the payment service provider shall provide the information and conditions on paper or on another durable medium. The information and conditions shall be given in easily understandable words and in a clear and comprehensible form, in an official language of the Member State where the payment service is offered or in any other language agreed between the parties.

2. If the single payment service contract has been concluded at the request of the payment service user using a means of distance communication which does not enable the payment service provider to comply with paragraph 1, the payment service provider shall fulfil its obligations under that paragraph immediately after the execution of the payment transaction.

3. The obligations under paragraph 1 may also be discharged by supplying a copy of the draft single payment service contract or the draft payment order including the information and conditions specified in Article 37.

Article 37

Information and conditions

1. Member States shall ensure that the following information and conditions are provided or made available to the payment service user:

(a) a specification of the information or unique identifier that has to be provided by the payment service user in order for a payment order to be properly executed;

- (b) the maximum execution time for the payment service to be provided;
- (c) all charges payable by the payment service user to his payment service provider and, where applicable, the breakdown of the amounts of any charges;
- (d) where applicable, the actual or reference exchange rate to be applied to the payment transaction.

2. Where applicable, any other relevant information and conditions specified in Article 42 shall be made available to the payment service user in an easily accessible manner.

Article 38

Information for the payer after receipt of the payment order

Immediately after receipt of the payment order, the payer's payment service provider shall provide or make available to the payer, in the same way as provided for in Article 36(1), the following information:

- (a) a reference enabling the payer to identify the payment transaction and, where appropriate, information relating to the payee;
- (b) the amount of the payment transaction in the currency used in the payment order;
- (c) the amount of any charges for the payment transaction payable by the payer and, where applicable, a breakdown of the amounts of such charges;
- (d) where applicable, the exchange rate used in the payment transaction by the payer's payment service provider or a reference thereto, when different from the rate provided in accordance with Article 37(1)(d), and the amount of the payment transaction after that currency conversion; and
- (e) the date of receipt of the payment order.

Article 39

Information for the payee after execution

Immediately after the execution of the payment transaction, the payee's payment service provider shall provide or make available to the payee, in the same way as provided for in Article 36(1), the following information:

- (a) the reference enabling the payee to identify the payment transaction and, where appropriate, the payer and any information transferred with the payment transaction;
- (b) the amount of the payment transaction in the currency in which the funds are at the payee's disposal;

- (c) the amount of any charges for the payment transaction payable by the payee and, where applicable, a breakdown of the amount of such charges;
- (d) where applicable, the exchange rate used in the payment transaction by the payee's payment service provider, and the amount of the payment transaction before that currency conversion; and
- (e) the credit value date.

CHAPTER 3

Framework contracts

Article 40

Scope

This Chapter applies to payment transactions covered by a framework contract.

Article 41

Prior general information

1. Member States shall require that, in good time before the payment service user is bound by any framework contract or offer, the payment service provider provide the payment service user on paper or on another durable medium with the information and conditions specified in Article 42. The information and conditions shall be given in easily understandable words and in a clear and comprehensible form, in an official language of the Member State where the payment service is offered or in any other language agreed between the parties.

2. If the framework contract has been concluded at the request of the payment service user using a means of distance communication which does not enable the payment service provider to comply with paragraph 1, the payment service provider shall fulfil its obligations under that paragraph immediately after the conclusion of the framework contract.

3. The obligations under paragraph 1 may also be discharged by supplying a copy of the draft framework contract including the information and conditions specified in Article 42.

Article 42

Information and conditions

Member States shall ensure that the following information and conditions are provided to the payment service user:

1. on the payment service provider:
 - (a) the name of the payment service provider, the geographical address of its head office and, where applicable, the geographical address of its agent or branch established in the Member State where the payment service is offered, and any other address,

including electronic mail address, relevant for communication with the payment service provider; and

- (b) the particulars of the relevant supervisory authorities and of the register provided for in Article 13 or of any other relevant public register of authorisation of the payment service provider and the registration number, or equivalent means of identification in that register;
2. on use of the payment service:
 - (a) a description of the main characteristics of the payment service to be provided;
 - (b) a specification of the information or unique identifier that has to be provided by the payment service user in order for a payment order to be properly executed;
 - (c) the form of and procedure for giving consent to execute a payment transaction and withdrawal of such consent in accordance with Articles 54 and 66;
 - (d) a reference to the point in time of receipt of a payment order as defined in Article 64 and the cut-off time, if any, established by the payment service provider;
 - (e) the maximum execution time for the payment services to be provided; and
 - (f) whether there is a possibility to agree on spending limits for the use of the payment instrument in accordance with Article 55(1);
 3. on charges, interest and exchange rates:
 - (a) all charges payable by the payment service user to the payment service provider and, where applicable, the breakdown of the amounts of any charges;
 - (b) where applicable, the interest and exchange rates to be applied or, if reference interest and exchange rates are to be used, the method of calculating the actual interest, and the relevant date and index or base for determining such reference interest or exchange rate; and
 - (c) if agreed, the immediate application of changes in reference interest or exchange rate and information requirements related to the changes in accordance with Article 44(2);
 4. on communication:
 - (a) where applicable, the means of communication, including the technical requirements for the payment service user's equipment, agreed between the parties for the transmission of information or notifications under this Directive;

- (b) the manner in and frequency with which information under this Directive is to be provided or made available;
- (c) the language or languages in which the framework contract will be concluded and communication during this contractual relationship undertaken; and
- (d) the payment service user's right to receive the contractual terms of the framework contract and information and conditions in accordance with Article 43;

5. on safeguards and corrective measures:

- (a) where applicable, a description of steps that the payment service user is to take in order to keep safe a payment instrument and how to notify the payment service provider for the purposes of Article 56(1)(b);
- (b) if agreed, the conditions under which the payment service provider reserves the right to block a payment instrument in accordance with Article 55;
- (c) the liability of the payer in accordance with Article 61, including information on the relevant amount;
- (d) how and within what period of time the payment service user is to notify the payment service provider of any unauthorised or incorrectly executed payment transaction in accordance with Article 58 as well as the payment service provider's liability for unauthorised payment transactions in accordance with Article 60;
- (e) the liability of the payment service provider for the execution of payment transactions in accordance with Article 75; and
- (f) the conditions for refund in accordance with Articles 62 and 63;

6. on changes in and termination of framework contract:

- (a) if agreed, information that the payment service user will be deemed to have accepted changes in the conditions in accordance with Article 44, unless he notifies the payment service provider that he does not accept them before the date of their proposed date of entry into force;
- (b) the duration of the contract; and
- (c) the right of the payment service user to terminate the framework contract and any agreements relating to termination in accordance with Article 44(1) and Article 45;

7. on redress:

- (a) any contractual clause on the law applicable to the framework contract and/or the competent courts; and
- (b) the out-of-court complaint and redress procedures available to the payment service user in accordance with Articles 80 to 83.

Article 43

Accessibility of information and conditions of the framework contract

At any time during the contractual relationship the payment service user shall have a right to receive, on request, the contractual terms of the framework contract as well as the information and conditions specified in Article 42 on paper or on another durable medium.

Article 44

Changes in conditions of the framework contract

1. Any changes in the framework contract as well as the information and conditions specified in Article 42, shall be proposed by the payment service provider in the same way as provided for in Article 41(1) and no later than two months before their proposed date of application.

Where applicable in accordance with point (6)(a) of Article 42, the payment service provider shall inform the payment service user that he is to be deemed to have accepted these changes if he does not notify the payment service provider that he does not accept them before the proposed date of their entry into force. In this case, the payment service provider shall also specify that the payment service user has the right to terminate the framework contract immediately and without charge before the date of the proposed application of the changes.

2. Changes in the interest or exchange rates may be applied immediately and without notice, provided that such a right is agreed upon in the framework contract and that the changes are based on the reference interest or exchange rates agreed on in accordance with Article 42(3)(b) and (c). The payment service user shall be informed of any change in the interest rate at the earliest opportunity in the same way as provided for in Article 41(1), unless the parties have agreed on a specific frequency or manner in which the information is to be provided or made available. However, changes in interest or exchange rates which are more favourable to the payment service users, may be applied without notice.

3. Changes in the interest or exchange rate used in payment transactions shall be implemented and calculated in a neutral manner that does not discriminate against payment service users.

*Article 45***Termination**

1. The payment service user may terminate the framework contract at any time, unless the parties have agreed on a period of notice. Such a period may not exceed one month.

2. Termination of a framework contract concluded for a fixed period exceeding 12 months or for an indefinite period shall be free of charge for the payment service user after the expiry of 12 months. In all other cases charges for the termination shall be appropriate and in line with costs.

3. If agreed in the framework contract, the payment service provider may terminate a framework contract concluded for an indefinite period by giving at least two months' notice in the same way as provided for in Article 41(1).

4. Charges for payment services levied on a regular basis shall be payable by the payment service user only proportionally up to the termination of the contract. If such charges are paid in advance, they shall be reimbursed proportionally.

5. The provisions of this Article are without prejudice to the Member States' laws and regulations governing the rights of the parties to declare the framework contract unenforceable or void.

6. Member States may provide more favourable provisions for payment service users.

*Article 46***Information before execution of individual payment transactions**

In the case of an individual payment transaction under a framework contract initiated by the payer, a payment service provider shall, at the payer's request for this specific payment transaction, provide explicit information on the maximum execution time and the charges payable by the payer and, where applicable, a breakdown of the amounts of any charges.

*Article 47***Information for the payer on individual payment transactions**

1. After the amount of an individual payment transaction is debited from the payer's account or, where the payer does not use a payment account, after the receipt of the payment order, the payer's payment service provider shall provide the payer without undue delay in the same way as laid down in Article 41 (1) with the following information:

(a) a reference enabling the payer to identify each payment transaction and, where appropriate, information relating to the payee;

(b) the amount of the payment transaction in the currency in which the payer's payment account is debited or in the currency used for the payment order;

(c) the amount of any charges for the payment transaction and, where applicable, a breakdown thereof, or the interest payable by the payer;

(d) where applicable, the exchange rate used in the payment transaction by the payer's payment service provider, and the amount of the payment transaction after that currency conversion; and

(e) the debit value date or the date of receipt of the payment order.

2. A framework contract may include a condition that the information referred to in paragraph 1 is to be provided or made available periodically at least once a month and in an agreed manner which allows the payer to store and reproduce information unchanged.

3. However, Member States may require payment service providers to provide information on paper once a month free of charge.

*Article 48***Information for the payee on individual payment transactions**

1. After the execution of an individual payment transaction, the payee's payment service provider shall provide the payee without undue delay in the same way as laid down in Article 41 (1) with the following information:

(a) the reference enabling the payee to identify the payment transaction and, where appropriate, the payer, and any information transferred with the payment transaction;

(b) the amount of the payment transaction in the currency in which the payee's payment account is credited;

(c) the amount of any charges for the payment transaction and, where applicable, a breakdown thereof, or the interest payable by the payee;

(d) where applicable, the exchange rate used in the payment transaction by the payee's payment service provider, and the amount of the payment transaction before that currency conversion; and

(e) the credit value date.

2. A framework contract may include a condition that the information referred to in paragraph 1 is to be provided or made available periodically at least once a month and in an agreed manner which allows the payee to store and reproduce information unchanged.

3. However, Member States may require payment service providers to provide information on paper once a month free of charge.

CHAPTER 4

Common provisions

Article 49

Currency and currency conversion

1. Payments shall be made in the currency agreed between the parties.

2. Where a currency conversion service is offered prior to the initiation of the payment transaction and where that currency conversion service is offered at the point of sale or by the payee, the party offering the currency conversion service to the payer shall disclose to the payer all charges as well as the exchange rate to be used for converting the payment transaction.

The payer shall agree to the currency conversion service on that basis.

Article 50

Information on additional charges or reductions

1. Where, for the use of a given payment instrument, the payee requests a charge or offers a reduction, the payee shall inform the payer thereof prior to the initiation of the payment transaction.

2. Where, for the use of a given payment instrument, a payment service provider or a third party requests a charge, he shall inform the payment service user thereof prior to the initiation of the payment transaction.

TITLE IV

RIGHTS AND OBLIGATIONS IN RELATION TO THE PROVISION AND USE OF PAYMENT SERVICES

CHAPTER 1

Common provisions

Article 51

Scope

1. Where the payment service user is not a consumer, the parties may agree that Article 52(1), the second subparagraph of Article 54(2), and Articles 59, 61, 62, 63, 66 and 75 shall not apply in whole or in part. The parties may also agree on a time period different from that laid down in Article 58.

2. Member States may provide that Article 83 does not apply where the payment service user is not a consumer.

3. Member States may provide that provisions in this Title are applied to micro enterprises in the same way as to consumers.

4. This Directive shall be without prejudice to national measures implementing Directive 87/102/EEC. This Directive shall also be without prejudice to other relevant Community or national legislation regarding conditions for granting credit to consumers not harmonised by this Directive that are in conformity with Community law.

Article 52

Charges applicable

1. The payment service provider may not charge the payment service user for fulfilment of its information obligations or corrective and preventive measures under this Title, unless otherwise specified in Articles 65(1), 66(5) and 74(2). Those charges shall be agreed between the payment service user and the payment service provider and shall be appropriate and in line with the payment service provider's actual costs.

2. Where a payment transaction does not involve any currency conversion, Member States shall require that the payee pays the charges levied by his payment service provider, and the payer pays the charges levied by his payment service provider.

3. The payment service provider shall not prevent the payee from requesting from the payer a charge or from offering him a reduction for the use of a given payment instrument. However, Member States may forbid or limit the right to request charges taking into account the need to encourage competition and promote the use of efficient payment instruments.

Article 53

Derogation for low value payment instruments and electronic money

1. In the case of payment instruments which according to the framework contract, solely concern individual payment transactions not exceeding EUR 30 or which either have a spending limit of EUR 150 or store funds which do not exceed EUR 150 at any time payment service providers may agree with their payment service users that:

- (a) Article 56(1)(b) and Article 57(1)(c) and (d) as well as Article 61(4) and (5) do not apply if the payment instrument does not allow its blocking or prevention of its further use;
- (b) Articles 59, 60 and Article 61(1) and (2) do not apply if the payment instrument is used anonymously or the payment service provider is not in a position for other reasons which are intrinsic to the payment instrument to prove that a payment transaction was authorised;
- (c) by way of derogation from Article 65(1), the payment service provider is not required to notify the payment service user of the refusal of a payment order, if the non-execution is apparent from the context;

(d) by way of derogation from Article 66, the payer may not revoke the payment order after transmitting the payment order or giving his consent to execute the payment transaction to the payee;

(e) by way of derogation from Articles 69 and 70, other execution periods apply.

2. For national payment transactions, Member States or their competent authorities may reduce or double the amounts referred to in paragraph 1. They may increase them for prepaid payment instruments up to EUR 500.

3. Articles 60 and 61 shall apply also to electronic money within the meaning of Article 1(3)(b) of Directive 2000/46/EC, except where the payer's payment service provider does not have the ability to freeze the payment account or block the payment instrument. Member States may limit that derogation to payment accounts or payment instruments of a certain value.

CHAPTER 2

Authorisation of payment transactions

Article 54

Consent and withdrawal of consent

1. Member States shall ensure that a payment transaction is considered to be authorised only if the payer has given consent to execute the payment transaction. A payment transaction may be authorised by the payer prior to or, if agreed between the payer and his payment service provider, after the execution of the payment transaction.

2. Consent to execute a payment transaction or a series of payment transactions shall be given in the form agreed between the payer and his payment service provider.

In the absence of such consent, a payment transaction shall be considered to be unauthorised.

3. Consent may be withdrawn by the payer at any time, but no later than the point in time of irrevocability under Article 66. Consent to execute a series of payment transactions may also be withdrawn with the effect that any future payment transaction is to be considered as unauthorised.

4. The procedure for giving consent shall be agreed between the payer and the payment service provider.

Article 55

Limits of the use of the payment instrument

1. In cases where a specific payment instrument is used for the purposes of giving consent, the payer and his payment service provider may agree on spending limits for payment transactions executed through that payment instrument.

2. If agreed in the framework contract, the payment service provider may reserve the right to block the payment instrument for objectively justified reasons related to the security of the payment instrument, the suspicion of unauthorised or fraudulent use of the payment instrument or, in the case of a payment instrument with a credit line, a significantly increased risk that the payer may be unable to fulfil his liability to pay.

3. In such cases the payment service provider shall inform the payer of the blocking of the payment instrument and the reasons for it in an agreed manner, where possible, before the payment instrument is blocked and at the latest immediately thereafter, unless giving such information would compromise objectively justified security reasons or is prohibited by other relevant Community or national legislation.

4. The payment service provider shall unblock the payment instrument or replace it with a new payment instrument once the reasons for blocking no longer exist.

Article 56

Obligations of the payment service user in relation to payment instruments

1. The payment service user entitled to use a payment instrument shall have the following obligations:

- (a) to use the payment instrument in accordance with the terms governing the issue and use of the payment instrument; and
- (b) to notify the payment service provider, or the entity specified by the latter, without undue delay on becoming aware of loss, theft or misappropriation of the payment instrument or of its unauthorised use.

2. For the purposes of paragraph 1(a), the payment service user shall, in particular, as soon as he receives a payment instrument, take all reasonable steps to keep its personalised security features safe.

Article 57

Obligations of the payment service provider in relation to payment instruments

1. The payment service provider issuing a payment instrument shall have the following obligations:

- (a) to make sure that the personalised security features of the payment instrument are not accessible to parties other than the payment service user entitled to use the payment instrument, without prejudice to the obligations on the payment service user set out in Article 56;
- (b) to refrain from sending an unsolicited payment instrument, except where a payment instrument already given to the payment service user is to be replaced;

- c) to ensure that appropriate means are available at all times to enable the payment service user to make a notification pursuant to Article 56(1)(b) or request unblocking pursuant to Article 55(4); on request, the payment service provider shall provide the payment service user with the means to prove, for 18 months after notification, that he made such notification; and
- d) to prevent all use of the payment instrument once notification pursuant to Article 56(1)(b) has been made.

2. The payment service provider shall bear the risk of sending a payment instrument to the payer or of sending any personalised security features of it.

Article 58

Notification of unauthorised or incorrectly executed payment transactions

The payment service user shall obtain rectification from the payment service provider only if he notifies his payment service provider without undue delay on becoming aware of any unauthorised or incorrectly executed payment transactions giving rise to a claim, including that under Article 75, and no later than 13 months after the debit date, unless, where applicable, the payment service provider has failed to provide or make available the information on that payment transaction in accordance with Title III.

Article 59

Evidence on authentication and execution of payment transactions

1. Member States shall require that, where a payment service user denies having authorised an executed payment transaction or claims that the payment transaction was not correctly executed, it is for his payment service provider to prove that the payment transaction was authenticated, accurately recorded, entered in the accounts and not affected by a technical breakdown or some other deficiency.

2. Where a payment service user denies having authorised an executed payment transaction, the use of a payment instrument recorded by the payment service provider shall in itself not necessarily be sufficient to prove either that the payment transaction was authorised by the payer or that the payer acted fraudulently or failed with intent or gross negligence to fulfil one or more of his obligations under Article 56.

Article 60

Payment service provider's liability for unauthorised payment transactions

1. Member States shall ensure that, without prejudice to Article 58, in the case of an unauthorised payment transaction, the payer's payment service provider refunds to the payer immediately the amount of the unauthorised payment

transaction and, where applicable, restores the debited payment account to the state in which it would have been had the unauthorised payment transaction not taken place.

2. Further financial compensation may be determined in accordance with the law applicable to the contract concluded between the payer and his payment service provider.

Article 61

Payer's liability for unauthorised payment transactions

1. By way of derogation from Article 60 the payer shall bear the losses relating to any unauthorised payment transactions, up to a maximum of EUR 150, resulting from the use of a lost or stolen payment instrument or, if the payer has failed to keep the personalised security features safe, from the misappropriation of a payment instrument.

2. The payer shall bear all the losses relating to any unauthorised payment transactions if he incurred them by acting fraudulently or by failing to fulfil one or more of his obligations under Article 56 with intent or gross negligence. In such cases, the maximum amount referred to in paragraph 1 of this Article shall not apply.

3. In cases where the payer has neither acted fraudulently nor with intent failed to fulfil his obligations under Article 56, Member States may reduce the liability referred to in paragraphs 1 and 2 of this Article, taking into account, in particular, the nature of the personalised security features of the payment instrument and the circumstances under which it was lost, stolen or misappropriated.

4. The payer shall not bear any financial consequences resulting from use of the lost, stolen or misappropriated payment instrument after notification in accordance with Article 56(1)(b), except where he has acted fraudulently.

5. If the payment service provider does not provide appropriate means for the notification at all times of a lost, stolen or misappropriated payment instrument, as required under Article 57(1)(c), the payer shall not be liable for the financial consequences resulting from use of that payment instrument, except where he has acted fraudulently.

Article 62

Refunds for payment transactions initiated by or through a payee

1. Member States shall ensure that a payer is entitled to a refund from his payment service provider of an authorised payment transaction initiated by or through a payee which has already been executed, if the following conditions are met:

- (a) the authorisation did not specify the exact amount of the payment transaction when the authorisation was made; and

- (b) the amount of the payment transaction exceeded the amount the payer could reasonably have expected taking into account his previous spending pattern, the conditions in his framework contract and relevant circumstances of the case.

At the payment service provider's request, the payer shall provide factual elements relating to such conditions.

The refund consists of the full amount of the executed payment transaction.

For direct debits the payer and his payment service provider may agree in the framework contract that the payer is entitled to a refund from his payment service provider even though the conditions for refund in the first subparagraph are not met.

2. However, for the purposes of point (b) of the first subparagraph of paragraph 1, the payer may not rely on currency exchange reasons if the reference exchange rate agreed with his payment service provider in accordance with Articles 37(1)(d) and 42(3)(b) was applied.

3. It may be agreed in the framework contract between the payer and the payment service provider that the payer has no right to a refund where he has given his consent to execute the payment transaction directly to his payment service provider and, where applicable, information on the future payment transaction was provided or made available in an agreed manner to the payer for at least four weeks before the due date by the payment service provider or by the payee.

Article 63

Requests for refunds for payment transactions initiated by or through a payee

1. Member States shall ensure that the payer can request the refund referred to in Article 62 of an authorised payment transaction initiated by or through a payee for a period of eight weeks from the date on which the funds were debited.

2. Within ten business days of receiving a request for a refund, the payment service provider shall either refund the full amount of the payment transaction or provide justification for refusing the refund, indicating the bodies to which the payer may refer the matter in accordance with Articles 80 to 83 if he does not accept the justification provided.

The payment service provider's right under the first subparagraph to refuse the refund shall not apply in the case set out in the fourth subparagraph of Article 62(1).

CHAPTER 3

Execution of payment transactions

Section 1

Payment orders and amounts transferred

Article 64

Receipt of payment orders

1. Member States shall ensure that the point in time of receipt is the time when the payment order transmitted directly by the payer or indirectly by or through a payee is received by the payer's payment service provider. If the point in time of receipt is not on a business day for the payer's payment service provider, the payment order shall be deemed to have been received on the following business day. The payment service provider may establish a cut-off time near the end of a business day beyond which any payment order received shall be deemed to have been received on the following business day.

2. If the payment service user initiating a payment order and his payment service provider agree that execution of the payment order shall start on a specific day or at the end of a certain period or on the day on which the payer has set funds at his payment service provider's disposal, the point in time of receipt for the purposes of Article 69 is deemed to be the agreed day. If the agreed day is not a business day for the payment service provider, the payment order received shall be deemed to have been received on the following business day.

Article 65

Refusal of payment orders

1. Where the payment service provider refuses to execute a payment order, the refusal and, if possible, the reasons for it and the procedure for correcting any factual mistakes that led to the refusal shall be notified to the payment service user, unless prohibited by other relevant Community or national legislation.

The payment service provider shall provide or make available the notification in an agreed manner at the earliest opportunity, and in any case, within the periods specified in Article 69.

The framework contract may include a condition that the payment service provider may charge for such a notification if the refusal is objectively justified.

2. In cases where all the conditions set out in the payer's framework contract are met, the payer's payment service provider shall not refuse to execute an authorised payment order irrespective of whether the payment order is initiated by a payer or by or through a payee, unless prohibited by other relevant Community or national legislation.

4. For the purposes of Articles 69 and 75 a payment order of which execution has been refused shall be deemed not to have been received.

Article 66

Irrevocability of a payment order

1. Member States shall ensure that the payment service user may not revoke a payment order once it has been received by the payer's payment service provider, unless otherwise specified in this Article.

2. Where the payment transaction is initiated by or through the payee, the payer may not revoke the payment order after transmitting the payment order or giving his consent to execute the payment transaction to the payee.

3. However, in the case of a direct debit and without prejudice to refund rights the payer may revoke the payment order at the latest by the end of the business day preceding the day agreed for debiting the funds.

4. In the case referred to in Article 64(2) the payment service user may revoke a payment order at the latest by the end of the business day preceding the agreed day.

5. After the time limits specified in paragraphs 1 to 4, the payment order may be revoked only if agreed between the payment service user and his payment service provider. In the case referred to in paragraphs 2 and 3, the payee's agreement shall also be required. If agreed in the framework contract, the payment service provider may charge for revocation.

Article 67

Amounts transferred and amounts received

1. Member States shall require the payment service provider of the payer, the payment service provider of the payee and any intermediaries of the payment service providers to transfer the full amount of the payment transaction and refrain from deducting charges from the amount transferred.

2. However, the payee and his payment service provider may agree that the payment service provider deduct its charges from the amount transferred before crediting it to the payee. In such a case, the full amount of the payment transaction and charges shall be separated in the information given to the payee.

3. If any charges other than those referred to in paragraph 2 are deducted from the amount transferred, the payment service provider of the payer shall ensure that the payee receives the full amount of the payment transaction initiated by the payer. In cases where the payment transaction is initiated by or through the payee, his payment service provider shall ensure that the full amount of the payment transaction is received by the payee.

Section 2

Execution time and value date

Article 68

Scope

1. This Section shall apply to:

- (a) payment transactions in euro;
- (b) national payment transactions in the currency of the Member State outside the euro area concerned; and
- (c) payment transactions involving only one currency conversion between the euro and the currency of a Member State outside the euro area, provided that the required currency conversion is carried out in the Member State outside the euro area concerned and, in the case of cross-border payment transactions, the cross-border transfer takes place in euro.

2. This Section shall apply to other payment transactions, unless otherwise agreed between the payment service user and his payment service provider, with the exception of Article 73, which is not at the disposal of the parties. However, when the payment service user and his payment service provider agree on a longer period than those laid down in Article 69, for intra-Community payment transactions such period shall not exceed 4 business days following the point in time of receipt in accordance with Article 64.

Article 69

Payment transactions to a payment account

1. Member States shall require the payer's payment service provider to ensure that, after the point in time of receipt in accordance with Article 64, the amount of the payment transaction is credited to the payee's payment service provider's account at the latest by the end of the next business day. Until 1 January 2012, a payer and his payment service provider may agree on a period no longer than three business days. These periods may be extended by a further business day for paper-initiated payment transactions.

2. Member States shall require the payment service provider of the payee to value date and make available the amount of the payment transaction to the payee's payment account after the payment service provider has received the funds in accordance with Article 73.

3. Member States shall require the payee's payment service provider to transmit a payment order initiated by or through the payee to the payer's payment service provider within the time limits agreed between the payee and his payment service provider, enabling settlement, as far as direct debit is concerned, on the agreed due date.

*Article 70***Absence of payee's payment account with the payment service provider**

Where the payee does not have a payment account with the payment service provider, the funds shall be made available to the payee by the payment service provider who receives the funds for the payee within the period specified in Article 69.

*Article 71***Cash placed on a payment account**

Where a consumer places cash on a payment account with that payment service provider in the currency of that payment account, the payment service provider shall ensure that the amount is made available and value dated immediately after the point of time of the receipt of the funds. Where the payment service user is not a consumer, the amount shall be made available and value dated at the latest on the next business day after the receipt of the funds.

*Article 72***National payment transactions**

For national payment transactions, Member States may provide for shorter maximum execution times than those provided for in this Section.

*Article 73***Value date and availability of funds**

1. Member States shall ensure that the credit value date for the payee's payment account is no later than the business day on which the amount of the payment transaction is credited to the payee's payment service provider's account.

The payment service provider of the payee shall ensure that the amount of the payment transaction is at the payee's disposal immediately after that amount is credited to the payee's payment service provider's account.

2. Member States shall ensure that the debit value date for the payer's payment account is no earlier than the point in time at which the amount of the payment transaction is debited to that payment account.

Section 3**Liability***Article 74***Incorrect unique identifiers**

1. If a payment order is executed in accordance with the unique identifier, the payment order shall be deemed to have been executed correctly with regard to the payee specified by the unique identifier.

2. If the unique identifier provided by the payment service user is incorrect, the payment service provider shall not be liable under Article 75 for non-execution or defective execution of the payment transaction.

However the payer's payment service provider shall make reasonable efforts to recover the funds involved in the payment transaction.

If agreed in the framework contract, the payment service provider may charge the payment service user for recovery.

3. If the payment service user provides information additional to that specified in Articles 37(1)(a) or 42(2)(b), the payment service provider shall be liable only for the execution of payment transactions in accordance with the unique identifier provided by the payment service user.

*Article 75***Non-execution or defective execution**

1. Where a payment order is initiated by the payer, his payment service provider shall, without prejudice to Article 58, Article 74 (2) and (3), and Article 78, be liable to the payer for correct execution of the payment transaction, unless he can prove to the payer and, where relevant, to the payee's payment service provider that the payee's payment service provider received the amount of the payment transaction in accordance with Article 69 (1), in which case, the payee's payment service provider shall be liable to the payee for the correct execution of the payment transaction.

Where the payer's payment service provider is liable under the first subparagraph, he shall without undue delay refund to the payer the amount of the non-executed or defective payment transaction and, where applicable, restore the debited payment account to the state in which it would have been had the defective payment transaction not taken place.

Where the payee's payment service provider is liable under the first subparagraph, he shall immediately place the amount of the payment transaction at the payee's disposal and, where applicable, credit the corresponding amount to the payee's payment account.

In the case of a non-executed or defectively executed payment transaction where the payment order is initiated by the payer, his payment service provider shall regardless of liability under this paragraph, on request, make immediate efforts to trace the payment transaction and notify the payer of the outcome.

2. Where a payment order is initiated by or through the payee, his payment service provider shall, without prejudice to Article 58, Article 74(2) and (3), and Article 78, be liable to the payee for correct transmission of the payment order to the

payment service provider of the payer in accordance with Article 69(3). Where the payee's payment service provider is liable under this subparagraph, he shall immediately re-transmit the payment order in question to the payment service provider of the payer.

In addition, the payment service provider of the payee shall, without prejudice to Article 58, Article 74(2) and (3), and Article 78, be liable to the payee for handling the payment transaction in accordance with its obligations under Article 73. Where the payee's payment service provider is liable under this subparagraph, he shall ensure that the amount of the payment transaction is at the payee's disposal immediately after that amount is credited to the payee's payment service provider's account.

In the case of a non-executed or defectively executed payment transaction for which the payee's payment service provider is not liable under the first and second subparagraphs, the payer's payment service provider shall be liable to the payer. Where the payer's payment service provider is so liable he shall, as appropriate and without undue delay, refund to the payer the amount of the non-executed or defective payment transaction and restore the debited payment account to the state in which it would have been had the defective payment transaction not taken place.

In the case of a non-executed or defectively executed payment transaction where the payment order is initiated by or through the payee, his payment service provider shall, regardless of liability under this paragraph, on request, make immediate efforts to trace the payment transaction and notify the payee of the outcome.

3. In addition, payment service providers shall be liable to their respective payment service users for any charges for which they are responsible, and for any interest to which the payment service user is subject as a consequence of non-execution or defective execution of the payment transaction.

Article 76

Additional financial compensation

Any financial compensation additional to that provided for under this Section may be determined in accordance with the law applicable to the contract concluded between the payment service user and his payment service provider.

Article 77

Right of recourse

1. Where the liability of a payment service provider under Article 75 is attributable to another payment service provider or to an intermediary, that payment service provider or intermediary shall compensate the first payment service provider for any losses incurred or sums paid under Article 75.

2. Further financial compensation may be determined in accordance with agreements between payment service providers

and/or intermediaries and the law applicable to the agreement concluded between them.

Article 78

No liability

Liability under Chapter 2 and 3 shall not apply in cases of abnormal and unforeseeable circumstances beyond the control of the party pleading for the application of those circumstances, the consequences of which would have been unavoidable despite all efforts to the contrary, or where a payment service provider is bound by other legal obligations covered by national or Community legislation.

CHAPTER 4

Data protection

Article 79

Data protection

Member States shall permit the processing of personal data by payment systems and payment service providers when this is necessary to safeguard the prevention, investigation and detection of payment fraud. The processing of such personal data shall be carried out in accordance with Directive 95/46/EC.

CHAPTER 5

Out-of-court complaint and redress procedures for the settlement of disputes

Section 1

Complaint procedures

Article 80

Complaints

1. Member States shall ensure that procedures are set up which allow payment service users and other interested parties, including consumer associations, to submit complaints to the competent authorities with regard to payment service providers' alleged infringements of the provisions of national law implementing the provisions of this Directive.

2. Where appropriate and without prejudice to the right to bring proceedings before a court in accordance with national procedural law, the reply from the competent authorities shall inform the complainant of the existence of the out-of-court complaint and redress procedures set up in accordance with Article 83.

Article 81

Penalties

1. Member States shall lay down the rules on penalties applicable to infringements of the national provisions adopted pursuant to this Directive and shall take all measures necessary to ensure that they are implemented. Such penalties shall be effective, proportionate and dissuasive.

2. Member States shall notify the Commission of the rules referred to in paragraph 1 and of the competent authorities referred to in Article 82 by 1 November 2009 and shall notify it without delay of any subsequent amendment affecting them.

Article 82

Competent authorities

1. Member States shall take all the measures necessary to ensure that the complaints procedures and penalties provided for in Articles 80(1) and 81(1) respectively are administered by the authorities empowered to ensure compliance with the provisions of national law adopted pursuant to the requirements laid down in this Section.

2. In the event of infringement or suspected infringement of the provisions of national law adopted pursuant to Titles III and IV, the competent authorities referred to in paragraph 1 shall be those of the home Member State of the payment service provider, except for agents and branches conducted under the right of establishment where the competent authorities shall be those of the host Member State.

Section 2

Out-of-court redress procedures

Article 83

Out-of-court redress

1. Member States shall ensure that adequate and effective out-of-court complaint and redress procedures for the settlement of disputes between payment service users and their payment service providers are put in place for disputes concerning rights and obligations arising under this Directive, using existing bodies where appropriate.

2. In the case of cross-border disputes, Member States shall make sure that those bodies cooperate actively in resolving them.

TITLE V

IMPLEMENTING MEASURES AND PAYMENTS COMMITTEE

Article 84

Implementing measures

In order to take account of technological and market developments in payment services and to ensure the uniform application of this Directive, the Commission may, in accordance with the regulatory procedure with scrutiny referred to in Article 85(2), adopt implementing measures designed to amend non-essential elements of this Directive and relating to the following:

- (a) adapting the list of activities in the Annex, in accordance with Articles 2 to 4 and 16;

- (b) changing the definition of micro enterprise within the meaning of Article 4(26) in accordance with an amendment of Recommendation 2003/361/EC;

- (c) updating the amounts specified in Articles 26(1) and 61(1) in order to take account of inflation and significant market developments.

Article 85

Committee

1. The Commission shall be assisted by a Payments Committee.
2. Where reference is made to this paragraph, Article 5a(1) to (4) and Article 7 of Decision 1999/468/EC shall apply, having regard to the provisions of Article 8 thereof.

TITLE VI

FINAL PROVISIONS

Article 86

Full harmonisation

1. Without prejudice to Article 30(2), Article 33, Article 34(2), Article 45(6), Article 47(3), Article 48(3), Article 51(2), Article 52(3), Article 53(2), Article 61(3), and Articles 72 and 88 insofar as this Directive contains harmonised provisions, Member States shall not maintain or introduce provisions other than those laid down in this Directive.

2. Where a Member State makes use of any of the options referred to in paragraph 1, it shall inform the Commission thereof as well as of any subsequent changes. The Commission shall make the information public on a web-site or other easily accessible means.

3. Member States shall ensure that payment service providers do not derogate, to the detriment of payment service users, from the provisions of national law implementing or corresponding to provisions of this Directive except where explicitly provided for therein.

However, payment service providers may decide to grant more favourable terms to payment service users.

Article 87

Review

No later than 1 November 2012, the Commission shall present to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the European Central Bank a report on the implementation and impact of this Directive, in particular on:

- the possible need to extend the scope of the Directive to payment transactions in all currencies and to payment transactions where only one of the payment service providers is located in the Community,

- the application of Articles 6, 8 and 9 concerning prudential requirements for payment institutions, in particular as regards own funds requirements and safeguarding requirements (ringfencing),
- the possible impact of the granting of credit by payment institutions related to payments services, as set out in Article 16(3),
- the possible impact of the authorisation requirements of payment institutions on competition between payment institutions and other payment service providers as well as on barriers to market entry by new payment service providers,
- the application of Articles 34 and 53 and the possible need to revise the scope of this Directive with respect to low value payment instruments and electronic money, and
- the application and functioning of Articles 69 and 75 for all kinds of payment instruments,

accompanied, where appropriate, by a proposal for its revision.

Article 88

Transitional provision

1. Without prejudice to Directive 2005/60/EC or other relevant Community legislation, Member States shall allow legal persons who have commenced before 25 December 2007 the activities of payment institutions within the meaning of this Directive, in accordance with the national law in force to continue those activities within the Member State concerned until 30 April 2011, without authorisation under Article 10. Any such persons who have not been granted authorisation within this period shall be prohibited in accordance with Article 29 to provide payment services.

2. Notwithstanding paragraph 1, an exemption to the authorisation requirement under Article 10 shall be granted to financial institutions that have commenced activities listed in point 4 of Annex I to Directive 2006/48/EC and meet the conditions of point (e) of the first subparagraph of Article 24(1), of that Directive in accordance with national law before 25 December 2007. However, they shall notify the competent authorities of the home Member State of these activities by 25 December 2007. Furthermore, this notification shall include the information demonstrating that they have complied with Article 5(a), (d), (g) to (i), (k) and (l) of this Directive. Where the competent authorities are satisfied that those requirements are complied with, the financial institutions concerned shall be registered in accordance with Article 13 of this Directive. Member States may allow their competent authorities to exempt those financial institutions from the requirements under Article 5.

3. Member States may provide that legal persons referred to in paragraph 1 shall be automatically granted authorisation and entered into the register provided for in Article 13 if the competent authorities already have evidence that the requirements laid down in Articles 5 and 10 are complied with. The competent authorities shall inform the entities concerned before the authorisation is granted.

4. Without prejudice to Directive 2005/60/EC or other relevant Community legislation, Member States may allow natural or legal persons who have commenced the activities of payment institutions within the meaning of this Directive, in accordance with the national law in force before 25 December 2007 and who are eligible for waiver under Article 26 to continue those activities within the Member State concerned for a transitional period not longer than 3 years without being waived in accordance with Article 26 and entered into the register provided for in Article 13. Any such persons who are not waived within this period shall be prohibited in accordance with Article 29 to provide payment services.

Article 89

Amendment of Directive 97/7/EC

Article 8 of Directive 97/7/EC shall be deleted.

Article 90

Amendments of Directive 2002/65/EC

Directive 2002/65/EC is hereby amended as follows:

1. in Article 4 the following paragraph shall be added:

'5. Where Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market(*) is also applicable, the information provisions under Article 3(1) of this Directive, with the exception of paragraphs (2)(c) to (g), (3)(a), (d) and (e), and (4)(b), shall be replaced with Articles 36, 37, 41 and 42 of that Directive.

(*) OJ L 319, 5.12.2007, p. 1;

2. Article 8 shall be deleted.

Article 91

Amendments of Directive 2005/60/EC

Directive 2005/60/EC is hereby amended as follows:

1. Article 3(2)(a) shall be replaced by the following:

'(a) an undertaking other than a credit institution which carries out one or more of the activities listed in points 2 to 12 and 14 of Annex I to Directive 2006/48/EC, including the activities of currency exchange offices (bureaux de change)';

2. in Article 15 paragraphs 1 and 2 shall be replaced by the following:

'1. Where a Member State permits credit and financial institutions referred to in Article 2(1)(1) or (2) situated in its territory to be relied on as a third party domestically, that Member State shall in any case permit institutions and persons referred to in Article 2(1) situated in its territory to recognise and accept, in accordance with Article 14, the outcome of the customer due diligence requirements laid down in Article 8(1)(a) to (c), carried out in accordance with this Directive by an institution referred to in Article 2(1)(1) or (2) in another Member State, with the exception of

currency exchange offices and payment institutions as defined in Article 4(4) of Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market (*), which mainly provide the payment service listed in point 6 of the Annex to that Directive, including natural and legal persons benefiting from a waiver under Article 26 of that Directive, and meeting the requirements laid down in Articles 16 and 18 of this Directive, even if the documents or data on which these requirements have been based are different to those required in the Member State to which the customer is being referred.

2. Where a Member State permits currency exchange offices referred to in Article 3(2)(a) and payment institutions as defined in Article 4(4) of Directive 2007/64/EC, which mainly provide the payment service listed in point 6 of the Annex to that Directive, situated in its territory to be relied on as a third party domestically, that Member State shall in any case permit them to recognise and accept, in accordance with Article 14 of this Directive, the outcome of the customer due diligence requirements laid down in Article 8(1)(a) to (c), carried out in accordance with this Directive by the same category of institution in another Member State and meeting the requirements laid down in Articles 16 and 18 of this Directive, even if the documents or data on which these requirements have been based are different to those required in the Member State to which the customer is being referred.

(*) OJ L 319, 5.12.2007, p. 1;

3. the second sentence of Article 36(1) shall be deleted.

Article 92

Amendments of Directive 2006/48/EC

Annex I to Directive 2006/48/EC is hereby amended as follows:

1. point 4 shall be replaced by the following:

(4) Payment services as defined in Article 4(3) of Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market (*)

(*) OJ L 319, 5.12.2007, p. 1;

2. point 5 shall be replaced by the following:

(5) Issuing and administering other means of payment (e.g. travellers' cheques and bankers' drafts) insofar as this activity is not covered by point 4'.

Article 93

Repeal

Directive 97/5/EC shall be repealed with effect from 1 November 2009.

Article 94

Transposition

1. Member States shall bring into force the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive before 1 November 2009. They shall forthwith inform the Commission thereof.

When they are adopted by Member States, those measures shall contain a reference to this Directive or shall be accompanied by such reference on the occasion of their official publication. The methods of making such reference shall be laid down by Member States.

2. Member States shall communicate to the Commission the text of the main provisions of national law which they adopt in the field covered by this Directive.

Article 95

Entry into force

This Directive shall enter into force on the 20th day following its publication in the *Official Journal of the European Union*.

Article 96

Addressees

This Directive is addressed to the Member States.

Done at Strasbourg, 13 November 2007.

For the European Parliament

The President

H.-G. PÖTTERING

For the Council

The President

M. LOBO ANTUNES

ANNEX

PAYMENT SERVICES (DEFINITION 3 IN ARTICLE 4)

1. Services enabling cash to be placed on a payment account as well as all the operations required for operating a payment account.
 2. Services enabling cash withdrawals from a payment account as well as all the operations required for operating a payment account.
 3. Execution of payment transactions, including transfers of funds on a payment account with the user's payment service provider or with another payment service provider:
 - execution of direct debits, including one-off direct debits,
 - execution of payment transactions through a payment card or a similar device,
 - execution of credit transfers, including standing orders.
 4. Execution of payment transactions where the funds are covered by a credit line for a payment service user:
 - execution of direct debits, including one-off direct debits,
 - execution of payment transactions through a payment card or a similar device,
 - execution of credit transfers, including standing orders.
 5. Issuing and/or acquiring of payment instruments.
 6. Money remittance.
 7. Execution of payment transactions where the consent of the payer to execute a payment transaction is given by means of any telecommunication, digital or IT device and the payment is made to the telecommunication, IT system or network operator, acting only as an intermediary between the payment service user and the supplier of the goods and services.
-

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Τηλ. 210 - 92 01 001

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

--	--	--

